

Inspectie SZW
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Arbo in Bedrijf 2014

*Een onderzoek naar de
naleving van
arboverplichtingen,
blootstelling aan
arbeidsrisico's en
genomen
maatregelen in 2014*

Arbo in Bedrijf 2014

**Een onderzoek naar de naleving van arboverplichtingen,
blootstelling aan arbeidsrisico's en genomen
maatregelen in 2014**

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	5
1 Inleiding.....	13
1.1 Aanleiding en doelstelling.....	13
1.2 Over de verslagperiode en de periodiciteit.....	13
1.3 Vraagstelling	13
1.4 Onderzoeksaanpak.....	14
1.5 Leeswijzer	15
2 Algemeen arbobeleid.....	17
2.1 Inleiding.....	17
2.2 Risico-inventarisatie en –Evaluatie (RI&E).....	17
2.3 Plan van Aanpak.....	21
2.4 Oordeel van de inspecteur over de RI&E en housekeeping	24
2.5 Arbeidsongevallen.....	26
2.6 Arbodienstverlening	28
2.6.1 Contracten met arbodienst(en) en andere arbodienstverleners.....	28
2.6.2 Contracten met arbodienst(en)	29
2.6.3 Contracten met andere arbodienstverleners.....	30
2.6.4 Inkoop van wettelijk voorgeschreven diensten	31
2.7 Ziekteverzuimbeleid.....	32
2.8 Bedrijfshulpverlening.....	34
2.9 Preventiemedewerkers.....	36
2.10 Betrokkenheid van werknemer bij Arbobeleid.....	38
2.11 Arbocatalogus.....	40
2.12 Voorlichting, onderricht en toezicht.....	41
2.13 Samenvatting naleving systeemverplichtingen	42
3 Specifieke arbeidsrisico's.....	45
3.1 Inleiding.....	45
3.2 Kracht zetten (duwen, trekken, tillen of dragen).....	45
3.3 Beeldschermwerk	51
3.4 Repeterende bewegingen (exclusief beeldschermwerk).....	56
3.5 Ongunstige of statische lichaamshouding	60
3.6 Niet-ioniserende straling	64

3.7	Besloten ruimten.....	69
3.8	Werken op hoogte	74
3.9	Geluid	80
3.10	Trillingen.....	84
4	Beleid voor specifieke werknemers.....	89
4.1	Beleid voor zwangere werkneemsters en werkneemsters in de periode na de bevalling en gedurende de borstvoeding.....	89
4.2	Arbeid door jongeren.....	95
Bijlage I. Methodologische verantwoording		103
Bijlage II. Tabellen systeemverplichtingen.....		113
Bijlage III. Betrouwbaarheidsintervallen		131
Bijlage IV. Onderzoeksresultaten uitgesplitst naar grootteklasse en sector		133
Bijlage V. Vragenlijst Arbo in bedrijf 2014.....		197

Samenvatting

Arbo in bedrijf is een monitoronderzoek dat sinds 1998 jaarlijks door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wordt gepubliceerd. Met ingang van deze editie gebeurt dat eens in de twee jaar. In Arbo in bedrijf 2014 staan de nationale kerncijfers over de naleving van de Arbeidsomstandighedenwet (de Arbowet) door bedrijven en een overzicht van de arbeidsomstandigheden die betrekking hebben op gezond en veilig werken. Dit onderzoek geeft een representatief beeld van de stand van zaken van de naleving door bedrijven, instellingen en overheidsinstanties (hierna bedrijven genoemd) op het gebied van arbeidsomstandigheden in Nederland.

Deze monitor is onder meer bedoeld als informatiebron voor het bedrijfsleven en de overheid, in het bijzonder voor de beleidsdirectie Gezond en Veilig Werken (G&VW) van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). De monitor geeft inzicht in de arbeidsrisico's bij Nederlandse bedrijven en in de maatregelen die zijn genomen om deze te beheersen. Hieruit kan de naleving worden afgeleid. Bedrijven en branches kunnen zich aan die uitkomsten spiegelen. Deze uitkomsten leveren ook een bijdrage aan het inzicht of het overheidsbeleid aanslaat. Het levert voor de Inspectie SZW een bijdrage aan risicoanalyse en risicogericht inspecteren.

Het onderzoek is uitgevoerd door de Inspectie SZW, directie Analyse, Programmering en Signalering (APS), afdeling Onderzoek en Analyse (O&A). De onderzoekseenheden van het onderzoek zijn vestigingen van in Nederland gevestigde bedrijven, instellingen en overheidsinstanties. De gegevens zijn verzameld door middel van bedrijfsbezoeken door inspecteurs van de Inspectie SZW bij ruim 2800 aselekt getrokken vestigingen van bedrijven. Tijdens het bedrijfsbezoek is gesproken met de werkgever of een vertegenwoordiger van de werkgever, heeft de inspecteur relevante documenten ingezien en aan de hand van een rondgang door het bedrijf inzicht gekregen in de arbeidsomstandigheden en de naleving van de Arbowet.

I. Algemeen Arbobeleid

Er is een aantal algemene verplichtingen (systeemverplichtingen) die voor alle bedrijven met ten minste één werknemer gelden ongeacht hun economische activiteit en de daarbij behorende specifieke risico's. Dit betreft:

1. RI&E: de werkgever dient over een schriftelijke beschrijving te beschikken van alle arbeidsrisico's die zich in het bedrijf (kunnen) voordoen, de zogenoemde Risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E), waarin de bijbehorende maatregelen staan vermeld om de arbeidsrisico's voor werknemers te verminderen of weg te nemen.
2. Plan van aanpak: dit is een onderdeel van de RI&E. In het plan van aanpak worden de maatregelen opgenomen die het bedrijf gaat nemen om arbeidsrisico's te elimineren of het effect daarvan te verminderen.
3. Ongevallenregistratie: de werkgever dient over een ongevallenregistratie te beschikken van ongevallen die hebben geleid tot de dood, een blijvend letsel of een ziekenhuisopname en van arbeidsongevallen die hebben geleid tot een verzuim van meer dan drie werkdagen.
4. Arbodienstverlening: de werkgever is verplicht zich te laten bijstaan door één of meerdere gecertificeerde deskundigen op het gebied van preventie en bescherming voor o.a. het adviseren over en het toetsen van een RI&E, begeleiding bij ziekte bij werknemers en arbeidsgezondheidkundig onderzoek.
5. Ziekteverzuim: de werkgever dient een ziekteverzuimbeleid te voeren.

6. Bedrijfshulpverlening: de werkgever moet zich laten bijstaan door één of meer werknemers om bij incidenten snel en adequate hulp te bieden aan de aanwezigen in het bedrijf. Naast de werknemers van een bedrijf kan ook de werkgever deze taken vervullen.
7. Preventiemedewerker: elk bedrijf is verplicht om ten minste één preventiemedewerker in dienst hebben die de maatregelen kan uitvoeren gericht op de veiligheid en gezondheid van de werknemers binnen het bedrijf, of kan bijdragen aan de uitvoering ervan. Bij een klein bedrijf (minder dan 25 werknemers) mag de werkgever zelf de rol van preventiemedewerker vervullen.
8. Betrokkenheid van werknemers bij Arbobeleid: de samenwerking tussen de werkgever en de werknemers op dit terrein dient te zijn geregeld in overleg via de ondernemingsraad (OR), via een personeelsvertegenwoordiging (PVT) of anderszins.
9. Voorlichting, onderricht en toezicht: de werkgever dient te zorgen voor doeltreffende voorlichting en onderricht over gezond en veilig werken en heeft de plicht om toe te zien dat werknemers conform de instructies en voorschriften voor veilig en gezond werken handelen.

Tabel I geeft een overzicht van de mate van naleving van deze negen systeemverplichtingen in de periode 2008-2014.

Tabel I Nalevingsniveau van elementen van arbobeleid en het gebruik van arbocatalogi in de periode 2008-2014, percentages van bedrijven

	als % van bedrijven				als % van werknemers
	2008 (n=2072)	2010 (n=2806)	2012 (n=1854)	2014 (n=2804)	2014
Elementen van arbobeleid	%	%	%	%	%
1. RI&E	46	45	45	47	84
- <i>getoetste RI&E</i>	34	31	39	39	75
- <i>niet getoetste RI&E</i>	13	14	6	8	9
2. Plan van aanpak	44	38	40	38	75
3. Schriftelijke arbeidsongevallenregistratie*	-	75	65	75	96
4. Contract met arbodienst of andere arbodeskundige	79	76	73	72	94
5. Ziekteverzuimbeleid	73	71	74	71	94
6. Bedrijfshulpverlening	65	69	65	62	91
7. Preventiemedewerker	49	43	44	43	79
8. Ten minste 1x per jaar overleg met werkn. over arbobeleid	66	60	59	53	83
- <i>waarvan met OR/PVT</i>	95	96	98	97	98
- <i>waarvan met werknemers (geen OR/PVT aanwezig)</i>	63	55	55	48	59
9. Voorlichting en onderricht	-	61	70	73	94
Gebruik van oplossingen in de arbocatalogus**	-	3	7	13	48
Voldoen aan 4 belangrijke kernbepalingen***	28	26	26	27	72
Voldoen aan geen van 4 belangrijke kernbepalingen***	11	11	14	15	3

* van de bedrijven die een registratieplichtig ongeval hadden in laatste drie jaar (4,5% van alle bedrijven)

** geen wettelijke verplichting

*** het betreft het tegelijkertijd (niet) hebben van: RI&E, contract arbodienstverlening, BHV en preventiemedewerker

Het minst nageleefd worden de verplichtingen tot het hebben van een plan van aanpak (38%), een preventiemedewerker (43%) en een RI&E (47%). Het best nageleefd worden de verplichtingen tot het hebben van een schriftelijke arbeidsongevallenregistratie (75% van de bedrijven met een recent ongeval), voorlichting (73%), arbodienstverlening (72%) en ziekteverzuimbeleid (71%).

Kijken we naar het percentage werknemers dat werkt bij bedrijven waar aan deze verplichtingen wordt voldaan, dan ontstaat een positiever beeld. Dat komt doordat de grote bedrijven (met veel werknemers) veel vaker aan verplichtingen voldoen dan de kleinere bedrijven. Nu blijkt dat voor alle afzonderlijke verplichtingen geldt dat ten minste driekwart van de werknemers in Nederland werkt bij een bedrijf waar aan die verplichting is voldaan. Ten aanzien van voorlichting, arbodienstverlening en ziekteverzuimbeleid gaat dat op voor 94% van de werknemers.

In de periode 2008-2014 is sprake van een licht neergaande trend van de naleving van de meeste verplichtingen door bedrijven. Uitzonderingen zijn voorlichting en de RI&E. De naleving uitgedrukt in percentages werknemers is in de genoemde periode vrijwel stabiel gebleven.

Combinaties van verplichtingen

We hebben hierboven gezien welk percentage van de bedrijven (en werknemers) voldoet aan elk van de negen afzonderlijke wettelijke bepalingen van de arbozorg. Een volgende vraag is welk deel van de bedrijven (en werknemers) aan een combinatie van bepalingen voldoet. Kijken we naar de combinatie van vier belangrijke bepalingen, te weten het hebben van een RI&E, het hebben van een contract voor arbodienstverlening, de aanwezigheid van BHV-er(s) en een preventiemedewerker, dan zien we in tabel I dat 27% van de bedrijven daaraan voldoet. Bij deze bedrijven werkt 72% van alle werknemers. Het percentage bedrijven dat aan geen van deze vier bepalingen voldoet is 15% (met 3% van de werknemers).

Aan de combinatie van alle negen wettelijke bepalingen voldoet 18% van de bedrijven in Nederland, waar in totaal 61% van alle werknemers werken (staat niet in de tabel). Ofwel bijna tweederde van alle werknemers in Nederland werkt bij een bedrijf dat voldoet aan de hier behandelde negen wettelijke verplichtingen van algemeen arbobeleid.

Bedrijfsgrootte en sectoren

Hoe groter de bedrijven hoe beter aan de systeemverplichtingen wordt voldaan. Kijken we naar de eerder gehanteerde combinatie van 4 belangrijke systeemverplichtingen, dan voldoet 20% van de bedrijven tot 10 werknemers daaraan, 58% van de bedrijven met 10 tot 100 werknemers en 87% van de bedrijven met 100 of meer werknemers.

Kijken we naar werknemers in de verschillende sectoren, dan zien we dat bij de overheid 93% van de werknemers werkt bij een bedrijf dat aan genoemde 4 verplichtingen voldoet. Bij onderwijs, industrie en zorg is dit respectievelijk 89%, 84% en 82%. De horeca en de landbouw blijven hier ver bij achter. In de horeca werkt 19% van de werknemers bij een bedrijf dat aan deze vier verplichtingen voldoet; in de landbouw gaat dat om 48%.

Arbocatalogus

Werkgevers en werknemers kunnen afspraken maken over de wijze waarop zij binnen hun bedrijf of branche invulling geven aan de door de overheid gestelde arbo(doel)voorschriften. Dat gebeurt door per branche een Arbocatalogus op te stellen. In 2014 is het gebruik van de arbocatalogus op het niveau van 13% van de bedrijven gekomen, een aanzienlijke toename ten opzicht van de vorige meting in 2012 (7%). Het percentage van de werknemers dat werkt bij een bedrijf waar volgens de werkgever een relevante arbocatalogus wordt gebruikt, is de afgelopen vijf jaar gestegen van 10% in 2009 naar

48% in 2014. Uit andere bronnen van het Ministerie van SZW blijkt dat ultimo 2014 ruim 50% van de werknemers werkt in een sector of branche waar een arbocatalogus beschikbaar is. .

II. Specifieke arbeidsrisico's

Bij iedere meting van Arbo in bedrijf wordt een aantal van de bestaande arbeidsrisico's onderzocht. In 2014 gaat het om 9 van de 18 risico's. Tabel II op de volgende pagina geeft een overzicht van alle arbeidsrisico's die gemeten worden, waarbij voor de volledigheid ook de in de afgelopen jaren gemeten arbeidsrisico's zijn opgenomen. De toelichting hieronder beperkt zich tot de in 2014 gemeten risico's.

Aanwezigheid arbeidsrisico (kolom 2 en 5 van tabel II)

Beeldschermwerk (gewoonlijk meer dan twee uur per dag achter een beeldscherm werken) is het meest voorkomende risico dit jaar gemeten: bij 44% van de bedrijven speelt dit en 33% van alle werknemers in Nederland heeft er mee te maken. Kracht zetten (handmatig tillen, dragen, duwen en trekken van lasten) komt bij 27% van de bedrijven voor; 19% van alle werknemers duwt en trekt en 17% tilt en draagt. Een ongunstige of statische lichaamshouding, geluid, trillingen, werken op hoogte en repeterende bewegingen komen in 10% tot 15% van de bedrijven voor; het gaat om 5% tot 13% van de werknemers. Het minst komen de arbeidsrisico's (het moeten betreden van) besloten ruimten en niet-ioniserende straling voor: allebei in 7% van de bedrijven en bij 3% van de werknemers.

Onderkenning van het risico in de RI&E (kolom 3)

Eerder zagen we dat 47% van de bedrijven een RI&E heeft. Dat is inclusief alle bedrijven waar nauwelijks risico's spelen. We zien nu dat een beperkt deel van de bedrijven waar een zeker risico speelt, dat risico in de RI&E heeft onderkend. De andere bedrijven waar dat risico speelt hebben of geen RI&E of geen aandacht voor het betreffende risico in de RI&E. Bij de risico's besloten ruimten en niet-ioniserende straling heeft minder dan een derde van de bedrijven waar een dergelijk risico speelt, dit ook onderkend in de RI&E. Voor de andere in 2014 gemeten risico's geldt dat minder dan de helft van de bedrijven (met zo'n risico) dat onderkent in de RI&E, met als positieve uitzondering het risico geluid (58%).

Genomen maatregelen (kolom 4 en 6)

Vastgesteld is of bedrijven waar een zeker risico speelt, maatregelen hebben genomen om dat risico zo veel mogelijk te beperken. Daarbij heeft de inspecteur beoordeeld of die maatregelen voldoende tot goed waren, dan wel matig tot slecht. Op basis daarvan is vastgesteld welk percentage van de bedrijven voldoende of goede maatregelen heeft getroffen bij het aldaar aangetroffen arbeidsrisico. We zien dan dat ook bedrijven die geen RI&E hebben, dan wel geen aandacht voor het betreffende risico in de RI&E hebben, vaak wel degelijk maatregelen treffen: zo heeft bij het risico kracht zetten 46% van de risicobedrijven dit risico onderkend in de RI&E, maar heeft 76% van de risicobedrijven voldoende of goede maatregelen getroffen.

Voor alle in 2014 gemeten risico's blijkt dat tenminste 62% van de risicobedrijven voldoende of goede maatregelen heeft getroffen. Bij trillingen is dit het minst (62%); bij geluid het meest (83%).

Van de bedrijven waar geen of onvoldoende maatregelen zijn getroffen, weten we hoeveel werknemers daar onderhevig zijn aan het risico. Daardoor kunnen we vaststellen welk percentage van de werknemers in Nederland een zeker arbeidsrisico heeft, terwijl geen of onvoldoende maatregelen zijn genomen om dat risico zoveel mogelijk te beperken. Het hoogst scoort daarbij het risico beeldschermwerk. Dat risico komt veel voor en een betrekkelijk groot deel van de risicobedrijven heeft geen of onvoldoende maatregelen getroffen (31%). Dat resulteert erin dat circa 5% van de Nederland-

se werknemers onderhevig is aan het risico beeldschermwerk, terwijl de werkgever daar geen of onvoldoende maatregelen tegen heeft getroffen. Dat gaat om ruim 400.000 werknemers.

Bijna 2% van de werknemers (ca. 150.000 werknemers) heeft te maken met een ongunstige of statische lichaamshouding, terwijl daartegen geen of onvoldoende maatregelen zijn getroffen.

Tabel II Arbeidsrisico's, RI&E en maatregelen

	% van bedrijven		% van risicobedrijven		% van werknemers	
	1	2	3	4	5	6
	Arbeids- risico aanwezig vorige meting*	Arbeids- risico aanwezig	Heeft RI&E waarin risico is onderkend	Heeft vol- doende of goede maatregelen genomen	Arbeids- risico aanwezig	Werkgever heeft geen of onvol- doende maatregelen genomen
	%	%	%	%	%	
Meting AIB 2014 (n=2804)						
Kracht zetten	-	27	46	76	-	-
<i>tillen en dragen</i>	29	29	-	-	17	-
<i>duwen en trekken</i>	10	20	-	-	19	-
Beeldschermwerk	31	44	42	69	33	5,2
Repeterende bewegingen	6	10	37	66	7	1,2
Ongunstige of stat. lichaamshouding	15	15	46	68	13	1,9
Niet-ioniserende straling	13	7	23	81	3	0,6
Besloten ruimten	6	7	31	71	3	0,5
Werken op hoogte en valgevaar	11	14	46	77	5	0,7
Geluid	19	15	58	83	8	1,1
Trillingen	16	14	45	62	-	-
<i>lichaamstrillingen</i>	10	7	-	-	3	-
<i>hand- en armtrillingen</i>	10	9	-	-	3	-
Meting AIB 2012 (n=1854)						
Reproductietoxische stoffen	2	3	47	78	1	0,1
Kankerverwekkende stoffen	7	10	38	58	4	0,9
ATEX	5	4	54	74	2	0,1
Biologische agentia	14	19	34	72	16	1,6
Gevaarlijke stoffen	27	21	54	70	7	2,1
Werkdruk	8	12	25	69	10	1,9
Ongewenste omgangsvormen	5	9	36	56	5	0,6
Meting AIB 2011 (n=2805)						
Machineveiligheid	42	37	42	77	-	-
Meting AIB 2010 (n=2806)						
Temperatuur		11	-	93	6	0,5

- betekent onbekend

* vorige meting vond plaats (wisselend per risico) in de periode 2009-2011

Bedrijfsgrootte en sectoren

Bij alle negen in 2014 gemeten arbeidsrisico's geldt dat deze in toenemende mate spelen naarmate bedrijven groter zijn. Zo is kracht zetten een risico bij 23% van de bedrijven met minder dan 10 werknemers; bij 43% van de bedrijven met 10 tot 100 werknemers en bij 56% van de bedrijven met meer dan 100 werknemers. Beeldschermwerk (meer dan 2 uur per dag) is bij ruim een derde van de kleine bedrijven een risico, bij bijna driekwart van de middelgrote bedrijven en bij bijna 90% van de grote bedrijven.

De in deze meting gemeten arbeidsrisico's doen zich vooral voor in de bouwnijverheid, de overheid de landbouw en de industrie. Bij vijf van de negen risico's is dat in de bouwnijverheid het grootst, bij drie anderen scoort de bouwnijverheid ook relatief hoog. Alleen het risico beeldschermwerk speelt minder vaak in de bouw. Dat risico is in de sectoren overheid, financiële dienstverlening en zakelijke dienstverlening het hoogst. In de sectoren handel, vervoer en informatie en onderwijs spelen de nu gemeten risico's een relatief beperkte rol. Zie bijlage II, tabel II.20.

Van de risicobedrijven neemt, zoals gezien, 62% tot 83% voldoende of goede maatregelen. Grotere bedrijven nemen vaker voldoende/goede maatregelen dan kleinere bedrijven. Alleen bij niet-ioniserende straling doen middelgrote bedrijven (10-99 werknemers) het iets beter dan de grote bedrijven (meer dan 100 werknemers), namelijk respectievelijk 89% en 86%.

De sector horeca laat lage percentages voldoende/goede maatregelen zien bij de risico's kracht zetten, repeterende bewegingen en beeldschermwerk, respectievelijk 46%, 40% en 34%. Die twee laatste risico's komen overigens niet vaak voor bij de horeca. De sector handel scoort laag op de risico's trillingen, ongunstige lichaamshouding, werken op hoogte en beeldschermwerk (respectievelijk 55%, 60%, 60% en 61%). Eveneens ondergemiddeld scoort de industrie op trillingen (56%) en repeterende bewegingen (59%), de zakelijke dienstverlening op repeterende bewegingen (43%) en de landbouw op het risico ongunstige lichaamsbeweging (56%).

De sectoren zorg en overheid nemen relatief vaak voldoende/goede maatregelen op de voorkomende risico's. Zie bijlage II, tabel II.21.

III. Specifieke risicogroepen werknemers

De Arbowet geldt voor alle werknemers. Voor bijzondere doelgroepen zoals zwangere vrouwen, jongeren (van 13 tot 18) en ouderen (vanaf 55) gelden vaak aanvullende voorschriften. Deze staan in het Arbobesluit. Het doel van de aanvullende voorschriften is om deze kwetsbare groepen werknemers te beschermen. In de Arbo in bedrijf-meting 2014 zijn de twee eerst genoemde groepen beschouwd. Tabel III geeft een overzicht (gegevens ouderen uit meting 2012).

Tabel III Specifieke risicogroepen werknemers

	% van bedrijven		% van risico-bedrijven	% van werknemers
	Arbeidsrisico aanwezig vorige meting*	Arbeidsrisico aanwezig	Heeft RI&E waarin risico is onderkend	Arbeidsrisico aanwezig
	%	%	%	%
Arbeid door werkneemsters in periode rondom bevalling	12	12	31	2
Arbeid door jongeren	11	13	21	4
Arbeid door ouderen/duurzame arbeid	36	36	6	12

Arbeid door werknemers in periode rondom zwangerschap en bevalling

Van alle bedrijven geeft 39% aan bekend te zijn met de regelgeving rondom de doelgroep zwangere werknemers en werknemers in de periode tot 6 maanden na de bevalling. In 2010 was dit vrijwel gelijk. Wanneer alleen gekeken wordt naar bedrijven die wél werknemers in de periode rond de zwangerschap in dienst hebben, geeft 86% aan bekend te zijn met de regelgeving.

Bij 12% van de bedrijven is sprake van zwangere werknemers in het afgelopen jaar. Van bedrijven met meer dan 100 werknemers heeft 68% in het afgelopen jaar te maken met deze doelgroep. Het gaat in totaal om 2% van de werknemers. De sectoren overheid, zorg en onderwijs hebben hier het meest mee te maken; het komt nauwelijks voor in de bouw en horeca.

Van de werkgevers met werknemers in de periode rond de zwangerschap in dienst:

- heeft 31% in de RI&E aandacht voor de risico's van deze groep;
- geeft 82% voorlichting aan de zwangere werknemer. In 2010 was dit nog 63%;
- stelt 85% deze werknemers in de gelegenheid om extra rustpauzes te nemen;
- heeft 72% een speciale rustruimte voor deze werknemers.

Arbeid door jongeren

In 2014 heeft ruim één op de tien bedrijven (13%) jongeren in dienst gehad. Meestal gaat dit om jongeren van 16 en 17 jaar. De jongeren maken 4% van alle werknemers uit. Van de bedrijven meer dan 10 werknemers geeft een kwart aan dat daar in het afgelopen jaar jongeren hebben gewerkt; bij de kleinere bedrijven is dat 10%. Jongeren werken het meest in de horeca (39% van de bedrijven) en de landbouw (32%). In de financiële en in de zakelijke dienstverlening gaat het om 2% respectievelijk 3% van de bedrijven.

De meest voorkomende arbeidsrisico's waar jongeren mee worden geconfronteerd zijn kracht zetten, uitglijden, ongewenste omgangsvormen en snijden en zagen.

Van de bedrijven met jongeren in dienst:

- heeft 21% in de RI&E aandacht voor de risico's van deze groep;
- geeft 68% aan altijd voorlichting en instructie te geven over de risico's in de werkzaamheden; 16% doet dit meestal, 7% soms en 9% nooit;
- oefent 78% adequaat toezicht op de jongeren uit tijdens de werkzaamheden; 19% doet dit meestal, 3% soms en minder dan 1% nooit.

IV. Nalevingsindicator

Op basis van het materiaal van Arbo in bedrijf heeft het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een nalevingsindicator opgesteld, die is opgenomen in de rijksbegroting. De indicator geeft in één cijfer een beeld van in hoeverre op de werkvloer de Arbo-wet door bedrijven wordt nageleefd. De indicator heeft als basis alle bedrijven van Nederland (dus niet de werknemers of de risicobedrijven¹) en is gebaseerd op:

- de mate waarin de bedrijven aan een aantal **stelselverplichtingen** voldoen in het verslagjaar. Het gaat om:

¹ Het percentage bedrijven dat "het goed doet" ligt in de regel veel lager dan het percentage werknemers dat werkt bij zulke bedrijven, omdat juist de grote bedrijven het vaak beter doen. Een indicator gebaseerd op de werknemers zal zodoende een positiever beeld geven dan een indicator gebaseerd op bedrijven.

- A. het percentage bedrijven dat een contract heeft met een arbodienstverlener en/of een preventiemedewerker heeft aangesteld;
- B. het percentage bedrijven dat een RI&E heeft;
- C. het percentage bedrijven dat voorlichting en/of onderricht geeft over gezond en veilig werken en waarbij de werkgever er (tenminste soms) op toeziet dat werknemers ook werken conform de instructies en voorschriften van gezond en veilig werken.

Dit wordt gewogen gemiddeld (A en B voor een kwart en C voor de helft) tot één cijfer D aangaande de systeemverplichtingen.

- de mate waarin bij bedrijven geen sprake is van (grote) onvolkomenheden ten aanzien van de **arbeidsrisico's**. Er zijn geen (grote) onvolkomenheden als het risico niet speelt of als er adequate maatregelen op het risico zijn genomen. Adequaat betekent in dit verband dat de inspecteur de genomen maatregelen in de vragenlijst van Arbo in bedrijf als voldoende of goed heeft beoordeeld. De verkregen percentages worden over alle arbeidsrisico's gemiddeld en dat geeft:

- E. het gemiddeld over alle risico's heen bepaalde percentage bedrijven waar het risico niet speelt of adequaat wordt aangepakt.

De interpretatie daarvan als dit percentage bijvoorbeeld op 90% uitkomt is dat gemiddeld over alle arbeidsrisico's bij 10% van alle bedrijven een risico wel speelt en er geen adequate maatregelen op worden genomen.

De beide percentages worden vervolgens ongewogen gemiddeld: de systeemverplichtingen en de arbeidsrisico's tellen allebei even zwaar. Tabel IV geeft een overzicht van de ontwikkeling van de nalevingsindicator over de laatste 4 metingen.

Tabel IV Ontwikkeling en samenstelling nalevingsindicator 2010-2014 (in % van bedrijven)

	2010 (n=2806)	2011 (n=2805)	2012 (n=1854)	2014 (n=2804)
Aspecten van arbobeleid en uitvoering	%	%	%	%
Voldoen aan systeemverplichtingen				
A. Arbodienstverlening en/of preventiemedewerker	80	82	79	77
B. RI&E	45	41	45	47
C. Voorlichting, onderricht en toezicht	57	63	65	66
D. Gewogen gemiddeld systeemverplichtingen ($\frac{1}{4}A + \frac{1}{4}B + \frac{1}{2}C$)	60	62	63	64
Maatregelen op arbeidsrisico's				
E. (Gemiddeld) risico's niet aan orde of adequaat aangepakt	93	94	93	94
Nalevingsindicator ($\frac{1}{2}D + \frac{1}{2}E$)	76	78	78	79

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

De monitor ‘Arbo in bedrijf’ is een jaarlijks onderzoek van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De monitor is uitgevoerd door de Inspectie SZW, directie Analyse, Programmering en Signalering (APS), afdeling Onderzoek en Analyse (O&A).

Het onderzoek Arbo in bedrijf 2014 (AIB 2014) heeft vijf doelstellingen:

- Het schetsen van een representatief beeld van de stand van zaken op het gebied van arbeidsomstandigheden in de Nederlandse bedrijven en instellingen;
- Het schetsen van een representatief beeld van de mate van naleving van de Arbowet en het Arbobesluit door de bedrijven. Hierbij ligt het accent op de kernbepalingen uit het Arbobesluit. De kernbepalingen zijn de artikelen die omschrijven welke maatregelen bedrijven moeten uitvoeren om de blootstelling aan bepaalde arbeidsrisico's te voorkómen of te vermindere(n);
- Het schetsen van een trend in de mate van naleving;
- Het genereren van informatie voor een nalevingindicator in de rijksbegroting (zie samenvatting);
- Het genereren van informatie voor de risico-analyse van de Inspectie SZW.

1.2 Over de verslagperiode en de periodiciteit

Voor een voldoende representatief en betrouwbaar beeld in afzonderlijke sectoren en grootteklassen van bedrijven is vastgesteld dat een steekproefomvang van circa 2800 vestigingen nodig is. Door de taakstelling van het kabinet voor SZW voor de periode 2012-2015 is de beschikbare capaciteit voor de monitor gehalveerd. Vanaf 2013 heeft de Inspectie per jaar voor de monitor slechts capaciteit beschikbaar voor circa 1400 bezoeken aan vestigingen. Besloten is de beschikbare capaciteit voor twee jaar (2800 vestigingen) samen te nemen voor één monitorrapportage. In de periode augustus-december 2013 zijn 1396 vestigingen bezocht en in de aansluitende periode januari-mei 2014 zijn er nog eens 1408 bezocht. Over die 2804 bedrijven wordt in deze rapportage verslag gedaan. De Inspectie heeft besloten de verslagperiode in de rapportage aan te duiden als 2014.

Met deze aanpak verschijnt voortaan om het jaar een rapportage Arbo in bedrijf. De volgende verschijnt in 2016 en zal gaan over de verslagperiode laatste tertaal 2015-eerste tertaal 2016.

1.3 Vraagstelling

De centrale vraag van het monitoronderzoek in 2013-2014 is:

In hoeverre leven de Nederlandse bedrijven in 2013-2014 de Arbowet na, ten aanzien van de algemene systeembepalingen, ten aanzien van een aantal specifieke arbeidsrisico's en ten aanzien van een aantal specifieke groepen werknemers?

De centrale vraag wordt beantwoord aan de hand van de volgende deelvragen:

Deelvragen systeembepalingen

Het gaat om de volgende bepalingen: de aanwezigheid van een risico-inventarisatie en –evaluatie, van een plan van aanpak, van een arbeidsongevallenregistratie, van arbodienstverlening, van een ziekte-verzuimbeleid, van bedrijfshulpverlening (BHV), van een preventiemedewerker, betrokkenheid van werknemers bij het arbobeleid en het geven van voorlichting, onderricht en toezicht. Ook wordt gekeken naar in hoeverre werkgevers bekend zijn met en gebruik maken van een arbocatalogus.

1. Welk percentage van de bedrijven voldoet aan de systeembepalingen?
2. Welk percentage van de werknemers werkt bij een bedrijf dat voldoet aan de systeembepalingen?
3. Hoe is dat verdeeld per sector en grootteklasse van de bedrijven?

Deelvragen specifieke arbeidsrisico's en groepen

Het totale aantal onderscheiden specifieke risico's en groepen bedraagt ruim twintig. Deze worden in een cyclus van twee keer uitgevraagd: om en om (elke twee jaar) circa 10 stuks. Voor 2014 gaat het om de volgende risico's en groepen: kracht zetten (duwen, trekken, tillen of dragen), repeterende bewegingen, ongunstige of statische lichaamshouding, beeldschermwerk, niet-ioniserende straling, besloten ruimten, werken op hoogte, geluid, trillingen en de groepen Zwangere werkneemsters en jongeren.

1. Bij welk percentage van de bedrijven is het risico aanwezig?
2. Welk percentage van de werknemers wordt blootgesteld aan het risico?
3. Bij welk percentage van de bedrijven is het risico onderkend in de RI&E?
4. Welk percentage van de bedrijven waar het risico zich voordoet neemt maatregelen?
5. Welke maatregelen zijn genomen?
6. Wat is de relatie tussen de aanwezigheid van het risico in een bedrijf, vermelding van het risico in de RI&E en het nemen van maatregelen?
7. Wat is de effectiviteit van de genomen maatregelen volgens de inspecteur?
8. Hoe is dat verdeeld naar sector en grootteklasse van de bedrijven?

1.4 Onderzoeksaanpak

Onderzoekspopulatie

Er is sprake van twee onderzoekspopulaties. De eerste wordt gevormd door de in 2014 in Nederland gevestigde bedrijven, instellingen en overheidsinstanties, met uitzondering van bedrijven die zich bezig houden met delfstoffenwinning en de visserij (schepen). De tweede populatie bestaat uit de bij al die bedrijven werkzame werknemers.

De onderzoekseenheden zijn voor beide populaties vestigingen van de bedrijven. Dit uit praktisch oogpunt, enerzijds omdat een bedrijf soms vele vestigingen heeft en de inspectie die niet allemaal bezoekt om een beeld van de arbeidsomstandigheden te krijgen en anderzijds omdat er geen bruikbaar steekproefkader van bedrijven in Nederland is en wel van vestigingen van bedrijven.

Steekproef

Een gestratificeerde steekproef met omvang 2.804 is getrokken uit een door de Inspectie SZW bewerkt bestand van de Kamer van Koophandel (KvK-bestand) met daarin alle vestigingen van bedrijven in

Nederland.² Stratificatie is nodig omdat inzicht gewenst is in afzonderlijke economische sectoren en afzonderlijke grootteklassen van bedrijven. Bij een enkelvoudige aselechte steekproef zouden kleine sectoren en grotere bedrijven nauwelijks in de steekproef voorkomen. De steekproef is gestratificeerd naar 38 economische sectoren en 6 grootteklassen. De steekproefmatrix bestaat zodoende uit $38 \times 6 = 228$ cellen (of strata).

Dataverzameling

De geselecteerde vestigingen zijn bezocht door inspecteurs van de Inspectie SZW en in de Horeca door inspecteurs van de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA). De bezoeken hebben plaatsgevonden van augustus 2013 tot en met mei 2014. De inspecteurs maken een rondgang door het bedrijf en nemen mondeling een gestructureerde vragenlijst af. Gesprekspartner daarbij is de werkgever of een andere persoon die als verantwoordelijke fungeert op het gebied van arbeidsomstandigheden. De gegevens die met deze vragenlijst worden verzameld, zijn gebaseerd op antwoorden van de werkgever, documenten van het bedrijf over de arbeidsomstandigheden en het oordeel van de inspecteur. Er is geen sprake van non-response.

Analyse

De uitkomsten in de afzonderlijke steekproefcellen zijn gewogen samengenomen om uitkomsten te genereren op het niveau van sectoren, van grootteklassen en van het totaal. De weging vindt plaats op basis van CBS-populatiegegevens over aantallen bedrijven en aantallen werknemers in Nederland. Merk op dat bij de steekproeftrekking wordt uitgegaan van vestigingen als registratiebasis. Bij de weging gaan wij uit van de gegevens van het CBS met bedrijven als registratiebasis³, omdat deze gegevens geacht worden meer betrouwbaar en representatief te zijn dan het vestigingenbestand dat de Inspectie SZW gebruikt. Bij de weging wordt zodoende geen rekening gehouden met dit verschil in de registratiebasis. Verondersteld wordt dat voor alle cellen de voor de steekproef geselecteerde vestigingen representatief zijn voor alle bedrijven in de populatie.

Reikwijdte uitspraken

Met bovenstaande kanttekening zijn de resultaten van het onderzoek, na weging, te generaliseren naar het gehele Nederlandse bedrijfsleven, instellingen en overheidsinstanties. Daarbij gelden uiteraard nauwkeurigheidsmarges, maar het is ondoenlijk die overal aan te geven. De marges hangen voor een belangrijk deel af van het aantal bezochte bedrijven waarop de uitspraak betrekking heeft. Dat aantal n is bij alle tabellen en grafieken gegeven. Voor een inzicht in de betrouwbaarheid en de nauwkeurigheid van de schattingen verwijzen we naar Tabel III.1 van Bijlage III.

Voor een uitgebreide methodologische verantwoording zie bijlage I.

1.5 Leeswijzer

Hoofdstuk twee gaat over de mate waarin bedrijven voldoen aan de systeembepalingen ofwel de wettelijke verplichtingen. Ook wordt aandacht besteed aan de vraag in hoeverre werkgevers bekend zijn

² Het KvK-bestand is opgenomen in het geautoriseerde informatiesysteem I-net van de Inspectie SZW, verder aangevuld met informatie die de Inspectie SZW tijdens inspecties en onderzoeken bij bedrijven heeft verzameld.

³ CBS, 'bedrijven, economische activiteit, grootte en rechtsvorm 2012', <http://statline.cbs.nl/StatWeb/selection/?DM=SLNL&PA=81588NED&VW=T>.

met de arbocatalogus en of zij gebruik maken van de oplossingen uit de arbocatalogus voor risico's die voor hen relevant zijn.

In hoofdstuk drie worden de onderzochte specifieke arbeidsrisico's belicht. Voor deze risico's wordt onder andere gekeken in hoeverre ze voorkomen, wat bedrijven aan maatregelen nemen en hoe de maatregelen beoordeeld worden door inspecteurs.

Hoofdstuk vier betreft de arbeidsomstandigheden voor twee specifieke groepen werknemers, te weten jongeren en zwangere werknemers cq. werknemers in de periode na de bevalling en gedurende de borstvoeding.

In dit rapport wordt gerapporteerd naar 12 economische sectoren die zijn gebaseerd op de sector-indeling van het CBS 'Standaard Bedrijfsindeling 2008, SBI-2008'. Voor de meeste sectoren zal de omschrijving volstaan om een duidelijk beeld te geven van de bedrijven die daartoe worden gerekend. Echter voor twee sectoren wordt een nadere toelichting wenselijk geacht. De sector 'openbaar bestuur en overheidsdiensten' omvat bestuursorganen (waaronder ministeries, provincies en gemeenten), overheidsdiensten (waaronder defensie, politie, justitie, en brandweer) en de verplichte sociale verzekeringen. In de sector 'onderwijs' vinden we naast primair, secundair en tertiair onderwijs onder meer bedrijfsopleidingen en –trainingen, en auto- en motorrij scholen. In de tekst, tabellen en grafieken geven wij de sectoren uit oogpunt van betere leesbaarheid aan met een verkorte aanduiding. In eerdere publicaties gebruikten wij een meer uitgebreide beschrijving. Onderstaande tabel geeft beiden.

Gehanteerde aanduiding	Uitgebreide aanduiding
Landbouw	Landbouw, bosbouw en visserij
Industrie	Industrie, delfst., energievoorziening, waterbedrijven, afvalbewerking
Bouwnijverheid	Bouwnijverheid
Handel	Groot- en detailhandel, reparatie van auto's
Horeca	Horeca
Vervoer en Informatie	Vervoer, opslag en Informatie en communicatie
Financiële dienstverlening	Financiële dienstverlening
Zakelijke dienstverlening	Zakelijke dienstverlening
Overheid	Openbaar bestuur en overheidsdiensten
Onderwijs	Onderwijs
Zorg	Gezondheids- en welzijnszorg
Overige dienstverlening	Overige dienstverlening

Voor de specificatie naar grootteklasse worden in de rapportage doorgaans drie categorieën onderscheiden, te weten kleine bedrijven (1 tot en met 9 werknemers), middelgrote bedrijven (10 tot en met 99 werknemers) en grote bedrijven (meer dan 100 werknemers). Daar waar dat nuttig is wordt soms een meer gedetailleerde onderverdeling gehanteerd.

Daar waar percentages gebaseerd zijn op minder dan 30 bedrijven, worden deze in de regel niet gepresenteerd. In tabellen verschijnt dan een “-“ en in figuren worden de betreffende categorieën niet meegenomen. Er wordt expliciet gewezen op de kleine n als toch gegevens worden gepresenteerd.

2 Algemeen arbobeleid

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft de resultaten van het onderzoek ten aanzien de algemene wettelijke verplichtingen uit de Arbowet, de Arbeidstijdenwet en de (niet verplichte) arbocatalogus, ook wel genoemd het algemeen arbobeleid. Het gaat om de volgende onderwerpen:

- risico-inventarisatie en – evaluatie (RI&E);
- plan van aanpak;
- arbeidsongevallenregistratie;
- arbodienstverlening;
- ziekteverzuimbeleid;
- bedrijfshulpverlening (BHV);
- preventiemedewerker;
- betrokkenheid van werknemers bij arbobeleid;
- arbocatalogus;
- voorlichting, onderwijs en toezicht.

Waar sprake is van relevante verschillen, worden de resultaten uitgesplitst naar de grootteklasse van het bedrijf. De resultaten worden tevens naar sector weergegeven. Voor meer gedetailleerde informatie per sector en grootteklasse wordt verwezen naar bijlage IV.

2.2 Risico-inventarisatie en –Evaluatie (RI&E)

Werknemers hebben recht op een veilige en gezonde werkplek. Dit recht is verankerd in de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet). De verantwoordelijkheid voor een werkplek die voldoet aan de wettelijke normen, ligt primair bij de werkgever. De werkgever moet ook zorgen dat de wettelijke doelvoorwaarden worden nageleefd. Hoe de doelen worden bereikt mag de werkgever zelf bepalen.

Werkgevers zijn op basis van artikel 5 van de Arbowet verplicht om over een Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) te beschikken. Een RI&E is een document waarin de risico's voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers worden geïnventariseerd en geëvalueerd. Op basis van deze inventarisatie wordt een Plan van Aanpak (PvA) opgesteld. In een PvA is aangegeven welke maatregelen de werkgever gaat nemen in verband met de geconstateerde risico's en binnen welke termijn deze maatregelen worden genomen. Na het opstellen van de RI&E dient het document door een arbodienst of een zelfstandig gevestigd gecertificeerd arbodeskundige te worden getoetst. Voor deze toetsingsverplichting is per 1 april 2011 een uitzondering gemaakt voor:

- bedrijven met maximaal 25 werknemers hoeven hun RI&E niet te laten toetsen, mits ze gebruik maken van een erkend branche-specifiek RI&E-instrument;
- bedrijven met werknemers die - allen bij elkaar opgeteld - arbeid verrichten voor een tijdsduur van ten hoogste 40 uur per week hoeven de RI&E niet te laten toetsen.

In het rapport worden de bedrijven met een RI&E, waarbij de RI&E om bovenstaande redenen niet hoeft te worden getoetst, meegeteld als bedrijven met een getoetste RI&E.

Aanwezigheid van (getoetste) RI&E, naar aantallen bedrijven

Bij het bedrijfsbezoek is gevraagd of op het peilmoment⁴ er een al dan niet getoetste RI&E op de vestiging aanwezig is. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de aanwezigheid van een RI&E op het peilmoment over de periode 2008-2014.

Tabel 2.1 Bedrijven met een RI&E op peilmoment, periode 2008-2014 (% alle bedrijven)

	als % van alle bedrijven					
	2008 (n=2072)	2009 (n=2857)	2010 (n=2806)	2011 (n=2805)	2012 (n=1854)	2014 (n=2804)
RI&E aanwezig	%	%	%	%	%	%
Ja, en getoetst	34	33	31	27	39	39
Ja, maar (nog) niet getoetst	13	14	14	14	6	8
<i>subtotaal: RI&E aanwezig</i>	<i>46</i>	<i>46</i>	<i>45</i>	<i>40</i>	<i>45</i>	<i>47</i>
Nee	54	54	55	60	55	53

De tabel laat zien dat in 2014 het percentage bedrijven met een RI&E ten opzichte van 2012 niet veel is veranderd: bij 47% van de bedrijven is een RI&E aanwezig.

Bij bedrijven met 25 werknemers of minder is het percentage bedrijven met een al dan niet getoetste RI&E op het peilmoment over de jaren 2008-2014 betrekkelijk stabiel rond de 43%, met een uitzondering in 2011 (37%). Voor bedrijven met 26 werknemers of meer schommelt het percentage rondom de 90%. Ook bij de grotere bedrijven van 100 werknemers en meer is het percentage bedrijven met een RI&E over de jaren heen betrekkelijk stabiel (94% in 2014; zie bijlage II, tabel II.1).

Aanwezigheid van (getoetste) RI&E, naar aantallen werknemers

Hierboven bleek dat grotere bedrijven vaker een RI&E hebben. Dat betekent dat het percentage werknemers dat werkt bij een bedrijf met een RI&E hoger is dan het percentage bedrijven met een RI&E. Tabel 2.2 geeft het overzicht voor de periode 2008-2014.

Tabel 2.2 Aantallen werknemers in bedrijven met een RI&E op peilmoment, periode 2008-2014 (% alle werknemers)

	als % van alle werknemers					
	2008 (n=2072)	2009 (n=2857)	2010 (n=2806)	2011 (n=2805)	2012 (n=1854)	2014 (n=2804)
RI&E aanwezig	%	%	%	%	%	%
Ja, en getoetst	76	76	71	66	75	75
Ja, maar (nog) niet getoetst	8	9	11	13	6	9
<i>subtotaal: RI&E aanwezig</i>	<i>85</i>	<i>85</i>	<i>83</i>	<i>80</i>	<i>81</i>	<i>84</i>
Nee	16	16	17	20	19	16

De trend over de periode 2008-2014 is vrijwel stabiel: in Nederland valt circa 84% van de werknemers onder de werkingssfeer van een RI&E. Bij de bedrijven met minder dan 25 werknemers betreft dat in de beschreven periode circa 55% van de werknemers; bij de bedrijven met 25 of meer werknemers gaat het om zo'n 92% van de werknemers (zie bijlage II, tabel II.2).

Aanwezigheid van (getoetste) RI&E, naar sector

⁴ 1 juli 2013 voor vestigingen die in de periode augustus-december 2013 zijn bezocht en 1 december 2013 voor vestigingen die in de periode januari-mei 2014 zijn bezocht.

Een uitsplitsing naar sectoren laat zien dat vooral in de horeca relatief weinig bedrijven een RI&E hebben: slechts 19%. Heel goed scoort de sector overheid met 95% en de industrie met 70% van de bedrijven met een RI&E (zie bijlage II, tabel II.3). Uitgedrukt in percentages van de werknemers gaat het in de horeca om 42% tegen 98% bij overheid en 93% in de industrie (bijlage II, tabel II.4).

Redenen voor het niet hebben van een RI&E

De inspecteurs hebben proberen te achterhalen wat de motieven voor werkgevers zijn om geen RI&E te hebben. Tabel 2.3 geeft de resultaten.

Tabel 2.3 Redenen waarom bedrijven geen RI&E hebben (n=860; % van de bedrijven die geen RI&E hebben)*

reden dat bedrijf geen RI&E heeft	%	%
niet willen	32	
risico's te klein naar oordeel werkgever		18
andere prioriteiten		11
er is nooit iets ernstigs gebeurd		8
iedereen in bedrijf kent de risico's		6
het kost teveel tijd		3
het is te duur		2
de risico's zijn niet verantwoordelijkheid wg (volgens wg)		1
niet weten	75	
werkgever is niet bekend met arbowetgeving en verplichting RI&E		67
werkgever onderkent geen risico's		11
werkgever weet niet waar geschikte informatie is over opstelling RI&E		9
werkgever weet niet welke risico's bestaan		7
werkgever weet niet waar geschikte informatie over risico's is te vinden		6
niet kunnen (werkgever weet niet hoe een RI&E moet worden opgesteld)	11	
overig	13	

* de percentages tellen niet op tot 100% omdat bedrijven meerdere redenen kunnen hebben

De geconstateerde redenen zijn gegroepeerd in vier categorieën niet willen, niet weten, niet kunnen en overig.

Bij een derde van de werkgevers is sprake van niet willen. Bij ruim de helft daarvan (18% van alle werkgevers) stelt de werkgever dat de risico's naar zijn/haar oordeel te klein zijn. Bij deze groep (n=133) blijkt dat bij 27% inderdaad de dit jaar onderzochte risico's niet aanwezig zijn, tegen bij 16% van alle bedrijven. Betrekken we daarbij de risico's die door werkgevers niet altijd als zodanig worden herkend (beeldschermwerk, jongeren en zwangeren) dan zien we dat in deze groep 85% geen risico's heeft (behalve de zojuist genoemde) tegen 56% van alle bedrijven. Het gaat dus inderdaad wel om bedrijven waar de risico's wat minder prominent aanwezig zijn.

Driekwart van de werkgevers zegt geen RI&E te hebben omdat zij niet weten dat dat nodig is. Binnen deze categorie is veruit de meest genoemde reden het niet bekend zijn met de verplichting van het hebben van een RI&E (67%). Daarnaast zien we dat 11% van de werkgevers zegt geen risico's te onderkennen. Bij deze groep (n=88) blijkt dat bij 21% inderdaad de dit jaar onderzochte risico's niet aanwezig zijn tegen bij 16% van alle bedrijven. Betrekken we ook daarbij de risico's die over het algemeen door werkgevers niet altijd als zodanig worden herkend (beeldschermwerk, jongeren en zwangeren) dan zien we dat in deze groep 65% geen risico's heeft (behalve de zojuist genoemde) tegen 56% van alle bedrijven. Hier zijn de verschillen tussen de groep die zegt geen risico's te onder-

kennen en alle bedrijven dus aanzienlijk kleiner dan bij de hierboven beschouwde deelgroep bij niet willen.

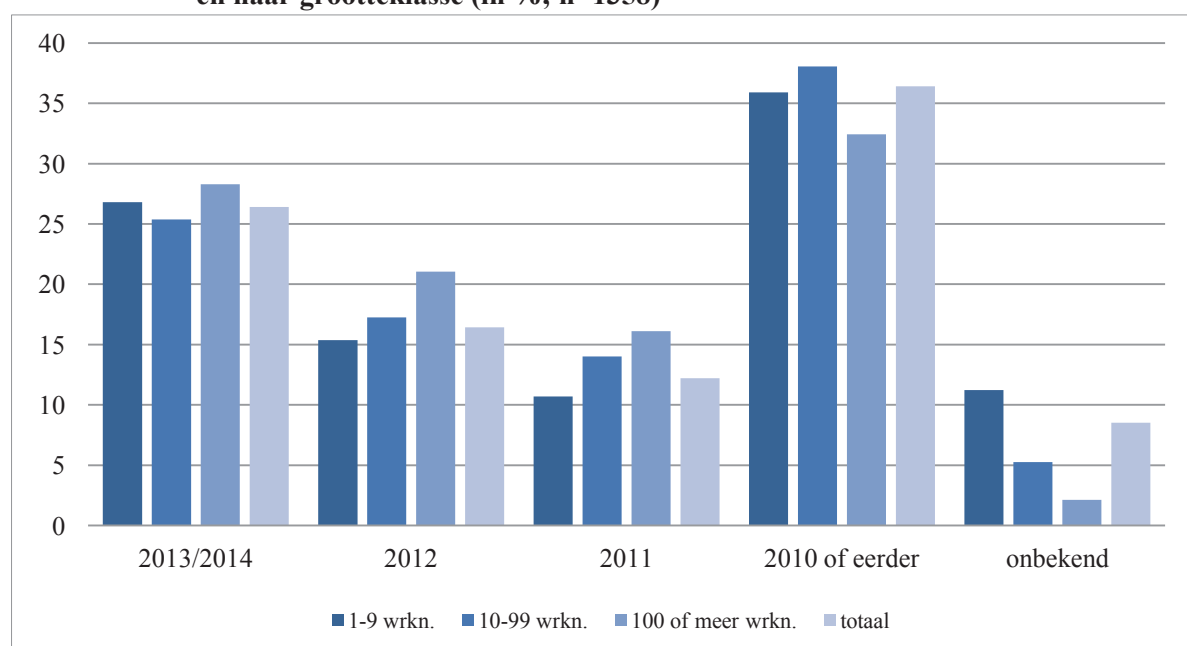
Bijna een derde van de werkgevers is gecategoriseerd onder de noemer “niet willen”, met als meest genoemde redenen dat de risico’s klein zijn (18%) en dat zij andere prioriteiten hebben in de bedrijfsvoering (11%). Onder “overig” wordt veelal aangegeven dat het om een heel klein bedrijf gaat, waarvan werkgever het nut niet inziet om een RI&E op te stellen. Ook gaat het om bedrijven die recent gestart dan wel verhuisd zijn en nog geen tijd hebben gehad een RI&E op te stellen en om bedrijven waar de RI&E op een andere vestiging zou liggen.

Niet willen komt het meest voor bij de sector bouwnijverheid (54%), industrie (38%) en zakelijke dienstverlening (37%). Zie bijlage II, tabel II.5.

Jaar van toetsing van de RI&E

Werkgevers moeten een RI&E (laten) opstellen. Een bestaande RI&E moet worden aangepast en getoetst wanneer er zich wijzigingen voordoen in de arbeidsomstandigheden. Ook nieuwe inzichten in risico’s zouden aanleiding moeten geven om bestaande risico’s opnieuw te inventariseren en te evalueren en eventueel nieuwe of aangescherpte maatregelen te nemen.

Figuur 2.1 Bedrijven met een getoetste RI&E op peilmoment, naar laatste jaar van toetsing en naar grootteklasse (in %; n=1358)

Figuur 2.1 laat zien dat ruim 35% van de getoetste RI&E's, is getoetst in 2010 of eerder. Een aanzienlijk deel van de RI&E's is zodoende al meer dan drie jaar niet getoetst; bij de vorige meting in 2012 was dat nog 9% hoger. Dat een RI&E niet al ruim drie jaar niet getoetst is, kan komen omdat de arbeidsomstandigheden niet zoveel veranderen, of dat bij gewijzigde arbeidsomstandigheden werkgevers niet snel weer een nieuwe RI&E (laten) opstellen en toetsen. Uitgesplitst naar sector (zie Bijlage IV, tabel IV.2) zien wij dat vooral in de zorg en in de bouwnijverheid relatief veel recent getoetste RI&E's te vinden zijn (beiden 67%). Bij de RI&E's die in 2010 of eerder zijn getoetst, is het percentage dat naar de mening van de inspecteurs alle belangrijke risico's afdekt duidelijk minder dan dat bij meer recentere RI&E's: 67% tegen ruim 80%.

Vrijstelling van toetsing

Bedrijven met maximaal 25 werknemers hoeven hun RI&E niet te laten toetsen, mits ze gebruik maken van een erkend branche-specifiek RI&E-instrument. Ook bedrijven met werknemers die - allen bij elkaar opgeteld - arbeid verrichten voor een tijdsduur van ten hoogste 40 uur per week hoeven de RI&E niet te laten toetsen.

In totaal 14% van de bedrijven heeft een RI&E die om deze redenen niet getoetst hoeft te worden (zie bijlage IV, vraag 2_1); in 2012 was dat 14%. Afgezet tegen de (47%) bedrijven met een RI&E heeft 29% deze niet hoeven laten toetsen, tegen 23% in 2012. Het betreft uiteraard kleine bedrijven. Dit doet zich het meest voor in de sector zorg (55%).

Risico's opgenomen in de RI&E

Van een volledige RI&E is sprake wanneer alle in een bedrijf aanwezige risico's zijn onderkend en beschreven in de RI&E. Hierbij is alleen gekeken naar de risico's die voor dit onderzoek zijn uitgevraagd (zie ook hoofdstuk 3). Dat zijn de risico's kracht zetten (duwen, trekken, tillen of dragen), repeterende bewegingen, ongunstige of statische lichaamshouding, beeldschermwerk, niet-ioniserende straling, besloten ruimten, werken op hoogte, geluid en trillingen. Daarnaast is gekeken of in de RI&E aandacht is besteed aan risico's voor zwangere werknemers en werknemers in de periode kort na de bevalling en aan arbeid door jongeren.

Uit tabel II.6 van bijlage II blijkt dat van de bedrijven waar werknemers te maken kunnen hebben met hard geluid en die over een RI&E op peilmoment beschikken, dat 86% dit risico ook in de RI&E heeft opgenomen. Ook voor de risico's kracht zetten en beeldschermwerk heeft tenminste driekwart van de bedrijven dit in de RI&E opgenomen. Het risico niet-ioniserende straling wordt relatief weinig onderkend in de RI&E: 33% van de desbetreffende bedrijven heeft dat in de RI&E opgenomen. Ook risico's voor zwangeren en jongeren worden relatief weinig in de RI&E opgenomen (43% resp. 37%).

Uitgesplitst naar grootteklasse zien wij dat over het algemeen kleinere bedrijven waar deze risico's voorkomen deze risico's minder vaak in de RI&E opnemen dan grotere bedrijven. De verschillen tussen de risico's zijn echter pregnanter. In de uitsplitsingen in de tabel hebben een flink aantal cellen te weinig of geen waarnemingen omdat het desbetreffende risico heel weinig of niet voor komt en/of omdat veel bedrijven geen RI&E hebben.

Bij de uitsplitsing naar sector zien we dat bij de bouwnijverheid en bij de industrie vrijwel alle dit jaar onderzochte risico's voorkomen en ook vaak zijn opgenomen in de RI&E.

2.3 Plan van Aanpak

Een plan van aanpak (PvA) maakt doorgaans onderdeel uit van een RI&E. In het PvA wordt weer-geven welke maatregelen worden genomen om de onderkende arbeidsrisico's te verminderen of weg te nemen en binnen welke termijn de maatregelen worden genomen.

Aanwezigheid van plan van aanpak

Uitgedrukt als percentage van alle bedrijven heeft 38% in 2014 een op schrift gesteld PvA.⁵ Dat is vergelijkbaar met de situatie in de afgelopen jaren.

5 Een verwaarloosbaar aantal bedrijven heeft wel een PvA maar geen RI&E (0,10%).

Van de bedrijven met een al dan niet getoetste RI&E op peilmoment heeft 75% een op schrift gesteld PvA (zie tabel 2.4). Grotere bedrijven met een RI&E, hebben ook relatief vaker een PvA dan kleinere bedrijven met een RI&E. Over de periode 2008-2014 is sprake van een tamelijk constant beeld.

Tabel 2.4 Bedrijven met een PvA als % van bedrijven met een RI&E op het peilmoment, periode 2008-2014 (in %)

grootteklasse	als % van bedrijven met een RI&E op peilmoment					
	2008 (n=1272)	2009 (n=1981)	2010 (n=1786)	2011 (n=1440)	2012 (n=1169)	2014 (n=1889)
	%	%	%	%	%	%
1 - 9 wrkn. w.v.	76	69	67	71	71	71
1 - 4 wrkn.	73	69	62	69	67	69
5 - 9 wrkn.	83	67	79	77	81	74
10 - 99 wrkn. w.v.	84	85	83	85	90	82
10 - 49 wrkn.	82	84	82	83	90	81
50 - 99 wrkn.	94	92	91	94	89	91
100 of meer wrkn.	95	92	94	94	94	93
Totaal	79	75	73	76	77	75

Tabel 2.5 laat zien dat 80% van de bedrijven met een PvA ook aangeeft wanneer de maatregelen uit het PvA moeten zijn uitgevoerd.

Wanneer wij bij de specifieke risico's in hoofdstuk 3 kijken naar het verband tussen risico's in de RI&E opgenomen en genomen maatregelen, blijkt echter dat bedrijven zonder een RI&E toch ook vaak maatregelen nemen.

Tabel 2.5 Bedrijven met een plan van aanpak met een vermelding wanneer de maatregelen moeten zijn doorgevoerd, voor de periode 2008-2014 (in %)

	als % van bedrijven met een plan van aanpak					
	2008 (n=1374)	2009 (n=1794)	2010 (n=1587)	2011 (n=1303)	2012 (n=1081)	2014 (n=1602)
	%	%	%	%	%	%
Ja, voor alle relevante risico's	67	71	71	75	73	71
Ja, voor een deel van relevante risico's	12	13	11	9	7	9
Nee	21	16	18	17	19	20
Totaal	100	100	100	100	100	100

Bij 52% van de bedrijven is het PvA getoetst door een deskundige arbodienst of andere gecertificeerde deskundige. Bij nog eens 22% van de bedrijven met een plan van aanpak sprake van vrijstelling van toetsing (van de RI&E). Vorig jaar waren die cijfers 64% respectievelijk 15%.

Toepassing en evaluatie van plan van aanpak

Belangrijk is of de maatregelen die in een PvA zijn opgenomen ook worden uitgevoerd. Bijna 94% van de bedrijven voert de maatregelen ook uit; 73% pakt daarbij alle belangrijke risico's aan en 21% alleen een deel van de belangrijke risico's. Uit bijlage IV, vraag 3_4, blijkt dat bedrijven met meer dan 100 werknemers vaker het PvA uitvoeren op alle belangrijke risico's (85%) dan bedrijven met minder dan 10 werknemers (72%). Ook zijn er verschillen tussen de sectoren: in de horeca, de overheid en bij de overige dienstverlening wordt nagenoeg altijd het plan van aanpak uitgevoerd door alle of een deel van de belangrijke risico's aan te pakken. In de landbouw en in handel gaat dat om 90% van de bedrijven.

Bedrijven verschillen in het periodiek evalueren en bijstellen van het PvA. Gemiddeld 75% van de bedrijven met een PvA voert een periodieke evaluatie en bijstelling uit, bij de kleinere bedrijven wat minder dan bij de grotere bedrijven (zie bijlage IV, vraag 3_5). De verschillen tussen de sectoren zijn betrekkelijk klein: de landbouw scoort met 59% het laagst tegen de overheid met 90% het hoogst, maar het gros van de sectoren scoort rond de 75%.

Risico's opgenomen in de RI&E en in PvA

Bedrijven waar een bepaald arbeidsrisico speelt, moeten dat opnemen in de RI&E en ook in het PvA. Dat is in de praktijk niet altijd het geval zoals tabel 2.6 laat zien.

Tabel 2.6 Bedrijven die aanwezige risico's ook in RI&E en PvA hebben opgenomen

	bedrijven met RI&E	waarvan risico ook in RI&E hebben opgenomen	waarvan risico's ook in PvA	% van alle risico-bedrijven met risico in de RI&E
Risico	%	%	%	%
kracht zetten	61	76	66	46
beeldschermwerk	56	75	68	42
repeterende bewegingen	63	58	65	37
ongunstige lichaamshouding	66	69	61	46
niet-ioniserende straling	69	33	46	23
besloten ruimten	64	48	57	31
werken op hoogte	68	67	67	46
geluid	68	86	70	58
trillingen	65	69	51	45
arbeid tijdens zwangerschap en na bevalling	73	43	45	31
arbeid door jongeren	56	37	28	21

Van de bedrijven met het risico kracht zetten en met een RI&E op het peilmoment heeft 76% dat risico ook in de RI&E opgenomen. Idealiter zou een risico dat wordt genoemd in de RI&E ook moeten worden genoemd in het PvA ofwel dat 100% van de bedrijven met het desbetreffende risico opgenomen in de RI&E ook maatregelen neemt. Dat is niet het geval. Van de bedrijven die kracht zetten als risico hebben opgenomen in de RI&E heeft 66% in het plan van aanpak maatregelen beschreven om het risico van kracht zetten te verminderen. Bij arbeid door jongeren is de discrepantie tussen vermelding in de RI&E en PvA het grootste: bijna driekwart van de bedrijven die het risico wel hebben onderkend en in de RI&E hebben opgenomen, heeft geen maatregelen in het PvA opgenomen.

De laatste kolom geeft het percentage van de bedrijven waar het betreffende risico speelt, dat dat risico dan ook onderkend heeft in de RI&E. Bijna 80% van de bedrijven waar arbeid door jongeren wordt verricht, onderkent die risicogroep niet als zodanig in de RI&E. Ofwel die bedrijven hebben geen RI&E (44%) ofwel ze hebben geen aandacht in de RI&E voor de jongeren als (63% van de 56%). Voor alle risico's, met uitzondering van geluid, heeft minder dan de helft van de risicobedrijven aandacht voor dat risico in de RI&E.

2.4 Oordeel van de inspecteur over de RI&E en housekeeping

Bedrijven die beschikken over een RI&E onderkennen niet altijd alle aanwezige arbeidsrisico's in de RI&E. Dit betekent dat de RI&E in de praktijk soms ontoereikend is voor de actuele situatie. De vraag is nu bij hoeveel bedrijven de RI&E tekortschiet, wanneer alle arbeidsrisico's van het bedrijf in ogenschouw worden genomen. Om deze vraag te beantwoorden hebben de inspecteurs beoordeeld of de inhoud van de RI&E toereikend is in het licht van de aangetroffen arbeidsrisico's.

Op het peilmoment van deze meting beschikt 47% van alle bedrijven over een RI&E. Bij 75% van die bedrijven is de inspecteur van mening dat alle belangrijke risico's in de RI&E zijn onderkend. Dit beeld is over de afgelopen jaren vrijwel stabiel; zie tabel 2.7.

Tabel 2.7 Oordeel van de inspecteur of alle belangrijke risico's waarin de werknemers in de vestiging blootstaan in de RI&E zijn onderkend voor de periode 2008-2014

	als % van bedrijven met een RI&E op peilmoment en aanwezig op de vestiging					
	2008 (n=1408)	2009 (n=1889)	2010 (n=1675)	2011 (n=1301)	2012 (n=1071)	2014 (n=1814)
Onderkende risico's	%	%	%	%	%	%
Alle belangrijke risico's	74	72	72	79	76	75
Een deel van de belangrijkste risico's	26	27	24	20	23	23
Geen van de belangrijkste risico's	1	2	4	2	1	2
Totaal	100	100	100	100	100	100

In het algemeen zijn de RI&E's van de grotere bedrijven vollediger dan van de kleinere bedrijven (zie tabel 2.8). Per sector treffen wij relatief de meeste volledige RI&E's aan bij de zorg (86%). De landbouw blijft met 58% achter bij het gemiddelde, evenals de horeca. Zie ook bijlage II, tabel II.7.

Kijken we naar het percentage bedrijven met een volledige RI&E ten opzichte van alle bedrijven in Nederland (dus inclusief de bedrijven zonder RI&E), dan zien we het volgende beeld:

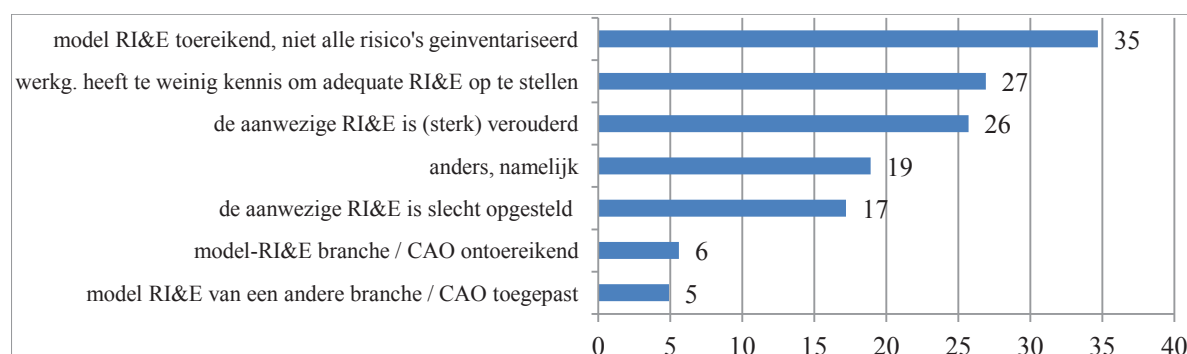
- 33% van alle bedrijven heeft een volledige RI&E (waarin alle belangrijke risico's zijn onderkend). Naar grootteklasse is dat 77% van de grote bedrijven, 56% van de middelgrote en 27% van de kleine bedrijven.
- De sector overheid scoort het hoogst met 71%; dan zorg met 51% en industrie en bouwnijverheid met circa 43%. De sector horeca scoort het slechts, met 9%;
- 69% van de werknemers in Nederland werkt bij een bedrijf met een volledige RI&E.

Tabel 2.8 Oordeel van de inspecteur of alle belangrijke risico's waarin de werknemers in de vestiging blootstaan in de RI&E zijn onderkend, naar grootteklasse en sector

	% van bedrijven met RI&E op vestiging (n=1814)			% van alle bedrijven (n=2804)	% van alle werknemers
	Ja, alle belangrijke risico's	Nee, alleen een deel van de belangrijkste risico's	Nee, geen van de belangrijkste risico's	In bezit van volledige RI&E	Bij bedrijf met volledige RI&E
Grootteklasse	%	%	%	%	%
1 - 9 wrkn. w.v.	74	23	3	27	31
1 - 4 wrkn.	74	22	4	23	24
5 - 9 wrkn.	75	24	1	42	41
10 - 99 wrkn. w.v.	76	23	1	56	63
10 - 49 wrkn.	75	24	1	54	58
50 - 99 wrkn.	82	18	<1	72	74
100 of meer wrkn.	84	15	1	77	84
Sector					
Landbouw	58	42	<1	36	48
Industrie	65	33	2	42	76
Bouwnijverheid	75	22	3	43	76
Handel	70	28	2	30	63
Horeca	60	40	<1	9	23
Vervoer en Informatie	83	7	9	34	75
Financiële dienstverlening	81	19	<1	31	73
Zakelijke dienstverlening	84	11	4	31	68
Overheid	79	21	<1	71	77
Onderwijs	81	19	<1	40	83
Zorg	86	13	<1	51	79
Overige dienstverlening	75	25	<1	30	55
Totaal	75	23	2	33	69

Een belangrijke vraag is waarom een bedrijf niet alle belangrijke risico's in de RI&E heeft opgenomen. Figuur 2.2 laat zien dat, naar het oordeel van de inspecteurs, in bijna 35% van de gevallen een toereikende model-RI&E is gebruikt maar dat de werkgever vervolgens niet alle risico's heeft geïnventariseerd.

Figuur 2.2 Redenen waarom niet alle risico's in de RI&E zijn onderkend, naar oordeel van de inspecteurs (als % van bedrijven met een RI&E op peilmoment die aanwezig is op de vestiging, waarin geen of alleen een deel van de risico's zijn onderkend, n=413; meerdere antwoorden mogelijk)

In 27% van de gevallen heeft de werkgever te weinig kennis om een adequate RI&E op te stellen. De cijfers zijn niet goed vergelijkbaar met die van vorige jaren, omdat de inspecteur nu meerdere antwoorden mocht aanvinken en voorheen een keuze moest maken.

Housekeeping

Inspecteurs hebben ook hun oordeel over housekeeping op de werkvloer gegeven. Good housekeeping is het geheel van maatregelen die worden genomen om orde, netheid en veiligheid op de werkplek te bevorderen. Een inspecteur kan een goed oordeel geven ook wanneer niet aan alle wettelijke verplichtingen is voldaan en vice versa is een slecht oordeel mogelijk wanneer daar wel aan is voldaan. Het gaat om de situatie op de werkvloer. De resultaten zijn weergegeven in tabel 2.9. Het aandeel “oordeel goed” loopt over de jaren wat terug, maar het aandeel “oordeel voldoende” loopt juist wat op. Per saldo schommelt het aandeel goed/voldoende de laatste jaren rondom de 86%.

Tabel 2.9 Oordeel van de inspecteur over housekeeping op de werkvloer in de periode 2008-2014 (in %)

	als % van alle bedrijven*					
	2008 (n=1936)	2009 (n=2720)	2010 (n=2605)	2011 (n=2555)	2012 (n=1671)	2014 (n=2567)
Oordeel inspecteur	%	%	%	%	%	%
Goed	45	39	41	37	33	32
Voldoende	44	49	48	49	57	54
Matig	10	10	11	14	9	14
Slecht	1	2	1	1	1	1
Totaal	100	100	100	100	100	100

* In een aantal bedrijven heeft de inspecteur geen mening kunnen geven omdat de werkvloer niet (geheel) te overzien was. Dat was in 2014 in 9% van de bezoeken het geval. De tabel is gebaseerd op de bedrijven waar de inspecteur wel een oordeel kon geven.

In tabel 2.10 zien we dat van bedrijven die een RI&E hebben de housekeeping beter wordt beoordeeld dan van bedrijven die dat niet hebben. We zien dat zelfde beeld in meerdere of mindere mate terug bij alle grootteklassen van de bedrijven en in alle sectoren.

Tabel 2.10 Oordeel van de inspecteur over housekeeping in relatie tot aanwezigheid van de RI&E (% van bedrijven waar inspecteur een oordeel kon geven; n=2567)

	oordeel	
	goed/ voldoende	matig/ slecht
	%	%
Wel een RI&E	92	8
Geen RI&E	80	20
Totaal	86	14

2.5 Arbeidsongevallen

De werkgever is verplicht om ernstige arbeidsongevallen die zijn werknemers tijdens de arbeid overkomen, te melden bij de Inspectie SZW (voorheen de Arbeidsinspectie). In de Arbowet van 2007 is de definitie van ernstige ongevallen aangescherpt. Volgens artikel 9 lid 1 moeten arbeidsongevallen gemeld worden als deze de dood, een ziekenhuisopname of blijvend letsel tot gevolg hebben. Dit betekent dat, in tegenstelling tot voorheen, ook ongevallen die (pas) na 24 uur leiden tot ziekenhuisopname

moeten worden gemeld. Behandeling bij de spoedeisende hulp van een ziekenhuis geldt niet als ziekenhuisopname.

Daarnaast dient de werkgever een ongevallenregistratie bij te houden. In artikel 9 lid 2 staat: “de werkgever houdt een lijst bij van de gemelde arbeidsongevallen en van arbeidsongevallen welke hebben geleid tot een verzuim van meer dan 3 werkdagen, en registreert daarbij de aard en de datum van het ongeval”. Het doel van de registratie is dat bedrijven lering trekken uit deze ongevallen en adequate maatregelen treffen om onveilige situaties op de werkvloer te voorkomen.

Bedrijven met arbeidsongevallen

Bij 7% van de bedrijven hebben zich in de laatste 3 jaar één of meerdere ongevallen voorgedaan. De gevolgen van de arbeidsongevallen variëren van een arbeidsverzuim van minder dan 3 dagen tot een dodelijke afloop. De meeste arbeidsongevallen hebben minder dan 3 dagen verzuim tot gevolg (39%) of een verzuim van meer dan 3 dagen (42%) of een poliklinische behandeling (35%). Bij 5% van de ongevallen is sprake van blijvend letsel (zie bijlage II, tabel II.8).

Uit tabel 2.11 blijkt dat er zich relatief meer arbeidsongevallen voordoen bij bedrijven die wel een RI&E hebben.

Tabel 2.11 Het zich voordoen van arbeidsongevallen in relatie tot aanwezigheid van de RI&E (% van alle bedrijven; n=2804)

	arbeidsongevallen in laatste 3 jaar	
	ja %	nee %
Wel een RI&E	13	87
Geen RI&E	2	98
Totaal	7	93

Dit wordt niet verklaard door de omstandigheid dat grotere bedrijven vaker een RI&E hebben en zich bij grotere bedrijven nu eenmaal vaker ongevallen voordoen. In elke grootteklasse (indeling in drie) en bij alle sectoren doet zich voor dat in bedrijven met een RI&E zich vaker ongevallen voordoen. Een mogelijke verklaring is dat juist bedrijven waar grote risico's zijn vaker een RI&E hebben.

Arbeidsongevallenregistratie

Registratie is alleen verplicht voor meldingsplichtige ongevallen (zie hieronder), en arbeidsongevallen die leiden tot een verzuim van langer dan drie dagen. Bij 4,5% van de bedrijven heeft zich de afgelopen drie jaar een registratieplichtig ongeval voorgedaan (en bij 1,3% wel een ongeval, maar is onbekend of het registratieplichtig is). Beschouwen we die 4,5% bedrijven waarvan bekend is dat zich de afgelopen drie jaar een registratieplichtig ongeval heeft voorgedaan (n=450), dan blijkt 75% van die bedrijven momenteel over een arbeidsongevallenregistratie te beschikken.

In bijlage IV, tabel IV.3 is het percentage bedrijven te zien dat beschikt over een schriftelijke en/of digitale arbeidsongevallenregistratie. In 2014 beschikte 33% van alle bedrijven over een arbeidsongevallenregistratie; in 2012 was dat 27%. Grote bedrijven beschikken veel vaker over een arbeidsongevallenregistratie. In de grootteklasse van 10 werknemers of minder heeft 26% een registratie, in de grootteklasse 10-99 werknemers is dat 60% en bij bedrijven met 100 of meer werknemers is dat

90%. Uitgesplitst naar sector valt de horeca op waar slechts 20% van de bedrijven over een registratie beschikt.

Meldingsplichtige arbeidsongevallen

Bedrijven zijn verplicht arbeidsongevallen met dodelijke afloop, of met blijvend letsel of ongevallen waarbij het slachtoffer in het ziekenhuis is opgenomen (anders dan een poliklinische behandeling) te melden. Bijna 2% van de werkgevers van bedrijven waar zich de afgelopen 3 jaar een arbeidsongeval heeft voorgedaan is niet op de hoogte van deze verplichting. Bij de bedrijven waar zich in de afgelopen 3 jaar wel een meldingsplichtig ongeval heeft voorgedaan, heeft 67% van de werkgevers dat gemeld, 26% heeft dat niet gedaan en bij 6% is onbekend of het arbeidsongeval is gemeld. Het meldingsgedrag is ten opzichte van de vorige meting verbeterd: in 2012 meldde 37% van de meldingsplichtige bedrijven een meldingsplichtig ongeval, 56% niet en 8% onbekend.

2.6 Arbodienstverlening

Volgens artikel 14 van de Arbowet is de werkgever verplicht om deskundige bijstand in te schakelen bij enkele gespecificeerde taken op het gebied van preventie en bescherming, namelijk: (1) de toetsing van de RI&E, (2) de ondersteuning op het gebied van ziekteverzuimbegeleiding, (3) bijstand bij het (eventueel) laten verrichten van een aanstellingskeuring en (4) het uitvoeren van een periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO).⁶

Vanaf 1 juli 2005 heeft de werkgever de mogelijkheid om de wettelijk verplichte deskundige bijstand te regelen in een zogeheten ‘maatwerkregeling’. Deze houdt in dat de werkgever naast of in plaats van de arbodienst ook andere gecertificeerde arbodeskundigen mag inschakelen, als daar een cao-afspraken over is of als daar overeenstemming over is bereikt met de OR of de personeelsvertegenwoordiging (PVT). Een gecertificeerde arbodeskundige is een bedrijfsarts, veiligheidskundige, arbeidshygiënist of arbeids- en organisatiedeskundige.

2.6.1 Contracten met arbodienst(en) en andere arbodienstverleners

In 2014 heeft 72% van de bedrijven een contract met een (interne of externe) arbodienst en/of een andere dienstverlener zoals een bedrijfsarts, een veiligheidskundige e.d. Zie tabel 2.12. Deze contracten kunnen direct zijn afgesloten met de dienstverleners of via derden zoals verzuim of zorgverzekeraars. Bij 28% van de bedrijven is niets geregeld of is niet te achterhalen of er een contract is. Ten opzichte van de voorgaande jaren lijkt de neergaande trend zich in 2014 voort te zetten, maar de daling is wel gering. Net zoals bij andere aspecten van het arbobeleid beschikken grotere bedrijven vaker over een contract met een arbodienst of andere arbodienstverlener: 94% van de werknemers werkt bij de genoemde 72% van de bedrijven met een contract met arbodienstverleners. Dit patroon is tamelijk persistent.

⁶ De verplichting tot het afnemen van deze diensten geldt voor het jaar waarop het onderzoek betrekking heeft (2012).

Tabel 2.12 Bedrijven met een contract met arbodienst of andere dienstverlener, periode 2008-2014, als % van alle bedrijven, naar grootteklasse

Grootteklasse	2008 (n=2072) %	2009 (n=2857) %	2010 (n=2806) %	2011 (n=2805) %	2012 (n=1854) %	2014 (n=2804) %
1 - 9 wrkn. w.v.	75	75	71	70	69	68
1 - 4 wrkn.	70	70	67	66	66	64
5 - 9 wrkn.	94	93	86	84	78	83
10 - 99 wrkn. w.v.	96	97	95	92	91	93
10 - 49 wrkn.	95	97	94	91	90	92
50 - 99 wrkn.	100	100	100	99	95	98
100 of meer wrkn.	100	99	100	98	99	100
Totaal	79	80	76	74	73	72

Bijlage II, tabel II.9 laat zien dat bedrijven in de horeca minder vaak (43%) een contract hebben afgesloten dan bedrijven in andere sectoren.

Van de bedrijven met een contract met een arbodienst of andere arbodienstverlener heeft 42% uitsluitend een contract met één of meerdere arbodiensten, 19% heeft alleen een contract met andere arbodienstverleners en 11% heeft een contract met beide type dienstverleners (zie ook bijlage II, tabel II.9). Als gevolg van de marktwerking zien we een ontwikkeling dat steeds meer bedrijven andere arbodienstverleners inzetten in plaats van een arbodienst:

- in 2010 had nog 63% van de bedrijven alleen een contract met een arbodienst; nu is dat gedaald tot 42%;
- in 2010 had 6% van de bedrijven een contract met andere dienstverleners; nu is dat 19%;
- ook het aandeel bedrijven dat contracten met zowel arbodiensten als andere dienstverleners heeft is toegenomen van 6% in 2010 tot 11% in 2014.

Tabellen II.11a en II.11b in bijlage II geven een overzicht van de diensten in contracten met arbodiensten en andere arbodienstverleners in de periode 2008 tot 2014. Tabel II.11a geeft een totaalbeeld, waarin bijvoorbeeld te zien is dat 72% van de bedrijven in Nederland ziekteverzuimbegeleiding in een contract met een arbodienstverlener heeft opgenomen. Eén op de vijf bedrijven heeft toetsing van de RI&E opgenomen in een contract, 15% heeft een periodiek arbeidskundig onderzoek (PAGO) opgenomen in een contract en 5% advies over aanstellingskeuringen.

2.6.2 Contracten met arbodienst(en)

Soort arbodienst en afgenomen diensten

Bedrijven met een contract met een arbodienst kunnen gebruik maken van een al dan niet gecertificeerde arbodienst, eventueel in combinatie met een andere arbodienstverlener. Het grootste deel van de bedrijven (94%) met een contract maakt gebruik van een gecertificeerde arbodienst (zie bijlage II, tabel II.10).

Gevraagd is welke wettelijke voorgeschreven diensten en andere diensten in de contracten met arbodiensten zijn opgenomen. Ziekteverzuimbegeleiding wordt, met 98%, het meest opgenomen in het contract met de arbodienst. Dat is in lijn met de verplichting van werkgevers om werknemers die door ziekteverzuim niet kunnen werken, loon door te betalen. Werkgevers hebben door deze verplichting een sterke prikkel om ziekteverzuim terug te dringen. In vergelijking met 2012 valt op dat als percentage van alle bedrijven de ziekteverzuimbegeleiding als dienst aanzienlijk is afgenomen, van 60%

naar 53%. Hoewel het arbeidsomstandighedensprekkuur sinds 2007 geen wettelijke verplichting meer is, wordt deze dienst nog steeds opgenomen in de contracten.

Tabel 2.13 Soort dienst in het contract met een arbodienst

Diensten in contract*	als % van bedrijven met een contract met een of meer arbodienst(en) (n=1891) %	als % van alle bedrijven (n=2804) %
ziekteverzuimbegeleiding	98	53
toetsing RI&E door gecertificeerde deskundige	28	15
periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO)	24	13
advies over aanstellingskeuringen	9	5
arbeidsomstandighedensprekkuur**	30	16
advisering/ondersteuning tav arbeidsrisico's	18	10

* Meerdere antwoorden mogelijk

** Vanaf 2007 geen wettelijke verplichting meer

2.6.3 Contracten met andere arbodienstverleners

Uit tabel II.9, bijlage II blijkt dat 30% van de bedrijven een contract heeft met andere arbodienstverleners, eventueel aangevuld met een contract met een arbodienst. Dat was tijdens de vorige meting in 2012 nog 17%. Op de markt van arbodienstverlening is blijkbaar sprake van een toename van de marktwerking. Naarmate bedrijven groter zijn, hebben zij vaker met zowel arbodiensten als met andere arbodienstverleners contracten afgesloten. De sectoren industrie en overheid hebben relatief vaak contracten met beide typen arbodienstverleners afgesloten (ca 40%).

Onder contracten met andere arbodienstverleners vallen o.a. contracten die via verzuimverzekeraars lopen en contracten op basis van overeenstemming met de OR. Tabel 2.14 geeft een overzicht van de basis van contracten met andere arbodienstverleners. Tabel 2.15 geeft een overzicht welke wettelijk voorgeschreven diensten in contracten met andere arbodienstverleners zijn opgenomen.

Tabel 2.14 Contracten met een andere arbodienstverlener(s)(in %)

Basis van het contract*	Als % van bedrijven met een contract uitsluitend met een andere arbodienstverlener (n=465) %	Als % van bedrijven met een contract met een andere arbodienstverlener en een contract met een arbodienst (n=1090) %
Op basis van een CAO-afspraken	4	11
Op basis van een vastg. overeenst. met OR of PVT	15	18
Arbodienstverlening via een verzuimverzekeraar	82	73
Arbodienstverlening via een zorgverzekeraar	15	14
Op een andere basis	0	7

* Meerdere antwoorden mogelijk

Arbodienstverlening via een verzuimverzekeraar is de belangrijkste contractbasis bij de andere arbodienstverleners. Bedrijven die ook een contract hebben met een arbodienst maken minder gebruik van arbodienstverlening via een verzuimverzekeraar. Deze bedrijven regelen dat meer via de arbodienst. Daarentegen hebben deze bedrijven meer contracten op een andere basis.

Tabel 2.15 Soort dienst in het contract met een andere arbodienstverlener (in %)

	Als % van bedrijven met een contract uitsluitend met een andere arbodienst- verlener (n=465)	Als % van bedrijven met een contract met een andere arbo- dienstverlener en met een contract met een arbodienst (n=1090)	Als % van alle bedrijven (n=2804)
Diensten in contract*	%	%	%
ziekteverzuimbegeleiding	98	84	26
toetsing RI&E door gecertificeerde deskundi- ge	10	22	7
periodiek arbeidsgezondh. onderzoek (PAGO)	8	12	4
advies over aanstellingskeuringen	2	4	1
arbeidsomstandighedensprekuren**	18	17	5
advisering/ondersteuning tav arbeidsrisico's	11	24	7

* Meerdere antwoorden mogelijk

** Vanaf 2007 geen wettelijke verplichting meer

Ziekteverzuimbegeleiding is het meest frequent in een contract met een andere arbodienstverlener opgenomen. Daarin verschillen contracten van dit soort arbodienstverleners niet van contracten met arbodiensten. Ook het arbeidsomstandighedensprekuren is relatief vaak in een contract opgenomen, net zoals bij contracten met arbodiensten. Toetsing van een RI&E maakt, in vergelijking met contracten met arbodiensten, veel minder vaak deel uit van een contract van bedrijven die uitsluitend met een andere arbodienstverlener een contract hebben. Het periodiek gezondheidskundig onderzoek (PAGO) wordt minder vaak in contracten met andere arbodienstverleners opgenomen dan in contracten met arbodiensten.

Geleverde kerndeskundigheid van andere arbodienstverleners in contracten

Aan de bedrijven met één of meer contracten met een arbodienst en andere dienstverlener(s) is gevraagd in welke kerndeskundigheid de contracten voorzien. Tabel 2.16 geeft weer welke kerndeskundigheden in de contracten zijn opgenomen. Uit het onderzoek blijkt dat 47% van de betreffende bedrijven een gecertificeerde bedrijfsarts heeft gecontracteerd.

Tabel 2.16 Opgenomen kerndeskundigheid in contract met andere arbodienstverleners (in % van bedrijven met een contract met een andere arbodienstverlener eventueel in combinatie met een contract met een arbodienst)

	(n=1090)
Kerndeskundigheid	%
Gecertificeerde bedrijfsarts	47
Gecertificeerd veiligheidskundige	39
Gecertificeerd arbeidshygiënist	11
Gecertificeerde arbeidsorganisatiedeskundige	24

* Meerdere antwoorden mogelijk

2.6.4 Inkoop van wettelijk voorgeschreven diensten

Aan het einde van deze paragraaf over arbodienstverlening kijken wij welke diensten in de twaalf maanden voor de peildatum daadwerkelijk zijn afgenomen bij arbodiensten en/of andere arbodienstverleners. Ziekteverzuimbegeleiding is de meest afgenomen dienst. In lijn met het relatief lage percentage bedrijven dat recentelijk de RI&E heeft geactualiseerd (figuur 2.1), heeft 19% van de bedrijven

die daadwerkelijk diensten bij een arbodienstverlener hebben afgenomen, de RI&E door de arbodienstverlener laten toetsen. Van alle bedrijven met een contract met een arbodienstverlener heeft 10% de RI&E laten toetsen door de arbodienstverlener. Dat wijkt nauwelijks af van de situatie in 2012. Ondanks dat het niet langer wettelijk verplicht is, neemt bijna één op de vijf bedrijven (17%) nog steeds de dienst arbeidsomstandighedensprekuren af.

Diensten die in contracten zijn opgenomen, worden niet altijd daadwerkelijk afgenomen. Van de bedrijven heeft 51% de dienst ziekteverzuimbegeleiding afgenomen. Ongeveer 60% van de bedrijven met een contract heeft geen enkele dienst afgenomen in de beschreven periode, bijv. omdat in die periode geen enkele werknemer ziek is geweest of omdat de RI&E al recent is getoetst.

Tabel 2.17 Afgenomen (wettelijk voorgeschreven) diensten in de periode 1 juli 2011 tot 1 juli 2012

Afgenomen dienst*	Als % van bedrijven die één of meerdere diensten hebben afgenomen (n=1732) %	als % van bedrijven met een contract met arbodienst en/of andere arbodienstverleners (n=2356) %
ziekteverzuimbegeleiding	95	51
toetsing RI&E door gecertificeerde deskundige	19	10
periodiek arbeidsgezondh. onderzoek (PAGO)	9	5
advies over aanstellingskeuringen	1	1
arbeidsomstandighedensprekuren**	17	9
andere dienst	11	6

* Meerdere antwoorden mogelijk

** Vanaf 2007 geen wettelijke verplichting meer

2.7 Ziekteverzuimbeleid

De werkgever wordt geacht om een ziekteverzuimbeleid te voeren. Een ziekteverzuimbeleid heeft tot doel om het optreden van ziekte van werknemers zoveel mogelijk te voorkomen en te beperken, en de begeleiding van werknemers te regelen die door ziekte niet in staat zijn om hun werk te verrichten. Een ziekteverzuimbeleid bestaat niet alleen uit procedures rondom ziekmelding. Ook maatregelen ter voorkoming van arbeidsuitval door ziekte en maatregelen om re-integratie te bevorderen maken onderdeel uit van een ziekteverzuimbeleid.⁷ Volgens art. 14 van de Arbowet mag het ziekteverzuimbeleid naar keuze mondeling worden geregeld of schriftelijk worden vastgelegd.

Aanwezigheid ziekteverzuimbeleid

Uit tabel II.12, bijlage II, blijkt dat 29% van de bedrijven geen ziekteverzuimbeleid heeft en dat zodoende 71% afspraken heeft gemaakt met betrekking tot het ziekteverzuimbeleid. Dat laatste cijfer schommelt de laatste jaren tussen de 70% en 73%. Wel zijn er verschuivingen in de wijze van vastleggen. Het volledig schriftelijk vastleggen is bij de grote bedrijven van 2011 naar 2012 fors toegenomen, van 77% naar 94%; en dat stabiliseert in 2014. Het volledig mondeling vastleggen van de afspraken over ziekteverzuimbeleid neemt tussen 2008 en 2014 gestaag af bij de bedrijven tot 50 werknemers. Uitgesplitst naar sectoren zien wij dat in het bijzonder in de horeca en de landbouw, er relatief veel bedrijven zijn zonder een ziekteverzuimbeleid. Bij de overheid, bij de industrie en bij de

⁷ De verplichtingen van de werkgever met betrekking tot re-integratie van werknemers zijn opgenomen in de Wet Verbetering Poortwachter.

zorg is het ziekteverzuimbeleid veel meer dan gemiddeld geheel schriftelijk vastgelegd (respectievelijk 96%, 50% en 49%) (zie tabel II.13, bijlage II). Bij het openbaar bestuur en overheidsdiensten betreft het relatief vaak grote bedrijven.

Ziekteverzuim

Bij het bezoek aan de vestiging heeft de inspecteur, als de werkgever beschikt over een ziekteverzuimbeleid, de werkgever gevraagd naar het ziekteverzuim in het jaar 2012 (of een schatting daarvan) exclusief zwangerschap- en bevallingsverlof. In 79% van de bedrijven is het percentage bekend. In 10% van de bedrijven zijn alleen ziekteverzuimdagen bekend. Deze ziekteverzuimdagen zijn omgezet in een ziekteverzuimpercentage. Het ziekteverzuim is berekend als percentage van het totaal aantal werkdagen.⁸ Hiermee is van 89% van de bedrijven in het onderzoek (een schatting van) het ziekteverzuimpercentage bekend.

Het gemiddelde ziekteverzuimpercentage in 2012 is 3,7%.^{9 10} Daarmee is het ziekteverzuim aanzienlijk lager dan in 2011 toen 4,2% werd gemeten.

Tabel 2.18 laat zien dat het gemiddelde ziekteverzuim toeneemt naarmate bedrijven groter zijn.

Tabel 2.18 Het gemiddelde ziekteverzuimpercentage in 2012 naar grootteklasse en sector van bedrijven waarvan het ziekteverzuim bekend is (incl. nulverzuim); n=2498

Grootteklasse	gem. verzuimpercentage
1 - 9 wrkn. w.v.	1,3
1 - 4 wrkn.	1,0
5 - 9 wrkn.	1,8
10 - 99 wrkn. w.v.	3,6
10 - 49 wrkn.	3,4
50 - 99 wrkn.	4,2
100 of meer wrkn.	4,5
Sector (gesorteerd van hoogste naar laagste gem. verzuimpercentage)	
Zorg	5,1
Industrie	4,6
Bouwnijverheid	4,1
Overheid	4,1
Zakelijke dienstverlening	3,8
Onderwijs	3,7
Vervoer en Informatie	3,6
Financiële dienstverlening	3,1
Handel	2,9
Overige dienstverlening	2,4
Horeca	1,6
Landbouw	1,3
Totaal	3,7

8 In de vragenlijst is direct gevraagd naar het percentage ziekteverzuim over het jaar 2010. Als dat niet bekend was, is gevraagd naar (een schatting van) het aantal ziekteverzuimdagen. De ziekteverzuimdagen zijn als volgt omgerekend naar ziekteverzuimpercentage; ziekteverzuimpercentage in het bedrijf = [ziekteverzuimdagen/(totaal aantal werknemers in het bedrijf*260 dagen)]*100.

9 Het gemiddelde ziekteverzuim is berekend over bedrijven waarvan het ziekteverzuim bekend is. Het gemiddelde ziekteverzuim naar grootteklasse en sector is berekend door het percentage ziekteverzuim per bedrijf om te rekenen naar aantallen zieke werknemers (incl. nulverzuim) en te wegen naar de totale werknemerspopulatie. Vervolgens is gesommeerd over grootteklasse en sector en de aantallen zieke werknemers gedeeld door het totaal aantal werknemers naar grootteklasse en sector.

10 Het CBS heeft voor het jaar 2012 een gemiddeld ziekteverzuimpercentage berekend van 4,0%

Contact opnemen met medewerker na ziekmelding

Tabel 2.19 geeft een overzicht hoe lang het duurt na de eerste ziektedag alvorens contact met de medewerker wordt opgenomen. Ook staat in deze tabel hoelang het duurt tot aan de arbodienst of bedrijfsarts een oordeel wordt gevraagd over het betreffende ziektegeval (voor een uitsplitsing naar grootteklasse en sector zie bijlage IV, tabel IV.4).

Tabel 2.19 Tijdsperiode na de 1e ziektedag waarbinnen het bedrijf contact opneemt met zieke medewerker en een oordeel aanvraagt bij de bedrijfsarts (in % van bedrijven met een ziekteverzuimbeleid)

	2011 (n=2140) %	2012 (n=1512) %	2014 (n=2329) %
Tijdsperiode na 1ste ziektedag			
<i>Contact op nemen met medewerker:</i>			
uiterlijk binnen 2 dagen na de 1e ziektedag	70	60	63
uiterlijk binnen 1 week na de 1e ziektedag	12	14	16
langer dan 1 week na de 1e ziektedag	1	1	1
hier bestaan geen algemene richtlijnen voor	16	24	18
onbekend, afhandeling van ziekmeldingen is uitbesteed	2	2	2
Totaal	100	100	100
<i>Oordeel gevraagd van de arbodienst of bedrijfsarts:</i>			
uiterlijk binnen 1 week na de 1e ziektedag	18	22	23
uiterlijk binnen 2 weken na de 1e ziektedag	15	15	17
uiterlijk binnen 4 weken na de 1e ziektedag	9	9	8
langer dan 4 weken na de 1e ziektedag	3	3	4
hier bestaan geen algemene richtlijnen voor	55	51	49
Totaal	100	100	100

In 63% van de bedrijven met een ziekteverzuimbeleid wordt binnen 2 dagen na de eerste ziektedag contact met de medewerker opgenomen en bij 16% van de gevallen binnen een week. Bij 18% van de bedrijven met een ziekteverzuimbeleid bestaan er geen algemene richtlijnen voor de tijdsperiode waarbinnen contact met de medewerkers moet zijn opgenomen. Daarmee is de situatie verbeterd ten opzichte van 2012.

Voor de tijdsperiode tussen de eerste ziektedag en het oordeel van de arbodienst of bedrijfsarts zien we nauwelijks veranderingen ten opzichte van 2012.

2.8 Bedrijfshulpverlening

Het onderdeel bedrijfshulpverlening (BHV) is geregeld in artikel 15 van de Arbowet. Dit artikel bepaalt dat de werkgever zich op het gebied van de bedrijfshulpverlening moet laten bijstaan door één of meer werknemers die de rol van bedrijfshulpverlener (BHV'er) kunnen vervullen. Het is mogelijk om naast interne BHV'ers ook externen aan te wijzen als bedrijfshulpverlener.¹¹

De taken van de aangewezen BHV'er(s) bestaan ten minste uit:

¹¹ In principe komen alleen werknemers in aanmerking voor bedrijfshulpverlening. Het is echter mogelijk externen aan te wijzen als bedrijfshulpverlener, wanneer die op basis van een langlopende overeenkomst tot aanneming van werk, mede in het bedrijf of de inrichting werkzaam zijn en volledig geïnformeerd zijn over het interne noodplan (art 15 van de Arbowet en art 2.5c lid 4 van het Arbobesluit).

- het verlenen van eerste hulp bij ongevallen;
- het beperken en het bestrijden van brand;
- het voorkomen en beperken van ongevallen;
- het in noodsituaties alarmeren en evacueren van alle werknemers en andere personen die in verband met de arbeid in het bedrijf of de instelling aanwezig zijn.

De werkgever dient te zorgen voor een voldoende aantal BHV'ers, die zodanig zijn opgeleid, uitgerust en georganiseerd dat zij hun taken naar behoren kunnen uitvoeren.

Aanstelling BHV'ers

Uit tabel II.14, bijlage II blijkt, dat 62% van alle bedrijven in 2014 bedrijfshulpverleners heeft aangesteld. Dit percentage is iets gedaald ten opzichte van 2012 (65%).

Uit de tabel blijkt ook dat grotere bedrijven vaker aan de verplichting voldoen om BHV'ers aan te stellen. Vrijwel alle bedrijven met meer dan 100 werknemers hebben BHV'ers aangesteld. Negen op de tien middelgrote bedrijven heeft BHV'ers aangesteld. Bijna zes op de tien kleine bedrijven hebben BHV'ers aangesteld. Dit resulteert erin dat 91% van de werknemers werkt bij bedrijven waar bedrijfshulpverleners zijn aangesteld.

Een uitsplitsing naar sector laat zien dat wederom de financiële dienstverlening (47%) achterblijft bij andere sectoren bij het aanstellen van BHV'ers (zie bijlage IV, tabel IV.5)

Wie is BHV'er?

De bedrijven verschillen in de wijze waarop de BHV'ers zijn geworven. Tabel II.15, bijlage II laat zien dat ongeveer de helft van de bedrijven alleen eigen werknemers ('alleen intern' in de tabel) als BHV'ers heeft aangesteld, voornamelijk bij de grotere bedrijven met meer dan 100 werknemers (89%). In 26% van de bedrijven oefent alleen de werkgever zelf de taak van BHV'er uit. Dat is vooral in de kleinere bedrijven het geval. 15% van de bedrijven heeft een combinatie van eigen werknemers en de werkgever. In 7% van de bedrijven is alleen een externe BHV'er aangesteld. Dat komt vooral voor bij bedrijven met 1 tot 4 werknemers (11%).

Uit tabel II.15, bijlage II blijkt verder dat vooral in bedrijven in de landbouw de werkgever zelf de taak van BHV'er uitoefent (44%). Externe BHV'ers vinden wij meer dan gemiddeld in vervoer en informatie (13%) en in de financiële dienstverlening (19%). In de sector overheid zijn voornamelijk alleen eigen werknemers (93%) als BHV'ers aangesteld.

Aantal BHV'ers

In tabel 2.20 is het aantal beschikbare BHV'ers naar de grootteklasse van het bedrijf weergegeven. De tabel laat zien dat bijna de helft van de bedrijven één BHV'er heeft. Dit zijn relatief vaak kleine bedrijven. Verder blijkt uit de tabel dat 38% van de bedrijven beschikt over twee tot vier BHV'ers. Dit zijn relatief vaak middelgrote bedrijven. Het aandeel bedrijven dat over vijf of meer BHV'ers beschikt is 15%; dit zijn vooral de grote bedrijven.

Een aantal bedrijven blijkt te beschikken over meer BHV'ers dan werknemers. Het gaat daarbij om kleine bedrijven die gezamenlijk met andere kleine bedrijven een 'pool' van BHV'ers hebben geregeld. Deze constructie is onder meer aangetroffen in bedrijfsverzamelgebouwen.

Tabel 2.20 Bedrijven met BHV'ers naar het aantal BHV'ers, naar grootteklasse (in %)

Grootteklasse	als % van bedrijven met BHV'ers (n=2220)		
	1 BHV'er %	2-4 BHV'ers %	5 of meer BHV'ers %
1 - 9 wrkn. w.v.	59	35	7
1 - 4 wrkn.	64	31	5
5 - 9 wrkn.	47	42	11
10 - 99 wrkn. w.v.	18	53	29
10 - 49 wrkn.	19	56	25
50 - 99 wrkn.	6	32	63
100 of meer wrkn.	2	11	87
Totaal	47	38	15

2.9 Preventiemedewerkers

Bedrijven zijn verplicht om ten minste één werknemer aan te stellen als preventiemedewerker. Een preventiemedewerker draagt zorg voor de dagelijkse veiligheid en gezondheid op de werkvloer. De preventiemedewerker moet kennis hebben van de arbeidsrisico's binnen het bedrijf. De werkgever van een bedrijf met maximaal 25 werknemers mag zelf de rol van preventiemedewerker vervullen, mits hij of zij hiervoor voldoende deskundigheid, ervaring en middelen (tijd, hulpmiddelen, kennis) heeft.

Aanstelling

In 2012 heeft 43% van alle bedrijven een preventiemedewerker aangesteld. Dat is nagenoeg gelijk aan het percentage van het vorige jaar (zie tabel II.16, bijlage II). Bij de bedrijven die een preventiemedewerker hebben aangesteld, werken 79% van de werknemers.

Van de mogelijkheid om zelf de rol van preventiemedewerker te vervullen maakt 23% van de werkgevers in de kleine bedrijven gebruik. Bij 5% van de bedrijven is de werkgever ook preventiemedewerker terwijl het bedrijf groter is dan 25 werknemers. Mogelijk dat deze taak samen met een medewerker wordt uitgevoerd.¹² Bij bedrijven met 25 of minder werknemers heeft het merendeel geen preventiemedewerker ingesteld (60%). In bijlage IV, tabel IV.5 zijn deze percentages weergegeven naar andere grootteklasse-indelingen en naar sector.

Tabel 2.21 Aangestelde preventiemedewerkers als % van alle bedrijven, naar grootteklasse (in %, n=2804)

	preventiemedewerker bij bedrijf				
	op de vestiging zelf			op andere (hoofd-) vestiging	nee
	één werknemer	meerdere werknemers	werkgever zelf		
Grootteklasse	%	%	%	%	%
1 t/m 25 wrkn.	10	1	23	5	60
26 of meer wrkn.	55	15	5	6	19
Totaal	14	2	22	5	57

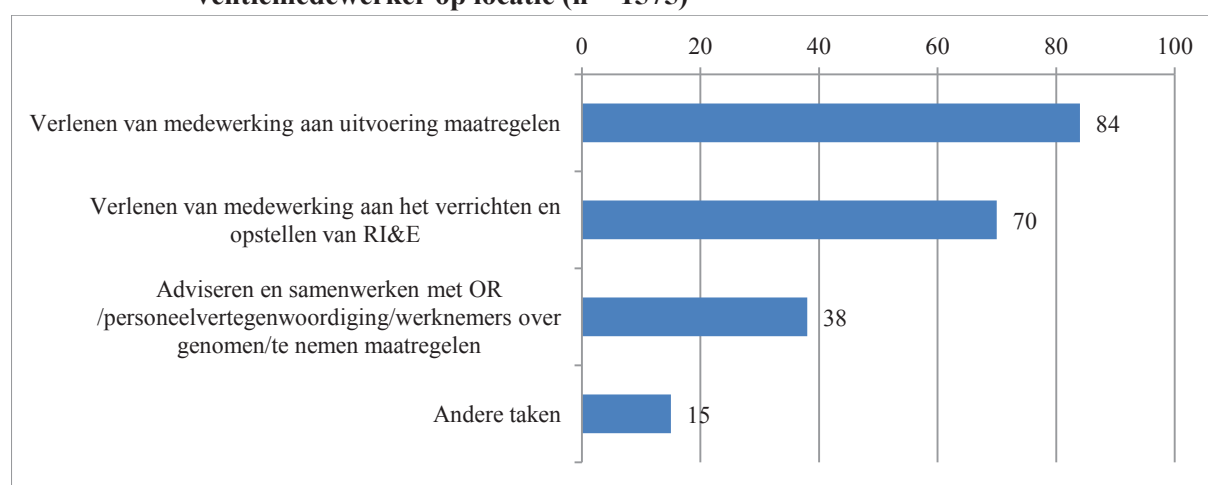
¹² De vraagstelling houdt geen rekening met combinaties zoals dat de werkgever en een werknemer samen de taken van een preventiemedewerker vervullen.

Uitgesplitst naar sector zien wij dat vooral in de horeca veel bedrijven geen preventiemedewerker hebben aangesteld en ook de werkgever deze taak niet vervult (94%).

Taken van de preventiemedewerker

De preventiemedewerker kan verschillende taken op de bedrijfslocatie uitvoeren. In figuur 2.3 geeft een overzicht. De uitvoering van maatregelen en/of het verlenen van medewerking aan de uitvoering van maatregelen die binnen het bedrijf worden genomen, komt het meeste voor als taak (84%). Bij 15% van de bedrijven met een preventiemedewerker vervult de preventiemedewerker ook andere taken, zoals fungeren als aanspreekpunt voor het personeel over arbo, signaleren van risico's, klachten behandelen, de oorzaken van ziekteverzuim achterhalen, adviseren, BHV-taken doen, persoonlijke beschermingsmiddelen verschaffen of een training aan werknemers geven.

Figuur 2.3 Taken die de preventiemedewerker vervult als % van de bedrijven met een preventiemedewerker op locatie (n = 1575)*

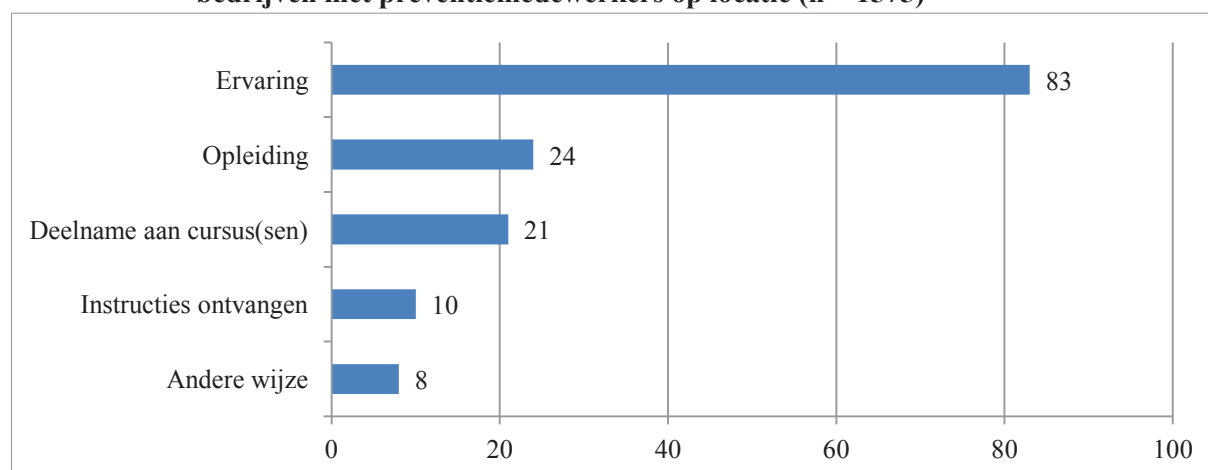

* Meerdere antwoorden mogelijk

Deskundigheid

Figuur 2.4 laat zien op welke wijze de preventiemedewerkers hun deskundigheid dan wel bekwaamheid hebben verworven.

Figuur 2.4 Wijze van verwerving van deskundigheid door preventiemedewerkers als % van bedrijven met preventiemedewerkers op locatie (n = 1575)*

* Meerdere antwoorden mogelijk

Bij het overgrote deel van de bedrijven (83%) is dit op basis van ervaring, al dan niet in combinatie met een andere manier. Bij 24% heeft de preventiemedewerker een opleiding gevolgd en bij 21% een of meer cursussen. Bij 8% van de bedrijven hebben de preventiemedewerkers op een andere manier dan de genoemde mogelijkheden de deskundigheid dan wel bekwaamheid verworven. Voorbeelden daarvan zijn: voorlichting van de arbodienst, zelfstudie, vakliteratuur, via de branche, internet, brochures, andere bedrijven, vorig werk en via een beroepsorganisatie. Ook wordt een aantal keer expliciet aangegeven dat überhaupt geen sprake is van verworven deskundigheid.

RI&E

In de RI&E moet worden vermeld wat het benodigde aantal en het gewenste deskundigheidsniveau van de preventiemedewerkers is om hun taken naar behoren kunnen uitvoeren. Driekwart van de bedrijven met een RI&E en één of meerdere preventiemedewerkers heeft niet het aantal preventiemedewerkers en/of het deskundigheidsniveau in de RI&E vastgelegd (zie bijlage IV, vraag 8_4). Daarentegen heeft 9% van de beschouwde bedrijven zowel het aantal preventiemedewerkers als het deskundigheidsniveau in de RI&E vastgelegd en 15% heeft alleen het aantal preventiemedewerkers in de RI&E vastgelegd. Bij 3% is alleen het deskundigheidsniveau vastgelegd. Grote bedrijven leggen relatief vaker zowel het aantal preventiemedewerkers als het deskundigheidsniveau van de preventiemedewerkers in hun RI&E vast dan middelgrote- en kleine bedrijven (respectievelijk 15% tegen 12% en 7%).

2.10 Betrokkenheid van werknemer bij Arbobeleid

De Wet op de Ondernemingsraden (WOR) heeft tot doel de betrokkenheid van de werknemers bij de onderneming te vergroten, door middel van het instellen van een ondernemingsraad (OR) of personeelsvertegenwoordiging (PVT). De wet schrijft voor dat iedere onderneming in Nederland met minstens 50 werknemers dient te beschikken over een ondernemingsraad. Bedrijven met 10 t/m 49 werknemers behoeven geen OR in te stellen, maar zijn wel verplicht tot het instellen van een personeelsvertegenwoordiging indien een meerderheid van de werknemers hierom vraagt.¹³

Een OR of PVT bestaat uit werknemers die namens het personeel overleg voeren met de werkgever over de gang van zaken in het bedrijf. De OR of PVT heeft onder meer medezeggenschap in de totstandkoming van het arbeidsomstandighedenbeleid. Deze paragraaf gaat in op de betrokkenheid van de werknemers bij het tot stand komen van het arbeidsomstandighedenbeleid.¹⁴

Aanwezigheid medezeggenschapsorgaan

Het aandeel bedrijven met een OR of PVT schommelt al enige jaren rondom de 10% en is in 2014 op 11% uitgekomen (zie tabel II.17, bijlage II).

Van de bedrijven met 50 of meer werknemers, die volgens de Wet op de Ondernemingsraden over een OR moeten beschikken, heeft 74% van de bedrijven ook daadwerkelijk een OR. Van de bedrijven met 10 tot 49 werknemers heeft 20% een PVT (tabel 2.22).

¹³ Zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ondernemingsraad>.

¹⁴ Uitgangspunt hierbij is het perspectief van de werkgever. Waar mogelijk is dit perspectief aangevuld met de visie van een lid van de werknemersvertegenwoordiging.

Tabel 2.22 Bedrijven met een OR of PVT als % van alle bedrijven naar grootteklasse (n= 2804)

Grootteklasse	Heeft bedrijf een OR of PVT?	
	Nee %	Ja %
1 t/m 9 werknemers	94	6
10 t/m 49 werknemers	80	20
50 of meer werknemers	26	74
Totaal	89	11

Tussen de sectoren zijn grote verschillen. In de horeca, in de agrarische sector en ook in de bouw zijn relatief veel bedrijven zonder OR of PVT. In deze sectoren is het relatief grote aantal kleine bedrijven daar mede debet aan. In het openbaar bestuur en overheidsdiensten ligt het percentage bedrijven met een OR op 91% (zie Bijlage IV, vraag 9_1).

Betrokkenheid werknemers bij arbobeleid in bedrijven

In totaal wordt bij 53% van de bedrijven tenminste één keer per jaar tussen werkgever en werknemers overlegd over het arbobeleid. In de jaren 2010-2012 lag het percentage tussen 55% en 60%. Dit gebeurt via de OR of PVT als die er is, of direct met (een afvaardiging van) de werknemers. Bij 43% van de bedrijven gebeurt dit in 2014 tenminste twee keer per jaar; in de jaren 2010-2012 lag het percentage tussen 45% en 50%.

Betrokkenheid werknemers bij arbobeleid in bedrijven zonder OR/PVT

Bij bedrijven zonder OR of PVT is gevraagd of de werkgever met de werknemers overlegt over de uitvoering van het arbobeleid in het bedrijf. De resultaten zijn, onderverdeeld naar grootteklasse en sector, in bijlage IV, vraag 9_2 weergegeven. Uit de tabel blijkt dat 45% van de bedrijven zonder een OR of PVT niet overlegt met eigen werknemers over het arbobeleid. Dit komt vaker voor bij kleine bedrijven dan bij middelgrote en grote bedrijven. In 7% van de bedrijven zonder OR/PVT vindt minder dan één keer per jaar overleg plaats met de eigen werknemers, in 10% van die bedrijven één keer per jaar en in 38% twee of meer keer per jaar.

In de sectoren die relatief vaak niet over een OR of PVT beschikken zoals de landbouw en de bouw-nijverheid wordt bij 58% resp. 50% van de bedrijven wel 1 of meer keren per jaar overleg gevoerd met de werknemers over het arbobeleid. Dat is minder het geval in de horeca waar ook relatief vaak nooit (65%) met het personeel over het arbobeleid wordt overlegd.

Betrokkenheid werknemers bij arbobeleid in bedrijven met OR/PVT

Eén van de taken van het medezeggenschapsorgaan is om samen met de werkgever zorg te dragen voor goede arbeidsomstandigheden. Gevraagd is hoe vaak de werkgever met de OR of PVT overlegt over het arbeidsomstandighedenbeleid. De resultaten hiervan zijn in bijlage IV, vraag 9_3 weergegeven naar grootteklasse en sector. In 86% van de bedrijven voert de werkgever twee of meer keer per jaar een overlegvergadering met de OR of PVT over het arbeidsomstandighedenbeleid in het bedrijf. In 10% van de bedrijven vindt hierover één keer per jaar overleg plaats.

Samenwerking OR/PVT met werkgever

In deze meting is bij 38% van de bedrijven met OR of PVT een vertegenwoordiger van de OR of PVT aanwezig geweest bij afname van de vragenlijst. In deze bedrijven is aan de aanwezige vertegenwoordiger gevraagd om de samenwerking met de werkgever op het gebied van het arbobeleid in het bedrijf te beoordelen. Bij 84% van de bedrijven spreekt de vertegenwoordiger van de OR of PVT van

een goede samenwerking, bij 11% van de bedrijven is de samenwerking als redelijk gekwalificeerd, bij 1% als matig tot slecht en in 3% van de bedrijven is geen mening gegeven.

2.11 Arbocatalogus

In de Arbowet van 2007 worden werkgevers en werknemers geacht om samen afspraken te maken over de wijze waarop zij binnen hun bedrijf of branche invulling geven aan de door de overheid gestelde arbo(doel)voorschriften. Deze afspraken en arbo(doel)voorschriften worden per branche vastgelegd in de Arbocatalogus. Wanneer de branchecatalogus is voltooid, dient deze ter (marginale) toetsing aan de Inspectie SZW te worden voorgelegd. Niet elke branche beschikt over een arbocatalogus.¹⁵

Bekendheid met het begrip Arbocatalogus

Bijna tweederde (62%) van de werkgevers heeft nog nooit gehoord van de term arbocatalogus. De bekendheid met de term neemt toe naarmate bedrijven groter zijn. Bij de kleinste bedrijven (tot 4 werknemers) is de bekendheid 33%, bij bedrijven met 100 werknemers of meer 89% (zie bijlage IV, vraag 10_2).

Nu zijn nog niet voor alle branches arbocatalogi van toepassing. De inspecteur heeft voor elk bezochte vestiging vastgesteld of een arbocatalogus van toepassing was. Dat blijkt voor vrijwel de helft van de vestigingen het geval te zijn (zie bijlage IV, vraag 10_1). In tabel 2.23 is dat afgezet tegen de kennis van de werkgever over de arbocatalogus. Als een (positief getoetste) arbocatalogus van toepassing is, dan weet een derde van de werkgevers daarvan; ruim de helft (55%) kent het begrip niet. Als er geen arbocatalogus van toepassing is, dan weet een kwart van de werkgevers dat dat zo is, en kent ruim tweederde (67%) het begrip niet.

Tabel 2.23 Bekendheid van werkgevers met de van toepassing zijnde arbocatalogi

	Is een arbocatalogus van toepassing voor de vestiging?		
	Ja, positief getoetst (n=1562)	Ja, maar (nog) niet positief getoetst (n=75)	Nee (n=1167)
Is volgens de werkgever een arbocatalogus van toepassing?	%	%	%
Ja, één of meerdere	34	26	1
Nee	3	4	25
Werkgever weet het niet, maar kent het begrip wel	9	3	7
Werkgever niet bekend met begrip arbocatalogus	55	67	67
Totaal	100	100	100

Gebruik van de arbocatalogus

Van de werkgevers die correct weten dat één of meerdere arbocatalogi van toepassing zijn voor hun branche wordt in tabel 2.24 aangegeven welk deel daarvan de risico's uit de arbocatalogus kent en welk deel daar weer van de oplossingen uit de catalogus ook toepast.

¹⁵ In het Besluit van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 29 juni 2010, nr. G&VW/AA/2010/12516, tot hernieuwde vaststelling van de Beleidsregel arbocatalogi (Beleidsregel arbo-catalogi 2010) is vastgelegd welke Arbocatalogi geldig zijn.

Tabel 2.24 Kennis van de risico's en gebruik van de oplossingen uit de arbocatalogus

	Totaal (n=855)	Gebruik van de oplossingen (n=791)			
		Ja, voor alle in de arbo- catalogus vermelde risico's	Ja, voor een deel van de in de arbo- catalogus vermelde risico's	Nee	Totaal
Kennis van de risico's beschreven in de arbocatalogus	%	%	%	%	%
Geheel op de hoogte	56	56	33	11	100
Gedeeltelijk op de hoogte	31	14	66	20	100
<i>Geheel of gedeeltelijk op de hoogte</i>	<i>87</i>	<i>41</i>	<i>45</i>	<i>14</i>	<i>100</i>
Niet op de hoogte	13				
Totaal	100				

Van de (33%) bedrijven waar de werkgever op de hoogte is van het bestaan van een relevante arbocatalogus is 87% geheel of gedeeltelijk op de hoogte van de beschreven risico's in de arbocatalogus. Van die groep werkgevers maakt 86% ook geheel of gedeeltelijk gebruik van de oplossingen uit de arbocatalogus. Van de groep bedrijven die geheel op de hoogte is van de in de arbocatalogus beschreven risico's maakt ruim de helft (56%) gebruik van de in de catalogus vermelde oplossingen voor alle risico's en een derde (33%) voor een deel van de risico's.

De belangrijkste reden om geen gebruik te maken van de oplossingen die in de branche-arbocatalogus staan is dat de werkgever (deels) eigen oplossingen heeft bedacht (40%) of dat niet alle risico's relevant zijn (15%) of dat andere bronnen zijn gebruikt (18%) zoals een branche RI&E of informatie van een Arbodienst.

2.12 Voorlichting, onderricht en toezicht

Werkgevers moeten op grond van artikel 8 van de Arbowet zorgen voor doeltreffende voorlichting over gezond en veilig werken. Het gaat dan onder meer over de aan de werkzaamheden verbonden risico's en de maatregelen die erop gericht zijn deze risico's te voorkomen of te beperken. De werkgever moet toezien op de naleving van de instructies en voorschriften gericht op gezond en veilig werken.

Type voorlichting (algemeen of specifiek)

Het aandeel bedrijven dat voorlichting en onderricht geeft, zien we sinds 2010 gestaag toenemen, van 61% naar 73%.

Bij 27% van alle bedrijven wordt helemaal geen voorlichting en/of onderricht gegeven (in 2012 was dat 30%). Positieve uitzonderingen zijn de sectoren overheid (1% geen voorlichting) en zorg (12% geen voorlichting). Bij die sectoren zien we ook relatief vaak een combinatie van algemene en specifieke voorlichting (resp. 67% en 56%). Voorlichting alleen gericht op specifieke risico's treffen wij vooral aan in de landbouw (24%, tegenover 20% gemiddeld voor alle bedrijven). Algemene en specifieke voorlichting wordt bij 36% van de bedrijven gegeven en alleen algemene voorlichting bij 16%. Zie bijlage IV, vraag 11_1.

Tijdstip van voorlichting geven

Werkgevers kunnen op verschillende tijdstippen of gelegenheden voorlichting en/of onderricht geven. Bij 79% van de bedrijven die voorlichting geven, wordt indiensttreding bij een nieuwe werkgever aangegrepen om voorlichting en/of onderricht te geven (zie bijlage IV, vraag 11_2). Voorlichting en/of onderricht wordt bij 23% van alle bedrijven die voorlichting geven, gegeven bij de introductie van nieuwe machines en/of andere belangrijke veranderingen in het productieproces of bij nieuwe taken binnen de organisatie. Het regulier werkoverleg, werkpauses of andere personeelsbijeenkomsten wordt het meeste aangegrepen voor voorlichting en/of onderricht (55%).

Toezicht door de werkgever en soort acties naar aanleiding daarvan

De werkgever heeft op grond van artikel 3 van de Arbowet de plicht om toe te zien dat werknemers conform de instructies en voorschriften voor veilig en gezond werken handelen.

Bij 63% van de bedrijven waar voorlichting wordt gegeven, wordt er meestal of altijd op toegezien dat de werknemers conform de instructies en voorschriften m.b.t. gezond en veilig werken en in 28% van de gevallen wordt hierop soms toegezien. Bij grotere bedrijven wordt meer toezicht gehouden dan bij de kleinere bedrijven: 71% tegen 63% (zie bijlage IV, vraag 11_3). In de sector vervoer wordt het minst toezicht gehouden of werknemers conform de instructies en voorschriften werken.

Bij 45% van de bedrijven waar de werkgever toeziet op het volgen van de instructies neemt de werkgever naar aanleiding van het toezicht ook maatregelen. Bij 3% gebeurt dat niet, terwijl het wel nodig is. Bij de overige bedrijven is er volgens de werkgever geen aanleiding tot vervolgacties omdat de werknemers zich houden aan de instructies (50%) of is het onbekend (3%). De belangrijkste actie is het aanspreken van de werknemers, toepassen van een sanctiebeleid of het niet volgen van instructies ter sprake brengen tijdens een functioneringsgesprek (zie bijlage IV, vraag 11_4).

Beoordeling door de inspecteur van de kwaliteit van de voorlichting en het toezicht op de naleving

Tot slot is aan de inspecteur gevraagd een beoordeling te geven van de kwaliteit van de voorlichting en het onderricht en het toezicht op de naleving van de instructies voor gezond en veilig werken. Bij 50% van bedrijven waar voorlichting en/of onderricht wordt gegeven is volgens de inspecteur de kwaliteit voldoende, bij 17% van de bedrijven goed, bij 16% matig, bij 1% slecht en bij 15% geen oordeel.

Ook hier krijgen grotere bedrijven vaker een betere beoordeling dan de kleinere bedrijven. Bij de bedrijven met 100 werknemers of meer krijgt 35% van de bedrijven de kwalificatie goed tegen 16% bij de bedrijven met minder dan 10 werknemers.

De landbouw krijgt veel minder vaak een goede beoordeling (9%) dan de zorg (29%) of de overheid (41%), maar 51% van de bedrijven in de landbouw krijgt wel de beoordeling voldoende (zie bijlage IV, vraag 10_8).

2.13 Samenvatting naleving systeemverplichtingen

Naleving van combinaties van verplichtingen

We hebben in de paragrafen hiervoor gezien welk percentage van de bedrijven (en werknemers) voldoet aan de afzonderlijke wettelijke bepalingen van de arbozorg. Vraag is welk deel van de bedrijven (en werknemers) aan de combinatie van alle bepalingen voldoet. Tabel 2.25 geeft het overzicht. We zien dat bij 18% van de bedrijven in Nederland, waar in totaal 61% van alle werknemers werken. Ofwel bijna tweederde van alle werknemers in Nederland werkt bij een bedrijf dat voldoet aan de hier behandelde negen wettelijke verplichtingen van arbozorg.

Tabel 2.25 Combinatie van systeemverplichtingen (of kernbepalingen)

Grootteklasse	% van bedrijven			% van werknemers		
	voldoen aan alle 9 kern-bepalingen	voldoen aan 4 kern-bepalingen *	voldoen aan geen van de 4 kern-bepalingen*	voldoen aan alle 9 kern-bepalingen	voldoen aan 4 kern-bepalingen *	voldoen aan geen van de 4 kern-bepalingen*
< 10 wrkn. w.v.	12	20	18	14	23	12
1 - 4 wrkn.	9	15	21	11	17	16
5 - 9 wrkn.	22	36	7	19	32	6
10 - 99 wrkn. w.v.	39	58	2	48	66	1
10 - 49 wrkn.	36	55	2	41	59	1
50 - 99 wrkn.	64	79	0	64	82	0
100 of meer wrkn.	77	87	0	81	91	0
Sector						
Landbouw	20	31	10	36	48	2
Industrie	31	45	6	74	84	1
Bouwnijverheid	23	37	11	49	73	2
Handel	18	27	12	56	65	3
Horeca	3	5	31	13	19	10
Vervoer en Informatie	16	26	13	56	75	1
Financiële dienstverlening	14	19	21	70	74	5
Zakelijke dienstverlening	12	22	20	51	69	5
Overheid	69	82	0	68	93	0
Onderwijs	22	29	20	83	89	1
Zorg	29	37	5	77	82	0
Overige dienstverlening	17	28	18	49	58	7
Totaal	18	27	15	61	72	3

* betreft het hebben van een RI&E, contract met arbodienstverlener, BHV en preventiemedewerker

Kijken we naar de combinatie van vier belangrijke bepalingen, te weten het hebben van een RI&E, het hebben van een contract voor arbodienstverlening, de aanwezigheid van BHV-er(s) en een preventiemedewerker, dan zien we dat 27% van de bedrijven daaraan voldoet. Bij deze bedrijven werkt 72% van alle werknemers. Het percentage bedrijven dat aan geen van deze vier bepalingen voldoet is 15% (met 3% van de werknemers).

Hoe groter de bedrijven hoe beter aan de systeemverplichtingen wordt voldaan. Kijken we naar de eerder gehanteerde combinatie van 4 belangrijke systeemverplichtingen, dan voldoet 20% van de bedrijven tot 10 werknemers daaraan, 58% van de bedrijven met 10 tot 100 werknemers en 87% van de bedrijven met 100 of meer werknemers.

Kijken we naar werknemers in de verschillende sectoren, dan zien we dat bij de overheid 93% van de werknemers werkt bij een bedrijf dat aan genoemde 4 verplichtingen voldoet. Bij onderwijs, industrie en zorg is dit respectievelijk 89%, 84% en 82%. De horeca en de landbouw blijven hier ver bij achter. In de horeca werkt 19% van de werknemers bij een bedrijf dat aan deze vier verplichtingen voldoet; in de landbouw gaat dat om 48%.

Ontwikkeling van de naleving

In de periode 2008-2014 is sprake van een licht neergaande trend van de naleving van de meeste verplichtingen door bedrijven. Uitzonderingen zijn voorlichting en de RI&E. De naleving uitgedrukt in percentages werknemers is in de genoemde periode vrijwel stabiel gebleven. Zie de tabellen 2.26 en 2.27.

Tabel 2.26 Naleving van bedrijven

Elementen van arbobeleid	als % van bedrijven			
	2008 (n=2072)	2010 (n=2806)	2012 (n=1854)	2014 (n=2804)
	%	%	%	%
RI&E	46	45	45	47
- <i>getoetste RI&E</i>	34	31	39	39
- <i>niet getoetste RI&E</i>	13	14	6	8
Plan van aanpak	44	38	40	38
Schriftelijke arbeidsongevallenregistratie*	-	75	65	75
Contract met arbodienst of andere arbodeskundige	79	76	73	72
Ziekteverzuimbeleid	73	71	74	71
Bedrijfshulpverlening	65	69	65	62
Preventiemedewerker	49	43	44	43
Ten minste 1x per jaar overleg met werkn. over arbobeleid	66	60	59	53
- <i>waarvan met OR/PVT</i>	95	96	98	97
- <i>waarvan met werknemers (geen OR/PVT aanwezig)</i>	63	55	55	48
Voorlichting en onderricht	-	61	70	73
Gebruik van oplossingen in de arbocatalogus**	-	3	7	13
Voldoen aan 4 belangrijke kernbepalingen***	28	26	26	27
Voldoen aan geen van 4 belangrijke kernbepalingen***	11	11	14	15

Tabel 2.27 Naleving uitgedrukt in werknemers

Elementen van arbobeleid	als % van werknemers van bedrijven			
	2008 (n=2072)	2010 (n=2806)	2012 (n=1854)	2014 (n=2804)
	%	%	%	%
RI&E	84	82	81	84
- <i>getoetste RI&E</i>	75	70	74	75
- <i>niet getoetste RI&E</i>	9	12	6	9
Plan van aanpak	82	77	76	75
Schriftelijke arbeidsongevallenregistratie*	-	97	97	96
Contract met arbodienst of andere arbodeskundige	95	95	93	94
Ziekteverzuimbeleid	94	95	94	94
Bedrijfshulpverlening	92	94	92	91
Preventiemedewerker	81	80	77	79
Ten minste 1x per jaar overleg met werkn. over arbobeleid	89	87	82	83
- <i>waarvan met OR/PVT</i>	98	97	97	98
- <i>waarvan met werknemers (geen OR/PVT aanwezig)</i>	74	67	59	59
Voorlichting en onderricht	-	87	92	94
Gebruik van oplossingen in de arbocatalogus**	-	16	42	48
Voldoen aan 4 belangrijke kernbepalingen***	72	71	69	72
Voldoen aan geen van 4 belangrijke kernbepalingen***	2	1	3	3

* van de bedrijven die een registratieplichtig ongeval hadden in laatste drie jaar (4,5% van alle bedrijven)

** geen wettelijke verplichting

*** het betreft het tegelijkertijd (niet) hebben van: RI&E, contract arbodienstverlening, BHV en preventiemedewerker

3 Specifieke arbeidsrisico's

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk besteden wij aandacht aan de volgende specifieke arbeidsrisico's:

- Kracht zetten (duwen, trekken, tillen of dragen)
- Beeldschermwerk
- Repeterende bewegingen
- Ongunstige of statische lichaamshouding
- Niet-ioniserende straling
- Besloten ruimten
- Werken op hoogte
- Geluid
- Trillingen

Voor alle genoemde risico's besteden wij aandacht aan:

- Het percentage bedrijven waar het risico aanwezig is
- Het percentage werknemers dat wordt blootgesteld aan een risico
- Of het risico ook is onderkend in de RI&E
- Of er maatregelen zijn genomen wanneer een risico zich voordoet
- Indien dat niet het geval is wat de motieven zijn om geen maatregelen te nemen
- Welke maatregelen werkgevers hebben genomen
- De relatie tussen de aanwezigheid van een risico in een bedrijf, vermelding van het risico in de RI&E en het nemen van maatregelen.
- De effectiviteit van de genomen maatregelen volgens de inspecteur

Waar sprake is van relevante verschillen, worden de resultaten uitgesplitst naar de grootteklasse van het bedrijf. De resultaten worden tevens naar sector weergegeven. Voor meer gedetailleerde informatie per sector en grootteklasse wordt verwezen naar bijlage IV.

3.2 Kracht zetten (duwen, trekken, tillen of dragen)

Kracht zetten is een nieuw onderdeel in de rapportage “Arbo in bedrijf”. Het is ontstaan uit een samenvoeging van wat voorheen werd geduid als “Tillen of dragen” en “Duwen of trekken”. Deze twee onderwerpen zijn zo nauw met elkaar verbonden dat bundeling in de rede lag. Wel zal op specifieke onderdelen nog steeds afzonderlijk worden gerapporteerd. Maar ook op die onderdelen is historische vergelijking in slecht mogelijk, door de andere wijze van vraagstelling en een definitiewijziging (zie verder).

Tillen of dragen is het met de handen oppakken, verplaatsen en neerzetten van een last, met of zonder verplaatsing van het lichaam. Van duwen of trekken is sprake als een last over langere afstand handmatig in beweging wordt gebracht, waarbij het lichaam en de last in dezelfde richting bewegen, zonder dat de last gedragen wordt. Bij duwen of trekken worden de afzetkracht en beweging door de benen en voeten geleverd.

Meer tillen of dragen respectievelijk duwen of trekken dan gezondheidskundig verantwoord is, kan leiden tot klachten aan het bewegingsapparaat en daarmee tot ziekteverzuim en zelfs arbeidsongeschiktheid.

In dit rapport wordt de fysieke belasting door tillen of dragen afgemeten aan het getilde of gedragen gewicht, ingedeeld in twee categorieën: 10 tot 25 kg. en meer dan 25 kg. Werknemers worden ingedeeld in de categorie lasten die zij regelmatig tillen of dragen. Regelmatig betekent in dit onderzoek vaker, (vrijwel) dagelijks voorkomend. Indien een werknemer regelmatig gewichten uit meerdere categorieën tilt of draagt, wordt hij of zij ingedeeld in de zwaarste categorie. In tegenstelling tot de vorige meting (in 2011) wordt de categorie minder dan 10 kg. niet meer meegenomen. Deze leidde tot dubbelzinnige antwoorden in de vragenlijst. Daardoor is het totaal van tillen en dragen niet meer te vergelijken met deze eerdere meting.

Aanwezigheid arbeidsrisico

Bedrijven

Bij 27% van de bedrijven in Nederland is sprake van werkzaamheden waarbij kracht moet worden gezet. Bij 13% van de bedrijven is kracht zetten niet meer aan de orde omdat deze bedrijven inmiddels maatregelen hebben getroffen om dit arbeidsrisico te bestrijden. Voor de volledigheid staan de uitkomsten op tillen en dragen en op duwen en trekken apart vermeld, met de uitkomsten in de vorige metingen. Maar die zijn door de nieuwe wijze van vraagstelling en de definitiewijziging op tillen en dragen slecht vergelijkbaar met de meting 2014.

Tabel 3.2.1 Bedrijven waar kracht zetten een arbeidsrisico is (in % van alle bedrijven)

	2008 (n=2072) %	2011 (n=2790) %	2014 (n= 2804) %
Wel arbeidsrisico			27
<i>tillen en dragen</i>	46	29	29
<i>duwen en trekken</i>	19	10	20
Geen risico meer dankzij maatregelen			13
Geen risico			61
Totaal			100

* In 2011 werden 'tillen en dragen' en 'duwen en trekken' apart van elkaar uitgevraagd, dus daarover zijn geen vergelijkbare percentages beschikbaar.

Uit tabel 3.2.2 blijkt dat voor alle vormen van kracht zetten geldt dat deze vaker bij grotere bedrijven worden aangetroffen, dan bij kleinere bedrijven. In de tabellen staan ook gegevens over de verschillende sectoren van de economie. Sectoren waar vaak sprake is van bedrijven met kracht zetten zijn bouwnijverheid, overheid, landbouw en industrie.

Tabel 3.2.2 Bedrijven waar kracht zetten een arbeidsrisico is, onderscheiden in tillen of dragen, respectievelijk duwen of trekken, naar grootteklasse en sector (in % van bedrijven, n=2804)

	Tillen of dragen				
	Duwen of trekken	25 kg of meer	10-25 kg	Totaal tillen of dragen	Totaal kracht zetten
Grootteklasse	%	%	%	%	%
1 - 9 wrkn. w.v.	17	7	15	21	23
1 - 4 wrkn.	15	6	14	19	21
5 - 9 wrkn.	23	9	19	26	30
10 - 99 wrkn. w.v.	34	14	27	38	43
10 - 49 wrkn.	33	14	27	37	42
50 - 99 wrkn.	41	17	30	41	47
100 of meer wrkn.	51	17	38	46	56
Sector					
Landbouw	45	19	28	42	50
Industrie	38	19	31	47	49
Bouwnijverheid	48	27	34	59	63
Handel	25	8	25	31	35
Horeca	12	7	13	17	17
Vervoer en Informatie	15	3	12	15	17
Financiële dienstverlening	4	1	3	4	4
Zakelijke dienstverlening	7	2	8	10	11
Overheid	46	14	39	46	53
Onderwijs	6	1	6	7	8
Zorg	9	4	9	10	14
Overige dienstverlening	16	3	12	14	18
Totaal	20	8	18	24	27

Werknemers

Uit tabel 3.2.3 blijkt dat 19% van de Nederlandse werknemers regelmatig lasten duwen of trekken en 17% tillen en dragen. Welk percentage van de werknemers totaal te maken heeft met kracht zetten is onbekend. Verder blijkt er vooral bij tillen en dragen niet veel verschil waar te nemen tussen de grootteklasse van de betrokken bedrijven. Bij de sectoren is verder vermeldenswaard dat het tillen of dragen van hele zware gewichten (>25 kg) waar het werknemers betreft, zich concentreert bij vooral de bouwnijverheid en in iets mindere mate de industrie. Verder valt op dat in de zorg circa een derde van de werknemers te maken heeft met duwen of trekken en/of het tillen en dragen van gewichten tussen 10 en 25 kg.

Tabel 3.2.3 Werknemers die te maken hebben met kracht zetten als arbeidsrisico, onderscheiden in tillen of dragen, respectievelijk duwen of trekken, naar grootteklasse en sector (in % van werknemers van bedrijven, n=2804)¹⁶

Grootteklasse	Tillen of dragen			
	Duwen of trekken %	25 kg of meer %	10-25 kg %	Totaal tillen of dragen %
1 - 9 wrkn. w.v.	13	4	11	14
1 - 4 wrkn.	12	4	10	14
5 - 9 wrkn.	13	4	12	16
10 - 99 wrkn. w.v.	19	6	12	17
10 - 49 wrkn.	20	6	13	19
50 - 99 wrkn.	18	5	9	14
100 of meer wrkn.	21	3	15	18
Sector				
Landbouw	34	5	14	20
Industrie	23	7	13	20
Bouwnijverheid	29	10	20	30
Handel	22	3	14	18
Horeca	14	5	11	16
Vervoer en Informatie	13	3	12	15
Financiële dienstverlening	5	1	1	2
Zakelijke dienstverlening	11	1	4	5
Overheid	13	7	8	15
Onderwijs	3	<1	2	2
Zorg	36	4	32	36
Overige dienstverlening	9	1	6	7
Totaal	19	4	14	17

Wijze van vaststellen van het arbeidsrisico

Er is een aantal instrumenten beschikbaar om te kunnen vaststellen of er in het bedrijf sprake is van een risico op kracht zetten, en dus van een risico op gezondheidsklachten. De meeste werkgevers, ruim driekwart van het totaal, maken van dergelijke instrumenten geen gebruik. Deze werkgevers onderkennen het risico veelal op basis van eigen beoordeling. Dit percentage komt vooral tot stand onder invloed van kleinere bedrijven. Bij bedrijven met meer dan 100 werknemers worden in meer dan 60% van de gevallen wel instrumenten ingezet om kracht zetten te onderkennen (zie bijlage IV, vraag 12_2).

Van de werkgevers die wel een instrument inzetten weet eveneens ruim driekwart niet welk instrument dat is geweest, omdat de constatering over repeterende bewegingen door een externe arbodienst is gemaakt. Slechts 3% van de werkgevers stelt het risico op kracht zetten vast met behulp van de NI-OSH-methode; dit is 14% voor de bedrijven met meer dan 100 werknemers. Van KIM maakt 2% van de werkgevers gebruik (3% van de bedrijven met meer dan 100 werknemers).

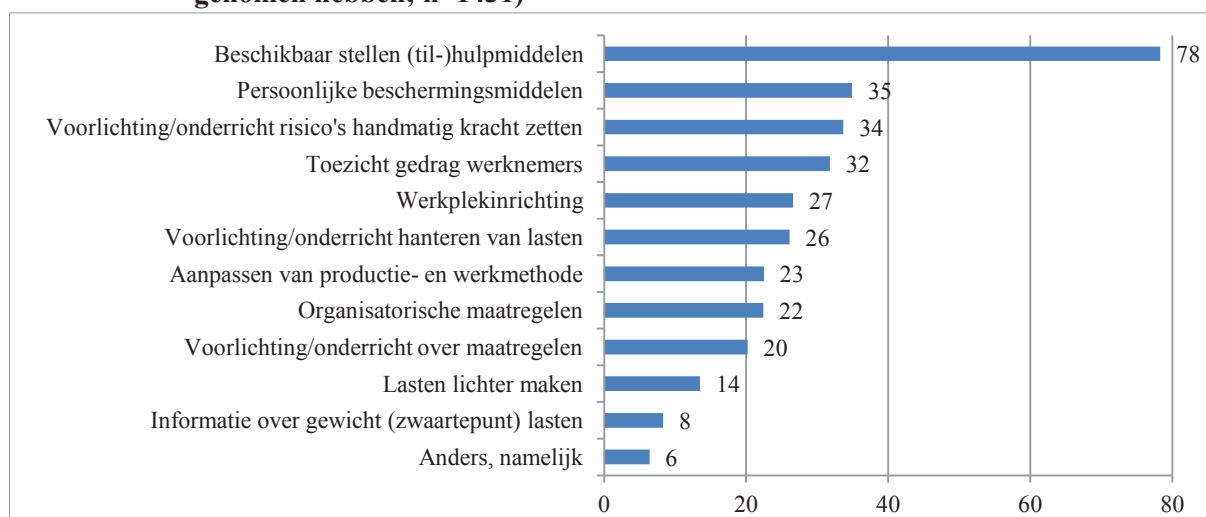
¹⁶ Een totaal voor kracht zetten is niet te geven, omdat er werknemers zijn die zowel duwen of trekken als tillen of dragen en dit alleen apart is uitgevraagd

Nemen van maatregelen

Bij de 27% van de bedrijven waar kracht zetten zich regelmatig voordoet, zouden maatregelen moeten worden genomen om de risico's op gezondheidsschade te mitigeren. In 90% van die bedrijven is dat ook gebeurd. In totaliteit heeft 37% van de bedrijven in Nederland maatregelen genomen tegen het arbeidsrisico van kracht zetten. Dat betreft dus ook bedrijven waar het arbeidsrisico kracht zetten zich niet (meer) voordoet.

In figuur 3.2.1 wordt een overzicht geboden van de soort maatregelen die bedrijven nemen om de gevolgen van kracht zetten teniet te doen of te reduceren. Het beschikbaar stellen van hulpmiddelen (waarmee de inzet van lichamelijke kracht wordt gemitigeerd), is verreweg de meest voorkomende maatregel. Het gaat dan bijvoorbeeld om vorkhef- of pallettrucks. De andere maatregelen volgen op afstand. Zes procent van de bedrijven neemt acties die niet in de figuur zijn opgenomen, zoals uitbesteden van deze werkzaamheden en zelf tillen (de werkgever).

Figuur 3.2.1 Aard van maatregelen tegen kracht zetten (in % van bedrijven die maatregelen genomen hebben; n=1431)

Beoordeling van de effectiviteit van de genomen maatregelen

Aan de inspecteurs is gevraagd om de effectiviteit van de genomen maatregelen te voorzien van een oordeel. De resultaten daarvan staan vermeld in bijlage IV, vraag 12_5. Daaruit blijkt duidelijk dat de inspecteurs in het algemeen tevreden zijn met de acties van de werkgevers.

In iets meer dan 60% van de gevallen worden de maatregelen als voldoende gekwalificeerd. Bij 18% is het oordeel “goed”. Bij de grotere bedrijven is die kwalificatie aan zelfs iets meer dan een derde van het bestand toegekend (overigens met name ten koste van de categorie voldoende). Een slechte beoordeling is door de inspecteurs alleen bij zeer hoge uitzondering gegeven, en dan uitsluitend bij de kleine bedrijven.

Deze cijfers worden beïnvloed door de groep bedrijven waarvan de inspecteurs hebben gemeld dat ze zich geen oordeel konden vormen over de genomen maatregelen. Dat betreft 10% van de bedrijven waar maatregelen zijn getroffen. Wordt alleen gekeken naar bedrijven waar de inspecteur daadwerkelijk een oordeel over heeft afgegeven, dan vallen de cijfers nog positiever uit. Het percentage dat een voldoende krijgt, groeit van 60 naar 68%; het oordeel “goed” verandert van 18% naar 20%.

Als we de informatie over het percentage risicobedrijven dat maatregelen op dit risico neemt, combineren met het oordeel van de inspecteur, dan zien we het volgende. Van de bedrijven waar kracht zet-

ten een risico is, neemt 10% geen maatregelen, 14% matig of slechte maatregelen en 76% voldoende of goede maatregelen. In andere woorden: 24% van de risicobedrijven neemt geen of onvoldoende maatregelen.

Kracht zetten, RI&E en getroffen maatregelen

In figuur 3.2.2 is schematisch de samenhang weergegeven tussen kracht zetten, de aanwezigheid van een RI&E op het peilmoment, het onderkennen van het risico op kracht zetten in de RI&E, het nemen van maatregelen en de beoordeling van de effectiviteit van de maatregelen door de inspecteurs van de Inspectie.

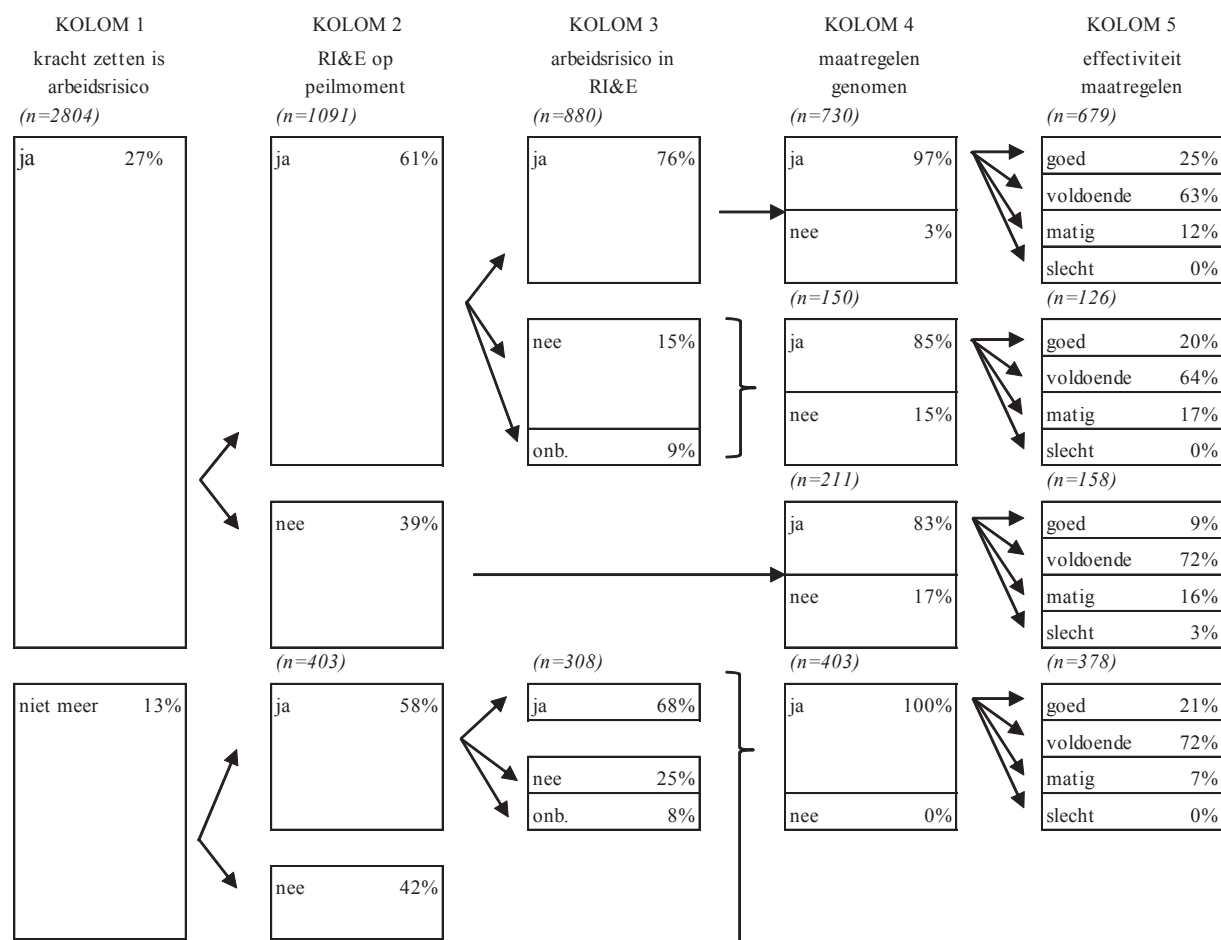
In kolom 1 staat vermeld bij welk percentage van de bedrijven kracht zetten voorkomt, dan wel voorkwam, maar inmiddels niet meer door genomen maatregelen. Om het geheel overzichtelijk te houden is de grootste groep, namelijk de 60% van de bedrijven waar dit arbeidsrisico niet speelt, niet in de kolom opgenomen. Uit kolom 2 kan worden afgeleid welk deel van de bedrijven waar zich kracht zetten voordoet, of niet meer voordoet als gevolg van genomen maatregelen, op het peilmoment in 2013 wel of niet beschikken over een RI&E. Verreweg het grootste deel van de bedrijven waar kracht zetten een risico is, beschikt over een RI&E, namelijk meer dan 60%. Van de bedrijven die kracht zetten succesvol hebben aangepakt en het risico dus niet meer aanwezig is, beschikt haast 60% over een RI&E.

Belangrijk is uiteraard de vraag of in de RI&E ook aandacht wordt geschonken aan kracht zetten. Hierover levert kolom 3 meer informatie. Nu blijkt dat niet alle bedrijven waarbij kracht zetten een arbeidsrisico vormt en die beschikken over een RI&E, daarin ook aandacht besteden aan dit risico. Dit geldt voor een kwart van de bedrijven met een RI&E. Dat betekent tegelijkertijd dat driekwart wel aandacht heeft voor kracht zetten. Ook voor de bedrijven die kracht zetten inmiddels als risico hebben weggenomen geldt dat niet alle bedrijven met een RI&E daarin ook kracht zetten hebben opgenomen: 25% doet dat niet en bij 8% onbekend.

In kolom 4 is het antwoord te lezen op een essentiële vraag: namelijk of de werkgever maatregelen heeft genomen ter bestrijding van kracht zetten. Voor de groep waarbij kracht zetten niet meer voorkomt als gevolg van genomen maatregelen is het antwoord hierop in 100% van de gevallen uiteraard “ja”. In lijn der verwachting, maar desondanks het vermelden waard, is ook dat nagenoeg alle werkgevers met een RI&E waarin aandacht is geschonken aan kracht zetten, maatregelen nemen. Echter ook meer dan viervijfde van de werkgevers met een RI&E waarin geen specifieke aandacht voor kracht zetten aanwezig is, neemt maatregelen voor dit arbeidsrisico. Een groep van eenzelfde grootte doet dat zelfs zonder dat ze beschikken over een RI&E. Vastgesteld kan dus worden dat werkgevers in het algemeen vaak maatregelen nemen tegen het gevaar van kracht zetten door hun werknemers.

In de laatste kolom staat het oordeel weergegeven van de inspecteurs van de Inspectie SZW over de door werkgevers genomen maatregelen. Hieraan is al aandacht besteed, duidelijk is dat het oordeel in verreweg de meeste gevallen voldoende of goed is.

Figuur 3.2.2 Aanwezigheid arbeidsrisico kracht zetten, aanwezigheid RI&E, opname van het risico in de RI&E, genomen maatregelen en beoordeling daarvan door inspecteur (n=2804)

3.3 Beeldschermwerk

Volgens het Arbobesluit is een beeldscherm "een alfanumeriek of grafisch scherm, ongeacht het gebruikte afbeeldingprocedé" (Hoofdstuk 5, art. 5.7). Niet elk werk aan een beeldscherm is ook beeldschermwerk. Zo verricht een beveiligingsbeambte die via een aantal camera's een bedrijventerrein in de gaten houdt volgens het Arbobesluit geen beeldschermwerk. Volgens het Arbobesluit is van beeldschermwerk sprake wanneer iemand gewoonlijk per dag twee uur of langer achter een beeldscherm werkt.

Beeldschermwerk kan klachten aan arm, nek en schouders (KANS) veroorzaken, voorheen aangeduid met de term RSI. Bij beeldschermwerk is zowel sprake van een statische lichaamshouding als van repeterende handelingen.

Aanwezigheid arbeidsrisico

Bedrijven

In 44% van alle bedrijven verrichten werknemers beeldschermwerk (en dus meer dan 2 uur per dag), inclusief laptop. Ten opzichte van de vorige meting in 2011 is het beeldschermwerk aanzienlijk toegenomen en is weer terug op het niveau van 2009. Zie tabel 3.3.1.

Tabel 3.3.1 Bedrijven waar beeldschermwerk een arbeidsrisico is (in % van alle bedrijven in 2009, 2011 en 2014)

	2009 (n=2857) %	2011 (n=2790) %	2014 (n=2804) %
Wel arbeidsrisico	46	31	44
Geen risico meer dankzij maatregelen	9	7	11
Geen risico	45	62	45
Totaal	100	100	100

Bij grotere bedrijven is er relatief vaker sprake van beeldschermwerk dan bij kleinere bedrijven. De top 3 sectoren waar relatief veel beeldschermwerk (van ten minste 2 uur per dag) voorkomt zijn overheid (96%), financiële dienstverlening (78%) en zakelijke dienstverlening (75%). Zie tabel 3.3.2.

Tabel 3.3.2 Bedrijven waar beeldschermwerk een arbeidsrisico is, uitgesplitst naar aaneengesloten aantal uren, naar grootteklasse en sector (in % van bedrijven; n=2804)

	2 - 6 uur per dag %	> 6 uur per dag %	totaal 2 uur of meer per dag %
Grootteklasse			
1 - 9 wrkn. w.v.	33	6	37
1 - 4 wrkn.	31	6	35
5 - 9 wrkn.	42	9	46
10 - 99 wrkn. w.v.	67	21	72
10 - 49 wrkn.	65	19	69
50 - 99 wrkn.	83	34	90
100 of meer wrkn.	83	34	90
sector			
Landbouw	15	3	16
Industrie	50	14	53
Bouwnijverheid	31	6	32
Handel	31	6	33
Horeca	6	1	6
Vervoer en Informatie	47	28	64
Financiële dienstverlening	70	19	78
Zakelijke dienstverlening	67	14	75
Overheid	94	35	96
Onderwijs	66	21	74
Zorg	39	4	40
Overige dienstverlening	18	4	21
Totaal	39	10	44

* Percentages tellen niet op omdat in bedrijven werknemers met uiteenlopende uren beeldschermwerk aanwezig kunnen zijn.

Werknemers

In totaal verricht 33% van de werknemers beeldschermwerk (zie tabel 3.3.3), onderverdeeld in 26% die dat 2 tot 6 uur per dag doet en 7% die dat meer dan 6 uur per dag doet. Het percentage werknemers dat beeldschermwerk verricht verschilt sterk over de sectoren heen.

In de financiële dienstverlening gaat het om 77% van de werknemers, bij de overheid om 59%. Voor de sectoren horeca en landbouw geldt dat er naar verhouding relatief weinig werknemers langer dan 2 uur per dag beeldschermwerk verrichten: namelijk 3%. Als we kijken naar grootteklasse dan valt op, dat werknemers in grotere bedrijven vaker met beeldschermwerk te maken hebben.

Tabel 3.3.3 Werknemers waarvoor beeldschermwerk een arbeidsrisico is, uitgesplitst naar aaneengesloten aantal uren, naar grootteklasse en sector (als % van werknemers in bedrijven, n =2804)

	2 - 6 uur per dag	> 6 uur per dag	Totaal 2 uur of meer per dag
Grootteklasse	%	%	%
1 - 9 wrkn. w.v.	19	4	23
1 - 4 wrkn.	20	5	25
5 - 9 wrkn.	17	4	21
10 - 99 wrkn. w.v.	23	7	30
10 - 49 wrkn.	22	6	28
50 - 99 wrkn.	26	8	34
100 of meer wrkn.	29	8	37
sector			
Landbouw	3	<1	3
Industrie	16	5	21
Bouwnijverheid	24	4	28
Handel	17	3	20
Horeca	2	1	3
Vervoer en Informatie	28	11	38
Financiële dienstverlening	52	24	77
Zakelijke dienstverlening	37	12	50
Overheid	49	10	59
Onderwijs	35	13	48
Zorg	23	5	28
Overige dienstverlening	17	3	19
Totaal	26	7	33

Thuiswerken en beeldschermwerk

Bij 23% van de bedrijven waar beeldschermwerk een arbeidsrisico is, zijn er werknemers die thuiswerken (zie bijlage IV, vraag 15_3). Een thuiswerker is hier omschreven als een werknemer die ten minste 2 uur per etmaal beeldschermwerk verricht waarvan ten minste een deel thuis. Bij 18% van deze bedrijven zijn alle thuiswerkplekken ingericht volgens de normen voor de beeldschermwerkplek. Bij 7% van de bedrijven zijn een deel van de thuiswerkplekken ingericht volgens deze normen en bij 26% was dit onbekend. Bij de resterende 50% zijn de thuiswerkplekken niet ingericht volgens de normen voor een beeldschermwerkplek.

Wijze van vaststelling arbeidsrisico

Aan de werkgever is gevraagd op welke wijze hij of de arbodeskundige vastgesteld heeft dat werknemers een arbeidsrisico lopen met beeldschermwerk. Het overgrote deel van alle werkgevers (82%) heeft geen methode of instrument toegepast (gezond verstand gebruiken). Van de 18% bedrijven die

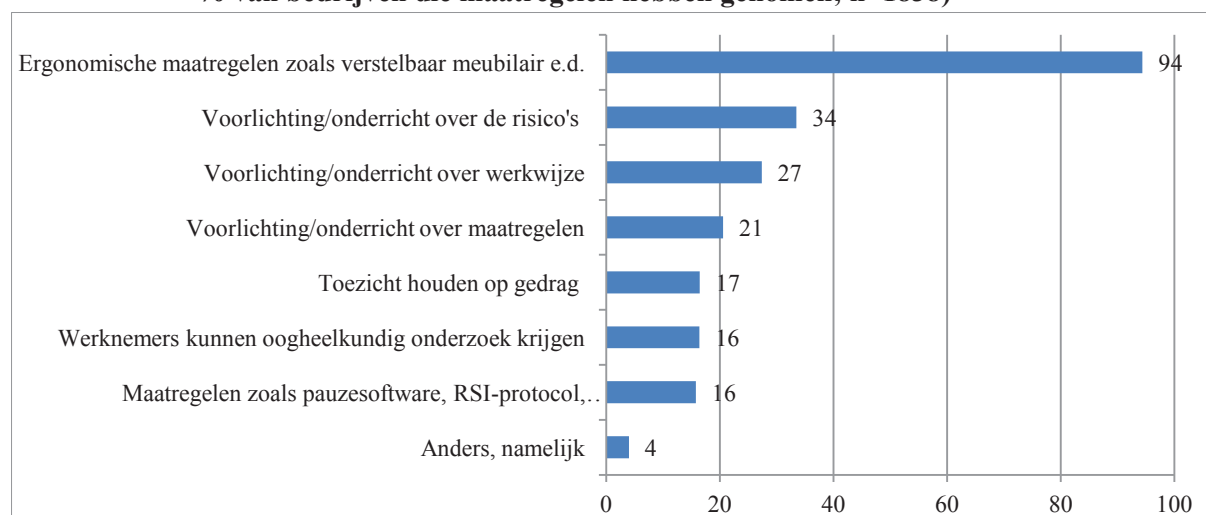
wel een instrument gebruikten heeft 78% het risico laten vaststellen door een externe arbodeskundige of arbodienst; 6% heeft gebruik gemaakt van de checklist Fysieke Belasting en 12% door middel van klachten van werknemers. Dit laatste gebeurt relatief vaker bij de bedrijven met meer dan 100 werknemers (22%) en in de sectoren overheid (22%) en zorg (19%). Zie bijlage IV, vraag 15_2.

Nemen van maatregelen

Zoals eerder geconstateerd speelt het arbeidsrisico beeldschermwerk bij 44 % van de bedrijven. In totaal heeft 48% van de bedrijven maatregelen genomen op dit gebied (zie bijlage IV, vraag 15_4). Van de bedrijven waar het risico speelt heeft 84% maatregelen genomen.

Figuur 3.3.1 laat zien welke maatregelen bedrijven genomen zijn om de risico's van beeldschermwerk te verminderen of weg te nemen. Bij de meeste bedrijven (97%) gaat het om maatregelen op ergonomisch vlak. Andere veel genomen maatregelen zijn voorlichting en onderwijs over risico's van beeldschermwerk (45%) en voorlichting en onderwijs over het hanteren van beeldschermwerk (werkwijze) (39%).

Figuur 3.3.1 Soort maatregelen die bedrijven nemen met betrekking tot beeldschermwerk (in % van bedrijven die maatregelen hebben genomen; n=1838)*

* Meerdere antwoorden mogelijk

Beoordeling van de effectiviteit van de genomen maatregelen

Bij 95% van de bedrijven die maatregelen hebben genomen ter vermindering van de risico's verbonden aan beeldschermwerk zijn die maatregelen beoordeeld door de inspecteur. In 83% van de beoordeelde bedrijven werden de genomen maatregelen als goed of voldoende gekwalificeerd. Bij 15% van de beoordeelde bedrijven waren de getroffen maatregelen volgens de inspecteur matig. Bij 1% van de bedrijven kregen de maatregelen de kwalificatie slecht.

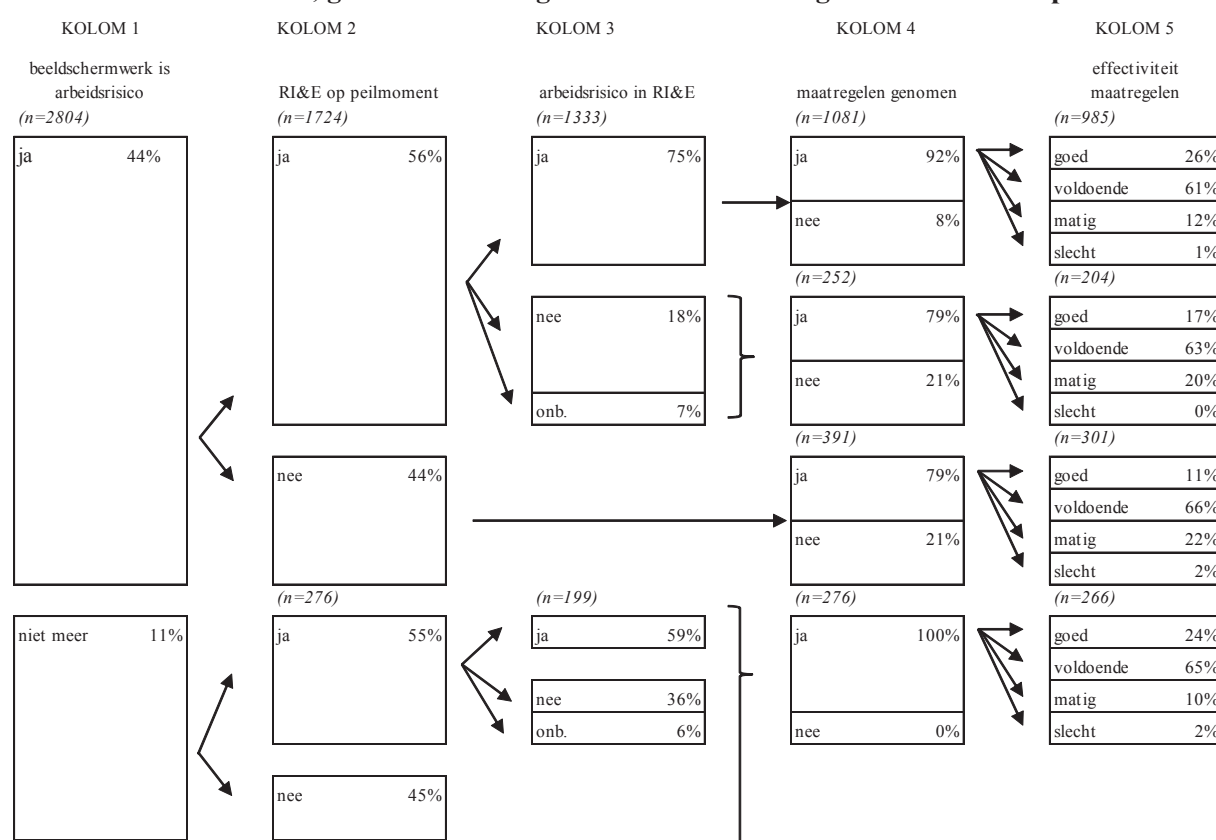
In bijlage IV, vraag 15_5 is een uitsplitsing gemaakt van de beoordeling naar sectoren en grootteklasse. In de sector horeca wordt slecht de helft van de maatregelen als voldoende of goed beoordeeld. Bij de andere sectoren ligt dat percentage aanmerkelijk hoger. Als we kijken naar de beoordeling van maatregelen per grootteklasse, dan zien we relatief kleine verschillen. Alleen bij bedrijven met meer dan 100 werknemers is het percentage matig en slechte beoordelingen duidelijk lager dan in de kleinere bedrijven: 8% tegen 15%.

Als we de informatie over het percentage risicobedrijven dat maatregelen op dit risico neemt, combineren met het oordeel van de inspecteur, dan zien we het volgende. Van de bedrijven waar beeldschermwerk een risico is, neemt 16% geen maatregelen, 15% matig of slechte maatregelen en 69% voldoende of goede maatregelen. In andere woorden: 31% van de risicobedrijven neemt geen of onvoldoende maatregelen. De bij die bedrijven werkende medewerkers die met dit risico te maken hebben vormen te samen 5,2% van alle werknemers in Nederland.

Beeldschermwerk, RI&E, getroffen maatregelen en de beoordeling daarvan

Figuur 3.3.2 geeft schematisch de samenhang weer tussen beeldschermwerk als arbeidsrisico, de aanwezigheid van een RI&E op het peilmoment, de onderkenning van het arbeidsrisico in de RI&E en het nemen van maatregelen ten aanzien van het arbeidsrisico.

Figuur 3.3.2 Aanwezigheid arbeidsrisico beeldschermwerk en RI&E, opname van het risico in de RI&E, genomen maatregelen en de beoordeling daarvan door inspecteur

In kolom 1 van de figuur staat het percentage bedrijven waar het arbeidsrisico voorkomt en in kolom 2 het percentage bedrijven dat beschikt over een RI&E. Ruim de helft van de bedrijven waar beeldschermwerk een arbeidsrisico is, beschikt over een al dan niet getoetste RI&E. In de bedrijven waar het arbeidsrisico niet meer aanwezig is, is dit percentage daaraan gelijk.

In kolom 3 is, voor de bedrijven met een RI&E, weergegeven hoeveel procent van deze bedrijven beeldschermwerk als arbeidsrisico in de RI&E heeft opgenomen. Van de risicobedrijven onderkent bijna driekwart beeldschermwerk als arbeidsrisico in de RI&E. Dit percentage ligt lager in de bedrijven waar dit arbeidsrisico niet meer aanwezig is (59%).

Kolom 4 geeft weer hoe vaak de verschillende groepen bedrijven die in de figuur worden onderscheiden, maatregelen hebben genomen om de risico's die aan beeldschermwerk zijn verbonden te verminderen. Bedrijven die in hun RI&E aandacht besteden aan beeldschermwerk nemen vaker maatregelen (92%) dan bedrijven zonder aandacht voor beeldschermwerk in de RI&E of zonder RI&E (beide 79%).

In kolom 5 is de beoordeling van de inspecteur van de effectiviteit van de genomen maatregelen weergegeven. Het hebben van een RI&E is van invloed op de beoordeling van de genomen maatregelen. De effectiviteit van de genomen maatregelen door bedrijven met een RI&E worden vaker met goed beoordeeld dan bij bedrijven zonder RI&E. De maatregelen worden overwegend als voldoende gekwalificeerd.

3.4 Repeterende bewegingen (exclusief beeldschermwerk)

Van repeterende bewegingen is sprake wanneer werknemers langdurig dezelfde bewegingen maken, zonder dat daar veel kracht voor nodig is. Repeterende bewegingen zijn schadelijk wanneer werknemers meer dan 2 uur per dag, of meer dan 1 uur aaneengesloten, dezelfde bewegingen met handen en/of voeten maken. Repeterende bewegingen zijn de belangrijkste oorzaak van klachten aan armen, nek en schouders (KANS). Voorheen werden deze klachten samengevat in de term "RSI".

Aanwezigheid arbeidsrisico

Bedrijven

Bij 10% van de bedrijven hebben werknemers te maken met repeterende bewegingen. Van de bedrijven heeft 2% niet meer te maken met dit arbeidsrisico omdat er specifieke maatregelen zijn getroffen (zie tabel 3.4.1). Deze percentages zijn vergelijkbaar met die in 2008. Toen ging het om respectievelijk 12 en 2%.

Tabel 3.4.1 Bedrijven waar repeterende bewegingen een arbeidsrisico vormen (in % van alle bedrijven in 2008, 2011 en 2014)

	2008 (n=2072)	2011 (n=2790)	2014 (n=2804)
	%	%	%
Wel arbeidsrisico	12	6	10
Geen risico meer dankzij maatregelen	2	4	2
Geen risico	86	90	89
Totaal	100	100	100

Grotere bedrijven hebben vaker te maken met repeterende bewegingen dan kleinere (zie tabel 3.4.2). Werkzaamheden met een repetitief karakter worden vooral aangetroffen bij bedrijven in de landbouw, de overige dienstverlening, bouwnijverheid en industrie.

Werknemers

Repeterende bewegingen als arbeidsrisico komt voor bij 7% van alle werknemers in Nederland. Hoewel bij grotere bedrijven repeterende bewegingen vaker voorkomen als risico dan bij kleinere bedrijven, zien we ten aanzien van de werknemers een omgekeerd patroon: bij kleinere bedrijven is het percentage werknemers dat repeterende bewegingen uitvoert het grootst: 10% bij bedrijven met minder dan 5 werknemers. Het gaat om de zelfde sectoren die hierboven al bij de bedrijven zijn genoemd.

Tabel 3.4.2 Aanwezigheid van repeterende bewegingen als arbeidsrisico, naar sector en grootteklasse (in % bedrijven en werknemers, n=2804)

	als % van bedrijven	als % van werknemers
Grootteklasse	%	%
1 - 9 wrkn. w.v.	9	9
1 - 4 wrkn.	8	10
5 - 9 wrkn.	11	7
10 - 99 wrkn. w.v.	13	7
10 - 49 wrkn.	13	8
50 - 99 wrkn.	15	5
100 of meer wrkn.	21	6
Sector		
Landbouw	42	43
Industrie	19	10
Bouwnijverheid	19	11
Handel	7	9
Horeca	<1	<1
Vervoer en Informatie	1	6
Financiële dienstverlening	3	2
Zakelijke dienstverlening	3	5
Overheid	14	1
Onderwijs	3	1
Zorg	3	5
Overige dienstverlening	27	15
Totaal	10	7

Wijze van vaststelling arbeidsrisico

Er is een aantal instrumenten beschikbaar om te kunnen vaststellen of er in het bedrijf sprake is van een risico op repeterende bewegingen, en dus van een risico op gezondheidsschade. De meeste werkgevers, ongeveer driekwart van het totaal, maken van dergelijke instrumenten geen gebruik. Deze werkgevers onderkennen het risico veelal op basis van eigen beoordeling. Dit percentage komt vooral tot stand onder invloed van kleinere bedrijven. Bij de bedrijven met meer dan 100 werknemers worden in meer dan de helft van de gevallen wel instrumenten ingezet om repeterende bewegingen te onderkennen. Van de werkgevers die wel een instrument inzetten weet circa driekwart niet welk instrument dat is geweest, omdat de constatering over repeterende bewegingen door een externe arbo-dienst is gemaakt.

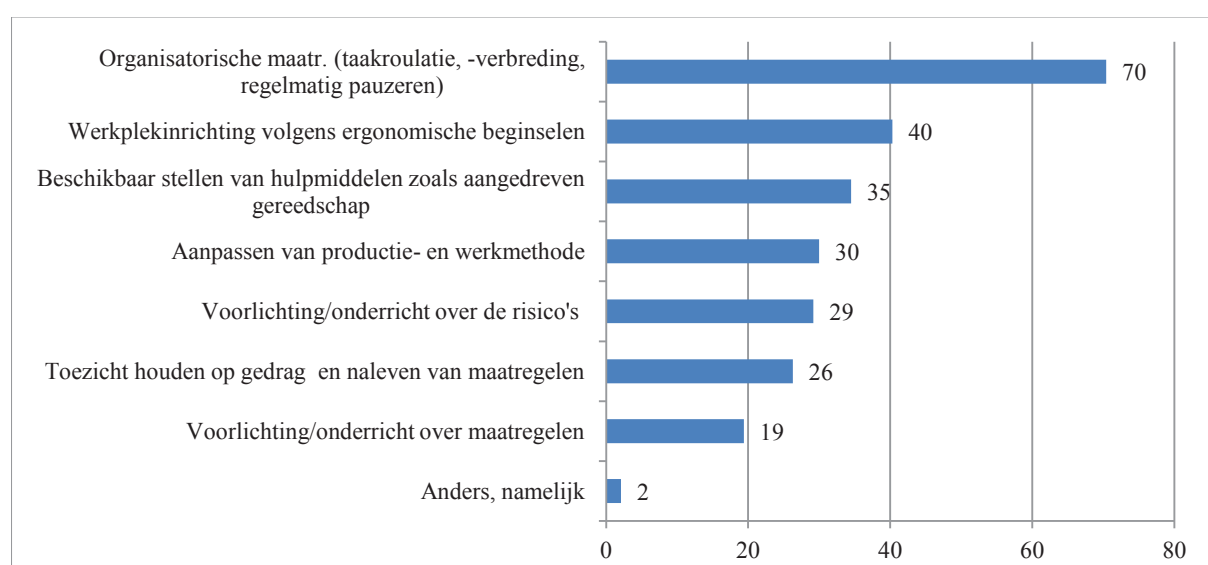
Zo'n 10% van de werkgevers die een methode of instrument gebruiken, zet daarvoor de checklist FB in. De inzet van de HARM-methode door de werkgever is nihil (zie bijlage IV vraag 13_2).

Nemen van maatregelen

Bij de 10% van de bedrijven waar repeterende bewegingen zich voordoen, zouden maatregelen moeten worden genomen om de risico's op gezondheidsschade te mitigeren. In 76% van de gevallen is dat ook gebeurd. Van alle bedrijven in Nederland neemt 9% maatregelen in verband met repeterende bewegingen (zie bijlage IV vraag 13_3). Dat is inclusief de 2% bedrijven waar het risico door die maatregelen feitelijk niet meer optreedt.

In figuur 3.4.1 wordt een overzicht geboden van de soort maatregelen die bedrijven nemen om de gevolgen van repeterende bewegingen teniet te doen of te reduceren. Het nemen van organisatorische maatregelen is met 70% verreweg het meest populair. Het gaat dan om zaken als het regelmatig laten rouleren van taken die repeterende bewegingen met zich brengen, het voorkomen dat een werknemer te maken krijgt met piekbelastingen en dergelijke. Deze maatregelen kunnen zonder (veel) investeringen genomen worden. Het maakt overigens weinig uit hoe groot het bedrijf is dat de maatregelen treft. Bij alle grootteklassen vormen organisatorische acties de primaire maatregel. Op de tweede plaats staat met 40% een maatregel die wat meer investeringen vergt. Hierbij zorgt de werkgever er voor dat de werkplek ergonomisch wordt aangepast. Opgemerkt kan nog worden dat de werkgevers weinig maatregelen nemen die niet in de aan hen voorgelegde lijst van de inspectie staan vermeld. Maar 2% van de bedrijven neemt acties die niet in de lijst voorkomen.

Figuur 3.4.1 Aard van maatregelen tegen repeterende bewegingen (in % van bedrijven die maatregelen genomen hebben, n= 2804)

Beoordeling van de effectiviteit van de genomen maatregelen

Aan de inspecteurs is gevraagd om de effectiviteit van de genomen maatregelen te voorzien van een oordeel. De resultaten daarvan staan vermeld in bijlage IV, vraag 13_4. Daaruit blijkt duidelijk dat de inspecteurs in het algemeen tevreden zijn met de acties van de werkgevers. In 8% van de gevallen heeft de inspecteur echter geen mening. Wordt alleen gekeken naar de groep waarvan de inspecteur wel een mening heeft, dan zien we dat bij tweederde van die feitelijk beoordeelde bedrijven (66%) de maatregelen als voldoende worden gekwalificeerd. Bij 22% is het oordeel “goed”. Bij de grotere bedrijven is die kwalificatie aan een derde (33%) van het bestand toegekend. Een slechte beoordeling is door de inspecteurs alleen bij zeer hoge uitzondering gegeven, en dan uitsluitend bij de kleine bedrijven.

Als we de informatie over het percentage risicobedrijven dat maatregelen op dit risico neemt, combineren met het oordeel van de inspecteur, dan zien we het volgende. Van de bedrijven waar repeterende bewegingen een risico vormen, neemt 24% geen maatregelen, 10% matig of slechte maatregelen en 66% voldoende of goede maatregelen. In andere woorden: 34% van de risicobedrijven neemt geen of onvoldoende maatregelen. De bij die bedrijven werkende medewerkers die met dit risico te maken hebben vormen te samen 1,3% van alle werknemers in Nederland.

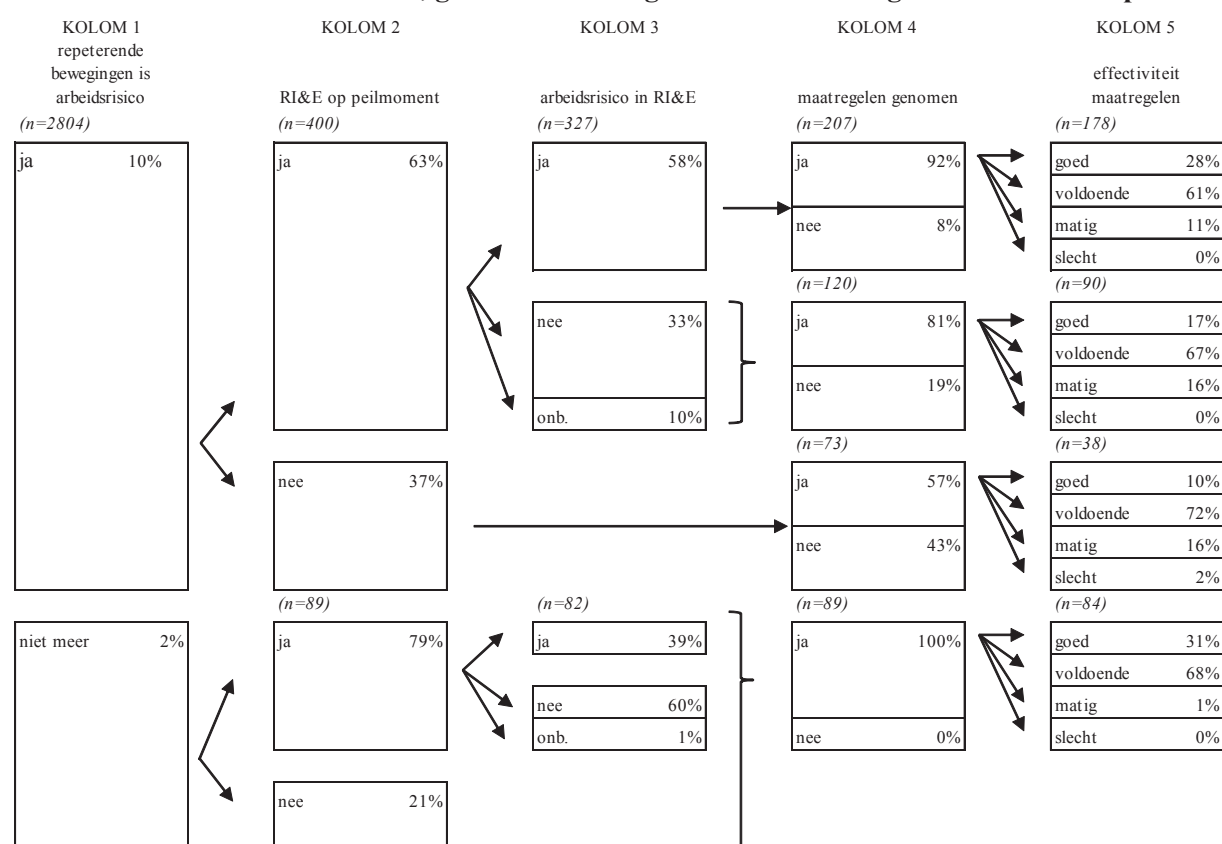
Repeterende bewegingen, RI&E en getroffen maatregelen

In figuur 3.4.2 is schematisch de samenhang weergegeven tussen repeterende bewegingen, de aanwezigheid van een RI&E per 1 juli 2013, het onderkennen van het risico op repeterende bewegingen in de RI&E, het nemen van maatregelen en de beoordeling van de effectiviteit van de maatregelen door de inspecteurs van de Inspectie.

In kolom 1 staat vermeld bij welk percentage van de bedrijven repeterende bewegingen voorkomen, dan wel voorkwamen, maar inmiddels niet meer door genomen maatregelen. Om het geheel overzichtelijk te houden is de grootste groep, namelijk de 89% waar dit arbeidsrisico niet speelt (en niet speelde), niet in de kolom opgenomen. Uit kolom 2 kan worden afgeleid welk deel van de bedrijven waar zich repeterende bewegingen voordoen, of niet meer voordoen als gevolg van genomen maatregelen, op het peilmoment wel of niet beschikken over een RI&E. Bijna tweederde van de bedrijven met repeterende bewegingen beschikt over een RI&E, namelijk 63%. Van de bedrijven die repeterende bewegingen succesvol hebben aangepakt beschikt zelfs 79% over een RI&E.

Belangrijk is uiteraard de vraag of in de RI&E ook aandacht wordt geschonken aan repeterende bewegingen. Hierover levert kolom 3 meer informatie. Nu blijkt dat lang niet alle bedrijven waarbij repeterende bewegingen een arbeidsrisico zijn en die beschikken over een RI&E, daarin ook aandacht besteden aan dit risico. Van de bedrijven die repeterende bewegingen succesvol hebben bestreden en ook beschikken over een RI&E, heeft 39% de repeterende bewegingen in de RI&E opgenomen.

Figuur 3.4.2 Aanwezigheid arbeidsrisico repeterende bewegingen en RI&E, opname van het risico in de RI&E, genomen maatregelen en beoordeling daarvan door inspecteur

In kolom 4 is het antwoord te lezen op een essentiële vraag: namelijk of de werkgever maatregelen heeft genomen ter bestrijding van repeterende bewegingen. Voor de groep waarbij repeterende bewegingen niet meer voorkomen als gevolg van maatregelen is het antwoord hierop in 100% van de gevallen uiteraard “ja”. In lijn der verwachting is ook dat meer dan 90% van de werkgevers met een RI&E waarin aandacht is geschonken aan repeterende bewegingen, maatregelen neemt. Echter ook meer dan 80% van de werkgevers met een RI&E waarin geen specifieke aandacht voor repeterende bewegingen is, neemt maatregelen voor dit arbeidsrisico. Bijna 60% van de werkgevers doet dat zonder dat ze beschikken over een RI&E.

3.5 Ongunstige of statische lichaamshouding

Bij ongunstige of statische lichaamshouding gaat het zowel om langdurig werken in een op zich goede werkhouding als om het regelmatig aannemen van houdingen waarbij gewrichten in een afwijkende stand komen. Bij het eerste gaat het om werkzaamheden waarbij onvoldoende mogelijkheden aanwezig zijn om statische lichaamsbelasting af te wisselen met dynamische lichaamsbelasting. Voor het laatste kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het langdurig in gebogen houding zitten, of het werken met gedraaide rug of nek.

Aanwezigheid arbeidsrisico

Bedrijven

Bij 15% van de bedrijven hebben werknemers te maken met ongunstige of statische lichaamshouding. Dat is aanzienlijk minder dan bij de meting in 2008 en gelijk aan die in 2011. Van de bedrijven heeft 5% niet meer te maken met dit arbeidsrisico omdat er specifieke maatregelen zijn getroffen (zie tabel 3.5.1).

Tabel 3.5.1 Bedrijven waar een statische of ongunstige lichaamshouding een arbeidsrisico is, (in % van alle bedrijven in 2008, 2011 en 2014)

	2008 (n=2072) %	2011 (n=2790) %	2014 (n=2804) %
Wel arbeidsrisico	23	15	15
Geen risico meer dankzij maatregelen	4	4	5
Geen risico	73	81	81
Totaal	100	100	100

Kleinere bedrijven hebben minder vaak te maken met statische of ongunstige lichaamshouding dan (middel)grote bedrijven (zie tabel 3.5.2). Werkzaamheden die gepaard gaan met statische of ongunstige lichaamshouding worden vooral aangetroffen bij bedrijven in de landbouw (38%) en bouwnijverheid (33%).

Werknemers

Statische of ongunstige lichaamshouding als arbeidsrisico komt voor bij 13% van alle werknemers in Nederland. Hoewel dit bij grotere bedrijven vaker voorkomt, zien we ten aanzien van de werknemers een ander patroon: bij de bedrijven met meer dan 100 werknemers heeft 15% van de werknemers er mee te maken, bij alle andere grootteklassen ligt dan rond de 10% van de werknemers. Het gaat om de zelfde sectoren die hierboven al bij de bedrijven zijn genoemd. Het speelt vooral voor werknemers in de sectoren landbouw (37%), zorg (28%) en bouwnijverheid (23%).

Tabel 3.5.2 Aanwezigheid van een statische of ongunstige lichaamshouding als arbeidsrisico, naar sector en grootteklasse (in % bedrijven en werknemers, n=2804)

	als % van bedrijven	als % van werknemers
Grootteklasse	%	%
1 - 9 wrkn. w.v.	13	11
1 - 4 wrkn.	12	11
5 - 9 wrkn.	18	11
10 - 99 wrkn. w.v.	19	10
10 - 49 wrkn.	19	10
50 - 99 wrkn.	22	10
100 of meer wrkn.	28	15
Sector		
Landbouw	38	37
Industrie	18	9
Bouwnijverheid	33	23
Handel	14	8
Horeca	1	2
Vervoer en Informatie	10	11
Financiële dienstverlening	2	1
Zakelijke dienstverlening	4	12
Overheid	17	10
Onderwijs	7	1
Zorg	19	28
Overige dienstverlening	30	15
Totaal	15	13

Wijze van vaststellen van het arbeidsrisico

De bedrijven is gevraagd op welke wijze zij (of de interne of externe arbodeskundige) hebben vastgesteld dat werknemers worden blootgesteld aan een ongunstige of statische lichaamshouding. De meeste bedrijven, ruim driekwart, hebben geen methode of instrument toegepast. Zij die dat wel hebben gedaan, weten vaak niet welk instrument precies is ingezet, omdat ze van het arbeidsrisico zijn geïnformeerd door een externe Arbodienst of –deskundige (65%). De WHI-methode werd, voor zover bekend bij de werkgever, nimmer ingezet, en 4% van de bedrijven die een instrument gebruikt, hanteerde daarvoor de checklist FB (zie bijlage IV, vraag 14_2).

Nemen van maatregelen

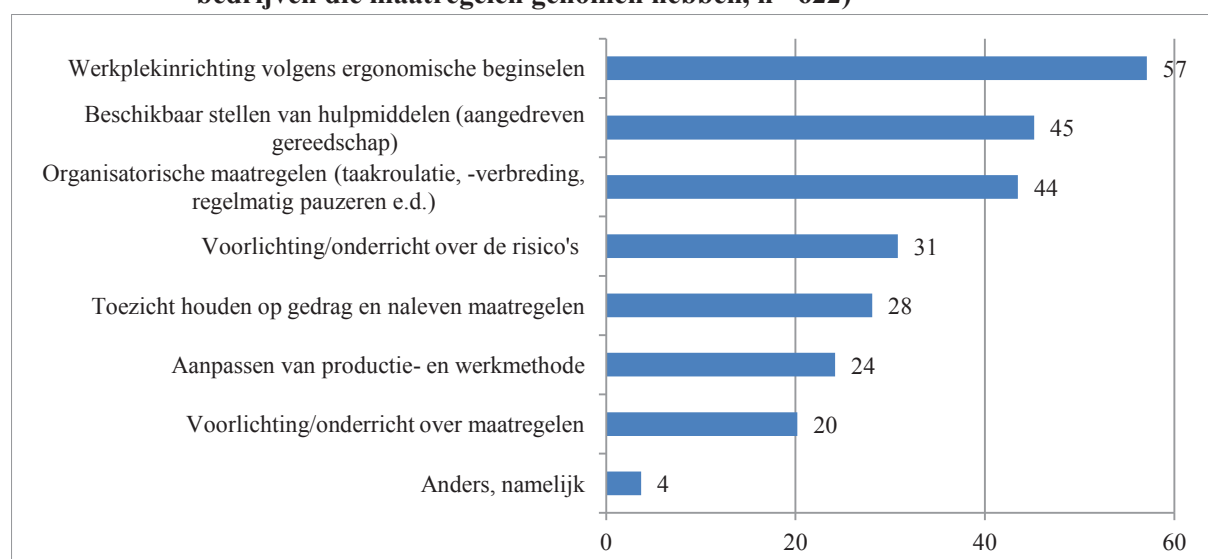
Wanneer sprake is van statische of ongunstige lichaamshouding, is de werkgever wettelijk verplicht om maatregelen te nemen die dit arbeidsrisico bestrijden. Zoals reeds besproken heeft 15% van de bedrijven in Nederland met statische of ongunstige lichaamshouding te maken. Van deze bedrijven heeft 80% maatregelen genomen.

Maatregelen zijn genomen door 17% van alle bedrijven. Er zijn dus ook bedrijven die preventief maatregelen nemen, c.q. die maatregelen genomen hebben waardoor het risico zich nu niet meer voordoet.

In figuur 3.5.1 wordt een overzicht geboden van de soort maatregelen die bedrijven nemen om de gevolgen van statische of ongunstige lichaamshouding teniet te doen of te reduceren. Het inrichten van de werkplek volgens ergonomische beginselen is met 57% het belangrijkste. Op enige afstand volgen

het beschikbaar stellen van hulpmiddelen zoals aangedreven gereedschap (45%) en het nemen van organisatorische maatregelen (44%). Bij dit laatste gaat het om zaken als het regelmatig laten rouleren van taken en het (daarmee) voorkomen dat een werknemer te maken krijgt met constante belastingen en dergelijke. Opmerkelijk is dat de twee meest populaire maatregelen de nodige investeringen eisen, in tegenstelling tot het nemen van organisatorische maatregelen. Dit is in tegenstelling tot wat bijvoorbeeld wordt waargenomen bij repeterende bewegingen, waarbij organisatorische maatregelen verreweg het meest worden ingezet. Het maakt overigens weinig uit hoe groot het bedrijf is dat de maatregelen treft. Bij alle grootteklassen vormen ergonomische acties de primaire maatregel (in het middenbedrijf komt het nemen van organisatorische maatregelen overigens even vaak voor als acties die meer investeringen eisen).

Figuur 3.5.1 Aard van maatregelen tegen statische of ongunstige lichaamshouding (in % van bedrijven die maatregelen genomen hebben, n= 622)

Beoordeling van de effectiviteit van de genomen maatregelen

Aan de inspecteurs is gevraagd om de effectiviteit van de genomen maatregelen te voorzien van een oordeel. De resultaten daarvan staan vermeld in bijlage IV, vraag 14_4. Daaruit blijkt duidelijk dat de inspecteurs in het algemeen tevreden zijn met de acties van de werkgevers. In haast 60% van de gevallen worden de maatregelen als voldoende gekwalificeerd. Bij meer dan 20% is het oordeel “goed”. Bij de grotere bedrijven is die kwalificatie bij 34% toegekend. Een slechte beoordeling is door de inspecteurs alleen bij zeer hoge uitzondering gegeven, en dan uitsluitend bij de kleine bedrijven.

Wordt geabstraheerd van de bedrijven waarbij de inspecteur zich geen mening kon vormen over de genomen maatregelen, en uitsluitend gekeken naar bedrijven waar wel een oordeel over werd afgegeven, dan is iets vaker sprake van een “voldoende”, dan wel “goede” beoordeling, met respectievelijk 62% en 25%.

Als we de informatie over het percentage risicobedrijven dat maatregelen op dit risico neemt, combineren met het oordeel van de inspecteur, dan zien we het volgende. Van de bedrijven waar het aannemen van een ongunstige of statische lichaamshouding een risico is, neemt 20% geen maatregelen, 12% matig of slechte maatregelen en 68% voldoende of goede maatregelen. In andere woorden: 32% van de risicobedrijven neemt geen of onvoldoende maatregelen. De bij die bedrijven werkende medewerkers die met dit risico te maken hebben vormen te samen 1,9% van alle werknemers in Nederland.

Statische of ongunstige lichaamshouding, RI&E en getroffen maatregelen

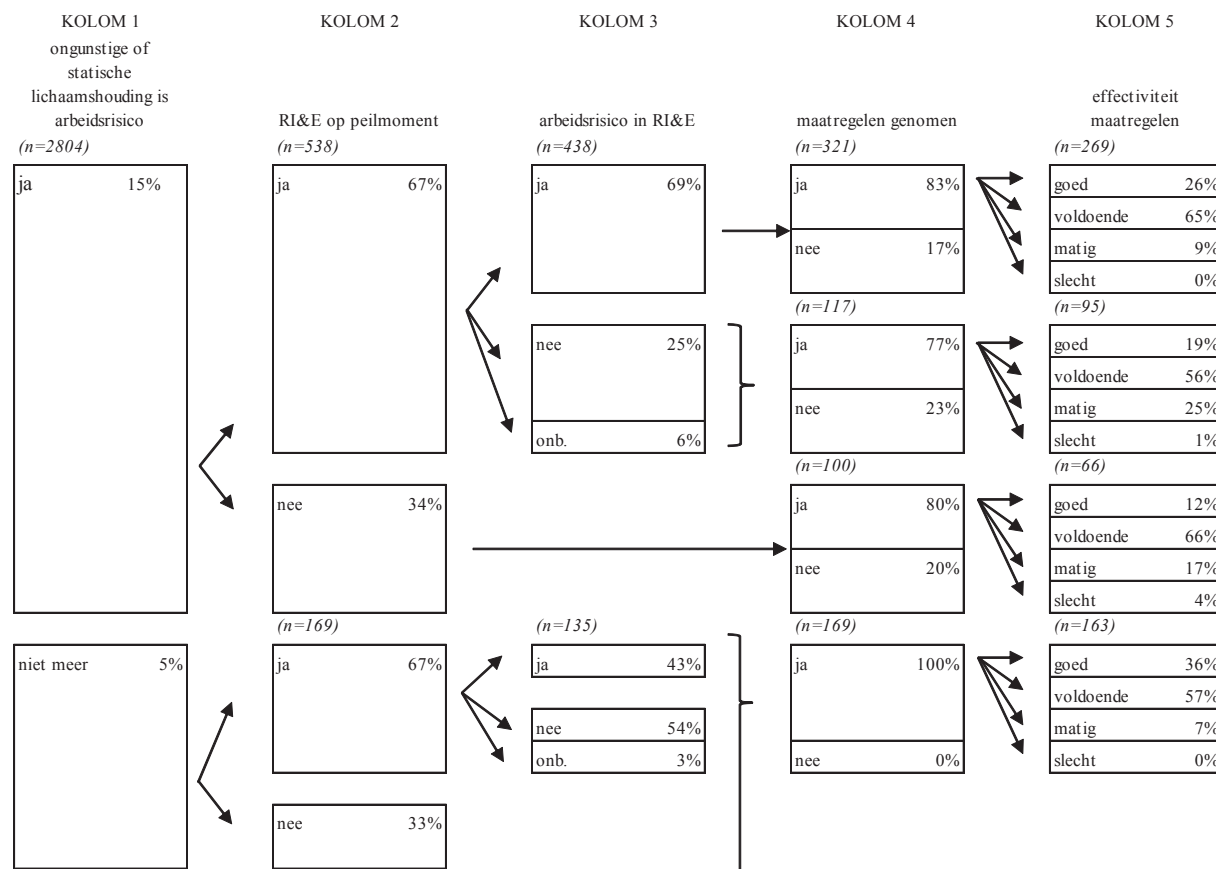
In figuur 3.5.2 is schematisch de samenhang weergegeven tussen statische of ongunstige lichaamshouding, de aanwezigheid van een RI&E per peilmoment, het onderkennen van het risico op statische of ongunstige lichaamshouding in de RI&E, het nemen van maatregelen en de beoordeling van de effectiviteit van de maatregelen door de inspecteurs van de Inspectie.

In kolom 1 staat vermeld bij welk percentage van de bedrijven zich statische of ongunstige lichaamshouding voordoet, dan wel voordeed, maar inmiddels niet meer door genomen maatregelen. Om het geheel overzichtelijk te houden is de grootste groep, namelijk de 81% waar dit arbeidsrisico niet speelt (en niet speelde), niet in de kolom opgenomen. Uit kolom 2 kan worden afgeleid welk deel van de bedrijven waar zich dit arbeidsrisico voordoet, of niet meer voordoet als gevolg van genomen maatregelen, op het peilmoment wel of niet beschikken over een RI&E. Verreweg het grootste deel van de bedrijven met statische of ongunstige lichaamshouding beschikt over een RI&E, namelijk 67%. Van de bedrijven die het arbeidsrisico succesvol hebben aangepakt beschikt eveneens 67% over een RI&E. Belangrijk is uiteraard de vraag of in de RI&E ook aandacht wordt geschonken aan statische en ongunstige lichaamshouding. Hierover levert kolom 3 meer informatie. Nu blijkt dat lang niet alle bedrijven waarbij ongunstige of statische lichaamshouding een arbeidsrisico is en die beschikken over een RI&E, daarin ook aandacht besteden aan dit risico. Opnieuw gaat het om circa tweederde van het cohort (69%). Van de bedrijven die statische en ongunstige lichaamshouding succesvol hebben bestreden en ook beschikken over een RI&E, heeft 43% het arbeidsrisico in de RI&E is opgenomen.

In kolom 4 is het antwoord te lezen op een essentiële vraag: namelijk of de werkgever maatregelen heeft genomen ter bestrijding van statische en ongunstige lichaamshouding. Voor de groep waarbij dat arbeidsrisico zich niet meer voorkomt als gevolg van eerdere maatregelen is het antwoord hierop in 100% van de gevallen uiteraard “ja”. In lijn der verwachting is ook dat 83% van de werkgevers met een RI&E waarin aandacht is geschonken aan ongunstige of statische lichaamshouding, maatregelen neemt. Echter ook haast viervijfde deel van de werkgevers met een RI&E waarin geen specifieke aandacht voor deze houdingen is, neemt maatregelen voor dit arbeidsrisico (77%). Ook van de werkgevers die niet beschikken over een RI&E neemt viervijfde maatregelen ter bestrijding van het arbeidsrisico.

In de laatste kolom valt af te lezen hoe het oordeel uitpakt van de inspecteurs van de Inspectie SZW over de genomen maatregelen. Dat oordeel is vrijwel altijd goed of voldoende. Matige oordelen komen weinig voor, maar wel het meest bij de bedrijven waar statische of ongunstige lichaamshouding zich voordoet, en die niet beschikken over een RI&E, dan wel in die RI&E geen aandacht schenken aan dit specifieke arbeidsrisico. De cijfers wekken daarmee de indruk dat een RI&E waarin aandacht bestaat voor statische en ongunstige lichaamshouding, een gunstig effect heeft op de kwaliteit van de maatregelen die binnen een bedrijf daartegen worden getroffen.

Figuur 3.5.2 Aanwezigheid arbeidsrisico statische of ongunstige lichaamshouding en RI&E, opname van het risico in de RI&E, genomen maatregelen en beoordeling daarvan door inspecteur

3.6 Niet-ioniserende straling

Niet-ioniserende straling (NIS) is een verzamelnaam voor een aantal soorten straling en magnetische velden die alleen in hogere doseringen of concentraties gevaarlijk zijn voor de mens. In lage doseringen en zonder langdurige blootstelling is blootstelling aan NIS niet schadelijk.

Onder niet-ioniserende straling vallen:

1. elektromagnetische velden:
 - *extreem laagfrequente en statische velden* (apparatuur/opstellingen voor elektrolyse, hoogspanningslijnen, bepaalde lasapparatuur);
 - *radiofrequente velden* (radio en televisiezenders, telecommunicatiezenders en verwarmingsapparatuur in de industrie);
2. optische straling:
 - *ultraviolet* (zon, gasontladingslampen, UV-lampen, lasbogen, hete voorwerpen);
 - *infrarood* (warmtetherapie, IR-lampen en IR-cabine's);
 - *zichtbaar licht* (medische, technische en industriële toepassingen, scanners).

De schadelijke effecten van blootstelling aan NIS verschillen per bron:

- *Extreem laagfrequente en statische velden* kunnen onder meer leiden tot stimulatie van zenuwen en spieren (het zien van lichtflitsen, ongewenste spiertrekkingen). Daarnaast kunnen deze velden bij grotere sterkte elektronische hulpmiddelen (pacemakers, gehoorapparaten e.d.) verstoren.
- *Radiofrequente velden* kunnen de opwarming van weefsels tot gevolg hebben.

- *Optische straling* kan leiden tot beschadiging van het oog en opwarming en verbranding van lichaamsweefsels. Een bijzondere bron van optische straling is de laser, die de optische straling bundelt zodat deze al gauw schadelijk kan zijn voor de huid of de ogen.

Aanwezigheid arbeidsrisico

Bedrijven

In 7% van alle bedrijven zijn werknemers die werken aan, of in de nabijheid van één of meerdere NIS-bronnen (zie tabel 3.6.1). In 74% van alle bedrijven komen NIS-bronnen niet voor en in 19% van alle bedrijven zijn de werkgevers niet bekend met NIS-bronnen. Het percentage bedrijven met NIS-bronnen is ten opzichte van de vorige meting aanzienlijk afgenomen. Dit wordt gedeeltelijk verklaard doordat ultraviolette straling van de zon in deze meting voor het eerst buiten beschouwing is gelaten.

Tabel 3.6.1 Bedrijven waar NIS-bronnen een arbeidsrisico vormen (in % van alle bedrijven in 2010 en 2014)

	2010 (n=2806) %	2014 (n=2804) %
Wel arbeidsrisico	13	7
Geen risico meer dankzij maatregelen	<1	0
Geen risico	65	74
Niet bekend bij werkgever	22	19
Totaal	100	100

De sector industrie scoort met 24% van de bedrijven relatief hoog, gevolgd door de zorg (17%) en bouwnijverheid (14%). Zie tabel 3.6.2.

Werknemers

In tabel 3.6.2 is ook te zien dat 3% van de werknemers in Nederland werkzaam is aan of in de nabijheid van één of meerdere van die NIS-bronnen. Het percentage werknemers is het hoogst in bedrijven van 10 t/m 49 werknemers (6%) en relatief laag bij de grote bedrijven (2%). We zien dat bij relatief veel grote bedrijven er werknemers werken aan of in de nabijheid van NIS-bronnen, maar dat het binnen die bedrijven om een beperkt aantal werknemers gaat.

Tabel 3.6.2 Bedrijven waar NIS-bronnen* een arbeidsrisico is, naar grootteklasse en sector (in % van bedrijven en van werknemers; n=2804)

	als % van bedrijven			als % van werknemers
	ja, één of meer van de NIS-bronnen	nee, geen van de NIS-bronnen	nee, niet bekend bij de wg**	ja, één of meer van de NIS-bronnen
Grootteklasse	%	%	%	%
1 - 9 wrkn. w.v.	6	74	20	4
1 - 4 wrkn.	6	75	20	4
5 - 9 wrkn.	8	72	21	4
10 - 99 wrkn. w.v.	11	72	16	5
10 - 49 wrkn.	11	73	17	6
50 - 99 wrkn.	14	71	14	2
100 of meer wrkn.	15	69	15	2
Sector				
Landbouw	5	78	17	1
Industrie	24	68	9	8
Bouwnijverheid	14	63	24	5
Handel	5	74	21	5
Horeca	<1	62	38	<1
Vervoer en Informatie	1	79	20	4
Financiële dienstverlening	1	87	12	<1
Zakelijke dienstverlening	4	81	16	1
Overheid	6	88	6	4
Onderwijs	5	79	15	<1
Zorg	17	72	11	3
Overige dienstverlening	8	71	21	3
Totaal	7	74	19	3

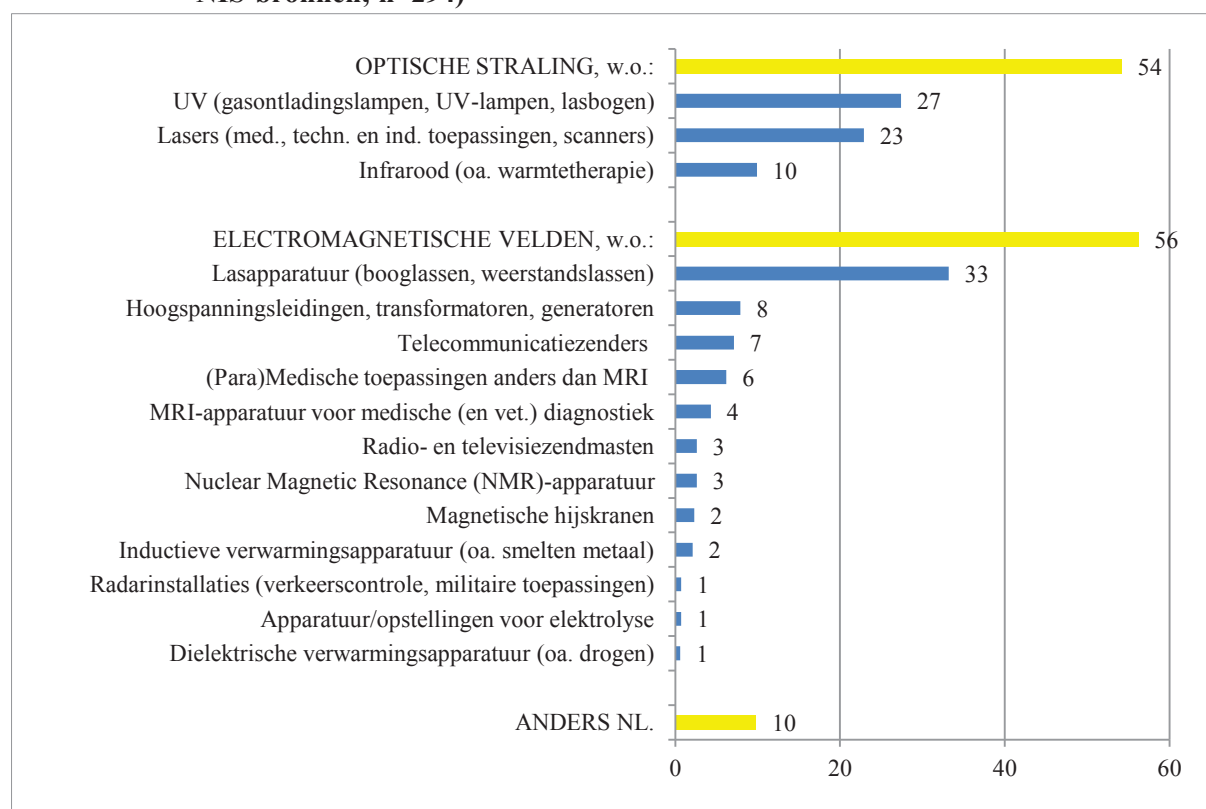
* De lijst van NIS-bronnen die in dit onderzoek zijn gevraagd, is opgenomen in figuur 3.6.1

** wg: werkgever.

Bronnen van niet-ioniserende straling

Figuur 3.6.1 bevat een overzicht van het percentage bedrijven waarin werknemers blootstaan aan de onderscheiden NIS-bronnen. Uit de figuur blijkt dat lasapparatuur de belangrijkste bron van NIS is, gevolgd door UV-straling en lasers.

Figuur 3.6.1 NIS-bronnen in bedrijven (in % bedrijven waar de werknemers blootstaan aan NIS-bronnen; n=294)

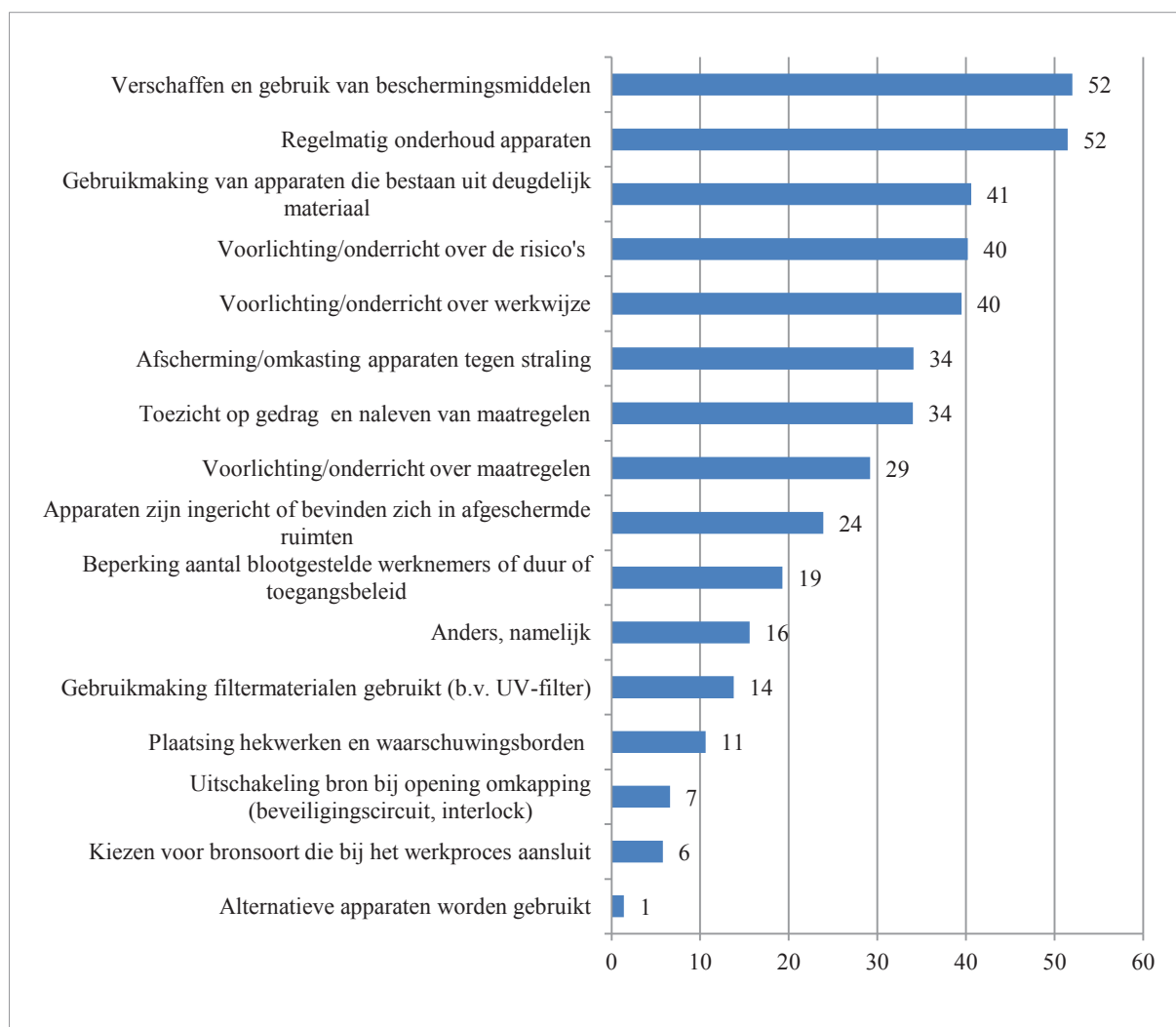

* Meerdere antwoorden mogelijk.

Nemen van maatregelen

In 6% van de bedrijven zijn maatregelen genomen om het risico van blootstelling aan NIS te beperken of voorkomen. Van de 7% bedrijven waar NIS-bronnen voorkomen heeft 85% maatregelen genomen. De verschillende soorten genomen maatregelen zijn opgenomen in figuur 3.6.2. Het verschaffen van en het gebruik van beschermingsmiddelen en regelmatig onderhoud van apparaten komen het meeste voor (52%).

Figuur 3.6.2 Bedrijven die maatregelen hebben genomen m.b.t. NIS-bronnen naar soort maatregelen (n=271)*

* Meerdere antwoorden mogelijk.

Beoordeling van de effectiviteit van de genomen maatregelen

Bij 10% van de bedrijven waar maatregelen zijn genomen heeft de inspecteur die niet goed kunnen beoordelen (zie bijlage IV, vraag 16_4). Van de wel beoordeelde bedrijven krijgt 30% de beoordeling goed en 65% de beoordeling voldoende; 5% scoort matig en slecht komt niet voor.

Grote bedrijven doen het beter dan kleinere en binnen de zorg krijgt driekwart van de bedrijven de beoordeling “goed”.

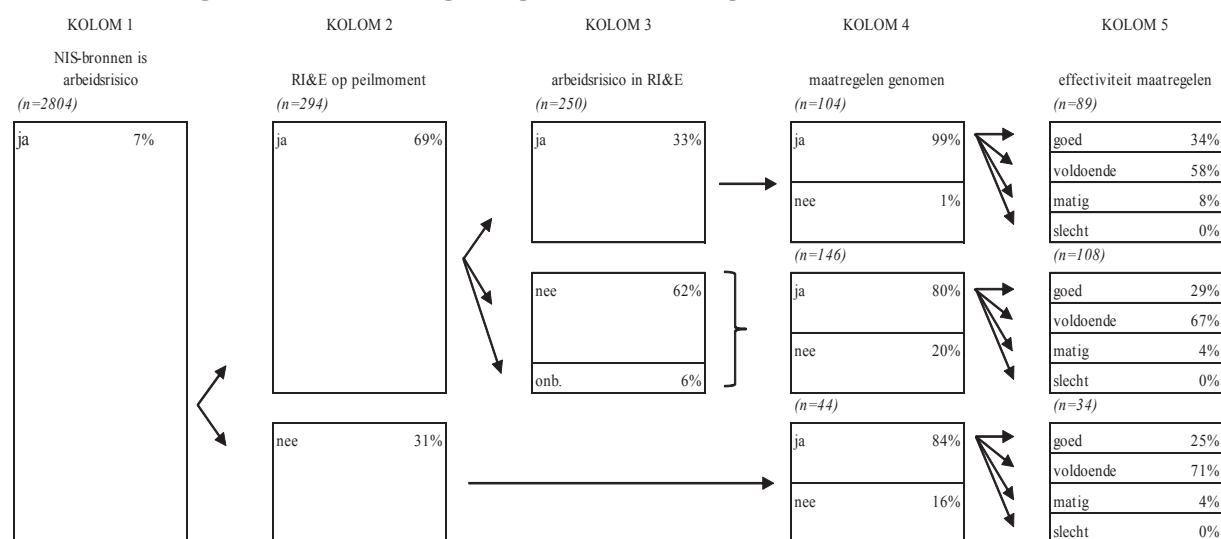
Als we de informatie over het percentage risicobedrijven dat maatregelen op dit risico neemt, combineren met het oordeel van de inspecteur, dan zien we het volgende. Van de bedrijven waar NIS-bronnen een risico vormen, neemt 15% geen maatregelen, 4% matig of slechte maatregelen en 81% voldoende of goede maatregelen. In andere woorden: 19% van de risicobedrijven neemt geen of onvoldoende maatregelen. De bij die bedrijven werkende medewerkers die met dit risico te maken hebben vormen te samen 0,5% van alle werknemers in Nederland.

Niet-ioniserende straling, RI&E en getroffen maatregelen

Figuur 3.6.3 geeft de samenhang weer tussen de aanwezigheid van het risico, aanwezigheid van een RI&E en (effectiviteit van) genomen maatregelen.

In kolom 1 van deze figuur staat het percentage van de bedrijven waar NIS bronnen een risico vormen. Bij nagenoeg geen enkel bedrijf was het risico niet meer aanwezig door getroffen maatregelen. In kolom 4 is te zien, dat van de bedrijven die het risico in de RI&E hebben opgenomen, ruim 99% maatregelen heeft genomen. Van de bedrijven die het risico niet in de RI&E heeft opgenomen, heeft 80% maatregelen genomen. Als er sprake was van een arbeidsrisico maar een RI&E ontbrak (31% van de bedrijven, kolom 2), zijn ook nog in 84% van die gevallen wel maatregelen genomen (kolom 4).

Figuur 3.6.3 Aanwezigheid NIS-bronnen in bedrijven, aanwezigheid RI&E, genomen maatregelen en beoordeling van genomen maatregelen

3.7 Besloten ruimten

Een besloten ruimte is een gesloten of slechts deels open omgeving met een al dan niet vernauwde toegang, die niet ontworpen is voor het verblijf van personen, en waar activiteiten plaatsvinden die risico's met zich brengen op het gebied van veiligheid, gezondheid en welzijn. Voorbeelden van besloten ruimten zijn riolen, pijpleidingen, putten en sleuven, reactievaten en opslagtanks, tankwagens, en dubbele wanden in schepen. De werkgever is op grond van het Arbobesluit verplicht om doeltreffende maatregelen te nemen die de werknemer beschermen tegen het gevaar van besloten ruimten.

Het gevaar kan bestaan uit verstikking, bedwelming, vergiftiging, brand of explosies. Andere gevaren in besloten ruimten zijn het onverwachts in beweging komen van onderdelen of apparaten (waarbij de uitwijkruimte beperkt is), en het gevaar voor vallen en uitglijden. Het werken met elektrische apparatuur levert vooral in ruimten met geleidende wanden extra gevaar op.

Aanwezigheid arbeidsrisico

Bedrijven

Bij 7% van de bedrijven hebben werknemers in 2013 te maken met besloten ruimten. Dit percentage verschilt weinig van de uitkomsten uit het laatste onderzoek naar besloten ruimten uit 2010 (zie tabel 3.7.1).

Tabel 3.7.1 Bedrijven waar besloten ruimten een arbeidsrisico vormen (in % van alle bedrijven in 2010 en 2014)

	2010 (n=2806) %	2014 (n=2804) %
Wel arbeidsrisico	6	7
Geen risico meer dankzij maatregelen	<1	1
Geen risico	94	92
Totaal	100	100

Net als in het onderzoek uit 2010, beschikken kleinere bedrijven minder vaak over besloten ruimten dan (middel)grote bedrijven: oplopend van 6%, via 11% naar 17% (zie tabel 3.7.2). Werkzaamheden die gepaard gaan met het betreden van besloten ruimten worden vooral aangetroffen in de sectoren bouwnijverheid en overheid (beide in iets meer dan een kwart van de gevallen) en in iets mindere mate de horeca (20%). Ook komt het in zekere mate voor bij de landbouw en de industrie (beide 12% van de bedrijven). In de overige sectoren is nauwelijks of niet sprake van werkzaamheden in besloten ruimten.

Tabel 3.7.2 Aanwezigheid van besloten ruimten als arbeidsrisico naar sector en grootteklasse (in % van bedrijven en van werknemers, n=2804)

	als % van bedrijven				als % van werknemers		
	Alleen vrijwel dagelijks	Alleen minder vaak	Beide	Totaal	Ja, vrijwel dagelijks	Ja, minder vaak	Totaal
Grootteklasse	%	%	%	%	%	%	%
1 - 9 wrkn. w.v.	1	4	2	6	1	2	4
1 - 4 wrkn.	1	3	2	5	1	2	3
5 - 9 wrkn.	<1	5	3	8	1	3	4
10 - 99 wrkn. w.v.	1	8	2	11	1	3	4
10 - 49 wrkn.	1	7	2	11	1	3	4
50 - 99 wrkn.	2	9	3	14	1	3	4
100 of meer wrkn.	2	14	2	17	<1	2	2
Sector	0						
Landbouw	2	10	<1	12	<1	1	2
Industrie	1	9	2	12	<1	5	5
Bouwnijverheid	2	26	1	29	2	14	16
Handel	1	2	1	4	1	1	2
Horeca	<1	2	18	20	4	4	8
Vervoer en Informatie	<1	1	1	2	<1	1	1
Financiële dienstverlening	<1	0	0	<1	<1	0	<1
Zakelijke dienstverlening	<1	2	<1	2	<1	1	1
Overheid	0	26	2	28	<1	6	6
Onderwijs	0	1	0	1	0	<1	<1
Zorg	<1	<1	0	<1	<1	<1	<1
Overige dienstverlening	1	0	0	1	<1	0	<1
Totaal	1	4	2	7	1	2	3

Werknemers

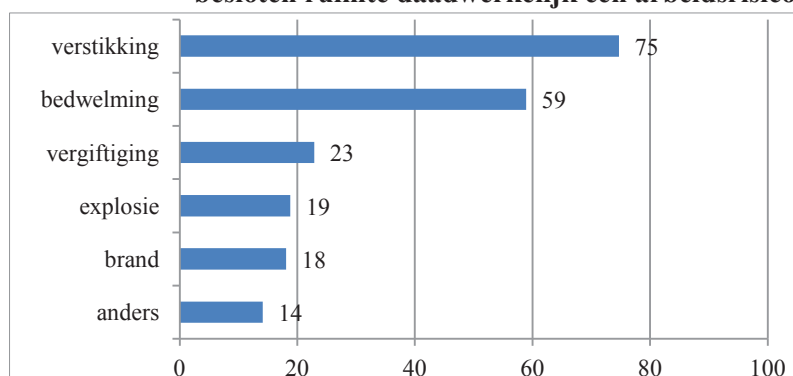
Het moeten betreden van besloten ruimten is een arbeidsrisico voor 3% van alle werknemers in Nederland. Er zijn geen grote verschillen tussen grotere en kleinere bedrijven voor wat betreft het percentage werknemers dat besloten ruimten moet betreden: bij bedrijven met meer dan 100 werknemers is dat 2%, bij de andere grootteklassen 3 of 4%. Opvallend is dat het percentage werknemers dat met besloten ruimte te maken heeft, beduidend lager is dan het aantal bedrijven waar besloten ruimten zich voordoen. Dit duidt er op dat er binnen een bedrijf slechts een kleine groep werknemers is die werkelijk met besloten ruimten te maken hebben. Uit de tabel blijkt dat wanneer werknemers in besloten ruimten moeten werken, ze dit meestal niet dagelijks doen.

Verhoudingsgewijs worden de meeste werknemers die besloten ruimten moeten betreden aangetroffen bij de bouwnijverheid en de overheid. Dan gaat het vooral om werknemers die niet dagelijks een besloten ruimte betreden. Werknemers die dagelijks hun werk verrichten in een besloten ruimte komen in vrijwel geen enkele sector meer dan minimaal voor, met uitzondering van de horeca (4%). In het onderzoek van 2010 was dit ook al zo, maar toen was ook de bouwnijverheid (met 5%) wat dit betreft nog een relevante sector.

Gevaren van besloten ruimten

In figuur 3.7. 1 is te zien in welke mate de gevaren die gepaard gaan met het werken in besloten ruimten zich bij de bedrijven kunnen voordoen. De figuur vertoont grote gelijkens met een soortgelijke figuur uit het onderzoek van 2010. Verstikking en bedwelming zijn de risico's die zich ook nu verreweg het meest voordoen in samenhang met besloten ruimten.

Figuur 3.7.1 Gevaren die optreden bij het betreden van besloten ruimten, in bedrijven waar besloten ruimte daadwerkelijk een arbeidsrisico is (in % van bedrijven, n=305).

Nemen van maatregelen

Uit bijlage IV, vraag 17_3 blijkt dat 6% van alle bedrijven in Nederland maatregelen heeft genomen om de risico's van besloten ruimte weg te nemen of te mitigeren. Bij bedrijven die werkelijk met dit risico te maken hebben is dit percentage beduidend groter: 83% van de bedrijven waar dit risico speelt heeft maatregelen genomen.

In figuur 3.7.2 wordt een overzicht geboden van de soort maatregelen die bedrijven nemen om de gevaren van besloten ruimte te bestrijden. Bedrijven nemen het vaakst preventieve maatregelen, bijvoorbeeld door het ventileren van de besloten ruimte. Andere maatregelen worden echter weinig minder vaak genomen. Opvallend is het tamelijk hoge percentage dat maatregelen neemt die niet in de lijst

van de inspectie waren opgenomen, zoals uitbesteding van werkzaamheden in besloten ruimten, noodvoorzieningen en gebruik van accugereedschap.

Figuur 3.7.2 Soort maatregelen die bedrijven nemen om de risico's van besloten ruimte te bestrijden, naar mate van aanwezigheid (in % bedrijven, n= 306)

Beoordeling van de effectiviteit van de genomen maatregelen

Aan de inspecteurs is gevraagd om de effectiviteit van de genomen maatregelen te voorzien van een oordeel. De resultaten daarvan staan vermeld in in bijlage IV, vraag 17_4. Daaruit blijkt duidelijk dat de inspecteurs in het algemeen tevreden zijn met de acties van de werkgevers.

In 56% van de gevallen worden de maatregelen als voldoende gekwalificeerd. Bij 24% is het oordeel zelfs "goed". Bij de grotere bedrijven is die kwalificatie zelfs bij 43% toegekend. Een slechte beoordeling is door de inspecteurs alleen bij zeer hoge uitzondering gegeven. Bij 7% van de bedrijven kon de inspecteur geen oordeel geven.

Wordt alleen gekeken naar de bedrijven waar de inspecteur zich daadwerkelijk een mening heeft gevormd over de kwaliteit van de maatregelen (dus wordt de categorie "geen mening" buiten beschouwing gelaten), dan vallen de cijfers nog gunstiger uit. Voldoende scoort dan 61% van de bedrijven, en aan 26% van de bedrijven wordt de kwalificatie "goed" gegeven.

Als we de informatie over het percentage risicobedrijven dat maatregelen op dit risico neemt, combineren met het oordeel van de inspecteur, dan zien we het volgende. Van de bedrijven waar het betreden van besloten ruimten een risico is, neemt 17% geen maatregelen, 12% matig of slechte maatregelen en 71% voldoende of goede maatregelen. In andere woorden: 29% van de risicobedrijven neemt geen of onvoldoende maatregelen. De bij die bedrijven werkende medewerkers die met dit risico te maken hebben vormen te samen 0,5% van alle werknemers in Nederland.

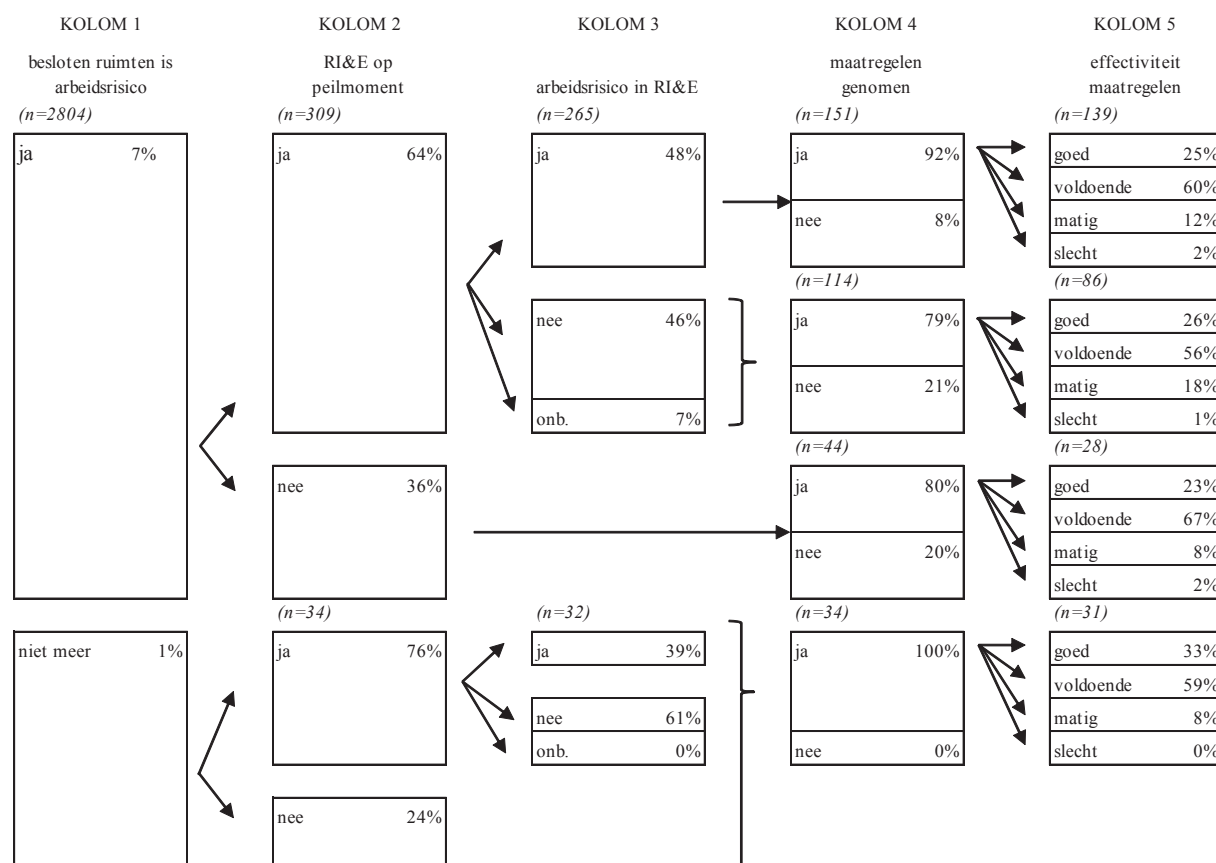
Besloten ruimten, RI&E en getroffen maatregelen

In figuur 3.7.3 is schematisch de samenhang weergegeven tussen de aanwezigheid van besloten ruimte, de aanwezigheid van een RI&E per peilmoment, het onderkennen van de risico's van besloten ruimte in de RI&E, het nemen van maatregelen en de beoordeling van de effectiviteit van de maatregelen door de inspecteurs van de Inspectie.

In kolom 1 staat vermeld bij welk percentage van de bedrijven zich besloten ruimte (als werkplek) voordoet, dan wel voordeed, maar inmiddels niet meer door genomen maatregelen. Om het geheel overzichtelijk te houden is de grootste groep, namelijk de 94% waar dit arbeidsrisico niet speelt (en speelde), niet in de kolom opgenomen. Uit kolom 2 kan worden afgeleid welk deel van de bedrijven waar zich dit arbeidsrisico voordoet, of niet meer voordoet als gevolg van genomen maatregelen, op het peilmoment wel of niet beschikt over een RI&E. Verreweg het grootste deel van de bedrijven met besloten ruimte beschikt over een RI&E, namelijk 64%. Van de bedrijven die repeterende bewegingen succesvol hebben aangepakt beschikt eveneens 76% over een RI&E.

Belangrijk is uiteraard de vraag of in de RI&E ook aandacht wordt geschonken aan besloten ruimte. Hierover levert kolom 3 meer informatie. Nu blijkt dat lang niet alle bedrijven waarbij besloten ruimte een arbeidsrisico is en die beschikken over een RI&E, daarin ook aandacht besteden aan dit risico. Het gaat het om nog niet de helft van het cohort (48%). Van de bedrijven die besloten ruimten als arbeidsrisico succesvol hebben bestreden en ook beschikken over een RI&E, heeft 39% het arbeidsrisico ook in de RI&E is opgenomen.

Figuur 3.7.3 Aanwezigheid arbeidsrisico besloten ruimten en RI&E, opname van het risico in de RI&E, genomen maatregelen en beoordeling daarvan door inspecteur

In kolom 4 is het antwoord te lezen op de vraag of de werkgever maatregelen heeft genomen ter bestrijding het arbeidsrisico besloten ruimten. Voor de groep waarbij dat risico niet meer voorkomt als gevolg van eerdere maatregelen is het antwoord hierop in 100% van de gevallen uiteraard “ja”. Het blijkt dat 92% van de werkgevers met een RI&E waarin aandacht is geschonken aan besloten ruimten, maatregelen neemt. Echter ook haast viervijfde deel van de werkgevers met een RI&E waarin geen specifieke aandacht voor repeterende bewegingen is, neemt maatregelen voor dit arbeidsrisico (79%)

en ook van de werkgevers die niet beschikken over een RI&E neemt nog viervijfde maatregelen ter bestrijding van het arbeidsrisico.

In de laatste kolom valt af te lezen hoe het oordeel uitpakt van de inspecteurs van de Inspectie SZW over de genomen maatregelen. Dat oordeel is vrijwel altijd goed of voldoende. Matige oordelen komen weinig voor; het meest bij de bedrijven waar het arbeidsrisico besloten ruimten zich voordoet, er wel een RI&E is, maar in die RI&E geen aandacht wordt geschonken aan dit specifieke arbeidsrisico.

3.8 Werken op hoogte

Bij het werken op hoogte hebben werknemers te maken met valgevaar. Om het risico op vallen te beperken is de Europese Richtlijn werken op hoogte van 27 juni 2001 opgesteld. Deze richtlijn schrijft voor dat werkzaamheden op hoogte uitgevoerd moeten worden vanaf een veilige en ergonomisch verantwoorde steiger, stelling, bordes of werkvloer. Het op hoogte werken vanaf ladders, lijnen en vergelijkbare arbeidsmiddelen is alleen onder specifieke voorwaarden toegestaan. Deze richtlijn is per 15 juli 2006 met een wijziging van het Arbobesluit in de Nederlandse wet- en regelgeving geïmplementeerd.

Formeel is van “werken op hoogte” pas sprake bij een hoogteverschil van 2,5 meter. In de vragenlijst wordt echter ook expliciet gevraagd naar werknemers die op minder dan 2,5 meter hoogte werken. Ook op hoogten kleiner dan 2,5 meter kan er sprake zijn van valgevaar wanneer onder risicovolle omstandigheden wordt gewerkt. Daarbij kan gedacht worden aan werkvloeren met gaten die valgevaar kunnen opleveren, of vloeren waarop werknemers makkelijk kunnen uitglijden of waar werknemers geraakt kunnen worden door vallende voorwerpen. Wanneer wij spreken over het risico ‘werken op hoogte’ bedoelen wij beide situaties.¹⁷

Aanwezigheid arbeidsrisico

Bedrijven

In 14% van de bedrijven werken werknemers op hoogte. Het gaat onder andere om glazenwassers, gevelreinigers, dakdekkers, installateurs en schilders. Bij 3% van de bedrijven zijn dusdanige maatregelen genomen dat werken op hoogte daar geen arbeidsrisico meer is (zie tabel 3.8.1). De percentages van 2014 wijken nauwelijks af van die in 2008, maar 2011 laat een afwijkend beeld zien.

Tabel 3.8.1 Bedrijven waar werken op hoogte een arbeidsrisico vormt (in % van alle bedrijven in 2008, 2011 en 2014)

	2008 (n=2072) %	2011 (n=2790) %	2014 (n=2804) %
Wel arbeidsrisico	13	11	14
Geen risico meer dankzij maatregelen	2	4	3
Geen risico	85	84	83
Totaal	100	100	100

¹⁷ Nb. Er is in elk geval sprake van valgevaar bij aanwezigheid van risicoverhogende omstandigheden, openingen in vloeren, of als het gevaar bestaat om 2,5 meter of meer te vallen (Arbobesluit, art 3.16).

Tabel 3.8.2 laat voor de onderscheiden grootteklassen het percentage bedrijven zien waar werknemers op hoogte werken. De tabel laat zien dat het percentage bedrijven waar werknemers aan het arbeidsrisico blootstaan toeneemt met de grootte van bedrijven.

De sector met de meeste bedrijven waar werknemers op hoogte werken, is de bouwnijverheid (70%). Andere sectoren waar dit percentage ruim boven het gemiddelde percentage ligt, zijn de overheid¹⁸ (46%), industrie (32%) en landbouw (20%). In de overige sectoren is het percentage bedrijven waar op hoogte wordt gewerkt gering.

Werknemers

Wanneer gekeken wordt naar aantallen werknemers (zie laatste kolom tabel 3.8.2), dan werkt 5% van alle werknemers in de bedrijven op hoogte waarbij er sprake is van een arbeidsrisico. Tabel 3.8.2 laat ook zien dat dit percentage in bedrijven met 100 of meer werknemers lager is dan in de kleinere bedrijven. Ook hier worden de hoogste percentages aangetroffen in de sectoren bouwnijverheid (35%), industrie (10%), overheid (10%) en landbouw (9%). Een opvallende sector is de overheid die zowel op bedrijfsniveau (46%) als werknemersniveau (10%) relatief hoog scoort, waar dit op werknemersniveau in 2011 nog <1% was.

Tabel 3.8.2 Aanwezigheid van werken op hoogte als arbeidsrisico, naar grootteklasse en sector (in % van bedrijven en van werknemers; n=2804)

Grootteklasse	als % van bedrijven			als % van werknemers
	Werkzaamheden op:			Totaal
	> 2,5 meter	< 2,5 meter	Totaal*	
	%	%	%	%
1 - 9 wrkn. w.v.	10	5	12	7
1 - 4 wrkn.	9	5	11	6
5 - 9 wrkn.	15	6	16	8
10 - 99 wrkn. w.v.	20	9	22	8
10 - 49 wrkn.	19	8	21	8
50 - 99 wrkn.	28	12	30	6
100 of meer wrkn.	33	12	35	4
Sector				
Landbouw	14	9	20	9
Industrie	28	16	32	10
Bouwnijverheid	67	27	70	35
Handel	6	3	8	4
Horeca	3	1	4	2
Vervoer en Informatie	7	3	8	3
Financiële dienstverlening	1	1	1	<1
Zakelijke dienstverlening	7	4	8	4
Overheid	46	12	46	10
Onderwijs	8	2	8	2
Zorg	1	1	1	1
Overige dienstverlening	5	5	6	3
Totaal	12	6	14	5

¹⁸ In de sector 'overheid' vallen instellingen als brandweer, gemeentelijke diensten en onderdelen van defensie.

* De som van de rijpercentages ($\geq 2,5$ meter en $< 2,5$ meter) telt niet op tot het totaal, omdat een aantal bedrijven in beide categorieën zit.

Arbeidsmiddelen

Tabel 3.8.3 geeft per grootteklasse en sector het percentage bedrijven weer waarin met verschillende arbeidsmiddelen op hoogte wordt gewerkt. Over alle bedrijven gezien wordt het meest frequent op hoogte gewerkt met ladders, trappen (85%), steigers (61%) en hoogwerkers (55%). Minder frequent wordt er gebruik gemaakt van lijnen (37%) en gebouwgebonden voorzieningen (22%). Uit tabel 3.8.3 blijkt dat het gebruik van arbeidsmiddelen niet direct (lineair) samenhangt met de grootte van een bedrijf.

Tabel 3.8.3 Arbeidsmiddelen waarmee op hoogte wordt gewerkt naar grootteklasse en sector (als % van bedrijven waar op hoogte wordt gewerkt; n=631)

	Ladders	Steigers	Hoogwerkers	Lijnen	Gebouwgebonden voorz.	Anders
Grootteklasse	%	%	%	%	%	%
1 - 9 wrkn. w.v.	88	65	55	36	19	4
1 - 4 wrkn.	90	69	55	40	18	3
5 - 9 wrkn.	84	56	55	27	23	5
10 - 99 wrkn. w.v.	75	53	52	40	26	8
10 - 49 wrkn.	76	55	51	38	26	7
50 - 99 wrkn.	71	45	60	49	25	8
100 of meer wrkn.	79	41	64	49	28	6
sector						
Landbouw	-	-	-	-	-	-
Industrie	79	62	63	41	26	8
Bouwnijverheid	95	92	64	54	26	2
Handel	80	36	36	7	7	4
Horeca	-	-	-	-	-	-
Vervoer en Informatie	58	26	47	29	23	2
Financiële dienstverlening	-	-	-	-	-	-
Zakelijke dienstverlening	95	56	67	49	27	<1
Overheid	-	-	-	-	-	-
Onderwijs	-	-	-	-	-	-
Zorg	-	-	-	-	-	-
Overige dienstverlening	-	-	-	-	-	-
Totaal	85	61	55	37	22	5

'-': Te weinig waarnemingen omdat het risico nauwelijks voor komt.

De sector bouwnijverheid springt er uit als het gaat om het gebruik van arbeidsmiddelen bij werken op hoogte. In deze sector wordt veel gebruik gemaakt van ladders, trappen (95%) en steigers (92%). Ook de andere arbeidsmiddelen, zoals hoogwerkers (64%) en lijnen (54%) worden door relatief veel bouwbedrijven gebruikt.

Werken aan gebouwen

Bedrijven waar op hoogte wordt gewerkt op of aan gebouwen, maken bij hun werkzaamheden doorgaans gebruik van gebouwgebonden voorzieningen. Tabel 3.8.4 laat zien van welke gebouwgebonden

voorzieningen deze bedrijven gebruik maken. Van ankerpunten en dakopstanden/ permanente randbeveiliging op hoogte wordt het meest gebruik gemaakt. Bij andere voorzieningen zijn o.a. genoemd kooiladders, klimkooien, personenlift en bordes met roosters.

Tabel 3.8.4 Gebruik van gebouwgebonden voorzieningen (in % bedrijven waar gebruikt wordt gemaakt van dergelijke voorzieningen; n=295)

	doorgaans wel %	soms wel %	(bijna) nooit %	niet aan- wezig %
Ankerpunten	32	23	27	22
Hangbruginstallatie	14	14	31	45
Dakopstanden/permanente randbeveiliging op hoogte	33	18	29	25
Omlopen op balkons	23	14	31	35
Gevelonderhoudsinstallatie	14	9	29	52
Andere voorziening	13	2	20	65

Wijze van keuze van de inzet van een arbeidsmiddel

Tabel 3.8.5 laat zien welk instrument bedrijven gebruiken als hulpmiddel bij het kiezen van het arbeidsmiddel bij het werken op hoogte. Bij 75% van de bedrijven waar op hoogte wordt gewerkt, is geen gebruik gemaakt van een instrument. Dit percentage zou mogelijk hoger uitkomen als er rekening mee gehouden wordt dat niet alle instrumenten die onder 'andere instrumenten' genoemd zijn strikt genomen instrumenten zijn. Als andere instrumenten zijn o.a. genoemd: eigen ervaring, inzicht, gezond verstand, eigen instructies, VCA, advies en/ of informatie van derden (o.a. leveranciers) en AI-blad. Bij 13% van de bedrijven waar het potentiële arbeidsrisico aanwezig is, worden de ARBOUW-instrumenten gebruikt, terwijl 8% de Arbocatalogus gebruikt.

Tabel 3.8.5 Door bedrijven gebruikt instrument bij keuze van een hulpmiddel bij werken op hoogte (in % bedrijven waar werknemers regelmatig op hoogte werken; n=631)

Instrumenten	%
Geen instrumenten gebruikt	75
ARBOUW-instrumenten (b.v. A-bladen, werkveiligophoogte.nl)	13
Andere instrumenten	12
Arbocatalogus	8
VNO/NCW Leidraad 'Veilig werken op hoogte'	3
VSB/Bouwend Nederland 'Richtlijn steigers'	3
Zelfinspectietool ISZW	1
RI&E glazenwassersbranche	<1

* Meerdere antwoorden mogelijk

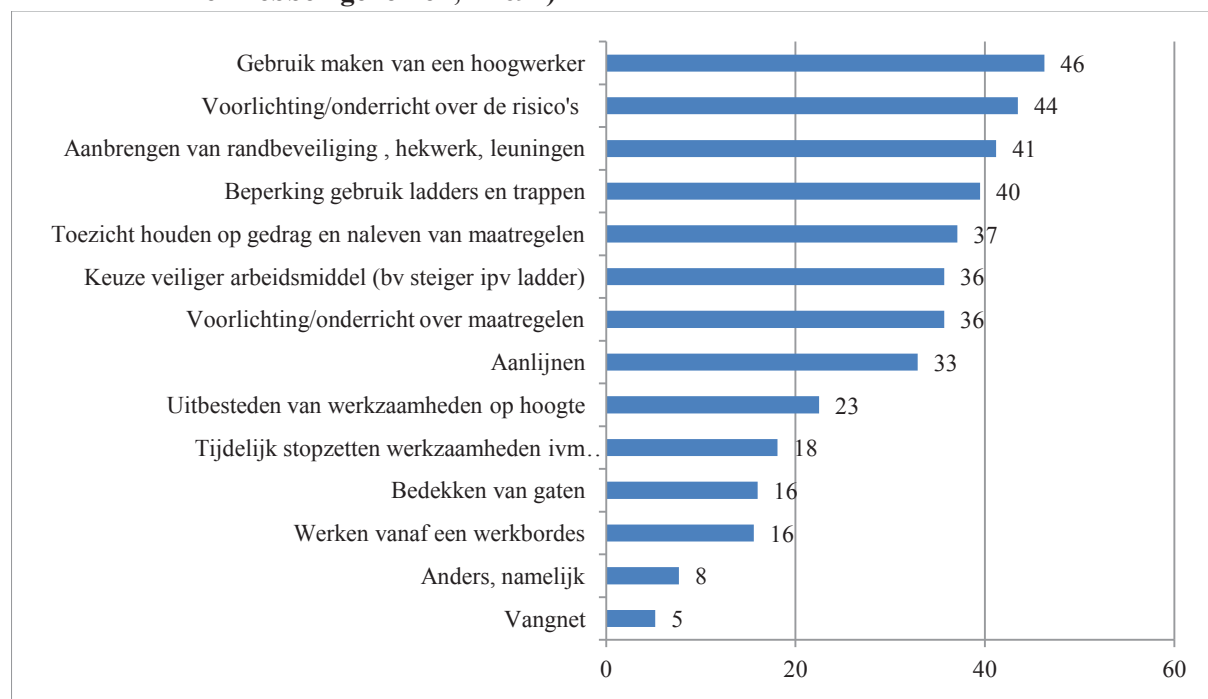
Nemen van maatregelen

Van de (14%) bedrijven waar werken op hoogte een arbeidsrisico is neemt 90% maatregelen hiertegen. In totaal neemt 16% van de bedrijven maatregelen aangaande werken op hoogte, dat is inclusief de (3%) bedrijven waar het risico niet meer aanwezig is.

In figuur 3.8.1 is weergegeven welke maatregelen bedrijven nemen om werkzaamheden op hoogte veiliger te laten verlopen. De meest genomen maatregel is het gebruik van een hoogwerker (46%).

Andere vaak genomen maatregelen zijn voorlichting over risico's (44%), gebruik van randbeveiliging (41%) beperking gebruik ladder en trap (40%), toezicht houden op gedrag werknemers (37%) en keuze voor veiliger arbeidsmiddel (36%). Minder vaak genoemde maatregelen zijn het gebruik van vangnetten (5%), bedekken van gaten en werken vanaf werkbordes (beide 16%), tijdelijk stopzetten van werkzaamheden wanneer de weeromstandigheden de veiligheid en gezondheid van de werknemers in gevaar brengen (18%) en uitbesteding van werkzaamheden op hoogte (23%).

Figuur 3.8.1 Bedrijven die maatregelen hebben genomen om het arbeidsrisico van werken op hoogte te beperken, naar genomen maatregel (als % van bedrijven die maatregelen hebben genomen; n=697)

Beoordeling van effectiviteit van de genomen maatregelen

Van de bedrijven waar maatregelen zijn genomen om het arbeidsrisico van werken op hoogte te voorkomen of te beperken, zijn de maatregelen in 90% van de gevallen beoordeeld door de inspecteur (zie bijlage IV, vraag 18_7). In 31% van die bedrijven werden de genomen maatregelen als goed gekwalificeerd en in 55% als voldoende. Bij 14% van de beoordeelde bedrijven werden de getroffen maatregelen als matig gekwalificeerd. Bij 1% van de bedrijven werd de effectiviteit van de maatregelen 'slecht' beoordeeld.

De sectoren met voldoende waarnemingen laten de volgende beoordelingen zien: de bouwnijverheid (14% goed, 64% voldoende, 7% matig), industrie (29% goed, 48% voldoende, 14% matig) en handel (40% goed, 39% voldoende, 17% matig). Voor de overige sectoren wordt verwezen naar bijlage IV, vraag 18_7.

Als we de informatie over het percentage risicobedrijven dat maatregelen op dit risico neemt, combineren met het oordeel van de inspecteur, dan zien we het volgende. Van de bedrijven waar werken op hoogte en valgevaar een risico is, neemt 10% geen maatregelen, 13% matig of slechte maatregelen en 77% voldoende of goede maatregelen. In andere woorden: 23% van de risicobedrijven neemt geen of

onvoldoende maatregelen. De bij die bedrijven werkende medewerkers die met dit risico te maken hebben vormen te samen 0,6% van alle werknemers in Nederland.

Werken op hoogte, de RI&E en getroffen maatregelen

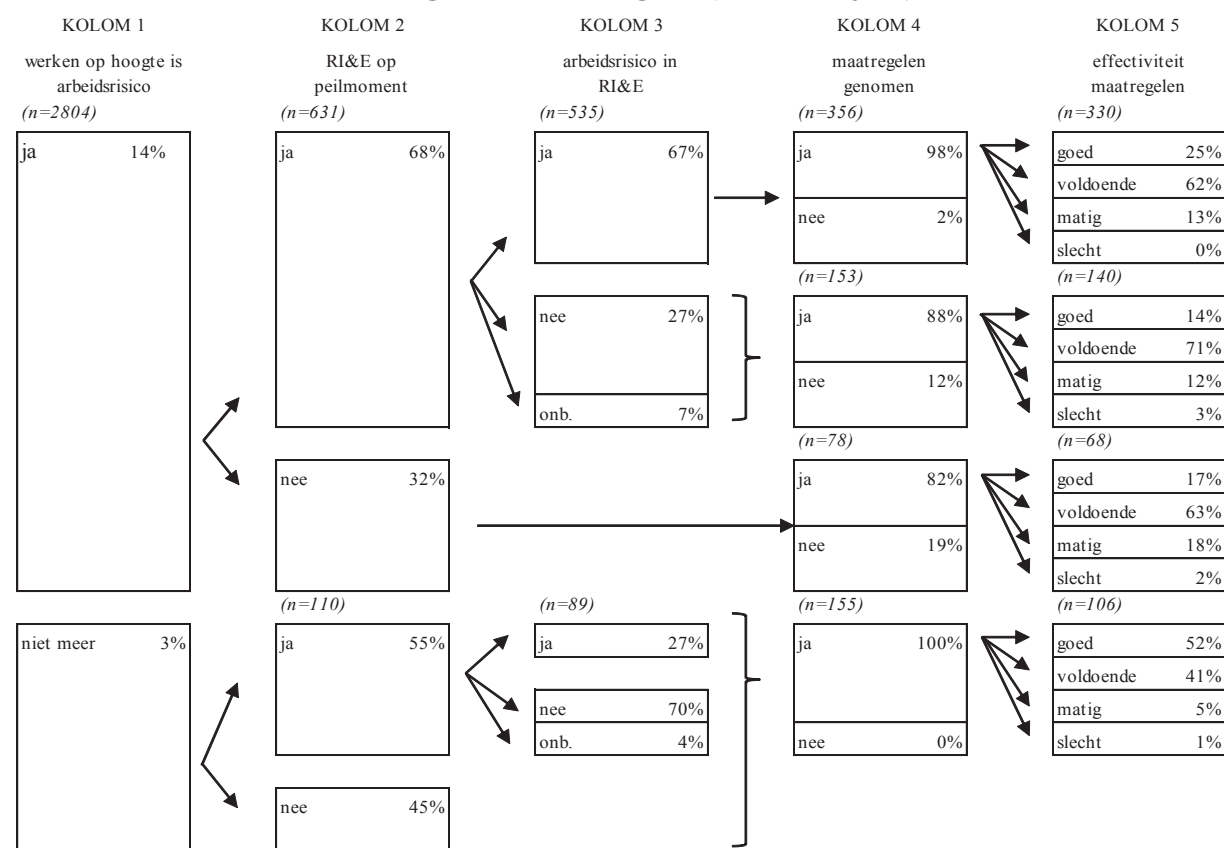
Figuur 3.8.2 geeft schematisch de samenhang weer tussen de aanwezigheid van het arbeidsrisico van werken op hoogte, de aanwezigheid van een RI&E per peilmoment, de onderkenning van het arbeidsrisico in de RI&E en het nemen van maatregelen ten aanzien van het arbeidsrisico.

In kolom 1 van figuur 3.8.2 staat het percentage bedrijven waar het risico voorkomt en in kolom 2 het percentage bedrijven dat beschikt over een RI&E. Het blijkt dat bij bedrijven waar wordt gewerkt op hoogte relatief vaker over een al dan niet getoetste RI&E beschikken (68%) dan de bedrijven waar het arbeidsrisico niet meer aanwezig is (55%). Het risico van laatstgenoemde bedrijven is niet meer aanwezig, omdat er maatregelen zijn genomen om valgevaar te voorkomen.

In kolom 3 is, voor de bedrijven met een RI&E, weergegeven hoeveel procent werken op hoogte als arbeidsrisico in de RI&E heeft opgenomen. Van de risicobedrijven onderkent 67% werken op hoogte als arbeidsrisico in de RI&E. Dit percentage is (veel) lager in de bedrijven waar dit risico niet meer aanwezig is, namelijk 27%.

Kolom 4 ten slotte geeft weer hoeveel procent van de bedrijven maatregelen heeft genomen. Uit deze kolom blijkt dat risicobedrijven relatief gezien vaker maatregelen nemen als er in de RI&E aandacht is voor het arbeidsrisico (98%) dan wanneer dit niet het geval is (88%).

Figuur 3.8.2 Aanwezigheid arbeidsrisico werken op hoogte, aanwezigheid RI&E, Arbeidsrisico in de RI&E en genomen maatregelen (in % bedrijven)

De resultaten in kolom 3 en 4 laten zien dat ruim 80% van de bedrijven met een onvolledige of ontbrekende RI&E toch maatregelen neemt. Uit het ontbreken van een (volledige) RI&E kan men daarom niet concluderen dat er helemaal geen aandacht is voor de bestrijding van het arbeidsrisico. Wel kan er een verschil zijn in de aard van de getroffen maatregelen. Dat is niet nader onderzocht.

Wanneer wij kijken naar de beoordeling van de effectiviteit van de genomen maatregelen is die bij bedrijven waar het risico niet meer aanwezig is het best. Van deze bedrijven scoort 52% 'goed' en 41% 'voldoende'. Bij bedrijven waar het risico nog wel aanwezig is worden de maatregelen over het algemeen als 'voldoende' beoordeeld.

3.9 Geluid

Geluid kan schadelijk zijn voor de gezondheid. Er kan bijvoorbeeld (tijdelijk of blijvend) gehoorverlies optreden, of oorsuizingen, maar ook stress en andere gezondheidsproblemen kunnen een gevolg zijn van blootstelling aan schadelijk geluid. Tevens kan er een verhoogde kans op ongevallen optreden, doordat waarschuwingssignalen wegvallen in het lawaai. Er is sprake van schadelijk geluid wanneer de dagelijkse blootstelling aan lawaai de 85 dB(A) overschrijdt. Dit is het geval wanneer mensen hun stem moeten verheffen om zich op een afstand van circa één meter verstaanbaar te maken. Als er geschreeuwd moet worden is er zeker een lawaai probleem.

Aanwezigheid van het arbeidsrisico

Bedrijven

In 15% van de bedrijven is het arbeidsrisico (schadelijk) geluid aanwezig. In 6% van de bedrijven zijn er maatregelen getroffen om schadelijk geluid te voorkomen dan wel te beperken en is het arbeidsrisico volgens opgave van de bedrijven niet (meer) regelmatig aanwezig. Tabel 3.9.1 geeft een vergelijking in de tijd. De twee metingen laten zien dat het percentage bedrijven waar geluid een arbeidsrisico is, is gedaald. Het percentage bedrijven waar geluid geen arbeidsrisico meer is vanwege de genomen maatregelen is eveneens gedaald.

Tabel 3.9.1 Bedrijven waar hard geluid een arbeidsrisico is (als % van alle bedrijven in 2010 en 2014)

	2010 (n=2806) %	2014 (n=2804) %
Wel arbeidsrisico	19	15
Geen risico meer dankzij maatregelen	12	6
Geen risico	69	79
Totaal	100	100

Tabel 3.9.2 laat zien hoe deze percentages fluctueren per grootteklasse en sector. Uit de tabel is af te lezen dat het arbeidsrisico zich naar verhouding het meest voordoet bij grotere bedrijven van 100 of meer werknemers, namelijk bij een derde van deze bedrijven. Uit de tabel is ook af te lezen dat de sectoren bouw en nijverheid, industrie, openbaar bestuur en landbouw er uit springen. In deze sectoren komt het arbeidsrisico geluid naar verhouding het meeste voor. Zo is bij ongeveer de helft van de bouwbedrijven (49%) en bedrijven in de industrie sector (48%) sprake van regelmatige blootstelling aan schadelijk geluid.

Werknemers

Tabel 3.9.2 laat ook zien welk percentage van alle werknemers regelmatig blootstaat aan schadelijk geluid. In totaal staat 7% van alle werknemers regelmatig bloot aan (schadelijk) geluid. Het percentage werknemers dat aan dit arbeidsrisico bloot staat is in de grote bedrijven lager (5%) dan in de andere grootteklassen. Voor meer dan een kwart van alle werknemers in de bouwnijverheid (29%) is schadelijk geluid een arbeidsrisico. Dit percentage is 23% bij werknemers in de industrie sector.

Tabel 3.9.2 Aanwezigheid van hard geluid als arbeidsrisico, naar grootteklasse en sector (in % van bedrijven en van werknemers; n=2804)

	als % van bedrijven	als % van werknemers
Grootteklasse	%	%
1 - 9 wrkn. w.v.	13	10
1 - 4 wrkn.	13	9
5 - 9 wrkn.	14	11
10 - 99 wrkn. w.v.	25	11
10 - 49 wrkn.	24	11
50 - 99 wrkn.	30	10
100 of meer wrkn.	37	6
Sector		
Landbouw	31	11
Industrie	48	23
Bouwnijverheid	49	29
Handel	13	6
Horeca	4	10
Vervoer en Informatie	4	3
Financiële dienstverlening	2	2
Zakelijke dienstverlening	7	5
Overheid	41	12
Onderwijs	12	3
Zorg	2	<1
Overige dienstverlening	10	8
Totaal	15	8

Vaststelling arbeidsrisico

Van de bedrijven waar de blootstelling aan geluid risico is, heeft ongeveer een kwart (24%) de blootstelling aan geluid gemeten of laten meten. Er is een progressief verband tussen de hoogte van dit percentage en de grootte van het bedrijf. Uit de tabel in bijlage IV (vraag 19_2), is af te lezen dat 68% van de bedrijven met meer dan 100 werknemers de blootstelling aan geluid heeft gemeten of laten meten. Dit percentage is 43% bij middelgrote bedrijven en 15% bij kleine bedrijven. In de sector industrie heeft de helft van de bedrijven de blootstelling aan geluid gemeten of laten meten. Dit percentage is 14% in de sector bouwnijverheid, 11% in de sector landbouw en 9% in de sector handel. In de andere sectoren is niet mogelijk om betrouwbare uitspraak te doen wegens het kleine aantal bedrijven.

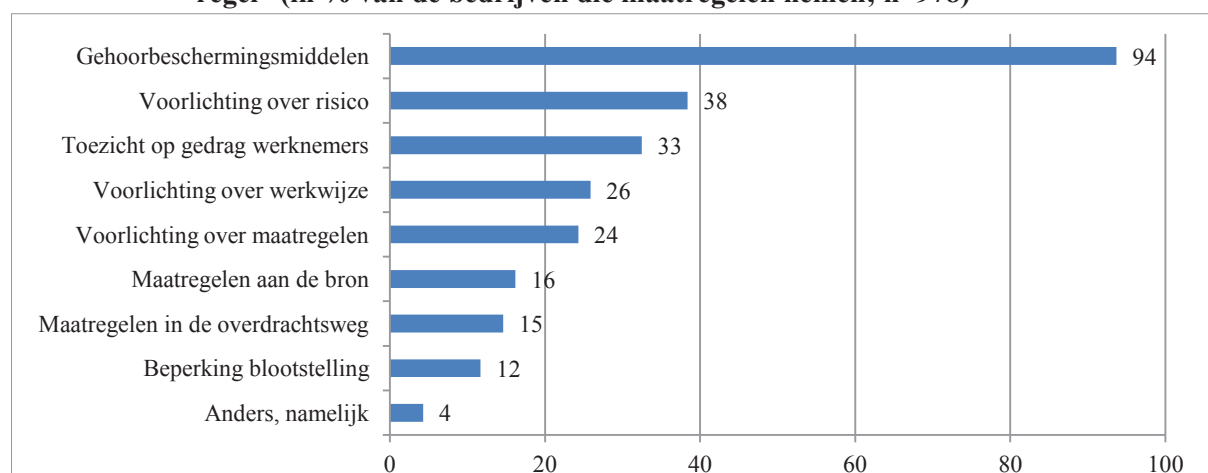
Nemen van maatregelen

Van alle bedrijven – dus inclusief bedrijven waar geluid geen arbeidsrisico (meer) is – heeft 21% maatregelen genomen met betrekking tot dit risico. Bij bedrijven die met het risico geluid te maken

hebben is dit percentage beduidend groter: 98% van de bedrijven waar dit risico speelt heeft maatregelen genomen. Naarmate bedrijven groter zijn, hebben zij naar verhouding vaker maatregelen genomen (zie bijlage IV, vraag 19_4). Geheel in lijn met wat je zou mogen verwachten, zijn relatief vaker maatregelen genomen in die sectoren waar het arbeidsrisico het meest aanwezig is, zoals in de sectoren bouwnijverheid (64%), industrie (62%) en overheid (53%).

Figuur 3.9.1 laat zien dat het verschaffen en gebruiken van gehoorbeschermingsmiddelen veruit de meest genomen maatregel is, gevolgd door voorlichting en onderricht over de risico's van geluid en maatregelen aan de bron.

Figuur 3.9.1 Maatregelen om blootstelling aan schadelijk geluid te beperken naar soort maatregel* (in % van de bedrijven die maatregelen nemen; n=978)

* Meerdere antwoorden mogelijk

Als er sprake is van een lawaainiveau boven 85 dB(A), dient individuele gehoorbescherming te worden gebruikt, waarbij het niveau niet hoger mag worden dan 87 dB(A). In 47% van de bedrijven die maatregelen hebben genomen met betrekking tot het arbeidsrisico geluid, zijn er werknemers met individuele gehoorbescherming die worden blootgesteld aan geluid boven de grenswaarde van 87 dB(A) in de gehoorgang. Er is bijna geen verschil tussen kleine, middelgrote en grote bedrijven wat betreft deze maatregelen (zie bijlage IV, vraag 19_3). In de helft van de bedrijven in de sector industrie en bouwnijverheid zijn er werknemers met individuele gehoorbescherming die worden blootgesteld aan geluid boven de grenswaarde van 87 dB(A) in de gehoorgang. In de andere sectoren is of het percentage klein is of het niet mogelijk is om betrouwbare uitspraak te doen wegens het kleine aantal bedrijven (zie bijlage IV, vraag 19_3).

Beoordeling van de effectiviteit van de genomen maatregelen

De inspecteurs hebben de effectiviteit van de genomen maatregelen bij 93% van de bedrijven kunnen beoordelen (zie bijlage IV, vraag 19_5). Bij 20% van de bedrijven waar de maatregelen zijn beoordeeld, is het oordeel daarover goed. Bij 69% van de bedrijven kwam de inspecteur tot het oordeel voldoende. Bij 11% van de bedrijven zijn de genomen maatregelen als matig beoordeeld en bij minder dan 1% als slecht beoordeeld. Een uitsplitsing naar grootteklasse laat zien dat bij bedrijven met 100 of meer werknemers de genomen maatregelen naar verhouding vaker een goede beoordeling van de inspecteur krijgen dan kleinere bedrijven. Als gekeken wordt naar drie sectoren waar geluid als arbeidsrisico het hoogst scoort (zie tabel 3.9.2), valt op dat de sector overheid (vaak grotere instellingen) er in positieve zin uitspringt wat betreft effectiviteit van de genomen maatregelen.

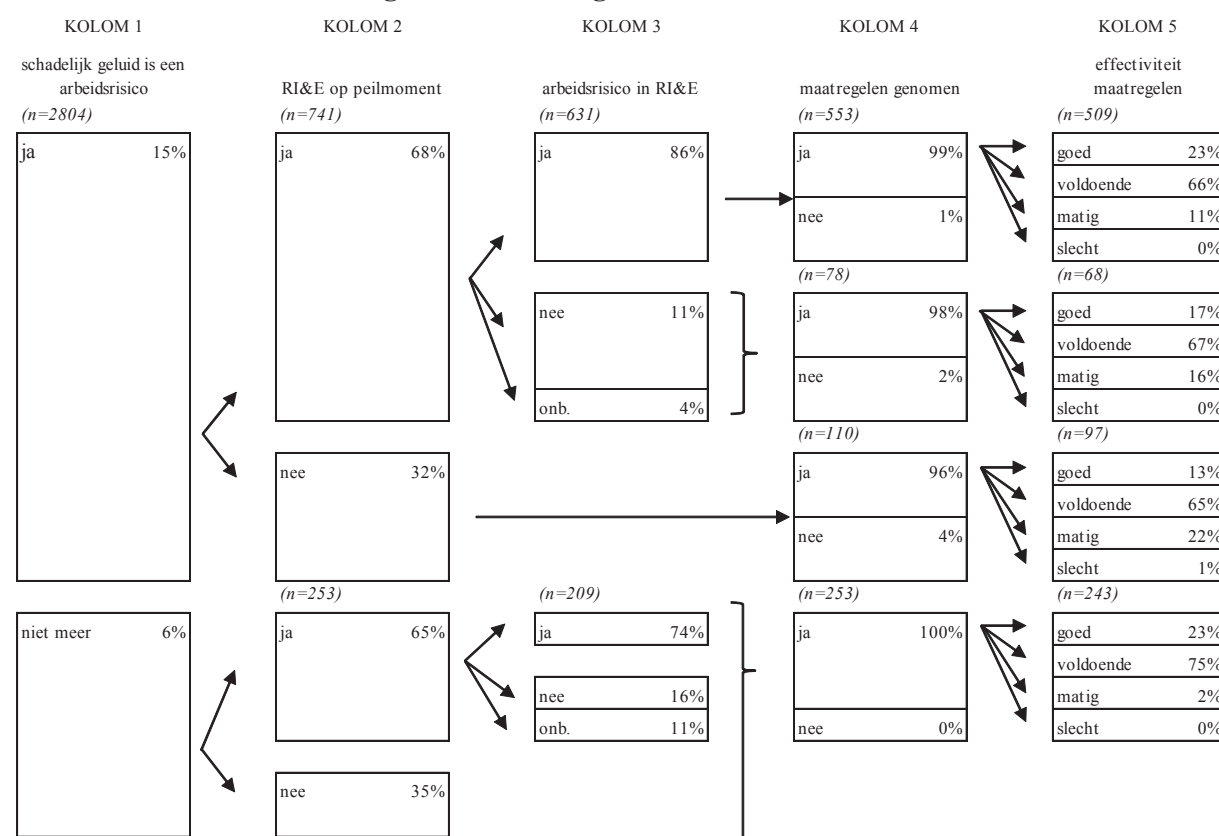
Als we de informatie over het percentage risicobedrijven dat maatregelen op dit risico neemt, combineren met het oordeel van de inspecteur, dan zien we het volgende. Van de bedrijven waar geluid een risico is, neemt 2% geen maatregelen, 15% matig of slechte maatregelen en 83% voldoende of goede maatregelen. In andere woorden: 14% van de risicobedrijven neemt geen of onvoldoende maatregelen. De bij die bedrijven werkende medewerkers die met dit risico te maken hebben vormen te samen 1,1% van alle werknemers in Nederland.

Geluid, RI&E en de getroffen maatregelen

Figuur 3.9.2 geeft schematisch de samenhang weer tussen schadelijk geluid als arbeidsrisico, de aanwezigheid van een RI&E op het peilmoment, de onderkenning van het arbeidsrisico in de RI&E, het nemen van maatregelen ten aanzien van het arbeidsrisico en de beoordeling daarvan door de inspecteur.

In kolom 1 van deze figuur staat het percentage bedrijven waar het risico voorkomt en in kolom 2 het percentage bedrijven dat beschikt over een RI&E. Tweederde van de bedrijven waar de aanwezigheid van geluid een arbeidsrisico is, beschikt over een al dan niet getoetste RI&E.

Figuur 3.9.2 Aanwezigheid arbeidsrisico door blootstelling aan schadelijk geluid, aanwezigheid RI&E en genomen maatregelen

In kolom 3 is, voor de bedrijven met een RI&E, weergegeven hoeveel procent van deze bedrijven het arbeidsrisico in de RI&E heeft opgenomen. Bij 86% van de risicobedrijven wordt de aanwezigheid van schadelijk geluid in de RI&E als arbeidsrisico onderkend.

Kolom 4 geeft weer hoeveel procent van de bedrijven maatregelen heeft genomen ten aanzien van het risico schadelijk geluid. Bijna alle bedrijven waar schadelijk geluid een arbeidsrisico is hebben maatregelen genomen, ongeacht of ze wel of geen RI&E hebben.

In kolom 5 is de beoordeling van de inspecteur van de effectiviteit van de genomen maatregelen weergegeven. Het hebben van een RI&E is van invloed op de beoordeling van de genomen maatregelen, maar niet op de mate waarin bedrijven maatregelen nemen. Nagenoeg alle bedrijven met en zonder RI&E nemen maatregelen. De effectiviteit van de genomen maatregelen door bedrijven met een RI&E worden vaker met goed beoordeeld dan bij bedrijven zonder RI&E. De maatregelen worden overwegend als voldoende gekwalificeerd.

3.10 Trillingen

Onder het arbeidsrisico ‘trillingen’ worden zowel lichaamstrillingen als hand- en armtrillingen verstaan. Een trilling is een heen- en weergaande beweging van een object gemeten in de tijd. Lichaamstrillingen kunnen worden veroorzaakt door interne transportmiddelen, dat wil zeggen transportmiddelen die op de bedrijfslocatie gebruikt worden. Voorbeelden van interne transportmiddelen die lichaamstrillingen kunnen veroorzaken zijn een heftruck, bulldozer, tractor of grasmaaier. Bij langdurige blootstelling hieraan kunnen werknemers (lage) rugklachten krijgen. Hand- of armtrillingen worden veroorzaakt door het werken met elektrisch aangedreven gereedschap. Op termijn kan dit bij werknemers leiden tot het zogenaamde witte vingersyndroom. Dit is het gevolg van een verstoorde bloedtoevoer en/of (gedeeltelijke) afsterving van zenuwen in de vingers.

Aanwezigheid van het arbeidsrisico

Bedrijven

In 14% van de bedrijven hebben werknemers te maken met het arbeidsrisico trillingen. In 1% van de bedrijven zijn zodanige maatregelen getroffen, dat het arbeidsrisico trillingen niet (meer) regelmatig aanwezig is. Tabel 3.10.1 laat zien dat het percentage bedrijven waar trillingen een arbeidsrisico is, is afgenomen van 16% in 2010 tot 14% in 2014. Het percentage bedrijven waar trillingen geen arbeidsrisico meer is vanwege de genomen maatregelen is gelijk gebleven aan 2010, namelijk 1%. In de tabel is nog een onderscheid gemaakt naar soort trillingen. Voor beide soorten trillingen geldt dat er in 2014 sprake is van een afname ten opzichte van 2010.

Tabel 3.10.1 Bedrijven waar trillingen een arbeidsrisico vormen (als % van alle bedrijven in 2010 en 2014)

	2010 (n=2806) %	2014 (n=2804) %
Wel arbeidsrisico	16	14
- waarvan lichaamstrillingen	10	7
- waarvan hand- en armtrillingen	10	9
Geen risico meer dankzij maatregelen	1	1
Geen risico	83	85
Totaal	100	100

Tabel 3.10.2 laat per sector en grootteklasse zien in welke mate dit arbeidsrisico voorkomt. In de tabel is tevens een onderscheid gemaakt naar bedrijven waar alleen lichaamstrillingen, alleen hand- en armtrillingen of beide soorten trillingen voorkomen.

Trillingen als arbeidsrisico komt het meest voor in de grote bedrijven (vanaf 100 werknemers). Tussen de sectoren zijn duidelijke verschillen waar te nemen. De sectoren die er uit springen zijn bouwnijverheid, landbouw en industrie. Wat vooral opvalt is dat in de bouwnijverheid het percentage bedrijven waar trillingen als arbeidsrisico voorkomt hoog is (44%). Daarbij springt in het oog dat bij 40% van de bedrijven in deze sector hand- en armtrillingen een arbeidsrisico is.¹⁹ Ook staan naar verhouding veel werknemers in de bouwnijverheid bloot aan hand- en armtrillingen (22%).

Tabel 3.10.2 Aanwezigheid van trillingen als een arbeidsrisico, onderscheiden naar lichaams-trillingen en hand- en armtrillingen, naar grootteklasse en sector (in % van bedrijven en van werknemers; n=2804)*

Grootteklasse	als % van bedrijven				als % van werknemers	
	Alleen lichaams-trillingen	Alleen hand-/armtrillingen	Beide	Totaal*	Lichaams-trillingen	Hand-/armtrillingen
	%	%	%	%	%	%
1 - 9 wrkn. w.v.	3	6	2	12	3	5
1 - 4 wrkn.	3	6	2	11	3	4
5 - 9 wrkn.	4	8	2	14	2	5
10 - 99 wrkn. w.v.	8	8	5	21	4	5
10 - 49 wrkn.	8	8	5	21	3	6
50 - 99 wrkn.	10	6	6	23	4	3
100 of meer wrkn.	11	4	11	27	3	2
sector						
Landbouw	24	5	9	39	9	6
Industrie	11	12	6	30	6	6
Bouwnijverheid	4	25	15	44	6	22
Handel	4	8	1	13	2	3
Horeca	<1	0	0	<1	<1	0
Vervoer en Informatie	13	<1	1	15	15	1
Financiële dienstverlening	1	0	2	3	1	<1
Zakelijke dienstverlening	<1	4	2	5	1	2
Overheid	3	9	15	27	3	9
Onderwijs	<1	1	4	5	<1	<1
Zorg	<1	<1	<1	1	1	<1
Overige dienstverlening	1	6	0	7	<1	2
Totaal	4	6	3	14	3	3

* Het (totaal-)percentage van werknemers dat te maken heeft met trillingen in welke vorm dan ook is onbekend; bij één persoon kunnen beide vormen voorkomen en de aantallen zijn alleen apart uitgevraagd

¹⁹ Dit percentage is een optelsom van het percentage in de kolom 'hand- en armtrillingen' en het percentage in de kolom 'beide'.

Werknemers

Het percentage werknemers dat blootstaat aan dit arbeidsrisico is eveneens in deze tabel opgenomen. Van alle werknemers staat 3% bloot aan lichaamstrillingen en 3% aan hand- en armtrillingen. In de bouw- en landbouw gaat het om 22% van de werknemers.

Vaststelling arbeidsrisico

In 7% van alle bedrijven is lichaamstrillingen een arbeidsrisico. In 6% van de bedrijven met dit arbeidsrisico heeft het bedrijf de blootstelling aan lichaamstrillingen gemeten (of laten meten). In 4% van de bedrijven waar is gemeten, zijn er werknemers die blootstaan aan lichaamstrillingen die boven de actie- en/of grenswaarden uitkomen.²⁰

In 9% van alle bedrijven is hand- en armtrillingen een arbeidsrisico. In 6% van de bedrijven met dit arbeidsrisico heeft het bedrijf de blootstelling aan hand- en armtrillingen gemeten (of laten meten). In 2% van de bedrijven waar is gemeten, is er sprake van werknemers die blootstaan aan hand- armtrillingen die boven de actie- en/of grenswaarden uitkomen.

Nemen van maatregelen

Van alle bedrijven – dus inclusief bedrijven waar trillingen geen arbeidsrisico (meer) is – heeft 11% maatregelen genomen met betrekking tot het risico trillingen. Bij bedrijven die met het risico trillingen te maken hebben is dit percentage 71%. Naar mate bedrijven groter zijn, hebben zij vaker maatregelen genomen (zie bijlage IV, vraag 20_5). De bedrijven in de sectoren waar dit arbeidsrisico (relatief) vaker voorkomt, hebben ook vaker maatregelen genomen. In de sectoren bouw- en landbouw (34%), landbouw (32%) en overheid (25%) hebben naar verhouding de meeste bedrijven maatregelen genomen.

Figuur 3.10.1 laat zien dat regelmatige controle en onderhoud van apparatuur (48%) de meest genomen maatregel is. Goede vering, schokbreking en/of aangepaste snelheid bij rijdende voertuigen (42%), voorlichting/onderlicht en vervanging door alternatieve technieken (beide 28%) zijn eveneens maatregelen die door veel bedrijven zijn genomen.

²⁰ Voor de blootstelling aan trillingen zijn actie- en grenswaarden vastgesteld. Een grenswaarde mag nooit worden overschreden. Als de actiewaarde wordt bereikt, mag de werknemer in principe wel doorwerken, maar bij overschrijding ervan moet de werkgever actie ondernemen.

Figuur 3.10.1 Maatregelen om blootstelling aan trillingen te beperken naar soort maatregel* (in % van de bedrijven die maatregelen nemen) (n=479)

* Meerdere antwoorden mogelijk

Beoordeling van de effectiviteit van de genomen maatregelen

De inspecteurs hebben de effectiviteit van de genomen maatregelen beoordeeld. In 93% van de bedrijven waar het arbeidsrisico trillingen aanleiding was voor het nemen van maatregelen, zijn de maatregelen door de inspecteur beoordeeld (zie bijlage IV, vraag 20_6).

In 19% van de bedrijven waar de maatregelen zijn beoordeeld, is het oordeel daarover goed. In ruim tweederde van de bedrijven (69%) kwam de inspecteur tot het oordeel voldoende. Bij de overige 12% van de bedrijven zijn de genomen maatregelen als matig beoordeeld. Een uitsplitsing naar grootteklasse laat zien dat grote bedrijven met 100 of meer werknemers naar verhouding vaker een goede beoordeling krijgen dan kleinere bedrijven. Als gekeken wordt naar de sectoren waar trillingen een veelvoorkomend arbeidsrisico is, dan valt op dat de maatregelen in de sector bouwnijverheid naar verhouding minder vaak de kwalificatie goed krijgen. Dit in tegenstelling tot de sectoren landbouw, industrie en overheid.

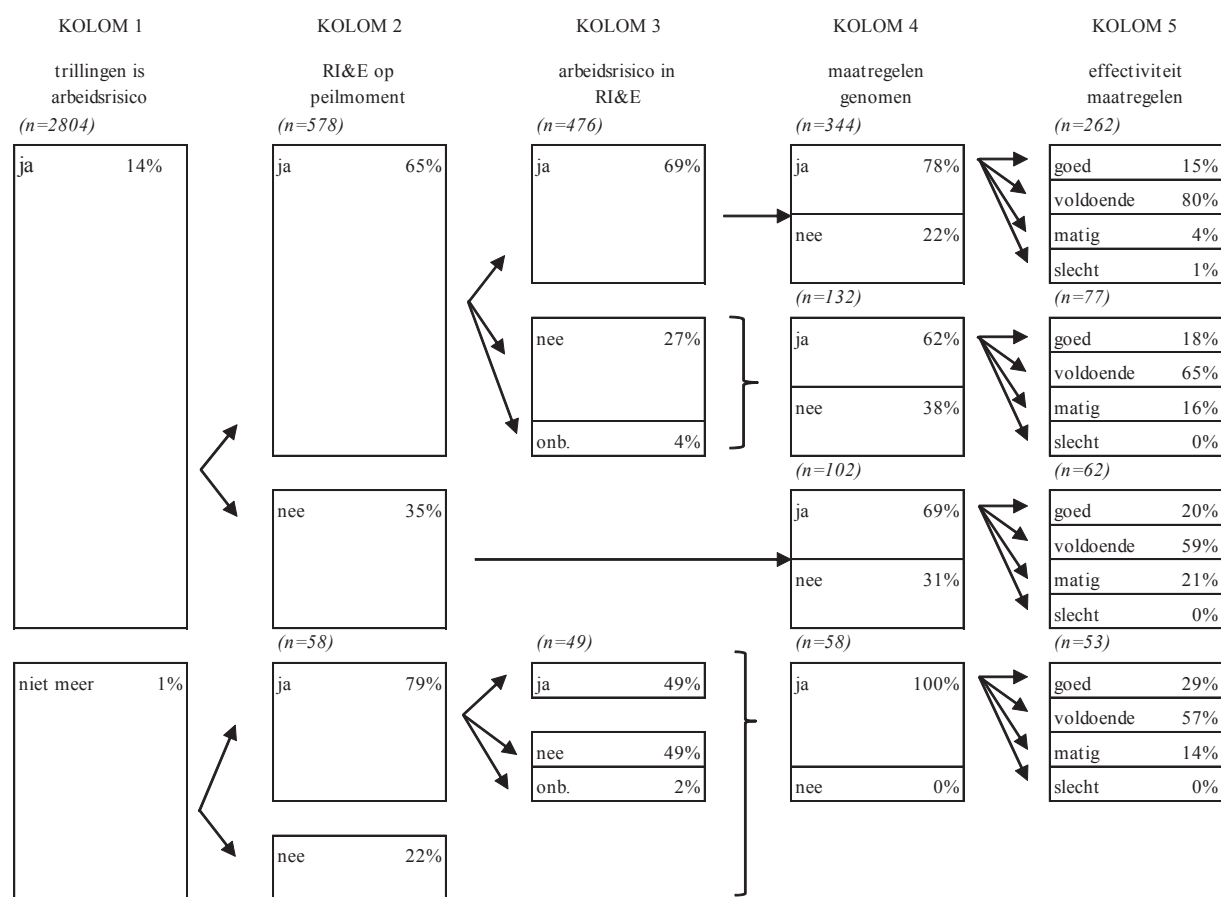
Als we de informatie over het percentage risicobedrijven dat maatregelen op dit risico neemt, combineren met het oordeel van de inspecteur, dan zien we het volgende. Van de bedrijven waar trillingen een risico vormen, neemt 29% geen maatregelen, 9% matig of slechte maatregelen en 62% voldoende of goede maatregelen. In andere woorden: 38% van de risicobedrijven neemt geen of onvoldoende maatregelen.

Trillingen, RI&E en getroffen maatregelen

Figuur 3.10.2 geeft schematisch de samenhang weer tussen trillingen als arbeidsrisico, de aanwezigheid van een RI&E op peilmoment, de onderkenning van het arbeidsrisico in de RI&E en het nemen van maatregelen ten aanzien van het arbeidsrisico.

In kolom 1 van deze figuur staat het percentage bedrijven waar het arbeidsrisico voorkomt en in kolom 2 het percentage bedrijven dat beschikt over een RI&E. Bijna tweederde van de bedrijven waar de aanwezigheid van trillingen een arbeidsrisico is (of is geweest), beschikt over een al dan niet getoetste RI&E.

Figuur 3.10.2 Aanwezigheid arbeidsrisico door blootstelling aan trillingen, aanwezigheid RI&E en genomen maatregelen

In kolom 3 is, voor de bedrijven met een RI&E, weergegeven hoeveel procent van deze bedrijven het arbeidsrisico in de RI&E heeft opgenomen. Bij ruim tweederde van de risicobedrijven (69%) wordt de aanwezigheid van trillingen in de RI&E als arbeidsrisico onderkend. In bedrijven waar dit risico niet meer aanwezig is, ligt dit percentage lager, namelijk op 49%.

Kolom 4 ten slotte, geeft weer hoeveel procent van de bedrijven maatregelen heeft genomen ten aanzien van het risico van trillingen. Ruim driekwart van de bedrijven (78%) waar trillingen een arbeidsrisico is, heeft maatregelen genomen. Bij bedrijven die geen RI&E hebben ligt dit percentage iets lager, namelijk op 69%.

4 Beleid voor specifieke werknemers

4.1 Beleid voor zwangere werkneemsters en werkneemsters in de periode na de bevalling en gedurende de borstvoeding

Voor de groep werkneemsters die zwanger zijn (of tot 6 maanden geleden zijn bevallen) of borstvoeding geven, gelden specifieke verplichtingen, aanvullend op de regels die gelden voor alle werkneemsters. Het doel van deze verplichtingen is het beschermen van de moeder en/of het (ongeboren) kind. Bescherming van de vruchtbaarheid en de ei- en zaadcellen vormt geen onderwerp van deze paragraaf. Aanvullende verplichtingen zijn bijvoorbeeld geregeld in de Arbowet, de Arbeidstijdenwet (ATW) en de wet Arbeid en Zorg.

De Arbowet (Arbobesluit Art. 1.42) verplicht de werkgever om de gezondheid van de werknemer en haar (ongeboren) kind tijdens de zwangerschap en periode van borstvoeding te beschermen. De werkgever moet het werk zo organiseren dat de werknemer veilig en gezond kan werken en dat het werk geen negatieve invloed heeft op de zwangerschap of de borstvoeding.

De ATW bevat onder meer bepalingen over werk- en rusttijden in de periode van zwangerschap en in de periode na de bevalling:

- regelmatig werk- en rusttijden;
- extra pauzes (maximaal 1/8 deel van de werktijd);
- een afsluitbare rustruimte (met bed of rustbank);
- geen overwerk en nachtdiensten;
- zwangerschapsonderzoek onder werktijd (geldt alleen voor zwangere werkneemsters);

De ATW regelt ook de mogelijkheden om borstvoeding te geven en te kolven. De werknemer heeft het recht om de arbeid te onderbreken voor het geven van borstvoeding of om te kolven, en de werkgever dient hiervoor een geschikte afgesloten ruimte ter beschikking te stellen. De extra onderbrekingen voor het geven borstvoeding/kolven mogen maximaal 1/4 deel van de werktijd in beslag nemen. Als dit niet mogelijk is, dan kan de werknemer zelf een plek regelen of naar de baby toe gaan.

In de Wet Arbeid en zorg is onder andere het recht op zwangerschaps- en bevallingsverlof opgenomen.

Bekendheid werkgever met wet- en regelgeving

Aan de bedrijven is gevraagd of ze bekend zijn met de wet- en regelgeving ten aanzien van zwangere werkneemsters en werkneemsters in de periode tot 6 maanden na de bevalling. In tabel 4.1 is voor 2007, 2010 en 2014 de bekendheid met de regelgeving weergegeven naar het al dan niet in dienst hebben van werkneemsters in de doelgroep.

Van alle bedrijven geeft 39% aan bekend te zijn met de regelgeving rondom de doelgroep zwangere werkneemsters en werkneemsters in de periode tot 6 maanden na de bevalling (verder ook wel genoemd ‘werkneemsters in de periode rond de zwangerschap’). In 2007 was dit nog 49%; in 2010 vrijwel gelijk aan de uitkomst nu. De percentages per sector liggen tussen 18% bij de landbouw en 88% bij de overheid en variëren dus sterk. Daarnaast geldt dat het percentage oploopt naarmate de grootteklasse toeneemt. Van de bedrijven met 1 tot 4 werkneemsters geeft 33% aan bekend te zijn met de regelgeving tegen 89% van de grote bedrijven (zie bijlage IV, vraag 21_1).

Tabel 4.1.1 Bedrijven die bekend zijn met wet- en regelgeving t.a.v zwangere werkneemsters en werkneemsters in de periode tot 6 maanden na de bevalling naar al dan niet in dienst hebben van deze doelgroep (2007, 2010 en 2014)

	% bekend met regelgeving		
	2007	2010	2014
	(n=2007)	(n=2806)	(n=2804)
	%	%	%
Doelgroep WEL in dienst	91	87	86
Doelgroep NIET in dienst	42	33	33
Totaal	49	40	39

Wanneer alleen gekeken wordt naar bedrijven die wél werkneemsters in de periode rond de zwangerschap in dienst hebben, geeft 86% aan bekend te zijn met de regelgeving. Wanneer dit voor de verschillende sectoren en grootteklassen wordt bekeken dan blijkt dat het percentage niet heel sterk verschilt tussen de sectoren en grootteklassen. Hierbij moet opgemerkt worden dat bij zes sectoren in de steekproef te weinig bedrijven met de doelgroep in dienst zitten om cijfers weer te geven. Van de sectoren waarvoor er in de steekproef ten minste 50 bedrijven zitten die de doelgroep in dienst hebben, schommelt het percentage bedrijven dat aangeeft bekend te zijn met de regelgeving tussen de 81% en 96%. Bij bedrijven met de doelgroep in dienst neemt het percentage dat aangeeft bekend te zijn met de regelgeving toe naarmate de bedrijfsgrootte toeneemt. Ditzelfde geldt ook voor bedrijven die de doelgroep niet in dienst hebben.

Aanwezigheid doelgroep

Bedrijven

Aan de werkgevers is gevraagd of er in het jaar voorafgaand aan het bedrijfsbezoek, werkneemsters zwanger waren of zich bevonden in de periode tot zes maanden na de bevalling. Dit is in 12% van de bedrijven het geval. Het gebeurt uiteraard vaker in de grotere bedrijven en in sectoren waar veel vrouwen werken, zoals de overheid, het onderwijs en de zorg. Zie tabel 4.1.2.

Werknemers

Aan de bedrijven is tevens gevraagd hoeveel van hun werknemers in het afgelopen jaar zwanger waren of in de periode tot 6 maanden na de bevalling zitten. Dit betreft bijna 2% van de werknemers.

Tabel 4.1.2 Bedrijven met werknemers in de periode rond de zwangerschap en borstvoeding (in % van bedrijven en van werknemers; n=2804)

Grootteklasse	als % van bedrijven	als % van werknemers
	%	%
1 - 9 wrkn. w.v.	8	2,2
1 - 4 wrkn.	5	1,9
5 - 9 wrkn.	16	2,5
10 - 99 wrkn. w.v.	27	1,6
10 - 49 wrkn.	25	1,6
50 - 99 wrkn.	45	1,5
100 of meer wrkn.	68	1,9
Sector		
Landbouw	8	0,7
Industrie	10	0,5
Bouwnijverheid	1	<1
Handel	11	1,4
Horeca	2	<1
Vervoer en Informatie	9	0,8
Financiële dienstverlening	12	5,0
Zakelijke dienstverlening	12	1,9
Overheid	77	1,4
Onderwijs	30	2,7
Zorg	33	3,5
Overige dienstverlening	19	3,2
Totaal	12	1,9

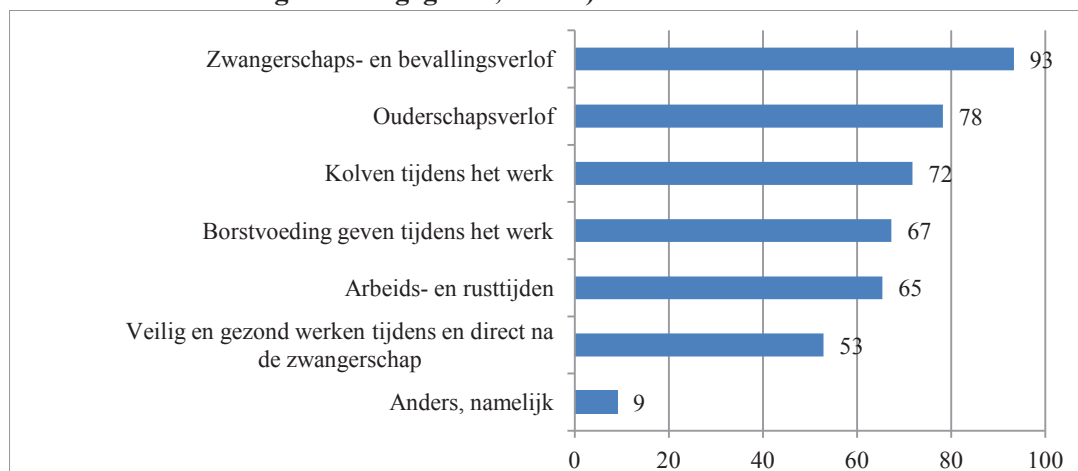
Nemen van maatregelen

Voorlichting

De werkgever moet de werknemer informeren over de mogelijke gevaren van het werk voor haar en het ongeboren kind. Ook de maatregelen die de werkgever treft moeten besproken worden. Voordat de werknemer met zwangerschapsverlof gaat, moet de werkgever ook de maatregelen bespreken die hij zal treffen als de werknemer na het bevallingsverlof weer aan het werk gaat. Van de werkgevers met werkneemsters in de periode rond de zwangerschap in dienst geeft 82% voorlichting aan de zwangere werkneemster. In 2010 was dit nog 63%.

In figuur 4.1.1 zijn de onderwerpen waarover voorlichting is gegeven weergegeven.

Figuur 4.1.1 Bedrijven naar onderwerpen waarover ze aan zwangere werknemers voorlichting hebben gegeven (in % van bedrijven die de zwangere werknemers voorlichting hebben gegeven, n=642)

* Meerdere antwoorden mogelijk.

Bijna alle werkgevers die voorlichting geven, betrekken daarin het zwangerschaps- en bevallingsverlof. De onderwerpen die onder andere, nl worden genoemd zijn bijvoorbeeld kinderopvang, praktische zaken, rechtspositie, werkplekinrichting, uitkering, terugkeer in een parttime functie, risico bij kinderziekten en thuiswerken. Ook wordt een aantal keren genoemd dat de werknemer is gewezen op plaatsen waarin informatie te vinden was zoals in het personeelshandboek of de cao, of op het intranet.

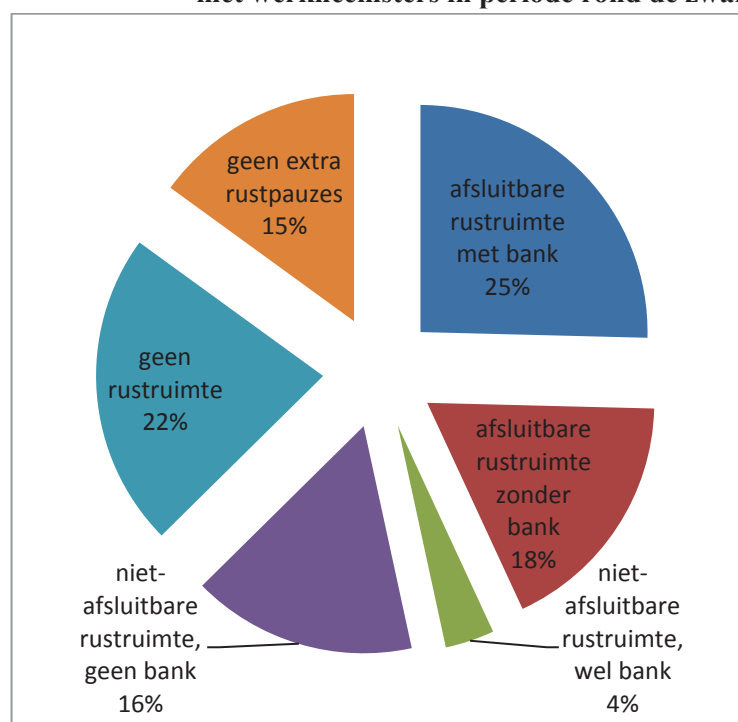
Rustpauzes en rustruimte

Van de bedrijven met werknemers in de periode rond de zwangerschap, heeft 85% deze werknemers in de gelegenheid gesteld om extra rustpauzes te nemen; 15% heeft dit dus niet gedaan. Deze pauzes slaan niet op eventuele pauzes om te kolven of borstvoeding te geven.

In 72% van de bedrijven met werknemers in de periode rond de zwangerschap in dienst, is een speciale rustruimte voor deze werknemers aanwezig; in 47% van de bedrijven is deze ruimte afsluitbaar en in 25% van de bedrijven is deze niet afsluitbaar. Dat is verbeterd ten opzichte van de vorige meting in 2010 toen nog 41% van de bedrijven geen speciale rustruimte had (en 59% wel). Als gekeken wordt naar bedrijven die hun werknemers in de periode rond de zwangerschap in de gelegenheid heeft gesteld om te rusten, heeft 74% een rustruimte; 51% afsluitbaar en 23% niet afsluitbaar en is in bijna de helft (46%) van de rustruimtes een bed of bank aanwezig.

Wanneer de kenmerken van de rustruimtes worden gecombineerd, kan de figuur 4.1.2 worden gemaakt. De percentages in de figuur zijn gebaseerd op de bedrijven met werknemers in de periode rond de zwangerschap in dienst. In de figuur is bijvoorbeeld terug te vinden dat 15% van de bedrijven met de doelgroep in dienst, de doelgroep niet in de gelegenheid stelt om extra rustpauzes te houden. In 22% van de bedrijven kunnen de werknemers in de periode rond de zwangerschap wel extra rustpauzes houden maar is er geen rustruimte. In de rest van de bedrijven is er wel een rustruimte voor de extra pauzes, maar de kenmerken van de rustruimte verschillen. 25% van de bedrijven met werknemers in de periode rond de zwangerschap in dienst stelt deze werknemers in de gelegenheid om extra rustpauzes te houden in een afsluitbare rustruimte met een bed of bank.

Figuur 4.1.2 Bedrijven naar rustpauzes en kenmerken rustruimte (in procenten van bedrijven met werkneemsters in periode rond de zwangerschap, n=758)

Kolfruimte

Van de bedrijven met werkneemsters in de periode rond de zwangerschap had 77% een kolfruimte. Overigens geven in niet al deze bedrijven werkneemsters borstvoeding; waar dat niet gebeurt hoeft ook geen kolfruimte te zijn. In tabel 4.1.3 zijn de kenmerken van de kolfruimtes weergegeven. In de meeste gevallen is de kolfruimte dezelfde als de rustruimte voor zwangeren en in de meeste gevallen is deze ruimte afsluitbaar.

Tabel 4.1.3 Bedrijven naar kenmerken kolfruimte (in % van bedrijven met werkneemsters in periode rond zwangerschap; n=758)

Kenmerken kolfruimte	%
zelfde ruimte als rustruimte (afsluitbaar)	41
zelfde ruimte als rustruimte (niet afsluitbaar)	18
aparte kolfruimte (afsluitbaar)	12
aparte kolfruimte (niet afsluitbaar)	6
<i>subtotaal wel kolfruimte</i>	<i>77</i>
geen kolfruimte	24
Totaal	100

Van de bedrijven met werkneemsters in de periode rond zwangerschap, heeft 58% deze werkneemsters (ook) in de gelegenheid gesteld om naar de baby toe te gaan. Van de bedrijven met werkneemsters in periode rond de zwangerschap zonder kolfruimte heeft 45% deze werkneemsters wel in de gelegenheid gesteld om naar de baby toe te gaan. Van alle bedrijven met werkneemsters in periode rond de zwangerschap was er in 12% van de gevallen geen kolfruimte aanwezig en waren de werkneemsters ook niet in de gelegenheid gesteld om naar de baby toe te gaan. Bij de grote bedrijven (meer dan 100 werknemers) is dat percentage aanzienlijk lager: 7%.

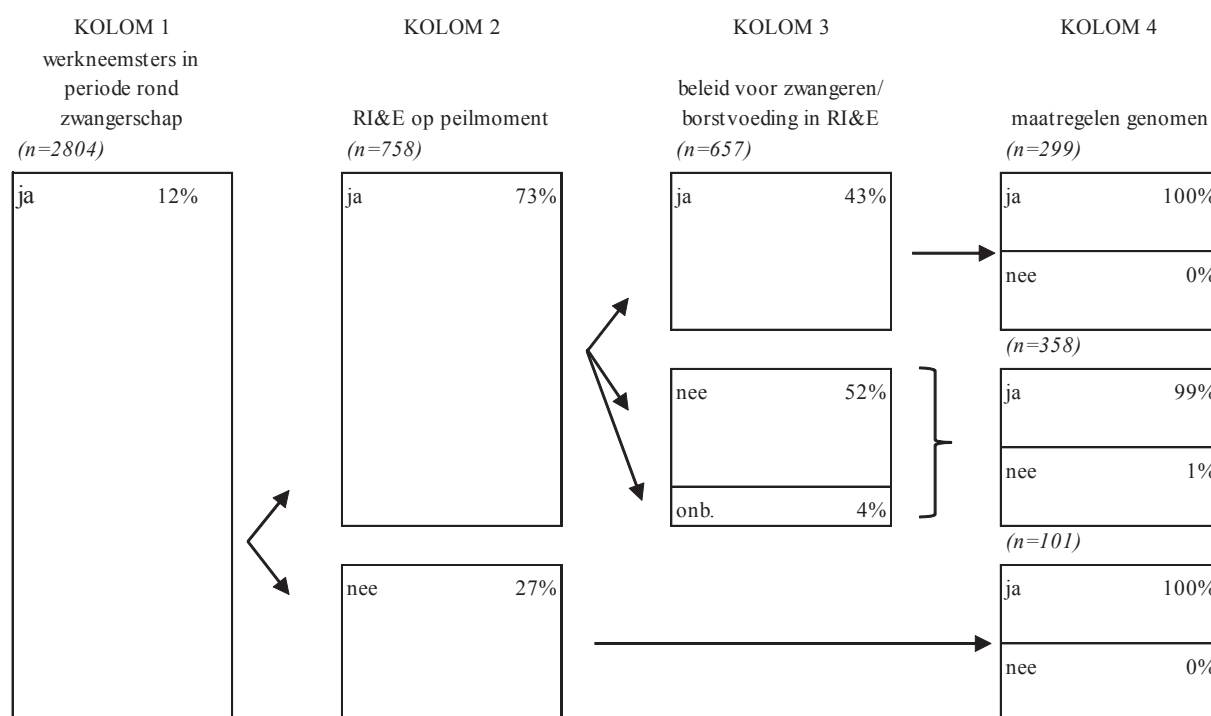
Werknemsters in de periode rond de zwangerschap, de RI&E en getroffen maatregelen

Figuur 4.1.3 geeft schematisch de samenhang weer tussen de aanwezigheid van de doelgroep werknemers in de periode rond de zwangerschap, de aanwezigheid van een risico-inventarisatie en – evaluatie en de aandacht voor de doelgroep in de RI&E.

In kolom 1 van de figuur staat het percentage bedrijven waar de doelgroep voorkomt en in kolom 2 het percentage bedrijven dat beschikt over een RI&E. Van de bedrijven met werknemers in de periode rond de zwangerschap (in de 12 maanden voorafgaande aan het bedrijfsbezoek) had 73% een RI&E. Van deze bedrijven heeft 43% beleid voor zwangere werknemers en werknemers die borstvoeding geven opgenomen in de RI&E.

Kolom 3 laat zien dat vrijwel alle bedrijven met werknemers in de periode rond zwangerschap maatregelen hebben genomen, ongeacht of er een RI&E is opgesteld en of daar aandacht voor dit onderwerp was. Maatregelen zijn de hiervoor al besproken zaken als het geven van voorlichting, faciliteren van extra rustpauzes, het beschikbaar stellen van een kolfruimte of ruimte geven om zelf naar de baby te gaan.

Figuur 4.1.3 Aanwezigheid werknemers in periode rond de zwangerschap, aanwezigheid RI&E en beleid voor doelgroep in de RI&E

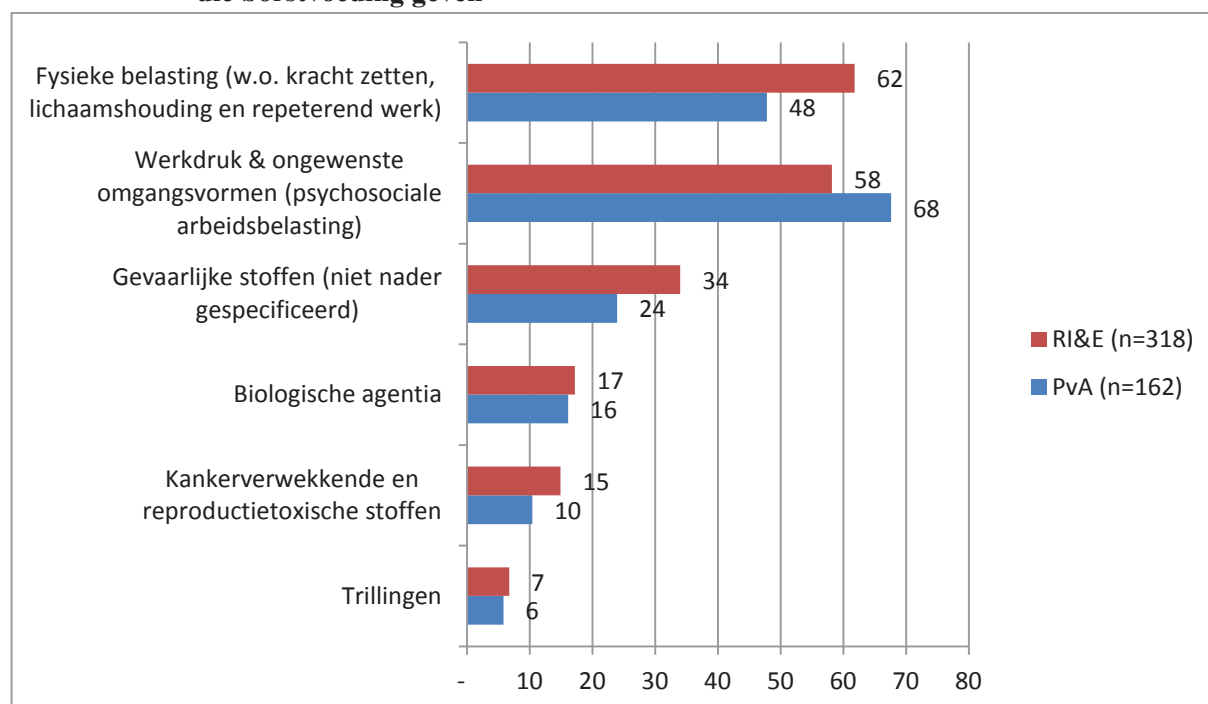

Wanneer gekeken wordt naar alle bedrijven die een RI&E hebben, dan besteedt 22% van hen aandacht aan zwangere werknemers en werknemers die borstvoeding geven. Binnen de groep bedrijven die in de RI&E aandacht besteed aan zwangeren is voor een aantal risicofactoren nagegaan of die worden onderkend voor zwangere werknemers en werknemers die borstvoeding geven (zie figuur 4.1.4). Voor de bedrijven met een RI&E en een plan van aanpak is gekeken hoeveel procent (voor de doelgroep) maatregelen in het plan van aanpak heeft voor de verschillende risicofactoren. In de figuur is te zien dat bedrijven die in hun RI&E of plan van aanpak aandacht besteden aan de groep zwangere werknemers en werknemers die borstvoeding geven, relatief vaak aandacht besteden aan fysieke

belasting (62% in de RI&E en 48% in het plan van aanpak). Ook psychosociale belasting en gevaarlijke stoffen worden relatief vaak genoemd.

Van de bedrijven met een RI&E op peilmoment en aandacht voor de doelgroep in die RI&E heeft 35% ook een plan van aanpak waarin maatregelen zijn opgenomen voor zwangere werkneemsters of werkneemsters die borstvoeding geven. Op deze bedrijven zijn de percentages met betrekking tot het plan van aanpak in de figuur gebaseerd.

Figuur 4.1.4 Risicofactoren opgenomen in de RI&E en het plan van aanpak bij bedrijven die in de RI&E aandacht hebben voor zwangere werkneemsters en werkneemsters die borstvoeding geven*

* meerdere antwoorden mogelijk

4.2 Arbeid door jongeren

In het Arbobesluit worden voor jeugdige werknemers specifieke regels gesteld. Zo is een werkgever verplicht in de RI&E speciaal aandacht te besteden aan de arbeidsomstandigheden van jeugdige werknemers. Bepaalde werkzaamheden die gevaar opleveren of schadelijk zijn voor de gezondheid zijn (absoluut) verboden. Enige uitzondering is dat het niet verboden is om tijdens een praktijkstage te werken met persoonlijke beschermingsmiddelen. Werkzaamheden die wel zijn toegestaan mogen alleen onder deskundig toezicht worden uitgevoerd. De mate van toezicht hangt af van het soort werk dat wordt uitgevoerd. Zowel de werkgever als de ouders of verzorgers zijn verantwoordelijk voor het naleven van de regels.

De werkgever moet jongeren in de gelegenheid stellen om een arbeidsgezondheidskundig onderzoek te ondergaan, wanneer uit de RI&E blijkt dat jongere werknemers arbeid moeten verrichten waaraan specifieke gevaren, met name voor arbeidsongevallen als gevolg van het gebrek aan werkervaring, het niet goed kunnen inschatten van gevaren en het niet voltooid zijn van de geestelijke en lichamelijke ontwikkeling van de jeugdige werknemer, zijn verbonden.

Ook bij voorlichting en onderricht dient de werkgever rekening te houden met de aan de jeugdige leeftijd inherente beperkte werkervaring en onvoltooide lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van deze werknemers.

In dit hoofdstuk wordt zowel ingegaan op de jeugdige werknemers die naast hun opleiding betaald werk verrichten, als op de jongeren die in het kader van hun opleiding werkzaam zijn (stagiaires). Onder de eerstgenoemde groep jeugdige werknemers moeten we denken aan jongeren met een vaste bijbaan en uitzend- en vakantiekrachten. Deze groepen tezamen zullen hierna kortweg worden aangeduid met de term ‘jongere werknemers’²¹.

Aan de orde komen de volgende onderwerpen: type bedrijven waar jongere werknemers werkzaam zijn, het aantal jongere werknemers naar sector en bedrijfsomvang, arbeidsduur en -tijden, alsmede arbeidsrisico's waar jongere werknemers mee worden geconfronteerd, voorlichting, onderricht, werken onder toezicht en aandacht voor jongeren in de RI&E.

Bij de analyse van de resultaten worden de volgende leeftijdscategorieën onderscheiden:

- de groep van 13 en 14 jaar oud die onder strenge voorwaarden een beperkt aantal werkzaamheden, bijvoorbeeld hand- en spandiensten (geen zelfstandige werkzaamheden), mogen verrichten;
- de 15-jarigen die iets langer mogen werken en een aantal extra taken kunnen uitoefenen, bijvoorbeeld ochtendkranten bezorgen, in een winkel vakken vullen of helpen bij het inpakken;
- de groep van 16 en 17 jaar oud. Deze groep mag langer werken en ook veel meer soorten arbeid verrichten. Niettemin zijn bepaalde omstandigheden en werkzaamheden die tot specifieke gevaren kunnen leiden alleen toegestaan als het toezicht daarop zodanig georganiseerd is dat de gevaren worden voorkomen.

Aanwezigheid doelgroep

Bedrijven

Ruim één op de tien bedrijven (13%) geeft aan jongere werknemers in dienst te hebben. In Tabel 4.2.1 is dit weergegeven voor verschillende leeftijdscategorieën jongeren en voor verschillende sectoren en grootteklassen van bedrijven. Meestal gaat het bij bedrijven met jongeren in dienst om werknemers van 16 of 17 jaar (12%). Drie procent van de bedrijven heeft werknemers van 15 jaar in dienst en minder dan 1% heeft jongeren van 13 of 14 jaar in dienst. Uit de tabel is ook af te lezen dat grote en middelgrote bedrijven vaker jonge werknemers in dienst te hebben dan kleine bedrijven. In relatief veel bedrijven in de horeca en landbouw werken jongeren (respectievelijk 39% en 32%).

²¹ In de Arbeidstijdenwet worden jongeren onder de 16 jaar aangeduid met de term kind en 16 en 17 jarigen met jeugdige werknemer.

Tabel 4.2.1 Bedrijven met jongere werknemers per leeftijdscategorie, naar grootteklasse en sector (in % alle bedrijven, n=2804)

Grootteklasse	leeftijdscategorie			totaal jongeren %
	13 - 14 jr.	15 jr.	16 - 17 jr.	
	%	%	%	
1 - 9 wrkn. w.v.	<1	2	9	10
1 - 4 wrkn.	<1	2	8	9
5 - 9 wrkn.	1	4	13	14
10 - 99 wrkn. w.v.	2	7	22	23
10 - 49 wrkn.	2	7	22	23
50 - 99 wrkn.	1	6	22	23
100 of meer wrkn.	1	6	24	25
Sector				
Landbouw	8	15	30	32
Industrie	<1	3	13	15
Bouwnijverheid	<1	1	5	6
Handel	<1	3	12	13
Horeca	1	12	36	39
Vervoer en Informatie	<1	1	4	4
Financiële dienstverlening	<1	1	2	2
Zakelijke dienstverlening	<1	<1	3	3
Overheid	2	8	12	14
Onderwijs	<1	<1	10	10
Zorg	<1	<1	6	6
Overige dienstverlening	<1	3	17	18
Totaal	1	3	12	13

Werknemers

In tabel 4.2.2 is het aantal werkzame jongeren per leeftijdscategorie naar grootteklasse en sector weergegeven. In totaal werken er grofweg ongeveer 325 duizend jongeren in bedrijven en instellingen. Het overgrote deel hiervan (naar schatting 254 duizend) is 16 of 17 jaar. In de groot- en detailhandel en reparatie van auto's werkt absoluut gezien het grootste aantal jongeren (naar schatting 111 duizend), gevolgd door de horeca (40 duizend). 120 duizend jongeren werken in middelgrote bedrijven en 121 duizend jongeren werken in grote bedrijven.

Tabel 4.2.2 Aantal werkzame jongeren in bedrijven per leeftijdscategorie, naar grootteklasse en sector

Grootteklasse	leeftijdscategorie			totaal jongeren x1000
	13 - 14 jr.	15 jr.	16 - 17 jr.	
	x1000	x1000	x1000	
1 - 9 wrkn. w.v.	4	16	63	84
1 - 4 wrkn.	3	10	38	51
5 - 9 wrkn.	1	6	26	32
10 - 99 wrkn. w.v.	2	24	94	120
10 - 49 wrkn.	2	22	75	99
50 - 99 wrkn.	0	2	19	21
100 of meer wrkn.	5	19	96	121
Sector				
Landbouw	5	10	23	37
Industrie	<1	1	18	19
Bouwnijverheid	<1	<1	2	2
Handel	6	35	111	152
Horeca	<1	10	40	50
Vervoer en Informatie	<1	<1	3	3
Financiële dienstverlening	<1	<1	2	3
Zakelijke dienstverlening	<1	<1	4	5
Overheid	<1	<1	3	3
Onderwijs	<1	<1	9	9
Zorg	<1	<1	25	25
Overige dienstverlening	<1	1	15	16
Totaal	11	60	254	325
Totaal in %	3	18	78	100

Kenmerken van werk door jongeren*Arbeidstijden*

In tabel 4.2.3 zijn de werkdagen van jongere werknemers weergegeven. Bedrijven laten jongere werknemers die 13 tot met 15 jaar zijn voornamelijk in het weekend werken (42%). Er zijn te weinig bedrijven in de steekproef met 13 tot 15-jarige werknemers om daarover betrouwbare uitspraken te kunnen doen over de afzonderlijke sectoren.

Jongere werknemers in de leeftijd 16 tot met 17 jaar werken voornamelijk door de week (38%). In de sector industrie komt dit het meest voor (65%). Daarentegen werkt in de sector horeca slechts 8% van de jongeren in de leeftijd 16 tot met 17 jaar voornamelijk door de week; 39% werkt voornamelijk in het weekend en 53% zowel door de week als in het weekend. In de sector handel zijn deze percentages respectievelijk 39%, 38% en 23%. In de andere sectoren is of het percentage klein is of het niet mogelijk is om betrouwbare uitspraak te doen wegens het kleine aantal bedrijven (zie bijlage IV, vraag 22_7_2).

Tabel 4.2.3 Werkdagen van jongere werknemers (in % van bedrijven met jongere werknemers)

Werkdagen	13 t/m 15 jaar (n=133) %	16 t/m 17 jaar (n=450) %
Voornamelijk door de week	22	38
Voornamelijk in het weekend	42	30
Zowel door de week als in het weekend	36	33
Totaal	100	100

Arbeidsduur

In tabel 4.2.4 zijn de werktijden van jongere werknemers weergegeven. Vrijwel alle bedrijven laten jongere werknemers voornamelijk tussen 6.00 uur en 23.00 uur werken.

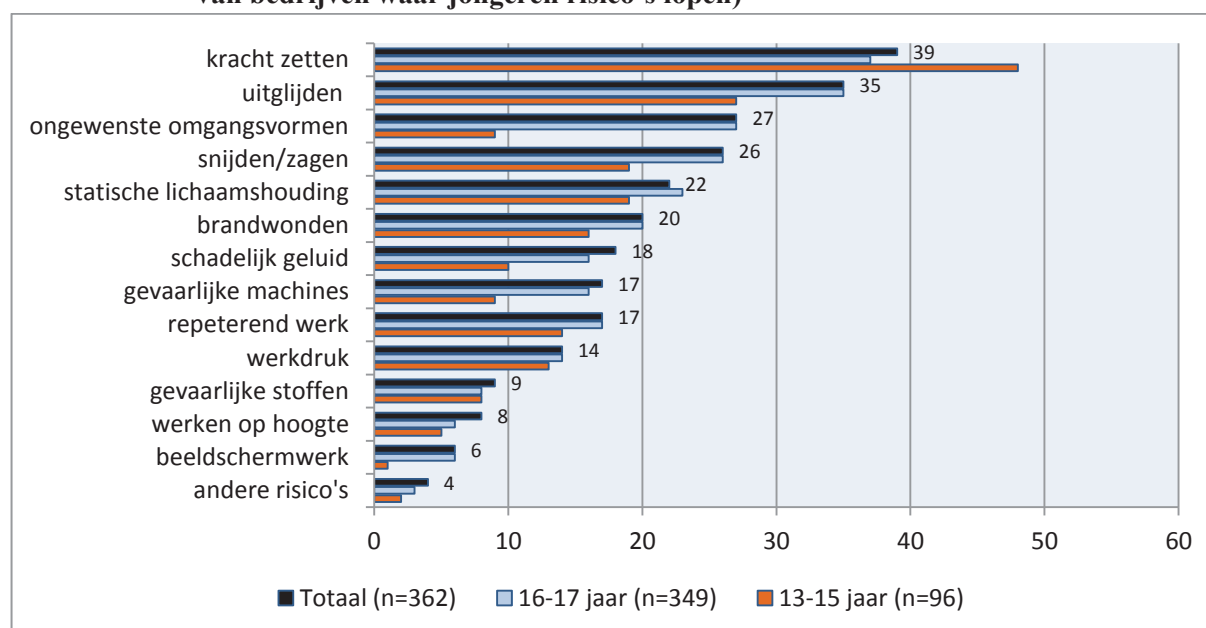
Tabel 4.2.4 Werktijden van jongere werknemers (in % van bedrijven met jongere werknemers)

Werktijden	13 t/m 15 jaar (n=138) %	16 t/m 17 jaar (n=455) %
Tussen 6.00/7.00 uur en 23.00 uur*	95	98
Tussen 23.00 uur en 6.00/7.00 uur	<1	<1
Op alle voorkomende tijdstippen	1	2
Anders	4	<1
Totaal	100	100

* voor 13-15-jarigen is dat 7.00 uur; voor 16-17-jarigen is dat 6.00 uur

Arbeidsrisico's

Bij tweederde van de bedrijven waar jongeren werken, worden zij blootgesteld aan één of meerdere arbeidsrisico's. In figuur 4.2.1 is weergegeven om welke arbeidsrisico's dat gaat.

Figuur 4.2.1 Arbeidsrisico's waar jongere werknemers mee worden geconfronteerd (als % van bedrijven waar jongeren risico's lopen)*

* Blootstelling aan meerdere risico's mogelijk. De schattingen van de blootstelling aan arbeidsrisico's bij 13-15 jaar zijn indicatief wegens het geringe aantal waarnemingen

Jongeren worden het meest geconfronteerd met kracht zetten (tillen, dragen, duwen of trekken). Ook uitglijden of ongewenste omgangsvormen zijn risico's waarmee jongeren veel te maken hebben. Ook snijden en zagen of ongewenste omgangsvormen zijn risico's waarmee jongeren veel te maken hebben.

Nemen van maatregelen

Persoonlijke beschermingsmiddelen

Bij de bedrijven waar jongeren werken en waar jongeren aan risico's worden blootgesteld worden in één op de vier gevallen altijd persoonlijk beschermingsmiddelen (PBM) zoals speciale kleding, veiligheidsschoeisel, helmen en veiligheidsbrillen door jongeren gebruikt indien de werkzaamheden dat vereisen. In één op de tien gevallen worden er geen PBM's gebruikt terwijl die wel gebruikt moeten worden. Zie tabel 4.2.5. Jongeren tot en met 15 jaar mogen geen arbeid verrichten waarbij PBM's moeten worden gedragen om het risico tegen te gaan.

Tabel 4.2.5 Het gebruiken van persoonlijke beschermingsmiddelen door jongeren, wanneer de werkzaamheden dat vereisen (als % van bedrijven waar jongeren werken)

	leeftijdscategorie		Totaal (n=376)
	13-15 jr. (n=96)	16 - 17 jr. (n=349)	
Gebruik PBM's	%	%	%
Altijd	32	40	40
Meestal	3	5	5
Soms	5	3	3
Nooit	10	11	10
Niet van toepassing	50	41	42
Totaal	100	100	100

Voorlichting, onderricht en werken onder toezicht

Jongere werknemers mogen alleen werken onder adequaat toezicht, afhankelijk van het soort werk. Zo mogen jeugdigen (16 en 17 jarigen) alleen met gevaarlijke machines werken onder deskundig toezicht. In het onderzoek is aan de werkgevers gevraagd of jongeren worden voorgelicht en geïnstrueerd over mogelijke risico's en / of er volgens de werkgever adequaat toezicht op jongeren wordt gehouden. De resultaten hiervan staan in tabel 4.2.6. Uit de tabel blijkt bijvoorbeeld dat ongeveer zeven op de tien bedrijven met jongeren in dienst aangeeft altijd voorlichting en instructie over de risico's en gevaren te geven. Ongeveer één op de tien van de bedrijven doet dit niet. Circa acht op de tien bedrijven met jongeren in dienst geeft aan altijd adequaat toezicht te houden.

Tabel 4.2.6 Voorlichting en instructie van jongeren, toezicht op jongeren (in % van bedrijven met jongeren in dienst; n=488)

	Voorlichting en instructie risico's werkzaamheden?	Adequaat toezicht tijdens uitoefening werkzaamheden?
	%	%
Altijd	68	78
Meestal	16	19
Soms	7	3
Nooit	9	<1
Totaal	100	100

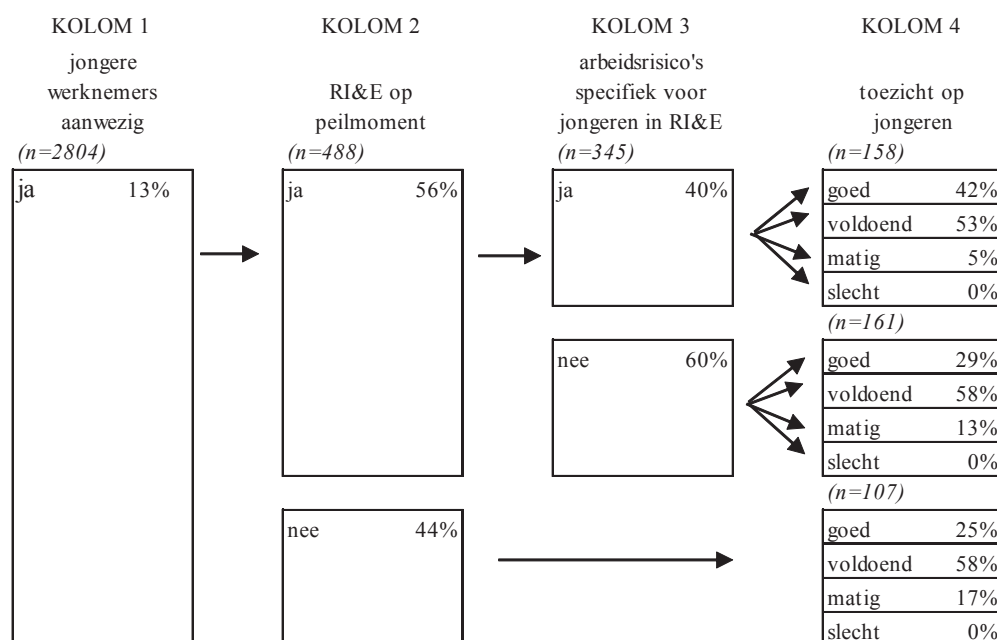
Beoordeling door de inspecteur van het toezicht op jongeren

De inspecteur is gevraagd om een oordeel te geven over het toezicht op de jongere werknemer. De inspecteurs hebben het toezicht op de jongere werknemer bij 89% van de bedrijven kunnen beoordelen (zie bijlage IV, vraag 22_9). Beperkt tot de bedrijven waar wel een oordeel kon worden gegeven zien we het volgende beeld. Inspecteurs beoordelen bij 30% van de bedrijven met jongeren in dienst, het toezicht als goed en bij 58% van de bedrijven als voldoende. In 12% van de gevallen was het oordeel matig (zie bijlage IV, vraag 22_9). Het oordeel van de inspecteurs over het toezicht op de jongeren ondersteunt dus de antwoorden van de werkgevers hierover.

Jongeren, de RI&E en toezicht op de jongeren

Figuur 4.2.2 geeft schematisch de samenhang weer tussen de aanwezigheid van jongere werknemers in een bedrijf, de aanwezigheid van een RI&E, aandacht in de RI&E voor arbeidsrisico's specifiek voor jongeren en het toezicht op de jongere werknemers.

Figuur 4.2.2 Bedrijven met jongere werknemers, aanwezigheid RI&E, aandacht voor arbeidsrisico's jongeren in de RI&E en oordeel inspecteur over toezicht op jongeren

In kolom 1 staat het percentage bedrijven waar jongeren in dienst zijn, namelijk 13%. Uit kolom 2 blijkt dat ruim de helft van de (56%) bedrijven met jongeren in dienst, op het peilmoment een RI&E had. Voor de bedrijven met jongeren in dienst en een RI&E op peilmoment, is in kolom 3 aangegeven dat 40% hiervan in deze RI&E aandacht had voor arbeidsrisico's specifiek voor jongeren. In kolom 4 ten slotte, is voor verschillende categorieën bedrijven aangegeven wat het oordeel van de inspecteur was over het toezicht op de jongeren in deze bedrijven. Het toezicht op jongeren wordt het best beoordeeld in bedrijven met een RI&E waarin aandacht is voor de specifieke arbeidsrisico's van jongeren.

Bijlage I. Methodologische verantwoording

1. Onderzoekspopulatie

Er is sprake van twee onderzoekspopulaties. De eerste wordt gevormd door de in 2014 in Nederland gevestigde bedrijven, instellingen en overheidsinstanties, met uitzondering van bedrijven die zich bezig houden met delfstoffenwinning en de visserij (schepen). De tweede populatie bestaat uit de bij al die bedrijven werkzame werknemers. In tabel 1 en 2 zijn de populaties weergegeven, naar de bij de steekproef gehanteerde onderverdeling naar sectoren en grootteklassen.

De onderzoekseenheden zijn voor beide populaties vestigingen van de bedrijven. Dit uit praktisch oogpunt, enerzijds omdat een bedrijf soms vele vestigingen heeft en de inspectie die niet allemaal bezoekt om een beeld van de arbeidsomstandigheden te krijgen en anderzijds omdat er geen bruikbaar steekproefkader van bedrijven in Nederland is en wel van vestigingen van bedrijven. Zie voor verdere verantwoording hierover de paragraaf steekproef, onderdeel “bedrijven versus vestigingen”.

Tabel 1 Bedrijven in Nederland per 1 januari 2014 (bron CBS met bewerking ISZW), afgerond op honderdtallen

Bedrijfstakken	sectoren	sbi-2008	Grootteklasse (aantal werknemers)						Totaal
			1 - 4	5 - 9	10 - 19	20 - 49	50 - 99	> 100	
A Landbouw, bosbouw en visserij		01,02,03	11.400	3.100	1.400	500	100	0	16.500
C Industrie	Voeding en genot	10,11,12	1.100	900	600	400	200	200	3.300
	Textiel, kleding en lederwaren	13,14,15	700	200	100	100	0	0	1.100
	Houtindustrie	16	500	200	100	100	0	0	900
	Papier, karton en drukkerijen	17,18	1.000	400	300	200	100	100	2.000
	ACKR	19-22	400	200	200	300	100	200	1.500
	Glas, keramische prod. en bouwsm.	23	400	200	100	100	0	0	800
	Metaalproductenindustrie	24,25	1.600	1.000	800	600	200	100	4.300
	Elektrotechnische industrie,	26-27	400	200	200	200	100	100	1.100
	machine/apparaten ind. en repar.	28,33	1.300	700	600	500	200	200	3.500
	Transportmiddelenindustrie	29,30	400	200	100	100	100	100	900
	Meubel	31	1.100	300	200	100	0	0	1.700
	overige industrie	32	1.000	300	200	100	0	100	1.600
D Energievoorziening		35	200	0	0	0	0	0	300
E Water, afval en afvalwaterbeheer		36-39	200	100	100	100	0	100	600
F Bouwnijverheid	Algemene bouw	41	5.200	1.300	800	500	200	100	8.000
	GWV	42	1.100	300	200	200	100	100	1.900
	Gespecialiseerde bouw	43	11.200	3.100	1.800	1.000	300	200	17.400
G Handel	reparatie van auto's	45	7.800	2.600	1.100	400	100	100	12.200
	groothandel	46	16.800	6.000	3.600	2.500	800	600	30.100
	detailhandel	47	29.400	7.900	2.600	1.400	400	300	41.900
H Vervoer en opslag	vervoer over land	49	3.600	1.300	1.000	700	300	200	7.100
	opslag, post en koeriers	52,53	1.900	600	400	300	100	100	3.500
I Horeca	Logiesverstrekking	55	3.400	600	400	300	100	100	4.800
	Restaurants en cafés	56	15.700	6.000	2.300	600	100	100	24.900
J Informatie en communicatie	Uitgeverijen, radio en tv	58-61	2.000	400	200	200	100	100	3.000
	IT-dienstverlening	62-63	6.300	1.600	1.000	700	200	200	10.000
K Financiële instellingen	Bankwezen	64-65	4.200	500	300	100	0	100	5.200
	Overige financiële dienstv.	66	3.000	800	300	200	0	0	4.400
L Verhuur van en handel in onroerend goed		68	12.300	900	400	200	100	100	13.900
M Advisering, onderz. en spec. zak. dienstv.		69-75	26.900	6.500	3.200	1.700	500	400	39.300
N Verhuur van goed. en overige zak. dienstv.		77-82	9.500	3.000	1.900	1.600	700	700	17.400
O Openbaar bestuur		84	0	0	0	100	100	400	700
P Onderwijs		85	4.400	600	600	400	300	800	7.100
Q Gezondheidszorg en welzijn	Gezondheidszorg	86	13.000	4.400	1.200	400	100	300	19.300
	Verpleging en maatsch. dienstv.	87-88	2.700	1.200	900	600	300	700	6.400
R Cultuur, sport en recre., overige dienstv.		90-93	7.200	1.500	800	500	100	100	10.100
S Overige dienstverlening		94-96	10.500	2.600	800	400	100	100	14.500
Totaal			219.400	61.800	30.500	18.200	6.400	7.100	343.300

Opmerkingen over de totstandkoming van tabel 1:

- Bij het bewerken van de populatiegegevens van bedrijven wordt zo goed mogelijk rekening gehouden met de afrondingen die het CBS hanteert. Het CBS rondt af op 5 bedrijven. Subtotalen van sectoren zijn om deze reden exacter dan andere cijfers. Waar mogelijk zijn de subtotalen van sectoren gebruikt. Het totale aantal bedrijven uit de tabel in deze verantwoording komt niet exact overeen met het totaal aantal bedrijven in Nederland. De afrondingsverschillen zijn hiervoor een

reden. Een tweede reden vormt de delfstoffenwinning, deze is niet meegeteld in de populatiematrix.

- De grootteklasse-indeling van de populatiematrix is gebaseerd op het aantal werkzame personen in het bedrijf. Dit is inclusief de eigenaar, meewerkende firmanten en familieleden. Bedrijven met slechts 1 werkzame persoon tellen we niet mee bij de populatiegegevens, omdat deze persoon vermoedelijk de eigenaar is en niet een werknemer. Bedrijven met 2 tot en met 4 werkzame personen gebruiken we als populatiegegevens voor de bedrijven met 1 tot en met 4 werknemers. Daarmee wordt een systematische fout in de uitkomsten gecreëerd en geaccepteerd, waarvan we mogen veronderstellen dat deze over de jaren heen constant zal zijn.
- Voor de kleine landbouwbedrijven (tot 4 werknemers) is in de basisgegevens de populatie van bedrijven groter dan de populatie van banen van werknemers. Dit wordt veroorzaakt doordat de populatie van bedrijven is ingedeeld op basis van werkzame personen en de populatie van banen van werknemers op basis van een grootteklasse-indeling in aantal banen van werknemers. Een bedrijf met nul werknemers en 2 werkzame personen (bijvoorbeeld een boer en een boerin die als echtpaar samen een boerderij bezitten en geen werknemers hebben) komt wel in de populatie van bedrijven met 2-4 werkzame personen, maar niet in de populatie van banen van werknemers. Hierdoor kan de populatie werknemers kleiner uitpakken dan de populatie bedrijven. Voor deze cel zijn de gebruikte populatiegegevens van bedrijven dus niet geschikt. Dit is als volgt opgelost: de populatie van kleine landbouwbedrijven (tot 4 werknemers) hebben we geschat door de populatie van banen van werknemers in deze cel te delen door het gemiddeld aantal werknemers in deze bedrijven in de steekproef.

Tabel 2. Banen van werknemers in Nederland per december 2013 (bron CBS met bewerking ISZW), afgerond op honderdtallen

Bedrijfstakken	sectoren	sbi-2008	1 - 4	5 - 9	10 - 19	20 - 49	50 - 99	> 100	Totaal
A Landbouw, bosbouw en visserij		01,02,03	22.700	18.800	20.200	17.700	6.200	11.300	96.800
C Industrie	Voeding en genot	10,11,12	3.900	8.200	10.900	15.400	14.700	71.200	124.200
	Textiel, kleding en lederwaren	13,14,15	1.800	1.500	1.600	2.800	2.000	5.000	14.700
	Houtindustrie	16	1.000	1.300	1.700	3.100	3.000	2.400	12.600
	Papier, karton en drukkerijen	17,18	2.200	3.100	4.200	7.600	5.900	19.100	42.100
	ACKR	19-22	1.800	1.900	3.700	8.900	11.500	65.000	92.900
	Glas, keramische prod. en bouwsm.	23	900	1.000	1.700	2.400	3.100	14.300	23.400
	Metaalproductenindustrie	24,25	4.600	7.200	12.100	21.300	17.800	38.700	101.700
	Elektrotechnische industrie,	26-27	1.800	2.000	3.600	5.500	6.400	27.900	47.100
	machine/apparaten ind. en repar.	28,33	4.200	5.300	9.300	16.500	17.900	63.400	116.700
	Transportmiddelenindustrie	29,30	1.100	1.400	2.100	4.100	4.000	23.700	36.400
	Meubel	31	2.000	2.000	3.100	3.800	1.500	5.600	18.000
	overige industrie	32	2.200	2.100	2.600	2.800	2.100	108.600	120.400
D Energievoorziening		35	300	200	200	600	700	23.500	25.500
E Water, afval en afvalwaterbeheer		36-39	900	1.100	1.700	4.200	3.300	26.300	37.600
F Bouwnijverheid	Algemene bouw	41	10.100	9.600	13.700	17.000	13.200	30.000	93.600
	GWV	42	1.900	2.200	3.400	5.800	3.800	39.000	56.200
	Gespecialiseerde bouw	43	19.400	21.500	28.300	35.600	20.900	64.700	190.300
G Handel	reparatie van auto's	45	16.700	17.700	17.500	16.500	11.300	37.500	117.200
	groothandel	46	51.500	47.400	58.900	85.500	58.500	160.300	462.200
	detailhandel	47	72.300	65.700	53.500	86.000	44.500	400.200	722.100
H Vervoer en opslag	vervoer over land	49	6.600	8.900	14.900	27.100	26.000	96.700	180.100
	opslag, post en koeriers	52,53	5.600	5.200	6.500	12.500	8.800	115.800	154.400
I Horeca	Logiesverstrekking	55	4.300	5.500	7.600	12.200	7.500	28.000	65.100
	Restaurants en cafes	56	66.100	61.500	48.500	30.400	15.400	49.500	271.400
J Informatie en communicatie	Uitgeverijen, radio en tv	58-61	4.700	3.400	4.100	6.300	5.500	59.300	83.300
	IT-dienstverlening	62-63	17.700	11.900	16.400	21.200	15.000	64.100	146.300
K Financiële instellingen	Bankwezen	64-65	59.300	4.500	4.500	5.300	3.600	174.000	251.300
	Overige financiële dienstv.	66	14.400	6.600	5.500	5.700	3.500	12.400	48.000
L Verhuur van en handel in onroerend goed		68	14.900	5.700	5.700	8.200	8.100	24.500	67.100
M Advisering, onderz. en spec. zak. dienstv.		69-75	98.600	52.200	52.700	62.800	39.700	173.700	479.700
N Verhuur van goed. en overige zak. dienstv.		77-82	30.300	26.700	36.800	70.900	72.900	576.200	813.800
O Openbaar bestuur		84	200	100	600	2.900	10.800	499.900	514.500
P Onderwijs		85	10.100	6.600	12.600	20.800	29.500	435.400	514.900
Q Gezondheidszorg en welzijn	Gezondheidszorg	86	37.700	27.800	17.200	12.900	9.600	432.200	537.400
	Verpleging en maatsch. dienstv.	87-88	12.900	12.600	17.800	29.800	36.700	724.300	834.100
R Cultuur, sport en recr., overige dienstv.		90-93	22.700	16.300	17.900	22.500	15.100	35.400	129.900
S Overige dienstverlening		94-96	34.100	21.100	15.000	16.700	12.300	42.600	141.700
Totaal			663.400	498.000	538.200	731.200	572.200	4.781.700	7.784.900

Opmerking bij tabel 2: van 24 van de 228 cellen in de steekproefmatrix was het aantal banen niet exact bekend; het CBS vertrekt uit privacy-overwegingen deze informatie niet. Het gaat daarbij in totaal om circa 400.000 van de 7,8 mln. banen in totaal. Op basis van de wel bekende rij- en kolomtotalen zijn deze aantallen via een iteratieproces geschat.

2. Steekproef

Een gestratificeerde steekproef met omvang 2.804 is getrokken uit een door de Inspectie SZW bewerkt bestand van de Kamer van Koophandel (KvK-bestand) met daarin alle vestigingen van bedrijven in Nederland.²² Stratificatie is nodig omdat inzicht gewenst is in afzonderlijke economische sectoren en afzonderlijk grootteklassen van bedrijven. Bij een enkelvoudige aselechte steekproef zouden kleine sectoren en grotere bedrijven nauwelijks in de steekproef voorkomen. De steekproef is gestratificeerd naar 38 economische sectoren en 6 grootteklassen. De steekproefmatrix bestaat zodoende uit 38 x 6 = 228 cellen (of strata). Tabel 3 geeft de steekproefmatrix.

Tabel 3. Steekproef bedrijven AIB 2014

Bedrijfstakken	sectoren	sbi-2008	Grootteklasse (aantal werknemers)						Totaal
			1 - 4	5 - 9	10 - 19	20 - 49	50 - 99	> 100	
A Landbouw, bosbouw en visserij		01,02,03	83	19	11	8	6	7	134
C Industrie	Voeding en genot	10,11,12	9	2	4	8	7	10	40
	Textiel, kleding en lederwaren	13,14,15	12	4	8	4	3	4	35
	Houtindustrie	16	17	5	10	4	7	4	47
	Papier, karton en drukkerijen	17,18	8	9	4	4	6	4	35
	ACKR	19-22	5	4	4	7	8	8	36
	Glas, keramische prod. en bouwsm.	23	14	9	13	2	5	5	48
	Metaalproductenindustrie	24,25	13	9	6	8	10	5	51
	Elektrotechnische industrie,	26-27	5	4	2	6	5	6	28
	machine/apparaten ind. en repar.	28,33	4	6	7	10	5	11	43
	Transportmiddelenindustrie	29,30	7	4	6	4	4	3	28
	Meubel	31	11	5	4	8	2	5	35
	overige industrie	32	12	8	3	13	1	5	42
D Energievoorziening		35	5	7	4	3	6	7	32
E Water, afval en afvalwaterbeheer		36-39	13	5	7	8	4	4	41
F Bouwnijverheid	Algemene bouw	41	32	12	8	13	5	8	78
	GWV	42	24	13	10	5	4	6	62
	Gespecialiseerde bouw	43	34	15	8	17	10	11	95
G Handel	reparatie van auto's	45	35	14	7	8	8	6	78
	groothandel	46	42	27	22	24	26	26	167
	detailhandel	47	52	23	23	23	17	26	164
H Vervoer en opslag	vervoer over land	49	11	10	5	10	11	13	60
	opslag, post en koeriers	52,53	9	13	5	8	6	13	54
I Horeca	Logiesverstrekking	55	23	7	11	14	11	8	74
	Restaurants en cafés	56	39	21	24	11	5	5	105
J Informatie en communicatie	Uitgeverijen, radio en tv	58-61	17	16	5	5	2	8	53
	IT-dienstverlening	62-63	13	19	6	9	5	8	60
K Financiële instellingen	Bankwezen	64-65	33	8	4	3	5	13	66
	Overige financiële dienstv.	66	35	12	5	9	5	5	71
L Verhuur van en handel in onroerend goed		68	44	2	4	8	4	7	69
M Advisering, onderz. en spec. zak. dienstv.		69-75	39	30	18	19	27	22	155
N Verhuur van goed. en overige zak. dienstv.		77-82	29	13	15	26	15	53	151
O Openbaar bestuur		84	5	3	5	3	9	40	65
P Onderwijs		85	41	19	10	16	13	33	132
Q Gezondheidszorg en welzijn	Gezondheidszorg	86	32	23	14	3	6	30	108
	Verpleging en maatsch. dienstv.	87-88	17	23	14	18	10	36	118
R Cultuur, sport en recre., overige dienstv.		90-93	32	14	7	12	3	6	74
S Overige dienstverlening		94-96	32	15	5	5	9	4	70
Totaal			888	452	328	366	295	475	2.804

Opmerkingen bij de steekproefmatrix:

- **Steekproeftrekking:** bij sociaalwetenschappelijk onderzoek is het gebruikelijk de steekproefomvang af te stemmen op de onderwerpen die men wil onderzoeken en de empirische verdeling van

²² Het KvK-bestand is opgenomen in het geautomatiseerde informatiesysteem I-net van de Inspectie SZW, verder aangevuld met informatie die de Inspectie SZW tijdens inspecties en onderzoeken bij bedrijven heeft verzameld.

bepaalde belangrijke kenmerken van de populatie die relevant zijn voor het onderzoek. De steekproefomvang wordt zo gekozen dat men met een gekozen betrouwbaarheid uitspraken kan doen. Gebruikelijk is een 95% betrouwbaarheidsinterval. Er kunnen ook andere overwegingen zijn bij het bepalen van de steekproefomvang zoals beschikbaar budget, of in dit geval de beschikbare inspectiecapaciteit. Het maximum aantal bezoeken van circa 1.400 per kalenderjaar stond bij aanvang vast. Om tot de benodigde 2.800 vestigingen te komen, is de helft van de bezoeken in (de laatste maanden van) 2013 afgelegd en de andere helft in (de eerste maanden van) 2014.

Bij het bepalen van de steekproefsamenstelling is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van een proportionele verdeling en aanvullende informatie over de verdeling van het beschikken over een RI&E (als belangrijk element van de kernbepalingen uit het Arbobesluit). Van een zuiver proportionele steekproefverdeling is afgeweken bij de bedrijven met 9 werknemers en minder en bij de grootteklassen '100 werknemers en meer'. Voor de grootteklasse '100 werknemers en meer' is een groter dan proportioneel aantal bedrijven geselecteerd. In de grootteklasse '1-4' en '5-9' werknemers zijn kleiner dan proportionele aantallen bedrijven geselecteerd. Dat was nodig vanwege de opbouw van de vragenlijst. Met name bij conditionele vragen die afhankelijk zijn van de beantwoording van een voorgaande vraag, zijn meer waarnemingen in een groep bedrijven nodig om nog een betrouwbare uitspraak te kunnen doen dan bij enkelvoudige vragen. Ook is in bepaalde kleinere sectoren een meer dan proportioneel aantal bedrijven in de steekproef getrokken, opdat ook over een dergelijke sector relevante informatie kan worden opgesteld.

- **Bedrijven versus vestigingen:** de Inspectie SZW voert het onderzoek uit op het niveau van vestigingen van bedrijven en instellingen. De inspecteur spreekt met de (vertegenwoordiger van de) werkgever van de betreffende vestiging en bekijkt de situatie op de werkvloer ter plekke. De inspecteur legt de bevindingen over de betreffende vestiging vast in de vragenlijst. Een onderzoek op bedrijfsniveau is niet goed mogelijk, omdat de inspecteur dan in feite naar alle vestigingen van het bedrijf zou moeten gaan om het beeld van de arbeidsomstandigheden in het bedrijf te kunnen vormen. De invalshoek "vestiging" is zodoende een bewuste en beredeneerde keuze van de inspectie. Het steekproefkader wordt gevormd door een vestigingenbestand van de Kamer van Koophandel. Probleem is dat dit bestand danig vervuild is met (vestigingen van) bedrijven die inmiddels niet meer bestaan, dan wel een andere hoedanigheid hebben gekregen (in grootteklasse van het aantal werknemers of in bedrijfsactiviteit) dan wel gewoon met onjuiste gegevens in het bestand zijn opgenomen. Als een onjuiste vestiging in de steekproef wordt getrokken, kan deze door een andere gelijksoortige vestiging worden vervangen. Het bestand kan zodoende wel goed dienst doen als steekproefkader, maar niet als doelpopulatie waar de steekproefbevindingen naar gegeneraliseerd (opgehoogd) kunnen worden. Een goede populatie van vestigingen van bedrijven naar bedrijfsactiviteit (of sector) en grootteklasse bestaat niet. Daarom is eerder besloten de steekproefresultaten op te hogen naar de populatie van bedrijven (naar sector en grootteklasse) van het Centraal Bureau van de Statistiek (CBS). Daarmee wordt een systematische fout in de uitkomsten gecreëerd en geaccepteerd. Zo valt te verwachten dat bij grote bedrijven, waar men de arbeidsomstandigheden vanuit het moederbedrijf goed geregeld heeft, ook alle vestigingen hun zaakjes relatief goed op orde zullen hebben. De inspectie treft die vestigingen in de steekproef als kleinere eenheden dan het moederbedrijf zelf. Die positieve uitkomsten bij vestigingen worden vervolgens opgehoogd naar bedrijven van dezelfde (kleinere) grootteklasse, waardoor in die grootteklasse het percentage bedrijven dat het goed doet feitelijk te hoog uitkomt. Omdat naar verwachting deze systematische fout over de jaren heen vrij constant is, geeft de monitor wel degelijk een goed beeld van de trend en de veranderingen in de stand van de arbeidsomstandigheden in Nederland. Elk feitelijk genoemd percentage is op zichzelf evenwel onderhevig (in mindere of meerdere mate) aan de systematische fout.
- **Niet bezochte Sbi-codes:** De in tabel 3 niet genoemde Sbi codes 06, 08, 09, 50 en 51 zijn niet meegenomen in de steekproef- en populatiematrix, omdat deze bedrijven niet worden bezocht voor Arbo in bedrijf. Het gaat om de delfstoffenwinning en vervoer over water en luchtvaart. Dit betekent uiteraard dat de uitkomsten van Arbo in bedrijf 2014 niet gelden voor deze sectoren.

Bij elk van de bezochte bedrijven is vastgesteld hoeveel werknemers er werkzaam zijn. Die aantallen leveren in feite de steekproef werknemers op. Tabel 4 geeft de steekproefmatrix.

Tabel 4. In de steekproef aangetroffen werknemers van bedrijven AIB 2014

Bedrijfstakken	sectoren	sbi-2008	Grootteklasse (aantal werknemers)						Totaal
			1 - 4	5 - 9	10 - 19	20 - 49	50 - 99	> 100	
A Landbouw, bosbouw en visserij		01,02,03	157	131	157	241	424	1.663	2.773
C Industrie	Voeding en genot	10,11,12	17	11	52	261	504	3.619	4.464
	Textiel, kleding en lederwaren	13,14,15	23	29	108	128	242	584	1.114
	Houtindustrie	16	39	36	133	127	490	665	1.490
	Papier, karton en drukkerijen	17,18	19	62	70	119	450	467	1.187
	ACKR	19-22	9	21	55	172	553	1.273	2.083
	Glas, keramische prod. en bouwsm.	23	34	58	167	52	317	721	1.349
	Metaalproductenindustrie	24,25	30	60	82	220	687	629	1.708
	Elektrotechnische industrie, machine/apparaten ind. en repar.	26-27	14	28	26	159	408	2.443	3.078
	Transportmiddelenindustrie	28,33	13	35	88	366	403	1.412	2.317
	Meubel	29,30	17	28	75	106	322	1.140	1.688
	overige industrie	31	22	34	56	230	124	662	1.128
D Energievoorziening		32	29	53	49	408	70	1.379	1.988
E Water, afval en afvalwaterbeheer		35	13	43	49	93	392	1.362	1.952
F Bouwnijverheid		36-39	32	29	110	255	246	882	1.554
	Algemene bouw	41	87	83	115	434	346	1.358	2.423
	GWV	42	47	84	133	163	248	944	1.619
	Gespecialiseerde bouw	43	75	91	117	540	663	1.669	3.155
G Handel	reparatie van auto's	45	83	89	96	260	552	817	1.897
	groothandel	46	104	179	291	706	1.855	3.912	7.047
	detailhandel	47	141	160	308	714	1.188	4.132	6.643
H Vervoer en opslag	vervoer over land	49	18	64	79	302	793	2.673	3.929
	opslag, post en koeriers	52,53	23	89	67	285	433	2.479	3.376
I Horeca	Logiesverstrekking	55	51	51	139	419	801	1.364	2.825
	Restaurants en cafes	56	105	139	315	332	372	731	1.994
J Informatie en communicatie	Uitgeverijen, radio en tv	58-61	40	104	53	158	145	3.529	4.029
	IT-dienstverlening	62-63	32	123	87	261	354	2.412	3.269
K Financiële instellingen	Bankwezen	64-65	76	47	51	114	390	6.555	7.233
	Overige financiële dienstv.	66	89	71	71	346	327	866	1.770
L Verhuur van en handel in onroerend goed		68	112	10	48	270	293	1.564	2.297
M Advisering, onderz. en spec. zak. dienstv.		69-75	89	210	256	631	1.836	12.685	15.707
N Verhuur van goed. en overige zak. dienstv.		77-82	85	92	206	837	1.112	25.445	27.777
O Openbaar bestuur		84	11	21	68	107	702	14.366	15.275
P Onderwijs		85	93	121	129	479	962	13.928	15.712
Q Gezondheidszorg en welzijn	Gezondheidszorg	86	85	147	191	77	415	32.715	33.630
	Verpleging en maatsch. dienstv.	87-88	43	166	183	592	697	13.730	15.411
R Cultuur, sport en recre., overige dienstv.		90-93	67	94	88	417	221	1.074	1.961
S Overige dienstverlening		94-96	74	88	69	123	656	454	1.464
Totaal			2.098	2.981	4.437	11.504	20.993	168.303	210.316

3. Dataverzameling

De geselecteerde vestigingen zijn bezocht door inspecteurs van de Inspectie SZW en in de Horeca door inspecteurs van de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA). De bezoeken hebben plaatsgevonden van augustus 2013 tot en met mei 2014. Vanwege deze lange spanne van onderzoek is er voor gekozen twee peilmomenten in te stellen voor de vraag of er een RI&E aanwezig was:

- voor de bezoeken in 2013 was dat 1 juli 2013;
- voor de bezoeken in 2014 was dat 1 december 2013.

De bedrijfsbezoeken zijn vooraf schriftelijk aangekondigd. Over het algemeen vinden bedrijfsinspecties van de Inspectie SZW onaangekondigd plaats, maar voor dit monitorproject wordt daarop een uitzondering gemaakt. In de aankondiging is de werkgever gevraagd om specifieke documenten gereed te houden, zoals contracten met arbodienstverleners, de RI&E, het plan van aanpak, de ongevalregistratie en arbocatalogus.

De dataverzameling bestaat eruit dat de inspecteur een rondgang maakt door het bedrijf en mondeling een gestructureerde vragenlijst afneemt. Zie bijlage V voor de vragenlijst. Voor de inspecteurs is een

‘onderzoeksaanwijzing’ opgesteld, met informatie over de onderwerpen in de vragenlijst en de manier waarop de vragen moeten worden gesteld en beantwoord. Het doel van deze onderzoeksaanwijzing is het waarborgen van de kwaliteit van de verzamelde gegevens door een uniforme aanpak.

De gesprekspartner bij het bedrijfsbezoek is de werkgever of een andere persoon die als verantwoordelijke fungeert op het gebied van arbeidsomstandigheden. In de aankondigingbrief is de werkgever gewezen op het vergezelschap van het medezeggenschapsorgaan. Dat betekent dat een lid van de ondernemingsraad of de personeelsvertegenwoordiging bij het gesprek aanwezig mag zijn. Gedurende het bedrijfsbezoek is de vragenlijst mondeling door de inspecteur afgenomen. Hoewel de inspecteur voor of na het afnemen van de monitor een rondgang door het bedrijf maakt, is geen echte inspectie uitgevoerd. Als de antwoorden van de werkgever wijzen op het niet naleven van de regelgeving, dan leidt dit niet tot het inzetten van een handhavingstraject. Alleen als bij de rondgang door het bedrijf een misstand is aangetroffen met acute, ernstige risico's voor de veiligheid of gezondheid van de werknemers, is handhavend opgetreden. De gegevens die met deze vragenlijst zijn verzameld, zijn gebaseerd op antwoorden van de werkgever, documenten van het bedrijf over de arbeidsomstandigheden en het oordeel van de inspecteur.

Een groot deel van de vragenlijst bestaat uit vragen waarbij het perspectief van de werkgever als uitgangspunt wordt genomen. Doordat de afname van de vragenlijst in principe gecombineerd is met een rondgang door het bedrijf, heeft de inspecteur de antwoorden van de werkgever kunnen verifiëren en indien daar aanleiding toe was aangevuld met zijn of haar eigen bevindingen. Er zijn situaties waarbij een (volledige) rondgang niet mogelijk was. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een (bouw)aannemer waar de feitelijke werkzaamheden op een andere locatie plaatsvinden.

Daarnaast zijn er vragen die betrekking hebben op papieren documenten zoals contracten met arbo-dienstverleners, de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E), het plan van aanpak en de ongeval-lenregistratie. Bij deze vragen heeft de inspecteur zelf vastgesteld wat daarin is opgenomen. Op deze manier was het voor de inspecteur mogelijk om de antwoorden van de werkgever te verifiëren. Sommige vragen gaan expliciet over het oordeel van de inspecteur over de effectiviteit van maatregelen die een bedrijf heeft genomen, ter voorkoming of vermindering van arbeidsrisico's en over de volledigheid van de RI&E. Bij het beoordelen is de inspecteur afgegaan op de mondelinge informatie die van de werkgever is verkregen tijdens het monitoronderzoek, de documenten die zijn ingezien en (voor zover mogelijk) de eigen waarneming tijdens de rondgang door het bedrijf.

In een aantal gevallen was het niet mogelijk de vragenlijst af te nemen bij het geselecteerde bedrijf of de geselecteerde instelling, bijvoorbeeld omdat het bedrijf was verhuisd, gefailleerd of opgeheven. In deze gevallen is uit een aanvullende steekproef uit hetzelfde stratum een vervangend adres getrokken. De uiteindelijke response is 100%.

4. Analyse

Arbo in bedrijf is een steekproefonderzoek, waarbij uitspraken worden gedaan over bedrijven in Nederland en werknemers of werkzame personen in Nederland. De steekproef is gestratificeerd naar sectoren van bedrijven en grootteklasse van bedrijven. De steekproef kan in een matrix worden weergegeven, waarbij de cellen worden onderscheiden naar grootteklasse en sector. Een deel van de cellen is oververtegenwoordigd in de steekproef en een ander deel is ondervertegenwoordigd. De reden voor deze over- en ondervertegenwoordiging is dat anders sommige categorieën bedrijven te weinig voorkomen in de steekproef zodat er geen uitspraken over gedaan zouden kunnen worden. Een voorbeeld hiervan zijn de grote bedrijven. Hiervan zijn er relatief weinig (er zijn veel meer kleine bedrijven), dus

als we aselekt een steekproef uit alle bedrijven in Nederland trekken, zitten er relatief weinig grote bedrijven in. Conclusies over grote bedrijven kunnen dan niet goed getrokken worden, terwijl hier wel heel veel mensen werken. Zo zijn er ook grote en kleinere sectoren in Nederland. Door sommige categorieën over te vertegenwoordigen en sommige onder te vertegenwoordigen kan dit probleem worden opgelost. Wel moet er dan via een weging van de bedrijven in de steekproef worden gecorrigeerd om goede landelijke uitkomsten per sector, grootteklasse en voor het totaal te krijgen. Dit betekent dat de bedrijven die worden oververtegenwoordigd in de steekproef verhoudingsgewijs een lager gewicht krijgen dan bedrijven die worden ondervertegenwoordigd.

De uitkomsten in de afzonderlijke steekproefcellen zijn zodoende gewogen samengenomen om uitkomsten te genereren op het niveau van sectoren, van grootteklassen en van het totaal. De weging vindt plaats op basis van populatiegegevens over aantallen bedrijven en aantallen werknemers in Nederland uit de tabellen 1 en 2 en de steekproefgegevens uit de tabellen 3 en 4. Zo is de weegfactor voor bedrijven uit de sector Verhuur van goederen en overige zakelijke dienstverlening, grootteklasse meer dan 100 werknemers gelijk aan $710/53 = 13,4$; voor werknemers uit deze bedrijven is de weegfactor $576.240/24.445 = 22,6$.

Puntschattingen voor het percentage bedrijven en werknemers met bepaalde eigenschappen zijn via de weging betrekkelijk eenvoudig te doen. Voor het bepalen van nauwkeurigheidsmarges is het benodigd ook de variantie (of de wortel daaruit, de standaardafwijking) van de puntschattingen te weten of te schatten. Daarvoor zijn, gegeven de stratificatie (en dus de weging) en het feit dat de schattingen van de percentages werknemers in wezen bepaald zijn op basis van een trossteekproef met quotiëntschatting, vrij ingewikkelde statistische methodieken benodigd. Die zijn aangewend:

A. Schatting % bedrijven dat een eigenschap x heeft (bijvoorbeeld % bedrijven met een RI&E):

$$p = \frac{1}{N} \sum_h N_h p_h,$$

waar N het populatietotaal bedrijven is, N_h het populatietotaal in steekproefcel h en p_h het in de steekproef gevonden percentage bedrijven met eigenschap x in cel h .

Ofwel het totaalpercentage is simpelweg het gewogen gemiddelde van de celpercentages.

Dan geldt dat de variantie van p als volgt geschat moet worden:

$$\widehat{var}(p) = \frac{1}{N^2} \sum_h N_h^2 \frac{s_h^2}{n_h} \left(1 - \frac{n_h}{N_h}\right),$$

waar n_h het steekproeftotaal in cel h is en $s_h^2 = \frac{n_h p_h q_h}{(n_h - 1)}$ de geschatte populatievariantie S_h^2 is in cel h is²³.

B. Deelschatting: % van bedrijven met eigenschap x, dat eigenschap y heeft (bijvoorbeeld % van de RI&E-bedrijven dat het risico ook in de RI&E heeft opgenomen):

$$p = \frac{1}{\hat{A}} \sum_h \hat{A}_h p_h,$$

²³ Zie Steekproeven, een inleiding tot de praktijk van Moors en Muilwijk, 1975, met name formule 4.4.4.

waar $\hat{A}$ het geschatte populatietotaal is van bedrijven met eigenschap x , $\hat{A}_h$ het geschatte populatietotaal is van bedrijven met eigenschap x in cel h is en p_h het in de steekproef gevonden percentage bedrijven met y binnen de bedrijven met x in cel h .

Ook hier is weer gewoon sprake van het gewogen gemiddelde van de celpercentages, maar nu gewogen naar de geschatte omvang van de deelpopulaties. Dan geldt dat de variantie van p als volgt geschat mag worden:

$$\widehat{\text{Var}}(p) = \frac{1}{\hat{A}^2} \sum_h N_h^2 \frac{s_{qh}^2}{n_h} \left(1 - \frac{n_h}{N_h}\right)$$

$$\text{waar } s_{qh}^2 = \frac{a_h p_h q_h}{(a_h - 1)} + \frac{a_h}{(n_h - 1)} \left(1 - \frac{a_h}{n_h}\right) (p_h - p)^2.$$

Daarbij is a_h gelijk aan het aantal bedrijven in de steekproef met eigenschap x in cel h en p staat voor het geschatte totaalpercentage. Het opmerkelijke is dus dat s_{qh}^2 in cel h afhangt van het geschatte totaalpercentage. De variantie is wat groter dan bij A , door de tweede term van s_{qh}^2 die een gevolg is van het feit dat de populatietotalen nu ook geschat moeten worden en dus aan variantie onderhevig zijn²⁴.

C. Schatting % werknemers dat een eigenschap x heeft (bijvoorbeeld % werknemers dat werkt met gevaarlijke stoffen):

$$p = \frac{1}{M_0} \sum_h M_{h0} p_h,$$

waar M_0 het populatietotaal aantal werknemers is, M_{h0} het populatietotaal aantal werknemers in cel h en p_h het in de steekproef gevonden percentage werknemers met eigenschap x in cel h .

Ofwel het totaalpercentage is wederom het gewogen gemiddelde van de celpercentages. De variantie van p kent nu echter een zeer ingewikkelde formule. Het voert te ver deze hier te geven²⁵.

D. Toetsing van verschillen tussen de schattingen:

Voor de randtotalen en het overall-totaal geldt dat de schattingen over het algemeen normaal verdeeld zijn, met de conform hierboven beschreven methoden geschatte varianties. Dan is het verschil tussen twee schattingen ook weer normaal verdeeld, met als variantie de som van de varianties van de afzonderlijke schattingen. Daarmee is een 95%-betrouwbaarheidsinterval voor het verschil op te stellen. Als de waarde 0 niet in dat interval ligt, dan is een significant verschil aangetroffen.

5. Reikwijdte uitspraken

Met de kanttekening in paragraaf 2 (Steekproef) ten aanzien van bedrijven versus vestigingen, zijn de resultaten van het onderzoek, na weging, te generaliseren naar het gehele Nederlandse bedrijfsleven, instellingen en overheidsinstanties. Daarbij gelden uiteraard nauwkeurigheidsmarges, maar het is ondoenlijk die overal aan te geven. De marges worden berekend via de methodieken van de voorgaande paragraaf, maar hangen voor een belangrijk deel af van het aantal bezochte bedrijven waarop de uit-

²⁴ Zie Steekproeven, een inleiding tot de praktijk van Moors en Muilwijk, 1975, met name formule 4.9.12.

²⁵ Zie Steekproeven, een inleiding tot de praktijk van Moors en Muilwijk, 1975 formule 10.3.13 (variantie van een schatter in de situatie van een trossteekproef met quotiëntschatter) in combinatie met formule 4.4.4 (variantie van gestratificeerde schatter).

spraak betrekking heeft. Dat aantal n is bij alle tabellen en grafieken gegeven. Voor een inzicht in de betrouwbaarheid en de nauwkeurigheid van de schattingen verwijzen we naar de tabellen III.1 en III.2 van bijlage III.

Bijlage II. Tabellen systeemverplichtingen

RI&E

Tabel II. 1 Bedrijven met een RI&E op peilmoment 1 juli, periode 2008-2014, naar grootteklasse, als % van alle bedrijven

Grootteklasse	2008 (n=2072)			2009 (n=2857)			2010 (n=2806)			2011 (n=2805)			2012 (n=1854)			2014 (n=2804)		
	ja	nee	totaal	ja	nee	totaal	ja	nee	totaal	ja	nee	totaal	ja	nee	totaal	ja	nee	totaal
<= 25 wrkn.	30	13	43	29	14	43	27	14	41	24	14	37	36	6	42	36	7	44
>= 26 wrkn.	81	10	91	75	11	86	71	15	86	68	14	82	76	10	87	78	13	90
< 10 wrkn. w.v.	27	12	39	25	14	38	24	13	38	20	13	34	34	6	39	33	7	40
1 - 4 wrkn.	22	12	33	21	12	33	21	12	33	18	12	30	31	5	36	28	6	34
5 - 9 wrkn.	48	13	61	37	20	57	37	17	54	31	19	50	42	9	51	51	10	62
10 - 99 wrkn. w.v.	59	17	75	61	13	74	53	19	72	54	15	69	63	9	72	67	11	78
10 - 49 wrkn.	56	17	73	58	15	73	49	21	70	51	15	66	62	8	70	65	11	76
50 - 99 wrkn.	83	10	94	82	4	86	79	10	89	79	15	95	71	11	82	79	13	91
100 of meer wrkn.	92	4	96	88	7	95	82	10	92	84	13	97	84	9	93	85	9	94
Totaal	34	13	46	33	14	46	31	14	45	27	14	41	39	6	45	39	8	47

Tabel II. 2 Werknemers die onder de werkingsfeer van de RI&E vallen op peilmoment 1 juli, periode 2008-2014 naar twee grootteklassen (in % werknemers in alle bedrijven)

Grootteklasse	2008 (n=2072)			2009 (n=2857)			2010 (n=2806)			2011 (n=2805)			2012 (n=1854)			2014 (n=2804)		
	ja	nee	totaal	ja	nee	totaal	ja	nee	totaal	ja	nee	totaal	ja	nee	totaal	ja	nee	totaal
<= 25 wrkn.	39	14	54	43	14	57	38	17	55	37	14	51	45	7	51	48	8	56
>=26 wrkn.	90	6	96	86	7	93	80	10	90	77	13	90	86	6	93	86	9	95
< 10 wrkn. w.v.	33	12	45	31	15	46	32	14	46	24	15	39	36	7	43	38	7	46
1 - 4 wrkn.	23	9	33	25	11	36	27	11	38	18	13	31	32	6	38	30	6	36
5 - 9 wrkn.	46	15	61	38	19	57	38	17	55	31	19	50	43	8	51	50	9	59
10 - 99 wrkn. w.v.	67	14	81	66	12	77	60	17	77	62	14	75	72	8	80	73	12	85
10 - 49 wrkn.	60	16	76	59	14	74	52	20	71	54	13	66	68	8	76	69	12	81
50 - 99 wrkn.	84	10	94	81	5	85	80	9	89	79	16	95	80	8	87	82	13	94
100 of meer wrkn.	93	5	98	90	6	96	83	9	92	79	13	92	89	5	94	88	8	96
Totaal	76	8	85	76	9	84	71	11	83	66	13	80	75	6	81	75	9	84

Tabel II. 3 Bedrijven met een RI&E peilmoment, naar sector (n=2804, in %)

Sector	bedrijven met een RI&E die:			totaal %
	is getoetst %	niet is getoetst %		
Landbouw	53	9		62,4
Industrie	60	9		70
Bouwnijverheid	56	4		60
Handel	39	7		46
Horeca	13	5		19
Vervoer en Informatie	35	10		45
Financiële dienstverlening	31	8		39
Zakelijke dienstverlening	32	8		41
Overheid	79	16		95
Onderwijs	39	8		47
Zorg	55	7		62
Overige dienstverlening	35	11		46
Totaal	39	8		47

Tabel II. 4 Werknemers die onder de werksfeer van de RI&E vallen, naar sector (n=2804, in % werknemers in bedrijven)

Sector	bedrijven met een RI&E die:			totaal %
	is getoetst %	niet is getoetst %		
Landbouw	64	9		73,3
Industrie	86	8		93
Bouwnijverheid	81	10		91
Handel	70	9		79
Horeca	35	7		42
Vervoer en Informatie	81	5		86
Financiële dienstverlening	77	3		80
Zakelijke dienstverlening	76	6		82
Overheid	77	21		98
Onderwijs	83	10		93
Zorg	81	8		89
Overige dienstverlening	65	11		76
Totaal	75	9		84

Tabel II.5 Redenen waarom bedrijven geen RI&E hebben, in % van de bedrijven die geen RI&E hebben

niet willen										niet weten				niet kunnen		overig			
te duur		kost te veel tijd		andere prioriteiten		risico's te klein		nooit iets ernstigs gebeurd		ieder een kent de risico's		niet verantwoordelijkheid wg		niet bekend met verplichten		weet niet waar info over RI&E te vinden		n	
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Grootteklasse	32	3	2	10	18	9	6	1	77	69	7	11	6	9	12	12	690		
< 10 wrkn. w.v.	31	3	3	9	18	8	6	1	77	70	7	11	6	8	11	11	521		
1 - 4 wrkn.	40	2	1	21	20	13	5	1	73	59	5	12	3	11	18	13	169		
5 - 9 wrkn.	32	0	5	21	8	5	8	0	57	44	5	9	7	9	6	26	143		
10 - 99 wrkn. w.v.	31	0	5	21	7	5	8	0	59	45	6	10	7	9	6	26	124		
10 - 49 wrkn.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19		
50 - 99 wrkn.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19		
100 of meer wrkn.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27		
Sector																			
Landbouw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42		
Industrie	38	0	2	17	11	4	9	1	61	53	1	9	3	6	12	19	107		
Bouwnijverheid	54	7	8	23	5	11	13	11	67	52	3	11	7	14	5	9	58		
Handel	29	4	4	12	14	7	2	0	72	66	8	13	4	10	8	13	130		
Horeca	24	0	1	3	17	11	2	0	87	73	10	9	12	11	25	10	108		
Vervoer en Informatie	26	0	0	5	22	3	6	0	75	73	2	10	3	5	4	14	82		
Financiële dienstverle- ning	29	0	2	6	24	10	8	0	68	53	6	18	3	8	6	23	46		
Zakelijke dienstverlening	37	2	3	13	24	10	10	1	80	70	5	10	8	8	10	8	122		
Overheid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5		
Onderwijs	16	3	1	5	12	2	1	0	85	81	18	9	5	13	10	16	46		
Zorg	28	5	0	5	21	5	1	2	62	61	0	0	0	2	5	30	43		
Overige dienstverlening	34	1	1	11	19	10	13	0	78	72	9	16	6	11	19	15	57		
Totaal	32	2	3	11	18	8	6	1	75	67	7	11	6	9	11	13	860		

Tabel II.6 Bedrijven die aanwezige risico's ook in RI&E hebben opgenomen als % van bedrijven met RI&E

risico's uitgevraagd in AIB 2014													
grootteklasse	Kracht zetten %	Repeterende bewegingen %	Ongunstige		Beeldschermwerk %	Niet- ioniserende straling		Besloten ruimten %	Werken op hoogte %	Geluid %	Trillingen %	Zwangeren %	Jongeren %
			lichaams- houding %			%	%						
< 10 wrkn. w.v.	72	54	67		71	29		43	65	84	66	47	29
1 - 4 wrkn.	71	51	67		68	25		36	68	87	65	-	24
5 - 9 wrkn.	73	57	66		76	-		-	61	78	70	48	38
10 - 99 wrkn. w.v.	80	61	71		78	36		54	67	87	71	37	45
10 - 49 wrkn.	78	60	69		78	33		53	67	87	71	36	46
50 - 99 wrkn.	87	67	82		83	56		58	66	87	73	43	44
100 of meer wrkn.	91	77	80		91	49		62	78	92	77	50	54
sector													
Landbouw	81	69	68		-	-		-	-	75	54	-	40
Industrie	79	52	70		77	43		52	59	89	72	47	38
Bouwnijverheid	87	44	74		75	35		68	80	89	85	-	-
Handel	70	50	61		62	-		-	69	91	57	32	41
Horeca	54	-	-		-	-		-	-	-	-	-	37
Vervoer en Informatie	80	-	-		78	-		-	-	-	67	40	-
Financiële dienstverlening	-	-	-		90	-		-	-	-	-	59	-
Zakelijke dienstverlening	58	-	-		79	-		-	55	77	74	39	-
Overheid	79	-	-		95	-		-	-	-	-	59	-
Onderwijs	-	-	-		76	-		-	-	-	-	41	-
Zorg	82	-	69		83	-		-	-	-	-	61	26
Overige dienstverlening	-	-	-		73	-		-	-	-	-	47	-
Totaal	76	58	69		75	33		48	67	86	69	43	37

Oordeel van de inspecteur van de RI&E en housekeeping

Tabel II. 7 Het oordeel van de inspecteurs over bedrijven naar mate van onderkenning van de belangrijke risico's in de RI&E, naar grootteklassen en jaar (in %)

als % van bedrijven met al dan niet getoetste RI&E en aanwezig op de vestiging																		
Grootteklasse	2008 (n=1408)			2009 (n=1889)			2010 (n=1675)			2011 (n=1301)			2012 (n=1071)			2014 (n=1814)		
	Ja, alle risico's	Nee, een deel van de risico's	%	Ja, alle risico's	Nee, een deel van de risico's	%	Ja, alle risico's	Nee, een deel van de risico's	%	Ja, alle risico's	Nee, een deel van de risico's	%	Ja, alle risico's	Nee, een deel van de risico's	%	Ja, alle risico's	Nee, een deel van de risico's	%
<= 25 wrkn. >=26 wrkn.	73	26	1	70	28	2	71	24	4	79	20	2	75	23	1	74	23	3
	77	23	0	79	21	1	72	23	5	78	20	1	78	21	1	78	22	1
< 10 wrkn. w.v. 1 - 4 wrkn.	73	27	<1	69	29	2	72	24	5	80	18	2	75	23	1	74	23	3
	71	28	<1	69	31	<1	72	22	5	82	16	2	75	23	2	74	22	4
5 - 9 wrkn.	75	25	<1	69	26	5	71	26	3	77	21	2	76	23	1	75	24	1
10 - 99 wrkn. w.v.	75	25	<1	76	23	<1	69	27	4	71	27	2	75	24	1	76	23	1
10 - 49 wrkn.	75	24	<1	81	19	<1	77	20	3	85	15	<1	75	24	1	75	24	1
50 - 99 wrkn.	75	25	<1	77	23	<1	70	26	4	73	25	1	78	21	1	82	18	<1
100 of meer wrkn.	84	16	<1	81	19	<1	80	18	3	85	14	<1	78	21	1	84	15	1
Totaal	74	26	<1	72	27	2	72	24	4	79	20	2	76	23	1	75	23	2

Arbeidsongevallen

Tabel II.8 Soort gevolg arbeidsongevallen in de afgelopen 3 jaar, naar grootteklasse en sector (in %)

Gevolg van het arbeidsongeval *								Totaal arbeids- ongevallen als % van alle bedrijven (n=1854) %
(als % van bedrijven waar zich arbeidsongevallen hebben voorgedaan; n=358)								
Grootteklasse	Dood %	Blijvend letsel %	Ziekenhuis- opname %	Polikl. behandeling %	Verzuim > 3 dagen %	Verzuim <= 3 dagen %	Onbekend %	
<10 wrkn. w.v.	<1	7	11	23	32	22	38	3
1 - 4 wrkn.	<1	8	13	24	32	17	42	2
5 - 9 wrkn.	<1	7	9	23	31	28	34	7
10 - 99 wrkn.	<1	4	11	37	43	46	22	20
10 - 49 wrkn.	<1	3	12	32	40	42	24	17
50 - 99 wrkn.	<1	5	10	54	51	59	17	40
100 of meer wrkn.	1	6	18	57	62	61	18	58
Sector								
Landbouw	<1	1	4	16	39	18	48	10
Industrie	<1	6	11	44	48	55	29	21
Bouwnijverheid	<1	3	7	33	53	36	28	17
Handel	1	14	14	32	25	36	31	5
Horeca	<1	7	8	73	50	41	3	5
Vervoer en Informatie	1	4	31	27	54	20	7	6
Financiële dienstverlening	<1	<1	4	32	85	19	<1	2
Zakelijke dienstverlening	<1	3	25	27	33	52	20	4
Overheid	<1	3	15	50	53	63	22	55
Onderwijs	<1	<1	24	43	53	43	10	7
Zorg	1	1	4	29	37	39	32	5
Overige dienstverlening	<1	<1	<1	18	20	15	66	4
Totaal	0	5	12	35	42	39	28	7

Arbodienstverlening

Tabel II. 9 Bedrijven met een contract met een arbodienst en/of andere arbodienstverlener, naar grootteklasse en sector

Grootteklasse	Uitsluitend een contract met één of meer arbodiensten	Uitsluitend een contract met een andersoortige dienstverlener(s)	Contracten met zowel arbo-dienst(en) als met andere dienstverlener(s)	Totaal contracten	Totaal contracten met andere dienstverlener(s) incl. arbodiensten	Totaal contracten met arbodiensten incl. andere dienstverlener(s)
	(n=1266) (a) %	(n=465) (b) %	(n=625) (c) %	(n=2356) (a+b+c=d) %	(n=1090) (b+c=e) %	(n=1891) (a+c=f) %
< 10 wrkn. w. v.	40	20	8	68	28	48
1 - 4 wrkn.	38	20	6	64	26	44
5 - 9 wrkn.	49	20	13	83	33	62
10 - 99 wrkn. w. v.	52	16	25	93	41	77
10 - 49 wrkn.	52	17	24	92	41	76
50 - 99 wrkn.	52	13	33	98	46	85
100 of meer wrkn.	42	13	46	100	59	88
Sector						
Landbouw	33	25	10	68	35	43
Industrie	44	21	19	84	40	63
Bouwnijverheid	42	20	16	78	36	58
Handel	50	20	8	78	28	58
Horeca	22	19	3	43	22	25
Vervoer en Informatie	42	18	15	75	33	57
Financiële dienstverlening	47	15	7	68	22	54
Zakelijke dienstverlening	38	17	15	71	32	53
Overheid	60	11	28	99	39	88
Onderwijs	31	21	15	67	36	46
Zorg	57	22	9	88	31	66
Overige dienstverlening	41	14	7	62	21	48
Totaal	42	19	11	72	30	53

Tabel II. 10 Soort contract met arbodiensten en/of andere arbodienstverleners, naar grootteklasse en sector, in % van bedrijven met een contract (n=1891)

Grootteklasse	Contract met: als % van bedrijven met contract met arbodienst		Totaal contracten met arbodiensten incl. andere dienstverlener(s) %
	gecertificeerde arbodienst %	niet- gecertificeerde arbodienst %	
<10 wrkn. w.v.	94	6	48
1 - 4 wrkn.	94	6	44
5 - 9 wrkn.	94	6	62
10 - 99 wrkn. w.v.	92	8	77
10 - 49 wrkn.	91	9	76
50 - 99 wrkn.	97	3	85
100 of meer wrkn.	93	7	88
Sector			
Landbouw	87	13	43
Industrie	91	9	63
Bouwnijverheid	94	6	58
Handel	91	9	58
Horeca	94	6	25
Vervoer en Informatie	93	7	57
Financiële dienstverlening	96	4	54
Zakelijke dienstverlening	97	3	53
Overheid	100	0	88
Onderwijs	86	14	46
Zorg	98	2	66
Overige dienstverlening	93	7	48
Totaal	94	6	53

Tabel II. 11a Bedrijven naar soort dienst in het contract met een arbodienst en/of andere arbodienstverlener, in de periode 2008-2014 (in %)

Diensten in contract*	als % van bedrijven met contract met alle typen arbo-dienstverleners						als % van alle bedrijven					
	2008	2009	2010	2011	2012	2014	2008	2009	2010	2011	2012	2014
	(n=1877)	(n=2584)	(n=2428)	(n=2246)	(n=1535)	(n=2356)	(n=2072)	(n=2857)	(n=2806)	(n=2805)	(n=1854)	(n=2804)
ziekteverzuimbegeleiding	99	97	96	99	99	99	78	77	73	79	72	72
toetsing RI&E door gecertificeerde deskundige	24	41	31	25	27	28	19	33	24	25	19	20
periodiek arbeidsgezondheidkundig onderzoek (PA-GO)	17	33	24	18	20	21	14	26	18	20	15	15
advies over aanstellingskeuringen	2	13	8	5	7	7	2	10	6	6	5	5
andere dienst*	<1	3	4	4	9	20	<1	3	3	6	7	14

Tabel II. 11b Bedrijven naar soort dienst in het contract met een arbodienst, in de periode 2008-2014 (in %)

Diensten in contract*	als % van bedrijven met contract met een of meer arbo-dienst(en)						als % van alle bedrijven					
	2008	2009	2010	2011	2012	2014	2008	2009	2010	2011	2012	2014
	(n=1812)	(n=2493)	(n=2223)	(n=2025)	(n=1365)	(n=1891)	(n=2072)	(n=2857)	(n=2806)	(n=2805)	(n=1854)	(n=2804)
ziekteverzuimbegeleiding	98	97	98	98	99	98	75	74	67	64	60	53
toetsing RI&E door gecertificeerde deskundige	22	39	31	23	29	28	17	30	21	15	18	15
periodiek arbeidsgezondheidkundig onderzoek (PA-GO)	17	33	25	19	22	24	13	25	17	12	13	13
advies over aanstellingskeuringen	2	13	8	6	8	9	2	10	5	4	5	5
andere dienst*	1	1	3	3	8	18	1	1	2	2	5	10

* Meerdere antwoorden mogelijk

Ziekteverzuimbeleid en -begeleiding

Tabel II.12 Bedrijven uitgesplitst naar aard van afspraken over ziekteverzuimbeleid in de periode 2007-2012 (in %), naar grootteklasse

Grootteklasse	ziekteverzuimbeleid, volledig schriftelijk vastgelegd						als % van alle bedrijven*						ziekteverzuimbeleid, deels schriftelijk vastgelegd						ziekteverzuimbeleid, mondeling afgesproken						geen ziekteverzuimbeleid											
	2008		2009		2010		2011		2012		2014		2008		2009		2010		2011		2012		2014		2008		2009		2010		2011		2012		2014	
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%		
< 10 wrkn. w.v.	25	26	30	25	26	28							9	8	9	13	13	13	13	34	33	26	27	30	24	32	32	35	35	31	31	34				
1 - 4 wrkn.	21	22	28	21	23	24							6	7	8	12	13	12	36	34	24	28	31	26	37	38	40	39	33	33	38					
5 - 9 wrkn.	38	43	38	39	39	45							22	12	13	15	14	18	27	31	31	25	27	18	13	13	18	22	21	19						
10 - 99 wrkn. w.v.	59	62	61	59	68	67							17	15	20	19	16	15	17	15	14	13	12	9	7	9	5	8	4	9						
10 - 49 wrkn.	55	59	60	56	67	65							17	16	20	20	16	15	19	16	15	15	13	10	8	10	5	9	4	9						
50 - 99 wrkn.	86	84	75	81	79	85							10	9	18	18	16	10	2	5	7	<1	<1	<1	2	2	<1	1	4	2						
100 of meer wrkn.	92	89	78	77	94	94							7	9	17	17	5	4	1	2	5	5	1	1	<1	<1	<1	1	0	0						
Totaal	32	34	37	31	34	36							10	9	11	14	13	13	31	29	23	25	27	21	27	28	29	30	26	29						

* Steekproefomvang: n=2072 (2008), n=2857 (2009), n=2806 (2010), n=2805 (2011), n=1854 (2012), n=2804 (2014).

* Steekproefomvang: n=2072 (2008), n=2857 (2009), n=2806 (2010), n=1854 (2011), n=1854 (2012), n=2804 (2014).

Tabel II.13 Bedrijven uitgesplitst naar aard van afspraken over ziekteverzuimbeleid als % van alle bedrijven (n=1854), naar sector

Sector	ziekteverzuimbeleid, volledig schriftelijk vastgelegd			ziekteverzuimbeleid, deels schriftelijk legd			ziekteverzuimbeleid, mondeling afgesproken			geen ziekteverzuimbeleid		
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Landbouw	22			12			30			37		
Industrie	50			13			21			15		
Bouwnijverheid	32			16			23			29		
Handel	41			15			19			25		
Horeca	14			7			26			53		
Vervoer en Informatie	42			11			23			24		
Financiële dienstverlening	40			11			16			33		
Zakelijke dienstverlening	34			14			18			33		
Overheid	96			2			0			1		
Onderwijs	42			6			25			27		
Zorg	49			14			19			18		
Overige dienstverlening	26			14			28			32		
Totaal	36			13			21			29		

Bedrijfs hulpverlening

Tabel II. 14 Bedrijven die bedrijfs hulpverleners (BHV'ers) hebben aangesteld als percentage van alle bedrijven, naar grootteklasse in de periode 2008-2014 (in %)

Grootteklasse	2008 (n=2072) %	2009 (n=2857) %	2010 (n=2806) %	2011 (n=2805) %	2012 (n=1854) %	2014 (n=2804) %
< 10 wrkn. w.v.	60	58	63	56	59	56
1 - 4 wrkn.	55	53	59	53	56	49
5 - 9 wrkn.	77	78	77	71	70	78
10 - 99 wrkn. w.v.	89	90	92	91	92	90
10 - 49 wrkn.	88	90	91	90	91	89
50 - 99 wrkn.	96	94	99	99	97	96
100 of meer wrkn.	100	99	99	100	99	99
Totaal	65	65	69	63	65	62

Tabel II. 15 Type BHV'ers als % van bedrijven met BHV'ers naar grootteklasse en sector (in %; n = 2220)

Grootteklasse	Taken BHV'er uitgevoerd door:									
	alleen werkge- ver	alleen interne	alleen externe	werkgever en intern	werkgever en extern	intern en extern	werkgever en intern en extern	%	%	%
<10 wrkn. w.v.	34	37	9	16	1	3	1	1		
1 - 4 wrkn.	41	30	11	14	1	3		<1		
5 - 9 wrkn.	17	52	5	20	2	3		1		
10 - 99 wrkn. w.v.	6	73	1	14	<1	3		1		
10 - 49 wrkn.	7	72	2	15	<1	3		1		
50 - 99 wrkn.	1	85	1	5	<1	8		1		
100 of meer wrkn.	1	88	1	3	<1	7		<1		
Sector										
Landbouw	44	31	2	19	2	1		<1		
Industrie	19	57	6	14	1	4		<1		
Bouwnijverheid	32	54	2	9	<1	2		<1		
Handel	20	56	7	13	2	2		<1		
Horeca	34	16	8	34	4	1		4		
Vervoer en Informatie	31	43	13	6	<1	7		<1		
Financiële dienstverlening	15	58	19	2	<1	6		<1		
Zakelijke dienstverlening	29	52	9	7	<1	3		1		
Overheid	<1	93	3	1	<1	3		<1		
Onderwijs	15	55	6	13	3	7		1		
Zorg	21	37	8	27	<1	5		2		
Overige dienstverlening	31	36	5	25	2	2		<1		
Totaal	26	47	7	15	1	3		1		

Preventiemedewerker

Tabel II.16 Bedrijven met een preventiemedewerker als percentage van alle bedrijven, naar grootteklasse in de periode 2008-2014 (in %)

Grootteklasse	2008 (n=2072) %	2009 (n=2857) %	2010 (n=2806) %	2011 (n=2805) %	2012 (n=1854) %	2014 (n=2804) %
<10 wrkn. w.v.	43	41	36	39	40	37
1 - 4 wrkn.	39	38	33	36	38	32
5 - 9 wrkn.	59	50	48	49	47	53
10 - 99 wrkn. w.v.	69	66	66	65	63	67
10 - 49 wrkn.	66	65	64	62	60	65
50 - 99 wrkn.	87	80	82	92	87	83
100 of meer wrkn.	91	88	93	90	89	91
Totaal	49	46	43	44	44	43

Betrokkenheid werknemers

Tabel II.17 Bedrijven met een medezeggenschapsorgaan als percentage van alle bedrijven, naar grootteklasse in de periode 2008-2014 (in %)

Grootteklasse	2008 (n=2072) %	2009 (n=2857) %	2010 (n=2806) %	2011 (n=2805) %	2012 (n=1854) %	2014 (n=2804) %
<10 wrkn. w.v.	5	5	6	4	4	6
1 - 4 wrkn.	4	5	4	3	4	5
5 - 9 wrkn.	12	7	10	8	4	11
10 - 99 wrkn. w.v.	23	23	27	23	24	25
10 - 49 wrkn.	18	18	22	18	20	20
50 - 99 wrkn.	69	59	65	61	57	64
100 of meer wrkn.	90	86	89	80	84	82
Totaal	10	10	11	8	9	11

Tabel II.18 Nalevingniveau van elementen van het arbobeleid in 2014, naar grootteklasse en sector (in % van alle bedrijven; n=2804)

Grootteklasse	RI&E op peil-moment %	RI&E getoetst %	plan van aanpak %	schriftelijke arbeidsongevallenregistratie* %	contract arbeidsinstandhouding/andere arbodienstverlen. %	ziekteverzuimbeleid %	BHV %	preventiemedewerker %	overleg met OR of wrkn. %	voorijslichting %	gebruik oplossingen arbo-catalogus** %	voldoen aan alle 9 kern-bepalingen %	voldoen aan 4 kern-bepalingen *** %	voldoen aan de 4 kern-bepalingen *** %
<10 wrkn. w.v.	40	33	31	51	68	66	56	37	49	69	9	12	20	18
1 - 4 wrkn.	34	28	26	49	64	62	49	32	45	65	7	9	15	21
5 - 9 wrkn.	62	51	46	54	83	81	78	53	62	83	16	22	36	7
10 - 99 wrkn. w.v.	78	67	66	83	93	91	90	67	71	92	24	39	58	2
10 - 49 wrkn.	76	65	64	78	92	91	89	65	70	91	21	36	55	2
50 - 99 wrkn.	91	79	84	95	98	98	96	83	83	98	46	64	79	0
100 of meer wrkn.	94	85	89	97	100	100	99	91	92	100	54	77	87	0
Sector														
Landbouw	62	53	47	68	68	63	75	50	59	78	9	20	31	10
Industrie	70	60	56	87	84	85	81	61	69	84	21	31	45	6
Bouwnijverheid	60	56	47	86	78	71	67	54	51	82	24	23	37	11
Handel	46	39	38	49	78	75	61	44	56	73	10	18	27	12
Horeca	19	13	8	39	43	47	53	6	32	71	8	3	5	31
Vervoer en Informatie	45	35	37	76	75	76	67	42	46	69	10	16	26	13
Financiële dienstverlening	39	31	35	45	68	67	47	44	48	59	5	14	19	21
Zakelijke dienstverlening	41	32	33	90	71	67	53	40	51	65	9	12	22	20
Overheid	95	79	82	100	99	99	96	87	92	99	61	69	82	0
Onderwijs	47	39	41	89	67	73	56	47	57	65	14	22	29	20
Zorg	62	55	56	100	88	82	76	54	69	88	22	29	37	5
Overige dienstverlening	46	35	30	86	62	68	59	44	48	71	12	17	28	18
Totaal	47	39	38	75	72	71	62	43	53	73	13	18	27	15

* van de bedrijven die een registratieplichtig ongeval hadden in de laatste 3 jaar

** dit betreft geen wettelijke verplichting

*** dit betreft de bepalingen: aanwezigheid RI&E, contract met arbodienst of -dienstverlener, aanwezigheid BHV en aanwezigheid preventiemedewerker

Tabel II.19 Nalevingniveau van elementen van het arbobeleid in 2014, naar grootteklasse en sector (in% van werknemers in bedrijven; n=2804)

Grootteklasse	RI&E op peil-moment %	RI&E getoetst %	plan van aanpak %	schrijf-telijke arbeids-ongevallen-registratie* %	contract arbodienst-/andere arbodienst-verl. %	ziektever-zuimbeleid %	BHV %	preventie-medewerker %	overleg met OR of wrkn. %	voor-lichting %	gebruik op-lossingen arbo-catalogus** %	voldoen aan alle 9 kern-bepalin-gen %	voldoen aan 4 kern-bepalingen *** %	voldoen aan 4 kern-bepalingen *** %
< 10 wrkn. w.v.	46	38	34	72	75	74	65	39	53	77	13	14	23	12
1 - 4 wrkn.	36	30	27	56	69	68	54	33	49	70	9	11	17	16
5 - 9 wrkn.	59	50	45	76	85	83	82	47	59	87	19	19	32	6
10 - 99 wrkn. w.v.	85	73	72	86	95	95	93	73	75	94	30	48	66	1
10 - 49 wrkn.	81	69	67	78	94	94	92	68	72	92	23	41	59	1
50 - 99 wrkn.	94	82	85	95	98	99	97	86	83	98	48	64	82	0
100 of meer wrkn.	96	88	89	99	100	100	99	94	96	99	66	81	91	0
Sector														
Landbouw	73	64	59	83	82	81	93	62	76	90	21	36	48	2
Industrie	93	86	85	97	97	98	98	89	90	98	53	74	84	1
Bouwnijverheid	91	81	74	99	94	90	91	82	75	96	54	49	73	2
Handel	79	70	73	94	94	94	88	71	76	92	22	56	65	3
Horeca	42	35	31	69	76	78	82	24	52	88	19	13	19	10
Vervoer en Informatie	86	81	80	96	96	96	94	81	81	85	31	56	75	1
Financiële dienstverlening	80	77	79	95	91	92	84	83	84	89	57	70	74	5
Zakelijke dienstverlening	82	76	69	97	93	91	86	75	81	90	45	51	69	5
Overheid	98	77	74	100	100	100	100	94	98	100	63	68	93	0
Onderwijs	93	83	93	97	98	98	96	93	91	98	71	83	89	1
Zorg	89	81	86	100	99	99	95	90	96	99	80	77	82	0
Overige dienstverlening	76	65	60	97	83	84	81	70	70	89	30	49	58	7
Totaal	84	75	75	96	94	94	91	79	83	94	48	61	72	3

* van de bedrijven die een registratieplichtig ongeval hadden in de laatste 3 jaar

** dit betreft geen wettelijke verplichting

*** dit betreft de bepalingen: aanwezigheid RI&E, contract met arbodienst of -dienstverlener, aanwezigheid BHV en aanwezigheid preventiemedewerker

Tabel II.20 Arbeidsrisico naar grootteklasse en sector (in % van bedrijven; n=2804)

grootteklasse	risico's uitgevraagd in AIB 2014										
	Kracht zetten %	Repeterende bewegingen %	Ongunstige lichaams- houding %	Beeldschermwerk %	Niet- ioniserende straling %	Besloten ruimten %	Werken op hoogte %	Geluid %	Trillingen %	Zwangeren %	Jongeren %
<10 wrkn. w.v.	23	9	13	37	6	6	12	13	12	8	10
1 - 4 wrkn.	21	8	12	35	6	5	11	13	11	5	9
5 - 9 wrkn.	30	11	18	46	8	8	16	14	14	16	14
10 - 99 wrkn. w.v.	43	13	19	72	11	11	22	24	21	27	23
10 - 49 wrkn.	42	13	19	69	11	11	21	24	21	25	23
50 - 99 wrkn.	47	15	22	90	14	14	30	30	23	45	23
100 of meer wrkn.	56	21	28	89	15	17	35	36	27	68	25
sector											
Landbouw	50	42	38	16	5	12	20	31	39	8	32
Industrie	49	19	18	53	24	12	32	48	30	10	15
Bouwnijverheid	63	19	33	32	14	29	70	49	44	1	6
Handel	35	7	14	33	5	4	8	13	13	11	13
Horeca	17	<1	1	6	<1	20	4	4	<1	2	39
Vervoer en Informatie	17	1	10	64	1	2	8	4	15	9	4
Financiële dienstverlening	4	3	2	78	1	<1	1	2	3	12	2
Zakelijke dienstverlening	11	3	4	75	4	2	8	7	5	12	3
Overheid	53	14	17	96	6	28	46	41	27	77	14
Onderwijs	8	3	7	74	5	1	8	12	5	30	10
Zorg	14	3	19	40	17	<1	1	2	1	33	6
Overige dienstverlening	18	27	30	21	8	1	6	10	7	19	18
Totaal	27	10	15	44	7	7	14	15	14	12	13

Tabel II.21 Oordeel voldoende/goed op genomen maatregelen door risicobedrijven naar grootteklasse en sector (in % van risicobedrijven; n>=30, anders “-”)

risico's uitgevraagd in AIB 2014									
grootteklasse	Kracht zetten %	Repeterende bewegingen %	Ongunstige lichaams- houding %	Beeldschermwerk %	Niet-		Werken op hoogte %	Geluid %	Trillingen %
					ioniserende straling %	Besloten ruimten %			
< 10 wrkn. w.v.	73	63	66	66	78	70	74	82	59
1 - 4 wrkn.	71	59	63	66	77	71	72	83	60
5 - 9 wrkn.	79	76	71	65	80	65	79	79	58
10 - 99 wrkn. w.v.	82	70	72	75	89	71	80	86	70
10 - 49 wrkn.	81	70	72	74	88	71	79	85	70
50 - 99 wrkn.	92	76	71	82	91	72	87	88	70
100 of meer wrkn.	89	79	81	87	86	90	96	90	69
sector									
Landbouw	74	64	56	82	-	-	-	80	68
Industrie	83	59	67	66	84	81	76	83	56
Bouwnijverheid	71	66	63	68	75	66	87	88	66
Handel	77	78	60	61	-	-	60	81	55
Horeca	46	40	-	34	-	67	-	-	-
Vervoer en Informatie	85	64	-	76	-	-	72	-	70
Financiële dienstverlening	-	-	-	74	-	-	-	-	-
Zakelijke dienstverlening	85	43	83	70	-	-	82	99	79
Overheid	93	73	-	91	-	-	-	-	-
Onderwijs	-	-	-	64	-	-	-	-	-
Zorg	91	71	91	87	90	-	-	-	-
Overige dienstverlening	74	65	70	60	-	-	-	-	-
Totaal	76	66	68	69	81	71	77	83	62

Bijlage III. Betrouwbaarheidsintervallen

Tabel III.1 Bedrijven met een al dan niet getoetste RI&E op peilmoment, met 95%-betrouwbaarheidsintervallen, naar grootteklasse en sector (in % bedrijven, n=2804)

Grootteklasse	% van alle bedrijven		
	Ondergrens %	Puntschatting %	Bovengrens %
< 10 wrkn. w.v.	37	40	43
1 - 4 wrkn.	30	34	37
5 - 9 wrkn.	57	62	67
10 - 99 wrkn. w.v.	74	78	82
10 - 49 wrkn.	72	76	80
50 - 99 wrkn.	86	92	97
100 of meer wrkn.	91	94	97
Sector			
Landbouw	54	62	71
Industrie	63	70	76
Bouwnijverheid	51	60	68
Handel	40	46	52
Horeca	12	19	25
Vervoer en Informatie	35	45	54
Financiële dienstverlening	30	39	48
Zakelijke dienstverlening	34	41	47
Overheid	86	95	100
Onderwijs	38	47	56
Zorg	53	62	72
Overige dienstverlening	36	46	55
Totaal	45	47	50

Tabel III.2 Bedrijven met een al dan niet getoetste RI&E op peilmoment, met 95%-betrouwbaarheidsintervallen, naar grootteklasse en sector (in % werknemers bij n=2804 bedrijven)

Grootteklasse	% van alle werknemers		
	Ondergrens %	Puntschatting %	Bovengrens %
< 10 wrkn. w.v.	42	46	49
1 - 4 wrkn.	32	36	40
5 - 9 wrkn.	52	59	66
10 - 99 wrkn. w.v.	83	85	87
10 - 49 wrkn.	78	81	84
50 - 99 wrkn.	92	94	97
100 of meer wrkn.	94	96	97
Sector			
Landbouw	61	73	85
Industrie	92	94	95
Bouwnijverheid	88	91	94
Handel	77	79	81
Horeca	33	42	51
Vervoer en Informatie	83	86	89
Financiële dienstverlening	79	81	82
Zakelijke dienstverlening	80	82	85
Overheid	97	98	99
Onderwijs	91	93	96
Zorg	84	89	94
Overige dienstverlening	71	76	81
Totaal	83	84	85

Bijlage IV. Onderzoeksresultaten uitgesplitst naar grootteklasse en sector

Tabel IV. 1 Arbodienstverlening

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren													
		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Financiële dienstverlening						Overige dienstverlening			
Vraag	Antwoordcategorie																						
(1_1A) Heeft de werkgever zelf arbo-deskundigen in dienst, of beschikt hij over een interne arbo-dienst?	ja	6%	6%	15%	5%	7%	6%	7%	15%	4%	10%	6%	6%	8%	6%	10%	7%	8%	6%	12%	3%		
	Totaal	1340	989	475	888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144		
	ja	58%	16%	37%	33%	83%	14%	18%	37%	0%	6%	20%	29%	67%	29%	75%	25%	67%	0%	71%	100%		
	Totaal	83	12	25	6	6	14	11	46	0	32	5	7	3	7	4	4	3	0	17	1		
	ja	66%	25%	84%	50%	0%	86%	82%	67%	0%	100%	100%	71%	0%	57%	25%	50%	100%	0%	18%	0%		
(01_1a_2) gecertificeerde veiligheidskundige	Totaal	83	12	25	6	6	14	11	46	0	32	5	7	3	7	4	4	3	0	17	1		
	ja	11%	0%	12%	0%	0%	0%	27%	13%	0%	9%	0%	0%	0%	0%	0%	25%	67%	0%	18%	0%		
	Totaal	83	12	25	6	6	14	11	46	0	32	5	7	3	7	4	4	3	0	17	1		
	ja	22%	17%	20%	17%	17%	14%	27%	24%	0%	9%	0%	0%	33%	29%	25%	25%	33%	0%	53%	0%		
	Totaal	83	12	25	6	6	14	11	46	0	32	5	7	3	7	4	4	3	0	17	1		
(01_1b_1) toetsing RI&E door gecertificeerde deskundige	ja	45%	26%	46%	28%	23%	38%	62%	64%	50%	48%	54%	31%	29%	46%	64%	43%	80%	13%	52%	40%		
	Totaal	211	76	63	46	30	42	21	72	6	52	13	26	14	13	14	28	5	8	27	5		
	ja	7%	4%	11%	2%	7%	5%	24%	7%	0%	8%	8%	4%	0%	0%	7%	7%	20%	13%	7%	40%		
	Totaal	211	76	63	46	30	42	21	72	6	52	13	26	14	13	14	28	5	8	27	5		
	ja	23%	16%	24%	11%	23%	19%	33%	31%	17%	13%	31%	19%	7%	15%	50%	14%	40%	38%	41%	40%		
(01_1b_3) PAGO/PMO	Totaal	211	76	63	46	30	42	21	72	6	52	13	26	14	13	14	28	5	8	27	5		
	ja	71%	91%	62%	89%	93%	69%	48%	57%	100%	40%	69%	77%	79%	69%	93%	86%	60%	100%	78%	80%		
	Totaal	211	76	63	46	30	42	21	72	6	52	13	26	14	13	14	28	5	8	27	5		
	ja	23%	16%	21%	11%	23%	17%	29%	33%	17%	10%	15%	12%	7%	8%	50%	29%	40%	38%	52%	40%		
	Totaal	211	76	63	46	30	42	21	72	6	52	13	26	14	13	14	28	5	8	27	5		

		Grooteklasse 3				Grooteklasse 5				Sectoren																																																																			
		10 t/m 99 wns				100 of meer wns				1-4 wns				5-9 wns				10-49 wns				50-99 wns				100 of meer wns				Financiële dienstverlening												Zakelijke dienstverlening				Overheid				Onderwijs				Zorg				Overige dienstverlening																			
Vraag	Antwoordcategorie	1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				1-4 wns				5-9 wns				10-49 wns				50-99 wns				100 of meer wns				Landbouw				Industrie				Bouwnijverheid				Handel				Horeca				Vervoer en Informatie				Financiële dienstverlening				Overheid				Onderwijs				Zorg				Overige dienstverlening			
(01_1b_6) advisering en ondersteuning bij inventarisatie arb.risico's	ja	11%	46%	74%	74%	11%	46%	30%	42%	21%	72%	62%	74%	0%	52%	46%	31%	21%	38%	64%	29%	80%	25%	63%	20%																																																				
	Totaal	76	63	72	72	46	30	42	21	72	6	52	13	26	14	13	14	14	13	38%	64%	28	5	8	27	5																																																			
(01_2A) Heeft de werkgever een externe arbodienst ingehuurd?	Ja, een gecertificeerde arbodienst	44%	72%	79%	79%	39%	55%	69%	80%	79%	40%	65%	63%	63%	33%	65%	56%	63%	88%	53%	66%	51%																																																							
	Ja, een niet-gecertificeerde arbodienst	3%	5%	5%	5%	2%	5%	6%	4%	5%	5%	5%	3%	6%	7%	5%	1%	3%	0%	4%	3%	3%																																																							
	Nee	53%	22%	16%	16%	59%	40%	25%	16%	16%	54%	30%	34%	31%	60%	30%	42%	34%	12%	43%	31%	47%																																																							
	Totaal	1340	989	475	475	888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144																																																							
(01_2b_1) toetsing RI&E door gecertificeerde deskundige	ja	27%	42%	51%	51%	24%	32%	36%	54%	51%	52%	37%	33%	39%	29%	42%	44%	43%	51%	40%	33%	29%																																																							
	Totaal	636	768	397	397	367	269	520	248	397	61	381	156	282	72	158	79	247	57	75	156	77																																																							
(01_2b_2) advies over aanstellingskeuringen	ja	9%	13%	18%	18%	8%	9%	11%	16%	18%	5%	15%	14%	8%	1%	15%	15%	14%	35%	12%	13%	4%																																																							
	Totaal	636	768	397	397	367	269	520	248	397	61	381	156	282	72	158	79	247	57	75	156	77																																																							
(01_2b_3) PAGO/PMO	ja	22%	40%	51%	51%	20%	24%	37%	48%	51%	34%	44%	51%	31%	13%	31%	32%	36%	65%	37%	26%	25%																																																							
	Totaal	636	768	397	397	367	269	520	248	397	61	381	156	282	72	158	79	247	57	75	156	77																																																							
(01_2b_4) ziekteverzuim-begeleiding	ja	97%	97%	96%	96%	97%	97%	97%	98%	96%	89%	98%	96%	98%	97%	94%	97%	98%	100%	99%	97%	100%																																																							
	Totaal	636	768	397	397	367	269	520	248	397	61	381	156	282	72	158	79	247	57	75	156	77																																																							
(01_2b_5) arbeidsomstandighedenpreekuur	ja	40%	26%	43%	58%	23%	30%	39%	52%	58%	28%	45%	35%	37%	25%	33%	41%	46%	65%	47%	44%	30%																																																							
	Totaal	636	768	397	397	367	269	520	248	397	61	381	156	282	72	158	79	247	57	75	156	77																																																							
(01_2b_6) advisering/ondersteuning bij inventarisatie en aanpak arbeidsrisico's	ja	28%	17%	29%	43%	15%	20%	23%	42%	43%	23%	31%	23%	26%	18%	27%	25%	30%	51%	27%	26%	26%																																																							
	Totaal	636	768	397	397	367	269	520	248	397	61	381	156	282	72	158	79	247	57	75	156	77																																																							
(1_3A) Heeft de werkgever externe arbodeskundigen ingehuurd?	ja één of meer deskundigen	21%	10%	27%	41%	8%	14%	24%	33%	41%	13%	27%	27%	17%	9%	20%	12%	24%	26%	28%	26%	15%																																																							
	Totaal	2804	1340	989	475	888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144																																																							
(01_3a_1) geregistreerde bedrijfsarts	ja	46%	50%	43%	47%	42%	59%	39%	49%	47%	29%	40%	24%	46%	44%	60%	53%	44%	35%	59%	64%	71%																																																							
	Totaal	597	136	264	197	72	64	166	98	197	17	147	63	69	16	45	17	90	17	37	58	21																																																							

Vraag			Antwoordcategorie	Grootteklaſſe 3				Grootteklaſſe 5				Sectoren																
				1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		1-4 wns		5-9 wns		10-49 wns		50-99 wns		100 of meer wns		Landbouw	Induſtrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienſtverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienſtverlening
Totaal				49%	56%	55%	46%	53%	53%	61%	55%	71%	63%	63%	54%	31%	56%	47%	48%	71%	51%	34%	43%					
(01_3c_6) advisering/onderſteuning bij inventarisatie en aanpak			Totaal	136	264	197	72	64	166	98	197	17	147	63	69	16	45	17	90	17	37	58	21					
(01_4A)Heeft WG arboeſkundigheid via indirecte contractering?			ja	21%	20%	18%	20%	21%	20%	18%	18%	22%	21%	18%	20%	20%	21%	16%	18%	20%	21%	22%	17%					
			Totaal	1340	989	475	888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144					
(01_4a_1)re-integratiebedrijf			ja	7%	23%	49%	3%	15%	17%	37%	49%	0%	18%	12%	20%	3%	25%	32%	16%	46%	25%	31%	24%					
			Totaal	277	193	86	182	95	139	54	86	30	113	43	81	36	48	22	68	13	28	49	25					
(01_4a_2)verzuimbureau			ja	12%	26%	24%	13%	11%	26%	28%	24%	7%	24%	21%	23%	25%	19%	18%	15%	8%	4%	22%	16%					
			Totaal	277	193	86	182	95	139	54	86	30	113	43	81	36	48	22	68	13	28	49	25					
(01_4a_3)verzekeringsbedrijf			ja	58%	78%	44%	28%	76%	81%	50%	26%	28%	90%	48%	65%	56%	67%	60%	55%	60%	38%	64%	55%	52%				
			Totaal	277	193	86	182	95	139	54	86	30	113	43	81	36	48	22	68	13	28	49	25					
(01_4a_4) anders			ja	7%	17%	24%	9%	2%	14%	26%	24%	7%	18%	5%	10%	11%	23%	0%	12%	23%	11%	18%	12%					
			Totaal	277	193	86	182	95	139	54	86	30	113	43	81	36	48	22	68	13	28	49	25					
(01_4b_1) toetsing RI&E door gecertificeerde deſkundige			ja	4%	17%	19%	4%	4%	15%	20%	19%	3%	14%	5%	6%	11%	15%	23%	7%	31%	11%	8%	16%					
			Totaal	277	193	86	182	95	139	54	86	30	113	43	81	36	48	22	68	13	28	49	25					
(01_4b_2)advies over aanſtellingskeuringen			ja	2%	6%	10%	2%	1%	4%	11%	10%	0%	6%	7%	1%	0%	13%	14%	1%	23%	0%	2%	0%					
			Totaal	277	193	86	182	95	139	54	86	30	113	43	81	36	48	22	68	13	28	49	25					
(01_4b_3)PAGO/PMO			ja	9%	16%	28%	8%	12%	15%	19%	28%	3%	19%	21%	11%	14%	31%	27%	12%	23%	0%	4%	8%					
			Totaal	277	193	86	182	95	139	54	86	30	113	43	81	36	48	22	68	13	28	49	25					
(01_4b_4)ziekteverzuim-begeleiding			ja	89%	97%	83%	80%	97%	96%	83%	81%	80%	100%	86%	95%	91%	89%	94%	95%	90%	69%	79%	88%					
			Totaal	277	193	86	182	95	139	54	86	30	113	43	81	36	48	22	68	13	28	49	25					
(01_4b_5) arbeids-omſtandighedenpreekuur			ja	18%	17%	18%	20%	16%	17%	17%	20%	10%	24%	26%	16%	8%	27%	23%	15%	23%	11%	14%	0%					
			Totaal	277	193	86	182	95	139	54	86	30	113	43	81	36	48	22	68	13	28	49	25					

		Grooteklasse 3				Grooteklasse 5				Sectoren																													
Antwoordcategorie		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw				Industrie		Bouwnijverheid		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Zakelijke dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening	
Vraag		7%	19%	30%	15%	7%	17%	26%	30%	3%	18%	7%	15%	11%	19%	18%	16%	46%	11%	16%	8%																		
(01_4b_6) advisering /ondersteuning bij inventarisatie arbeidsrisico's	ja	7%	19%	30%	15%	7%	17%	26%	30%	3%	18%	7%	15%	11%	19%	18%	16%	46%	11%	16%	8%																		
	Totaal	277	193	86	556	182	95	139	54	30	113	43	81	36	48	22	68	13	28	49	25																		
(01_5) Welke van onderstaande diensten zijn de 12 maanden voorafgaande aan peildatum 1-7-2013 daadwerkelijk afgenomen van de arbodienst/anderen	ja	34%	83%	95%	62%	26%	51%	78%	94%	34%	69%	62%	61%	40%	64%	53%	66%	92%	61%	74%	49%																		
	Totaal	1340	989	475	2804	888	452	694	295	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144																		
(01_5_1) toetsing RI&E door gecertificeerde deskundige	ja	17%	25%	34%	26%	17%	23%	29%	34%	33%	28%	29%	27%	14%	23%	18%	24%	27%	23%	26%	23%																		
	Totaal	460	819	453	1732	230	542	277	453	45	374	146	251	72	146	72	247	60	81	168	70																		
(01_5_2) advies over aanstellingskeuringen	ja	1%	3%	6%	4%	1%	3%	5%	6%	0%	5%	2%	0%	0%	6%	1%	4%	18%	7%	2%	0%																		
	Totaal	460	819	453	1732	230	542	277	453	45	374	146	251	72	146	72	247	60	81	168	70																		
(01_5_3) PAGO/PMO	ja	9%	16%	28%	17%	10%	9%	14%	20%	13%	24%	40%	8%	3%	19%	10%	13%	30%	15%	13%	9%																		
	Totaal	460	819	453	1732	230	542	277	453	45	374	146	251	72	146	72	247	60	81	168	70																		
(01_5_4) ziekteverzuimbegleiding	ja	93%	95%	97%	95%	90%	95%	94%	98%	89%	93%	90%	97%	94%	97%	97%	96%	97%	94%	96%	94%																		
	Totaal	460	819	453	1732	230	542	277	453	45	374	146	251	72	146	72	247	60	81	168	70																		
(01_5_5) arbeidsomstandigheden spreekuur	ja	14%	25%	46%	28%	13%	14%	19%	36%	24%	29%	25%	22%	11%	23%	15%	30%	57%	33%	38%	27%																		
	Totaal	460	819	453	1732	230	542	277	453	45	374	146	251	72	146	72	247	60	81	168	70																		
(01_5_6) advisering /ondersteuning bij inventarisatie arbeidsrisico's	ja	10%	20%	40%	23%	11%	9%	15%	30%	20%	30%	25%	16%	10%	17%	22%	21%	35%	27%	25%	20%																		
	Totaal	460	819	453	1732	230	542	277	453	45	374	146	251	72	146	72	247	60	81	168	70																		

Tabel IV. 2 RI&E en Plan van Aanpak

		Grooteklasse 3				Grooteklasse 5				Sectoren														
Vraag	Antwoordcategorie	1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening
(02_1) Heeft de vestiging een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) op het peilmoment ?	Ja, en voor het laatst getoetst in	26%	18%	56%	85%	14%	33%	53%	78%	85%	34%	43%	39%	23%	10%	27%	25%	24%	79%	31%	21%	20%		
	Ja, RI&E vrijgesteld van toetsing (minder dan 25 werknemers of aantal gewerkte uren <40)	14%	15%	11%	0%	14%	18%	13%	1%	0%	19%	18%	17%	16%	3%	8%	7%	8%	0%	8%	35%	15%		
	Ja, maar (nog) niet getoetst door de arbodienst / een gecertificeerde kerndeskundige	8%	7%	11%	9%	6%	10%	11%	13%	9%	9%	9%	4%	7%	5%	10%	8%	8%	16%	8%	7%	11%		
	Nee, maar wel op het moment van het bedrijfsbezoek	3%	4%	2%	1%	4%	3%	2%	0%	1%	2%	0%	2%	5%	1%	5%	3%	5%	0%	3%	6%	0%		
	Nee	49%	56%	20%	5%	62%	35%	21%	9%	5%	36%	30%	38%	49%	80%	51%	58%	55%	5%	50%	32%	54%		
Wanneer is de RI&E voor het laatst getoetst?	totaal	2804	1340	989	475	888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144		
	2014	4%	4%	5%	4%	4%	3%	5%	3%	4%	2%	2%	7%	1%	0%	5%	0%	9%	4%	9%	4%	0%		
	2013	24%	25%	21%	25%	28%	21%	22%	17%	25%	24%	18%	27%	32%	19%	23%	15%	15%	12%	15%	35%	24%		
	2012	16%	15%	17%	21%	12%	20%	17%	21%	21%	29%	18%	12%	19%	30%	9%	14%	12%	18%	14%	16%	8%		
	2011	12%	11%	14%	16%	11%	11%	13%	17%	16%	4%	11%	21%	6%	5%	14%	23%	19%	13%	13%	12%	5%		
(02_2_1_1) Geen RI&E (motief niet willen) :te duur	2010 of eerder	35%	34%	38%	32%	36%	32%	38%	37%	32%	41%	47%	29%	31%	18%	37%	45%	33%	50%	48%	29%	48%		
	jaar toetsing onbekend	8%	11%	5%	2%	10%	12%	6%	4%	2%	0%	3%	4%	10%	28%	12%	3%	12%	2%	2%	3%	14%		
	totaal	1380	319	655	406	172	147	416	239	406	55	324	132	189	51	112	56	191	50	61	108	51		
	ja	2%	3%	0%	0%	3%	2%	0%	0%	0%	2%	0%	7%	4%	0%	0%	0%	2%	0%	3%	5%	1%		
	totaal	860	690	143	27	521	169	124	19	27	42	107	58	130	108	82	60	122	5	46	43	57		
(02_2_1_2) Geen RI&E (motief niet willen) :kost teveel tijd	ja	3%	2%	5%	8%	3%	1%	5%	0%	8%	5%	2%	8%	4%	1%	0%	2%	3%	0%	1%	0%	1%		
	totaal	860	690	143	27	521	169	124	19	27	42	107	58	130	108	82	60	122	5	46	43	57		
(02_2_1_3) Geen RI&E (motief niet willen) :andere prioriteiten	ja	11%	10%	21%	28%	9%	21%	21%	30%	28%	27%	17%	23%	12%	3%	5%	6%	13%	0%	5%	5%	11%		
	totaal	860	690	143	27	521	169	124	19	27	42	107	58	130	108	82	60	122	5	46	43	57		

		Grooteklasse 3				Grooteklasse 5				Sectoren																																									
		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw			Industrie			Bouwnijverheid		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Zakelijke dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening													
Antwoordcategorie		Vraag																																																	
		(02_2_1_4) Geen RI&E (motief ja niet willen) : risicos te klein (naar oordeel van de werkgever)		ja		18%		8%		3%		18%		20%		7%		10%		3%		14%		11%		42		107		58		130		108		82		60		24%		24%		9%		12%		21%		19%	
		totaal		860		690		143		27		521		169		124		19		27		42		107		58		130		108		82		60		122		5		46		43		57							
		(02_2_1_5) Geen RI&E (motief ja niet willen) : er is nooit iets (ernstigs) gebeurd		ja		8%		9%		5%		0%		8%		13%		5%		4%		12%		4%		42		107		58		130		108		82		60		10%		10%		0%		2%		5%		10%	
		totaal		860		690		143		27		521		169		124		19		27		42		107		58		130		108		82		60		122		5		46		43		57							
		(02_2_1_6) Geen RI&E (motief ja niet willen) : iedereen in het bedrijf kent alle risicos		ja		6%		6%		8%		3%		6%		5%		8%		5%		7%		9%		42		107		58		130		108		82		60		10%		10%		9%		1%		13%			
		totaal		860		690		143		27		521		169		124		19		27		42		107		58		130		108		82		60		122		5		46		43		57							
		(02_2_1_7) Geen RI&E (motief ja niet willen) : de risicos zijn niet de verantwoordelijkheid van WG (volgens WG)		ja		1%		1%		0%		0%		1%		1%		0%		0%		5%		1%		42		107		58		130		108		82		60		0%		1%		9%		0%		2%		0%	
		totaal		860		690		143		27		521		169		124		19		27		42		107		58		130		108		82		60		122		5		46		43		57							
		(02_2_2_1) Geen RI&E (motief ja niet weten) : WG niet bekend met arbowetgeving en weet niet dat het verplicht is over een (erkende) RI&E te beschikken		ja		67%		69%		44%		29%		70%		59%		45%		20%		29%		59%		53%		59		107		52		66%		73%		73%		53%		70%		0%		81%		61%		72%	
		totaal		860		690		143		27		521		169		124		19		27		42		107		58		130		108		82		60		122		5		46		43		57							
		(02_2_2_2) Geen RI&E (motief ja niet weten) : werkgever weet niet welke risicos er bestaan		ja		7%		7%		5%		4%		7%		5%		6%		0%		4%		11%		1%		42		107		58		130		108		82		60		5%		0%		18%		0%		9%	
		totaal		860		690		143		27		521		169		124		19		27		42		107		58		130		108		82		60		122		5		46		43		57							

		Grooteklasse 3				Grooteklasse 5				Sectoren																											
		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw			Industrie			Bouwnijverheid		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening	
Vraag	Antwoordcategorie	11%	9%	3%	11%	12%	10%	0%	3%	11%	9%	11%	13%	9%	10%	18%	10%	0%	9%	0%	16%																
(02_2_2_3) Geen RI&E (motief niet weten) :WG onderkent geen risico(s)	ja																																				
(arb.situatie/werkwijze niet als risico gezien)	totaal	860	690	143	27	521	169	124	19	27	42	107	58	130	108	82	60	122	5	46	43																
(02_2_2_4) Geen RI&E (motief niet weten) : WG weet niet waar geschikte info is te vinden over risico's	ja	6%	7%	2%	6%	3%	7%	0%	2%	0%	3%	7%	4%	12%	3%	3%	8%	0%	5%	0%	6%																
(02_2_2_4) Geen RI&E (motief niet weten) : WG weet niet waar geschikte info is te vinden over risico's	totaal	860	690	143	27	521	169	124	19	27	42	107	58	130	108	82	60	122	5	46	43																
(02_2_2_5) Geen RI&E (motief niet weten) : WG weet niet waar geschikte info is te vinden over opstelling RI&E	ja	9%	9%	0%	8%	11%	9%	22%	0%	3%	6%	14%	10%	11%	5%	8%	8%	0%	13%	2%	11%																
(02_2_2_5) Geen RI&E (motief niet weten) : WG weet niet waar geschikte info is te vinden over opstelling RI&E	totaal	860	690	143	27	521	169	124	19	27	42	107	58	130	108	82	60	122	5	46	43																
(02_2_3_1) Geen RI&E (motief niet kunnen) : WG weet niet hoe RI&E moet worden uitgevoerd/opgesteld	ja	11%	12%	6%	4%	11%	18%	6%	14%	4%	7%	12%	5%	8%	25%	4%	6%	10%	0%	10%	5%	19%															
(02_2_3_1) Geen RI&E (motief niet kunnen) : WG weet niet hoe RI&E moet worden uitgevoerd/opgesteld	totaal	860	690	143	27	521	169	124	19	27	42	107	58	130	108	82	60	122	5	46	43																
(02_2_4_1) Geen RI&E : Ander motief	ja	13%	12%	26%	54%	11%	13%	26%	32%	54%	8%	19%	9%	13%	10%	14%	23%	8%	91%	15%	30%	15%															
(02_2_4_1) Geen RI&E : Ander motief	totaal	860	690	143	27	521	169	124	19	27	42	107	58	130	108	82	60	122	5	46	43																
(02_3) Is de RI&E op moment van onderzoek (digitaal) op vestiging aanwezig?	ja	92%	91%	93%	97%	91%	90%	92%	94%	97%	96%	93%	94%	88%	85%	89%	97%	93%	93%	93%	96%	86%															
(02_3) Is de RI&E op moment van onderzoek (digitaal) op vestiging aanwezig?	totaal	1944	650	846	448	367	283	570	276	448	92	434	177	279	71	145	77	253	60	86	183	87															

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren																
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		1-4 wns		5-9 wns		10-49 wns		50-99 wns		100 of meer wns		Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening
Vraag	Antwoordcategorie																									
(03_1) Is er een op schrift gesteld plan van aanpak?	Ja	38%	31%	66%	89%	26%	46%	64%	84%	89%	47%	56%	47%	38%	8%	37%	35%	33%	82%	41%	56%	30%				
	Ja, maar het PvA kan niet worden ingezien	4%	4%	5%	3%	3%	6%	5%	5%	3%	0%	4%	5%	6%	2%	2%	2%	3%	11%	4%	4%	7%				
	Nee, de werkgever heeft geen PvA																									
	totaal	58%	2804	1340	989	475	888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144			
(03_2) Is het plan van aanpak getoetst door de arbodienst /andere gecert. deskundige?	Ja	52%	44%	68%	81%	41%	49%	67%	76%	81%	59%	62%	70%	47%	51%	64%	58%	52%	79%	55%	36%	38%				
	totaal	1602	466	719	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120	68	204	51	77	157	65				
(03_3) Is in het plan van aanpak aangegeven wanneer de maatregelen moeten zijn doorgevoerd?	Ja, voor alle relevante risico's / groepen werknemers	71%	68%	77%	81%	67%	69%	76%	78%	81%	47%	66%	78%	73%	48%	79%	67%	74%	87%	64%	69%	79%				
	Ja, maar niet voor alle relevante risico's / groepen werknemers	9%	8%	10%	8%	6%	12%	11%	8%	8%	15%	15%	10%	6%	6%	3%	17%	9%	9%	7%	10%	2%				
	Nee																									
	totaal	20%	1602	466	719	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120	68	204	51	77	157	65			
(03_4) Wordt het plan van aanpak in de praktijk ook uitgevoerd?	Ja, alle belangrijke risico's zijn/worden aangepakt	73%	72%	75%	85%	71%	72%	74%	79%	85%	59%	64%	73%	69%	64%	75%	67%	80%	83%	74%	79%	91%				
	Ja, een deel van de belangrijke risico's is/wordt aangepakt	21%	21%	22%	13%	20%	23%	23%	19%	13%	31%	31%	19%	21%	35%	16%	30%	18%	16%	18%	16%	8%				
	Nee, geen van de belangrijke risico's is/wordt aangepakt	6%	8%	3%	1%	9%	6%	4%	2%	1%	10%	5%	8%	10%	1%	9%	4%	2%	1%	8%	5%	1%				
	totaal	1602	466	719	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120	68	204	51	77	157	65				
(03_5) Wordt het plan van aanpak periodiek geëvalueerd en bijgesteld?	Ja	75%	72%	78%	92%	69%	78%	77%	84%	92%	59%	74%	78%	70%	71%	74%	65%	85%	90%	73%	78%	73%				
	totaal	1602	466	719	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120	68	204	51	77	157	65				

		Grootteklaasje 3				Grootteklaasje 5				Sectoren																																																	
		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				Landbouw										Industrie				Bouwnijverheid				Handel				Horeca				Vervoer en Informatie				Financiële dienstverlening				Overheid				Onderwijs				Zorg				Overige dienstverlening			
Vraag	Antwoordcategorie	5%	1%	1%	1%	6%	3%	1%	1%	100 of meer wns	1%	3%	2%	5%	6%	10%	3%	3%	1%	1%	1%	6%	2%	3%	1%	1%	3%	3%	1%	1%	1%	3%	3%	1%	1%	6%																							
(02_4) Welke risico's/onderwerpen zijn in de RI&E onderkend?	Geen risico's vermeld in de RI&E	4%																																																									
	ja een van de volgende risico's	96%	95%	99%	99%	94%	97%	99%	99%	99%	99%	97%	98%	95%	94%	90%	97%	97%	99%	99%	99%	94%	98%	97%	97%	99%	99%	97%	97%	99%	99%	99%	99%	99%	99%	94%																							
	totaal	1814	591	790	433	334	257	529	261	433	89	412	165	257	65	130	72	237	56	81	174	76																																					
(03_6) Op welke risico's/onderwerpen hebben de maatregelen in het PVA betrekking?	Geen maatregelen in het PVA vermeld	9%	11%	8%	3%	10%	11%	8%	6%	3%	8%	8%	3%	8%	27%	19%	4%	12%	0%	4%	9%	10%																																					
	ja een van de volgende risico's	91%	89%	92%	97%	90%	89%	92%	94%	97%	92%	92%	97%	92%	73%	81%	96%	88%	100%	96%	91%	90%																																					
	totaal	1602	466	719	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120	68	204	51	77	157	65																																					
(02_4_01) RI&E: kracht zetten (duwen, trekken, tillen of dragen)	ja	50%	47%	58%	69%	45%	51%	57%	65%	69%	79%	76%	77%	57%	54%	49%	16%	21%	67%	32%	42%	36%																																					
	totaal	1814	591	790	433	334	257	529	261	433	89	412	165	257	65	130	72	237	56	81	174	76																																					
(03_6_01) PVA: kracht zetten	ja	31%	28%	35%	47%	28%	28%	34%	40%	47%	55%	51%	51%	32%	23%	27%	9%	12%	57%	24%	23%	18%																																					
	totaal	1602	466	719	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120	68	204	51	77	157	65																																					
(02_4_02) RI&E: repeterende bewegingen (excl. beeldschermwerk)	ja	18%	15%	23%	34%	15%	17%	23%	25%	34%	49%	28%	33%	15%	4%	14%	12%	7%	28%	10%	10%	21%																																					
	totaal	1814	591	790	433	334	257	529	261	433	89	412	165	257	65	130	72	237	56	81	174	76																																					
(03_6_02) PVA: repeterende bewegingen (excl. beeldschermwerk)	ja	10%	10%	10%	21%	10%	8%	10%	12%	21%	40%	16%	25%	4%	0%	4%	7%	4%	13%	5%	7%	13%																																					
	totaal	1602	466	719	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120	68	204	51	77	157	65																																					
(02_4_03) RI&E: ongunstige of statische lichaamshouding	ja	32%	30%	34%	45%	29%	33%	33%	40%	45%	50%	40%	49%	28%	29%	31%	12%	15%	37%	18%	41%	42%																																					
	totaal	1814	591	790	433	334	257	529	261	433	89	412	165	257	65	130	72	237	56	81	174	76																																					
(03_6_03) PVA: ongunstige of statische lichaamshouding	ja	18%	16%	23%	31%	16%	15%	23%	25%	31%	39%	26%	31%	14%	10%	17%	10%	5%	24%	14%	19%	32%																																					
	totaal	1602	466	719	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120	68	204	51	77	157	65																																					
(02_4_04) RI&E :beeldschermwerk	ja	60%	52%	76%	92%	49%	59%	75%	85%	92%	32%	76%	54%	43%	39%	68%	93%	82%	99%	76%	69%	38%																																					
	totaal	1814	591	790	433	334	257	529	261	433	89	412	165	257	65	130	72	237	56	81	174	76																																					

		Grootteklaſſe 3				Grootteklaſſe 5				Sectoren																													
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		1-4 wns		5-9 wns		10-49 wns		50-99 wns		100 of meer wns		Landbouw		Industrie		Bouwnijverheid		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Zakelijke dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening	
Vraag	Antwoordcategorie	totaal																																					
(03_6_04)PvA: beeldschermwerk	ja	39%	32%	51%	67%	31%	34%	50%	60%	67%	21%	47%	29%	26%	16%	37%	64%	60%	90%	57%	45%	30%																	
	totaal	1602	466	719	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120	68	204	51	77	157	65																	
(02_4_05)RI&E:niet-ioniserende straling (NIS)	ja	7%	6%	9%	14%	6%	8%	9%	14%	14%	2%	21%	15%	5%	0%	3%	2%	2%	8%	9%	15%	2%																	
	totaal	1814	591	790	433	334	257	529	261	433	89	412	165	257	65	130	72	237	56	81	174	76																	
(03_6_05)PvA:niet-ioniserende straling (NIS)	ja	3%	1%	4%	7%	1%	2%	4%	4%	7%	3%	11%	2%	1%	0%	2%	0%	0%	2%	5%	5%	0%																	
	totaal	1602	466	719	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120	68	204	51	77	157	65																	
(02_4_06)RI&E:besloten ruimten	ja	8%	7%	12%	17%	6%	8%	11%	14%	17%	11%	16%	36%	3%	15%	4%	0%	6%	15%	3%	1%	0%																	
	totaal	1814	591	790	433	334	257	529	261	433	89	412	165	257	65	130	72	237	56	81	174	76																	
(03_6_06)PvA: besloten ruimten	ja	4%	3%	5%	9%	3%	4%	5%	7%	9%	7%	6%	23%	1%	1%	1%	0%	2%	6%	0%	2%	0%																	
	totaal	1602	466	719	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120	68	204	51	77	157	65																	
(02_4_07)RI&E:werken op hoogte/valgevaar	ja	21%	18%	27%	36%	19%	17%	26%	33%	36%	24%	33%	68%	17%	10%	12%	4%	15%	45%	19%	3%	10%																	
	totaal	1814	591	790	433	334	257	529	261	433	89	412	165	257	65	130	72	237	56	81	174	76																	
(03_6_07)PvA: werken op hoogte/valgevaar	ja	14%	12%	18%	23%	12%	12%	18%	19%	23%	21%	23%	52%	8%	4%	4%	1%	12%	28%	14%	2%	13%																	
	totaal	1602	466	719	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120	68	204	51	77	157	65																	
(02_4_08)RI&E:geluid	ja	36%	31%	48%	61%	30%	32%	48%	53%	61%	59%	75%	82%	30%	24%	29%	17%	18%	68%	40%	10%	24%																	
	totaal	1814	591	790	433	334	257	529	261	433	89	412	165	257	65	130	72	237	56	81	174	76																	
(03_6_08)PvA:geluid	ja	24%	20%	31%	39%	19%	21%	30%	37%	39%	51%	56%	65%	12%	15%	13%	7%	12%	49%	28%	3%	15%																	
	totaal	1602	466	719	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120	68	204	51	77	157	65																	
(02_4_09)RI&E:trillingen	ja	22%	20%	26%	35%	20%	20%	26%	29%	35%	39%	42%	61%	16%	0%	28%	7%	15%	43%	13%	2%	5%																	
	totaal	1814	591	790	433	334	257	529	261	433	89	412	165	257	65	130	72	237	56	81	174	76																	
(03_6_09)PvA:trillingen	ja	11%	10%	11%	19%	9%	12%	11%	14%	19%	23%	24%	29%	9%	1%	8%	4%	6%	25%	7%	0%	3%																	
	totaal	1602	466	719	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120	68	204	51	77	157	65																	
(02_4_10)RI&E:beleid voor zwangeren /werknemers in de periode na de bevalling	ja	22%	18%	29%	51%	16%	22%	27%	39%	51%	13%	23%	8%	19%	9%	13%	27%	28%	56%	27%	40%	28%																	
	totaal	1814	591	790	433	334	257	529	261	433	89	412	165	257	65	130	72	237	56	81	174	76																	

		Grootteklaas 3				Grootteklaas 5				Sektoren																									
		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw		Industrie		Bouwnijverheid		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening	
Vraag	Antwoordcategorie	8%	11%	28%	5%	14%	20%	47%	17%	28%	6%	6%	5%	11%	1%	7%	10%	10%	31%	15%	13%	16%													
(03_6_10) PvA: beleid voor zwangeren/werknemers in de periode na de bevalling	ja	466	719	417	260	206	471	248	417	28%	70	366	145	229	50	120	68	204	51	77	157	65													
	totaal	1602																																	
(02_4_11) RI&E: arbeid door jongeren van 13 t/m 17 jaar	ja	11%	20%	24%	9%	14%	20%	19%	24%	21%	18%	11%	16%	30%	5%	9%	8%	237	56	81	174	76													
	totaal	1814	591	790	433	334	529	261	433	89	412	165	257	65	130	72	237	56	81	174	76														
(03_6_11) PvA: arbeid door jongeren van 13 t/m 17 jaar	ja	4%	3%	8%	1%	7%	6%	8%	8%	14%	7%	5%	4%	17%	2%	2%	2%	2%	3%	5%	0%	4%													
	totaal	1602	466	719	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120	68	204	51	77	157	65													
(02_4_12) RI&E: andere risico's	ja	68%	69%	69%	69%	66%	69%	68%	69%	80%	65%	61%	71%	44%	56%	64%	68%	68%	71%	76%	70%														
	totaal	1814	591	790	433	334	529	261	433	89	412	165	257	65	130	72	237	56	81	174	76														
(03_6_12) PvA: andere risico's	ja	65%	64%	64%	67%	65%	63%	64%	64%	67%	64%	61%	72%	54%	57%	60%	61%	65%	65%	69%	66%														
	totaal	1602	466	719	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120	68	204	51	77	157	65													
(02_5) Welke van de onderstaande risico's worden in de RI&E onderkend voor zwangere wns en/of wns die borstvoeding geven?	Geen van de bovenstaande risico's	89%	91%	86%	71%	94%	84%	87%	80%	71%	91%	90%	98%	91%	93%	95%	89%	88%	72%	85%	75%	75%													
	ja een van de volgende risico's	11%	9%	14%	29%	6%	16%	13%	20%	29%	9%	10%	2%	9%	7%	5%	11%	12%	28%	15%	25%	25%													
	totaal	1814	591	790	433	334	257	529	261	433	89	412	165	257	65	130	72	237	56	81	174	76													
(03_7) Voor welke risico's zijn maatregelen opgenomen in PvA voor zwangere wns /wns die borstvoeding geven?	Geen van de bovenstaande risico's	93%	94%	92%	82%	96%	89%	93%	90%	82%	96%	97%	100%	91%	99%	97%	91%	92%	85%	90%	88%	84%													
	ja een van de volgende risico's	7%	6%	8%	18%	4%	11%	7%	10%	18%	4%	3%	0%	9%	1%	3%	9%	8%	15%	10%	12%	16%													
	totaal	1602	466	719	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120	68	204	51	77	157	65													
(02_5_1) RI&E: Fysieke belasting	ja	7%	6%	8%	21%	3%	13%	7%	13%	21%	6%	7%	1%	6%	6%	2%	5%	4%	19%	6%	16%	20%													
	totaal	1814	591	790	433	334	257	529	261	433	89	412	165	257	65	130	72	237	56	81	174	76													

		Grooteklasse 3				Grooteklasse 5				Sectoren							
Vraag	Antwoordcategorie	1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw			
		2%	4%	13%	4%	1%	4%	4%	5%	13%	4%	2%	0%	2%	0%	2%	0%
(03_7_1)PVA: Fysieke belasting	ja	3%															
	totaal	1602	466	719	417	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120
(02_5_2) RI&E :Werkdruk & ongewenste omgangsvormen	ja	7%	5%	9%	18%	3%	9%	9%	12%	18%	1%	6%	1%	6%	1%	4%	8%
	totaal	1814	591	790	433	433	334	257	529	261	433	89	412	165	257	65	130
(03_7_2)PVA: Werkdruk & ongewenste omgangsvormen	ja	5%	4%	5%	12%	3%	7%	7%	4%	12%	0%	1%	0%	5%	1%	3%	7%
	totaal	1602	466	719	417	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120
(02_5_3) RI&E : Kankerverwekkende en reproductietoxische stoffen	ja	2%	2%	1%	7%	1%	3%	3%	1%	2%	7%	0%	2%	0%	1%	0%	0%
	totaal	1814	591	790	433	433	334	257	529	261	433	89	412	165	257	65	130
(03_7_3)PVA: Kankerverwekkende en reproductietoxische stoffen	ja	1%	1%	1%	3%	1%	1%	1%	0%	1%	3%	0%	1%	0%	0%	0%	0%
	totaal	1602	466	719	417	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120
(02_5_4) RI&E : Gevaarlijke stoffen (niet nader gespecificeerd)	ja	4%	4%	3%	9%	2%	7%	7%	3%	4%	9%	5%	4%	1%	3%	0%	1%
	totaal	1814	591	790	433	433	334	257	529	261	433	89	412	165	257	65	130
(03_7_4) PVA: Gevaarlijke stoffen (niet nader gespecificeerd)	ja	2%	2%	1%	5%	1%	3%	3%	1%	2%	5%	3%	2%	0%	0%	0%	0%
	totaal	1602	466	719	417	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120
(02_5_5) RI&E : Trillingen	ja	1%	1%	0%	2%	1%	2%	2%	0%	1%	2%	0%	2%	0%	0%	0%	0%
	totaal	1814	591	790	433	433	334	257	529	261	433	89	412	165	257	65	130
(03_7_5)PVA: Trillingen	ja	0%	0%	0%	2%	0%	0%	1%	0%	2%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%
	totaal	1602	466	719	417	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120
(02_5_6) RI&E : Biologische agentia	ja	2%	2%	1%	8%	1%	3%	3%	1%	3%	8%	2%	1%	1%	0%	0%	0%
	totaal	1814	591	790	433	433	334	257	529	261	433	89	412	165	257	65	130
(03_7_6)PVA: Biologische agentia	ja	1%	1%	0%	3%	1%	2%	2%	0%	1%	3%	1%	1%	0%	0%	0%	0%
	totaal	1602	466	719	417	417	260	206	471	248	417	70	366	145	229	50	120

Tabel IV.3 Arbeidsongevallen

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren																									
Antwoordcategorie		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw				Industrie		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening	
Vraag		3%	20%	58%	2%	7%	17%	40%	58%	10%	21%	17%	5%	5%	6%	2%	3%	55%	7%	5%	4%														
(05_1) Hebben zich de afgelopen 3 jaar arb.ongevallen voorgedaan?	Ja																																		
	totaal	1340	989	475	888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144														
(05_1_1) Met de dood tot gevolg	Ja	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	1%	0%														
	totaal	610	59	271	31	28	150	121	280	20	185	75	58	31	42	10	67	33	21	53	15														
(05_1_2) Met blijvend letsel tot gevolg	Ja	5%	7%	4%	8%	7%	3%	5%	5%	1%	6%	3%	14%	7%	4%	0%	3%	3%	0%	1%	0%														
	totaal	610	59	271	31	28	150	121	280	20	185	75	58	31	42	10	67	33	21	53	15														
(05_1_3) Met ziekenhuisopname tot gevolg	Ja	12%	11%	18%	13%	9%	12%	10%	18%	4%	11%	7%	14%	8%	31%	4%	25%	15%	24%	4%	0%														
	totaal	610	59	271	31	28	150	121	280	20	185	75	58	31	42	10	67	33	21	53	15														
(05_1_4) Met poliklinische behandeling tot gevolg	Ja	35%	23%	37%	24%	23%	32%	54%	57%	16%	44%	33%	32%	73%	27%	32%	27%	50%	43%	29%	18%														
	totaal	610	59	271	31	28	150	121	280	20	185	75	58	31	42	10	67	33	21	53	15														
(05_1_5) Met verzuim van meer dan 3 dagen tot gevolg	Ja	42%	32%	43%	32%	31%	40%	51%	62%	39%	48%	53%	25%	50%	54%	85%	33%	53%	52%	37%	20%														
	totaal	610	59	271	31	28	150	121	280	20	185	75	58	31	42	10	67	33	21	53	15														
(05_1_6) Met verzuim van 3 dagen of minder tot gevolg	Ja	39%	22%	46%	17%	28%	42%	59%	61%	18%	55%	36%	36%	41%	20%	19%	52%	63%	43%	39%	14%														
	totaal	610	59	271	31	28	150	121	280	20	185	75	58	31	42	10	67	33	21	53	15														
(05_1_7) Met onbekend gevolg	Ja	28%	38%	22%	42%	34%	24%	17%	18%	48%	29%	28%	31%	2%	7%	0%	20%	22%	10%	32%	66%														
	totaal	610	59	271	31	28	150	121	280	20	185	75	58	31	42	10	67	33	21	53	15														

		Grooteklasse 3				Grooteklasse 5				Sectoren															
		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening
Vraag	Antwoordcategorie	16%	15%	13%	23%	15%	16%	12%	17%	23%	5%	17%	11%	19%	8%	33%	4%	25%	15%	2%	5%	3%	0%	0%	3%
(05_2) Zijn de meldingsplichtige arbeidsongevallen van de afgelopen 3 jaar gemeld bij de AI/ISZW	Ja, alle meldingsplichtige arbeidsongevallen	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
	Ja, een deel van de meldingsplichtige arbeidsongevallen	4%	6%	3%	5%	6%	5%	3%	3%	5%	0%	3%	8%	6%	1%	0%	0%	6%	3%	2%	5%	0%	5%	0%	0%
	Nee, geen van de meldingsplichtige arbeidsongevallen	2%	0%	3%	2%	1%	0%	3%	3%	2%	0%	2%	0%	0%	12%	5%	0%	2%	0%	5%	1%	0%	0%	0%	0%
	Nee, de werkgever is niet bekend met de meldingsplicht van ernstige arbeidsongevallen	77%	78%	79%	67%	78%	79%	80%	76%	67%	95%	77%	81%	72%	78%	62%	69%	62%	79%	66%	87%	97%			
	Er hebben zich geen meldingsplichtige arbeidsongevallen voorgedaan in de afgelopen 3 jaar	1%	0%	2%	3%	0%	0%	2%	1%	3%	0%	1%	0%	3%	0%	1%	1%	28%	3%	0%	1%	0%	0%	0%	0%
(05_3) Heeft het bedrijf een schriftelijke en/of digitale arbeidsongevallenregistratie of een mogelijkheid om ongevallen schriftelijk/digitaal te registreren?	Onbekend	610	59	271	280	31	28	150	121	280	20	185	75	58	31	42	10	67	33	21	53	15	15	15	15
	totaal	27%	20%	55%	87%	17%	31%	52%	77%	87%	23%	49%	40%	21%	12%	33%	26%	24%	89%	30%	41%	23%	41%	23%	23%
	Ja, en ook in de vestiging aanwezig	6%	6%	5%	3%	5%	9%	5%	3%	3%	3%	4%	2%	11%	8%	4%	6%	3%	0%	2%	7%	4%	7%	4%	4%
	Ja, maar niet in de vestiging aanwezig	67%	73%	40%	10%	77%	60%	43%	20%	10%	74%	48%	58%	68%	80%	63%	68%	73%	11%	69%	52%	73%	52%	73%	73%
	Nee	2804	1340	989	475	888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144	144	144	144
	totaal																								

Tabel IV. 4 Ziekteverzuimbeleid en –begeleiding en BHV

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren												
Vraag	Antwoordcategorie	1 t/m 9 wns	10 t/m 99 wns	100 of meer wns	1-4 wns	5-9 wns	10-49 wns	50-99 wns	100 of meer wns	Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening	
(06_1) Heeft de vestiging een ziekteverzuimbeleid?	totaal	36%	28%	67%	94%	24%	45%	65%	85%	94%	22%	50%	32%	41%	14%	42%	40%	34%	96%	42%	49%	26%
	Ja, dit is volledig schriftelijk vastgelegd.																					
	Ja, dit is deels schriftelijk vastgelegd en deels mondeling afgesproken	13%	13%	15%	4%	12%	18%	15%	10%	4%	12%	13%	16%	15%	7%	11%	11%	14%	2%	6%	14%	14%
	Ja, dit is mondeling afgesproken																					
	Nee	29%	34%	9%	0%	38%	19%	9%	2%	0%	37%	15%	29%	25%	53%	24%	33%	33%	1%	27%	18%	32%
(06_4) Als een werknemer ziek is, binnen hoeveel dagen/ weken wordt er gewoonlijk contact opgenomen met deze werknemer door (of namens) de vestiging?	totaal	2804	1340	989	475	888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144
	Uiterlijk binnen 2 dagen na de 1e ziektedag	54%	52%	66%	70%	48%	64%	65%	72%	70%	51%	63%	58%	58%	46%	52%	51%	55%	68%	56%	53%	46%
	Uiterlijk binnen 1 week na de 1e ziektedag	14%	13%	18%	24%	13%	15%	17%	19%	24%	7%	16%	12%	14%	9%	22%	8%	15%	25%	10%	17%	14%
	Langer dan 1 week na de 1e ziektedag	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	0%	1%	0%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	0%	0%	1%
	Hier bestaan geen algemene richtlijnen voor	27%	30%	14%	4%	34%	20%	15%	9%	4%	35%	19%	27%	25%	40%	24%	36%	24%	5%	32%	29%	33%
Onbekend omdat de afhandeling van ziekmeldingen is uitbesteed		3%	4%	1%	1%	4%	2%	1%	0%	1%	7%	2%	2%	2%	4%	1%	4%	5%	0%	2%	2%	5%
	totaal	2804	1340	989	475	888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144

		Grootteklasse 3	Grootteklasse 5					Sectoren														
Vraag	Antwoordcategorie	totaal	1 t/m 9 wns	10 t/m 99 wns	100 of meer wns	1-4 wns	5-9 wns	10-49 wns	50-99 wns	100 of meer wns	Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening
(06_5) Na hoeveel weken vraagt de werkgever gewoonlijk de Arbodienst of bedrijfsarts om een oordeel over het betreffende ziektegeval?	Uiterlijk binnen 1 week na de 1e ziektedag	18%	17%	24%	19%	15%	24%	24%	25%	19%	13%	23%	18%	18%	14%	14%	23%	20%	4%	15%	20%	16%
	Uiterlijk binnen 2 weken na de 1e ziektedag	14%	12%	23%	26%	11%	17%	23%	28%	26%	8%	18%	17%	17%	6%	17%	9%	14%	35%	17%	19%	9%
	Uiterlijk binnen 4 weken na de 1e ziektedag	7%	6%	10%	18%	6%	6%	9%	12%	18%	3%	6%	9%	6%	4%	10%	5%	7%	37%	7%	7%	10%
	Langer dan 4 weken na de 1e ziektedag	3%	3%	5%	9%	3%	3%	5%	6%	9%	3%	3%	5%	4%	0%	2%	2%	2%	9%	5%	7%	2%
	Hier bestaan geen algemene richtlijnen voor	58%	62%	38%	28%	66%	50%	39%	29%	28%	72%	49%	50%	55%	76%	57%	61%	57%	15%	56%	48%	63%
(07_1) Zijn er op de vestiging BHV-ers aangesteld?	totaal	2804	1340	989	475	888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144
	Nee, geen BHV-ers	38%	44%	10%	1%	51%	22%	11%	4%	1%	25%	19%	33%	39%	47%	33%	53%	47%	4%	44%	24%	41%
	Ja, namelijk	62%	56%	90%	99%	49%	78%	89%	96%	99%	75%	81%	67%	61%	53%	67%	47%	53%	96%	56%	76%	59%
	totaal	2804	1340	989	475	888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144

Tabel IV. 5 Preventiemedewerker

		Grooteklasse 3				Grooteklasse 5				Sectoren							
Vraag	Antwoordcategorie	1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw			
		8%	39%	61%	5%	16%	36%	61%	61%	61%	7%	24%	14%	15%	4%	12%	12%
(08_1) Zijn er op de vestiging 1 of meer wns als preventiemedewerker aangewezen?	Ja, 1 werknemer	14%				0%	2%	5%	12%	23%	3%	5%	1%	1%	0%	3%	3%
	Ja, meerdere werknemers	2%				23%											
	De werkgever vervult zelf de taken van de preventiemedewerker	22%	17%	1%	22%	26%	19%	6%	1%	1%	41%	30%	35%	17%	1%	23%	19%
	Nee, alleen op een andere vestiging / op de hoofdvestiging	5%	5%	5%	4%	8%	5%	4%	5%	5%	0%	2%	3%	11%	0%	5%	9%
	Nee, er is / zijn geen preventiemedewerkers aangesteld	57%	63%	33%	68%	47%	35%	17%	9%	9%	50%	39%	46%	56%	94%	58%	56%
	totaal	2804	1340	989	888	452	694	295	475	475	134	541	235	409	179	227	137
(08_2_1) verlenen van medewerking aan het verrichten en opstellen RI&E	ja	70%	63%	84%	59%	73%	83%	91%	91%	91%	69%	75%	70%	67%	65%	76%	66%
	totaal	1575	497	675	283	214	435	240	403	403	72	368	145	205	42	121	67
(08_2_2) adviseren samenw. met OR /PVT/wns over genomen/te nemen maatr.	ja	38%	30%	51%	29%	32%	48%	68%	81%	81%	35%	43%	37%	41%	8%	40%	35%
	totaal	1575	497	675	283	214	435	240	403	403	72	368	145	205	42	121	67
(08_2_3) verlenen van medewerking aan uitvoering maatregelen	ja	84%	81%	89%	81%	82%	89%	86%	90%	90%	87%	86%	89%	82%	85%	83%	82%
	totaal	1575	497	675	283	214	435	240	403	403	72	368	145	205	42	121	67
(08_2_4) anders	ja	15%	14%	16%	12%	20%	16%	17%	25%	25%	8%	19%	15%	18%	28%	10%	18%
	totaal	1575	497	675	283	214	435	240	403	403	72	368	145	205	42	121	67
(08_3_1) opleiding	ja	24%	20%	30%	19%	22%	27%	44%	59%	59%	18%	30%	27%	22%	34%	17%	15%
	totaal	1575	497	675	283	214	435	240	403	403	72	368	145	205	42	121	67
(08_3_2) instructies ontvangen	ja	10%	7%	13%	7%	9%	13%	12%	23%	23%	8%	11%	9%	11%	17%	14%	15%
	totaal	1575	497	675	283	214	435	240	403	403	72	368	145	205	42	121	67
(08_3_3) deelname aan cursus(sen)	ja	21%	14%	33%	13%	17%	31%	42%	51%	51%	21%	26%	28%	17%	50%	32%	25%
	totaal	1575	497	675	283	214	435	240	403	403	72	368	145	205	42	121	67

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren																																	
Antwoordcategorie		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw		Industrie		Bouwnijverheid		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening									
Vraag	Antwoordcategorie	1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns		Landbouw		Industrie		Bouwnijverheid		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening									
		86% 497		77% 675		73% 403		89% 283		80% 214		77% 435		74% 240		73% 403		87% 72		83% 368		84% 145		82% 205		91% 42		86% 121		86% 67		85% 204		73% 51		85% 77		76% 148		75% 75			
(08_3_4)ervaring		83% 1575		86% 497		77% 675		73% 403		89% 283		80% 214		77% 435		74% 240		73% 403		87% 72		83% 368		84% 145		82% 205		91% 42		86% 121		86% 67		85% 204		73% 51		85% 77		76% 148		75% 75	
(08_3_5)anders, namelijk		8% 1575		8% 497		9% 675		8% 403		7% 283		10% 214		9% 435		9% 240		8% 403		5% 72		9% 368		9% 145		9% 205		5% 42		8% 121		2% 67		6% 204		2% 51		13% 77		11% 148		12% 75	
(08_4)Wat is er ten aanzien van de preventiemedewerker(s) in de RI&E vastgelegd?		9% 1575		7% 497		12% 675		15% 403		7% 283		8% 214		10% 435		19% 240		15% 403		8% 72		9% 368		9% 145		7% 205		11% 42		10% 121		3% 67		10% 204		19% 51		6% 77		5% 148		15% 75	
		15% 1575		13% 497		18% 675		18% 403		11% 283		17% 214		18% 435		20% 240		18% 403		17% 72		14% 368		13% 145		20% 205		19% 42		18% 121		13% 67		13% 204		20% 51		11% 77		14% 148		4% 75	
		3% 1575		2% 497		4% 675		7% 403		1% 283		4% 214		3% 435		8% 240		7% 403		2% 72		2% 368		7% 145		1% 205		0% 42		3% 121		0% 67		2% 204		7% 51		1% 77		6% 148		3% 75	
		74% 1575		78% 497		66% 675		60% 403		80% 283		71% 214		68% 435		52% 240		60% 403		74% 72		75% 368		71% 145		71% 205		70% 42		70% 121		84% 67		74% 204		53% 51		75% 77		78% 148		78% 75	

Tabel IV. 6 Betrokkenheid werknemers bij uitvoering arbeidsomstandighedenbeleid

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren																																							
Vraag		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw				Industrie		Bouwnijverheid		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie				Financiële dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening											
Antwoordcategorie		Ja				totaal				5-9 wns				10-49 wns				50-99 wns				100 of meer wns				1%		14%		4%		16%		2%		10%		15%		8%		91%		20%		19%		5%	
(09_1) Is er in uw bedrijf een OR/PVT aanwezig?		6%	1340	25%	989	82%	475	888	452	694	295	475	82%	475	134	541	235	409	179	179	227	137	375	65	132	226	144	144	144	144	144	144	144	144	144	144	144												
	2 of meer keer per jaar	38%	35%	51%	52%	52%	52%	34%	43%	51%	49%	52%	52%	52%	47%	51%	44%	38%	23%	29%	28%	35%	47%	40%	51%	51%	35%	35%	35%	35%	35%	35%	35%	35%	35%	35%	35%	35%	35%										
	1 keer per jaar	10%	10%	13%	14%	14%	14%	8%	16%	13%	13%	14%	14%	14%	11%	14%	6%	10%	7%	12%	11%	12%	8%	9%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%										
	Minder dan 1 keer per jaar	7%	7%	9%	5%	5%	5%	7%	7%	9%	8%	5%	5%	5%	5%	5%	11%	7%	5%	6%	7%	11%	31%	9%	7%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%									
	Nooit	45%	47%	28%	28%	28%	28%	51%	34%	28%	30%	28%	28%	28%	37%	30%	39%	45%	65%	53%	55%	41%	14%	43%	31%	53%	53%	53%	53%	53%	53%	53%	53%	53%	53%	53%	53%	53%	53%	53%									
totaal		1964	1250	623	91	844	406	521	102	91	127	362	192	290	165	160	99	260	9	81	107	112	112	112	112	112	112	112	112	112	112	112	112	112	112	112	112	112	112										
(09_3) Hoe vaak voert WG met de OR/PVT overleg over arb.omst.hedenbeleid?	2 of meer keer per jaar	86%	84%	88%	91%	83%	85%	88%	86%	91%	27%	93%	88%	85%	28%	86%	96%	93%	92%	73%	87%	88%	88%	88%	88%	88%	88%	88%	88%	88%	88%	88%	88%	88%	88%	88%	88%	88%	88%										
	1 keer per jaar	10%	14%	8%	6%	17%	10%	8%	8%	6%	73%	5%	10%	11%	71%	8%	2%	6%	4%	18%	12%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%										
	Minder dan 1 keer per jaar	1%	0%	1%	1%	0%	1%	1%	3%	1%	0%	1%	1%	0%	0%	1%	1%	0%	1%	4%	6%	1%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%										
	Nooit	2%	2%	3%	1%	0%	5%	3%	3%	1%	0%	2%	1%	4%	1%	3%	2%	1%	3%	2%	1%	0%	3%	0%	6%	0%	6%	0%	6%	0%	6%	0%	6%	0%	6%	0%	6%	0%	6%										
	totaal	840	90	366	384	44	46	173	193	384	7	179	43	119	14	67	38	115	56	51	119	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32										
(09_4) Is er een vertegenwoordiger van de OR /PVT aanwezig bij afname van het onderzoek?		38%	24%	44%	67%	67%	67%	25%	22%	40%	52%	67%	67%	21%	57%	36%	21%	89%	59%	23%	42%	82%	61%	44%	46%	46%	46%	46%	46%	46%	46%	46%	46%	46%	46%	46%	46%	46%	46%										
(09_5) Hoe beoordeelt de OR/PVT de samenwerking met de werkgever op het gebied van het arbobeleid van het bedrijf?	Ja	840	90	366	384	44	46	173	193	384	7	179	43	119	14	67	38	115	56	51	119	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32											
	totaal	840	90	366	384	44	46	173	193	384	7	179	43	119	14	67	38	115	56	51	119	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32											
	Goede samenwerking	84%	83%	84%	85%	85%	85%	80%	88%	88%	77%	85%	85%	86%	83%	89%	89%	86%	19%	84%	62%	87%	96%	86%	94%	89%	89%	89%	89%	89%	89%	89%	89%	89%	89%	89%	89%	89%											
	Redelijke samenwerking	11%	5%	14%	14%	14%	14%	0%	12%	11%	20%	14%	14%	14%	16%	11%	11%	14%	0%	14%	7%	12%	2%	14%	6%	11%	11%	11%	11%	11%	11%	11%	11%	11%	11%	11%	11%	11%											
	Matige/slechte samenwerking	1%	2%	1%	0%	0%	0%	3%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	2%	31%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%											
Geen samenwerking		0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%											
Weet niet / geen mening		3%	10%	1%	1%	16%	0%	1%	1%	1%	14%	1%	0%	0%	81%	0%	0%	0%	81%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%											
totaal		454	23	174	257	11	12	72	102	257	5	106	17	39	7	38	20	62	44	35	62	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19											

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren															
		10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Financiële dienstverlening										Overheid		Onderwijs		Zorg	
Vraag	Antwoordcategorie	1 t/m 9 wns	10 t/m 99 wns	100 of meer wns	1-4 wns	5-9 wns	10-49 wns	50-99 wns	100 of meer wns	Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening					
(10_4) Maakt de werkgever gebruik van de oplossing(en) uit de toegepaste branchearbocatalogus/catalogi?	Ja, voor alle in de arbocatalogus/catalogi vermelde	42%	37%	46%	45%	38%	36%	43%	46%	13%	24%	49%	43%	49%	32%	47%	46%	33%	36%	42%	58%				
	Ja, voor een deel van de in de arbocatalogus/catalogi vermelde risico's	42%	50%	49%	38%	48%	49%	54%	49%	57%	49%	47%	42%	25%	54%	22%	41%	57%	46%	54%	41%				
	Nee																								
(10_5_1) omdat de risico's beschreven in de catalogi zijn niet van toepassing op deze vestiging	Totaal	809	184	343	90	94	199	144	282	27	198	88	75	37	50	21	91	41	35	115	31				
	ja	25%	26%	24%	28%	22%	25%	18%	24%	20%	14%	16%	26%	12%	49%	6%	41%	19%	19%	32%	21%				
(10_5_2) omdat de oplossingen uit de arbocatalogus niet bruikbaar zijn voor de vestiging	Totaal	470	109	210	53	56	125	85	151	24	126	47	44	25	29	8	43	27	21	59	17				
	ja	12%	10%	14%	8%	13%	12%	21%	21%	18%	32%	3%	3%	5%	32%	2%	2%	15%	9%	8%	13%				
(10_5_3) omdat de werkgever (deels) eigen oplossingen heeft bedacht	Totaal	470	109	210	53	56	125	85	151	24	126	47	44	25	29	8	43	27	21	59	17				
	ja	51%	46%	56%	44%	49%	55%	62%	64%	56%	48%	64%	43%	62%	24%	41%	56%	33%	70%	59%	31%				
(10_5_4) omdat de werkgever gebruik maakt van andere oplossingen die door derden zijn bedacht	Totaal	470	109	210	53	56	125	85	151	24	126	47	44	25	29	8	43	27	21	59	17				
	ja	27%	23%	33%	23%	23%	32%	36%	36%	39%	29%	45%	26%	2%	36%	2%	26%	12%	27%	8%	42%				
(10_5_5) anders	Totaal	470	109	210	53	56	125	85	151	24	126	47	44	25	29	8	43	27	21	59	17				
	ja	20%	22%	17%	25%	19%	16%	20%	18%	23%	22%	19%	24%	32%	3%	57%	18%	38%	16%	11%	26%				
	Totaal	470	109	210	53	56	125	85	151	24	126	47	44	25	29	8	43	27	21	59	17				

Tabel IV. 8 Voorlichting, onderricht en toezicht

		Grooteklasse 3				Grooteklasse 5				Sectoren												
Vraag	Antwoordcategorie	1 t/m 9 wns			10 t/m 99 wns			100 of meer wns			Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening
(11_1) Wordt er voorlichting en / of onderricht over veilig en gezond werken aan de werknemers in uw vestiging gegeven?	Ja, alleen algemene voorlichting/onderricht	16%	16%	13%	16%	17%	17%	13%	13%	17%	13%	12%	19%	18%	18%	18%	16%	18%	14%	10%	14%	11%
	Ja, alleen specifieke voorlichting/onderricht gericht op specifieke arbeidsrisico's	20%	19%	26%	18%	23%	27%	23%	19%	24%	17%	23%	22%	22%	18%	18%	17%	16%	17%	21%	18%	30%
	Ja, zowel algemene als specifieke voorlichting/onderricht	36%	33%	49%	30%	43%	48%	61%	68%	36%	54%	47%	33%	33%	31%	33%	26%	31%	67%	34%	56%	30%
	nee, helemaal geen voorlichting/onderricht gegeven	27%	31%	8%	35%	17%	9%	2%	0%	22%	16%	18%	27%	29%	31%	31%	41%	35%	1%	35%	12%	29%
	Totaal	2804	1340	989	888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	227	137	375	65	132	226	144
	(11_2_1)bij indiensttreding van een nieuwe werknemer	ja	79%	77%	87%	75%	82%	85%	95%	92%	73%	85%	72%	78%	87%	75%	78%	82%	94%	76%	78%	79%
(11_2_2)bij wisseling van functie of werk	Totaal	2363	958	931	582	376	644	287	474	107	483	211	340	144	181	97	308	64	103	211	114	
	ja	15%	11%	26%	10%	15%	24%	40%	46%	14%	28%	23%	16%	12%	10%	12%	12%	49%	19%	11%	6%	
	Totaal	2363	958	931	582	376	644	287	474	107	483	211	340	144	181	97	308	64	103	211	114	
(11_2_3)bij veranderingen in het productieproces	ja	23%	20%	32%	20%	22%	31%	36%	47%	39%	47%	23%	19%	24%	16%	20%	18%	39%	21%	22%	23%	
	Totaal	2363	958	931	582	376	644	287	474	107	483	211	340	144	181	97	308	64	103	211	114	
	ja	55%	52%	64%	49%	58%	64%	64%	69%	61%	69%	66%	52%	40%	51%	56%	50%	74%	49%	61%	58%	
(11_2_4)tijdens regulier werkoverleg, werkpauses of andere	Totaal	2363	958	931	582	376	644	287	474	107	483	211	340	144	181	97	308	64	103	211	114	
	ja	18%	18%	19%	18%	17%	19%	20%	25%	6%	15%	19%	14%	27%	22%	21%	19%	22%	25%	20%	23%	
(11_2_5)anders	Totaal	2363	958	931	582	376	644	287	474	107	483	211	340	144	181	97	308	64	103	211	114	

			Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren												
Vraag	Antwoordcategorie		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns	100 of meer wns	1-4 wns	5-9 wns	10-49 wns	50-99 wns	100 of meer wns	Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening
(11_3) Ziet de wger op toe (of laat de wgerop toezien) dat wns werken conform de instructies en voorschriften m.b.t. gezond en veilig werken?	Ja, meestal of altijd	63%	63%	63%	71%	63%	63%	62%	70%	71%	51%	74%	69%	63%	83%	43%	50%	57%	71%	56%	62%	71%	
	Ja, soms	28%	26%	32%	25%	30%	25%	33%	28%	25%	44%	25%	28%	28%	11%	33%	37%	29%	24%	31%	26%	24%	
	Nee	9%	11%	5%	4%	7%	12%	6%	2%	4%	5%	1%	4%	8%	6%	24%	13%	14%	5%	13%	12%	6%	
	Totaal	2363	958	931	474	376	644	287	474	107	483	211	340	144	181	97	308	64	103	211	114		
(11_4) Heeft de werkgever naar aanleiding van de resultaten van het toezicht acties ondernomen?	Ja	45%	40%	58%	68%	37%	48%	56%	71%	68%	53%	61%	50%	45%	23%	44%	46%	36%	62%	50%	46%	55%	
	Nee, maar eigenlijk wel acties nodig	3%	2%	4%	7%	2%	2%	4%	3%	7%	2%	4%	3%	3%	1%	4%	3%	2%	11%	2%	3%	1%	
	Nee, geen acties nodig;werknemers houden zich goed aan de instructies	50%	55%	35%	23%	58%	46%	36%	24%	23%	44%	32%	44%	51%	76%	49%	42%	58%	27%	38%	47%	36%	
	onbekend	3%	3%	4%	2%	3%	3%	4%	2%	2%	0%	2%	3%	3%	1%	0%	3%	10%	4%	0%	4%	7%	
(11_4_1) Aanpassen van de aard of wijze van de voorlichting van voorlichting)	Totaal	2231	877	898	456	524	353	618	280	456	102	476	203	324	137	162	86	283	60	92	197	109	
	ja	17%	13%	22%	41%	10%	19%	20%	32%	41%	8%	19%	14%	19%	10%	15%	15%	12%	38%	31%	25%	15%	
	Totaal	1275	393	570	312	170	366	204	312	58	318	120	180	58	88	42	141	37	47	119	67		
(11_4_2) Aanpassen van de werplek of werkwijzen (procedures)	ja	26%	22%	32%	50%	20%	26%	30%	42%	50%	18%	38%	24%	18%	20%	31%	39%	32%	58%	33%	31%	24%	
	Totaal	1277	394	571	312	223	171	367	204	312	58	318	120	180	58	88	42	141	37	47	120	68	
	ja	87%	87%	89%	88%	88%	88%	89%	87%	88%	89%	90%	92%	89%	81%	91%	90%	86%	94%	61%	77%	90%	
(11_4_3) Aanspreken van de werknemer(s), toepassen van sanctiebeleid, ter sprake brengen in functioneringsgesprek e.d.	Totaal	1277	394	571	312	223	171	367	204	312	58	318	120	180	58	88	42	141	37	47	120	68	
	ja																						
(11_4_4) Anders	ja	5%	4%	5%	6%	6%	1%	5%	6%	6%	5%	5%	0%	6%	10%	1%	1%	4%	9%	13%	9%	3%	
	Totaal	1275	393	570	312	223	170	366	204	312	58	318	120	180	58	88	42	141	37	47	119	67	

			Grootteklasse 3		Grootteklasse 5				Sectoren													
Vraag	Antwoordcategorie		1 t/m 9 wns	10 t/m 99 wns	100 of meer wns	1-4 wns	5-9 wns	10-49 wns	50-99 wns	100 of meer wns	Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren																
		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening	
Vraag	Antwoordcategorie																									
(12_4_01) Voorlichting en onderricht over de risico's van handmatig duwen/trekken/tilen/dragen	ja	27%	49%	69%	34%	27%	49%	69%	34%	24%	33%	48%	55%	69%	29%	33%	46%	23%	20%	43%	90%	41%	60%	46%	76%	25%
	Totaal	512	598	321	1431	512	598	321	1431	313	199	402	196	321	92	401	170	257	69	95	14	104	39	24	119	47
(12_4_02) Voorlichting en onderricht over de wijze waarop lasten gehanteerd moeten worden	ja	19%	40%	64%	26%	19%	40%	64%	26%	17%	26%	39%	53%	64%	18%	28%	25%	22%	8%	41%	35%	31%	61%	50%	54%	20%
	Totaal	512	598	321	1431	512	598	321	1431	313	199	402	196	321	92	401	170	257	69	95	14	104	39	24	119	47
(12_4_03) Voorlichting en onderricht over genomen en te nemen maatregelen	ja	16%	29%	47%	20%	16%	29%	47%	20%	15%	18%	28%	36%	47%	16%	21%	26%	11%	8%	35%	35%	25%	46%	34%	53%	16%
	Totaal	512	598	321	1431	512	598	321	1431	313	199	402	196	321	92	401	170	257	69	95	14	104	39	24	119	47
(12_4_04) Toezicht houden op ja verantwoord gedrag werknemers / naleven van maatregelen.	ja	28%	41%	55%	32%	28%	41%	55%	32%	29%	25%	40%	46%	55%	25%	33%	39%	24%	30%	34%	31%	43%	58%	39%	54%	27%
	Totaal	512	598	321	1431	512	598	321	1431	313	199	402	196	321	92	401	170	257	69	95	14	104	39	24	119	47
(12_4_05) Informatie verstrekken over het gewicht (zwaartepunt) van de te hanteren lasten	ja	7%	9%	22%	8%	7%	9%	22%	8%	5%	9%	12%	22%	22%	6%	6%	10%	8%	1%	11%	30%	6%	21%	17%	16%	14%
	Totaal	512	598	321	1431	512	598	321	1431	313	199	402	196	321	92	401	170	257	69	95	14	104	39	24	119	47
(12_4_06) Organisatorische maatregelen	ja	20%	28%	42%	22%	20%	28%	42%	22%	19%	22%	27%	33%	42%	29%	20%	31%	19%	18%	21%	34%	27%	31%	12%	20%	16%
	Totaal	512	598	321	1431	512	598	321	1431	313	199	402	196	321	92	401	170	257	69	95	14	104	39	24	119	47
(12_4_07) Werkplekinrichting volgens ergonomische beginselen	ja	23%	33%	47%	27%	23%	33%	47%	27%	20%	31%	33%	36%	47%	25%	33%	17%	27%	12%	24%	31%	18%	22%	35%	73%	24%
	Totaal	512	598	321	1431	512	598	321	1431	313	199	402	196	321	92	401	170	257	69	95	14	104	39	24	119	47
(12_4_08) Aanpassen van productie- en werkmethode	ja	21%	24%	33%	22%	21%	24%	33%	22%	21%	22%	24%	30%	33%	35%	34%	28%	16%	4%	27%	32%	18%	15%	4%	11%	29%
	Totaal	512	598	321	1431	512	598	321	1431	313	199	402	196	321	92	401	170	257	69	95	14	104	39	24	119	47

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren																	
		10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Vervoer en Informatie						Zakelijke dienstverlening			Overheid			Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening	
Vraag	Antwoordcategorie	1 t/m 9 wns	10 t/m 99 wns	100 of meer wns	1-4 wns	5-9 wns	10-49 wns	50-99 wns	100 of meer wns	Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Zakelijke dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening							
(13_3_1)Voorlichtingen onderricht over de risico's van repeterende bewegingen	ja	26%	31%	56%	22%	38%	31%	29%	56%	26%	22%	37%	13%	1%	17%	54%	49%	38%	77%	61%	47%						
	Totaal	417	122	178	81	41	110	68	117	57	125	50	58	22	16	9	27	10	5	11	27						
(13_3_2)Voorlichtingen onderricht over genomen en te nemen maatregelen	ja	19%	30%	42%	9%	25%	30%	30%	42%	8%	17%	35%	15%	0%	15%	31%	27%	38%	77%	7%	30%						
	Totaal	417	122	178	81	41	110	68	117	57	125	50	58	22	16	9	27	10	5	11	27						
(13_3_3)Toezicht houden op verantwoord gedrag wns / naleven van maatregelen	ja	26%		42%	15%	37%	37%	32%	42%	19%	31%	42%	14%	0%	15%	31%	32%	29%	64%	8%	41%						
	Totaal	417	122	178	81	41	110	68	117	57	125	50	58	22	16	9	27	10	5	11	27						
(13_3_4)Organisatorische maatregelen	ja	70%	77%	68%	71%	62%	77%	76%	68%	85%	69%	76%	81%	25%	74%	76%	55%	71%	89%	28%	51%						
	Totaal	417	122	178	81	41	110	68	117	57	125	50	58	22	16	9	27	10	5	11	27						
(13_3_5)Werkplekinrichting volgens ergonomische beginselen	ja	40%	38%	58%	34%	46%	43%	47%	58%	51%	44%	31%	34%	0%	24%	63%	23%	21%	11%	58%	52%						
	Totaal	417	122	178	81	41	110	68	117	57	125	50	58	22	16	9	27	10	5	11	27						
(13_3_6)Aanpassen van productie- en werkmethode	ja	30%	31%	41%	28%	30%	31%	27%	41%	29%	41%	33%	25%	53%	15%	33%	48%	29%	0%	18%	21%						
	Totaal	417	122	178	81	41	110	68	117	57	125	50	58	22	16	9	27	10	5	11	27						
(13_3_7)Beschikbaar stellen van hulpmiddelen	ja	35%	37%	43%	29%	42%	36%	43%	43%	18%	30%	55%	30%	41%	28%	4%	69%	38%	13%	6%	47%						
	Totaal	417	122	178	81	41	110	68	117	57	125	50	58	22	16	9	27	10	5	11	27						
(13_3_8)Anders, namelijk:	ja	2%	2%	7%	2%	0%	2%	3%	7%	0%	2%	0%	0%	0%	2%	2%	12%	10%	11%	0%	7%						
	Totaal	417	122	178	81	41	110	68	117	57	125	50	58	22	16	9	27	10	5	11	27						
(13_4)Hoe beoordeelt u als inspecteur de effectiviteit van de maatregelen die zijn genomen?	Geen mening	8%	10%	5%	10%	9%	4%	7%	5%	12%	5%	3%	13%	2%	0%	2%	28%	0%	11%	5%	1%						
	Slecht	0%	1%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%						
	Matig	11%	11%	12%	12%	6%	13%	7%	7%	20%	12%	11%	4%	4%	20%	20%	6%	12%	0%	0%	10%						
	Voldoende	61%	60%	63%	57%	69%	65%	54%	58%	48%	64%	82%	72%	56%	67%	74%	54%	57%	13%	2%	54%						
	Goed	20%	19%	20%	21%	16%	18%	32%	31%	18%	19%	4%	12%	38%	13%	4%	11%	31%	76%	93%	35%						
	Totaal	417	122	178	81	41	110	68	117	57	125	50	58	22	16	9	27	10	5	11	27						

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren													
	Vraag	Antwoordcategorie																					
	(14_3) Zijn er maatregelen genomen met betrekking tot het risico van een ongunstige (statistische) lichaamshouding?	Ja	15%	23%	31%	100 of meer wns	14%	18%	23%	24%	31%	37%	27%	28%	16%	3%	10%	3%	5%	14%	8%	30%	34%
		totaal	2804	1340	989	475	888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144
	(14_3_1) Voorlichting en onderricht over de risico's van een ongunstige (statistische) lich.houding	ja	31%	26%	42%	64%	21%	39%	41%	50%	64%	23%	24%	40%	14%	7%	47%	19%	28%	64%	38%	49%	41%
		totaal	622	228	243	151	141	87	160	83	151	54	162	86	89	29	29	6	38	9	12	68	40
	(14_3_2) Voorlichtingen onderricht over genomen en te nemen maatregelen	ja	20%	16%	31%	45%	12%	27%	30%	40%	45%	6%	15%	19%	13%	3%	29%	0%	12%	64%	14%	45%	26%
		totaal	622	228	243	151	141	87	160	83	151	54	162	86	89	29	29	6	38	9	12	68	40
	(14_3_3) Toezicht houden op verantwoord gedrag werknemers / naleven van	ja	28%	25%	34%	42%	23%	33%	35%	32%	42%	17%	22%	36%	18%	41%	15%	3%	18%	40%	24%	45%	42%
		totaal	622	228	243	151	141	87	160	83	151	54	162	86	89	29	29	6	38	9	12	68	40
	(14_3_4) Organisatorische maatregelen	ja	43%	41%	51%	50%	41%	40%	51%	46%	50%	59%	52%	51%	59%	29%	15%	25%	16%	52%	48%	31%	27%
		totaal	622	228	243	151	141	87	160	83	151	54	162	86	89	29	29	6	38	9	12	68	40
	(14_3_5) Werkplekinrichting volgens ergonomische beginselen	ja	57%	58%	51%	66%	57%	62%	50%	63%	66%	48%	62%	22%	53%	57%	88%	94%	32%	15%	90%	86%	71%
		totaal	622	228	243	151	141	87	160	83	151	54	162	86	89	29	29	6	38	9	12	68	40
	(14_3_6) Aanpassen van productie- en werkmethode	ja	24%	23%	26%	34%	21%	31%	25%	29%	34%	38%	34%	37%	17%	2%	2%	3%	17%	15%	0%	16%	27%
		totaal	622	228	243	151	141	87	160	83	151	54	162	86	89	29	29	6	38	9	12	68	40
	(14_3_7) Beschikbaar stellen van hulpmiddelen	ja	45%	42%	55%	57%	38%	51%	57%	45%	57%	38%	38%	68%	42%	13%	17%	0%	40%	64%	9%	40%	61%
		totaal	622	228	243	151	141	87	160	83	151	54	162	86	89	29	29	6	38	9	12	68	40
	(14_3_8) Anders, namelijk	ja	4%	4%	4%	4%	4%	2%	3%	8%	4%	2%	3%	4%	1%	26%	0%	0%	23%	24%	0%	3%	1%
		totaal	622	228	243	151	141	87	160	83	151	54	162	86	89	29	29	6	38	9	12	68	40

		Grootteklaas 3										Grootteklaas 5					Sektoren																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
		1 t/m 9 wns					10 t/m 99 wns					100 of meer wns					Landbouw					Industrie					Bouwnijverheid					Handel					Horeca					Vervoer en Informatie					Financiële dienstverlening					Zakelijke dienstverlening					Overheid					Onderwijs					Zorg					Overige dienstverlening																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
Antwoordcategorie																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
Vraag																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
(14_4) Hoe beoordeelt u als inspecteur de effectiviteit van de maatregelen die zijn genomen?	Geen mening	6%	7%	4%	2%	9%	3%	3%	4%	2%	5%	2%	0%	0%	9%	12%	0%	0%	12%	0%	3%	3%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0

Tabel IV. 12 Beeldschermwerk

[illegible]

		Grootteklasse 3		Grootteklasse 5				Sectoren																							
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Landbouw		Industrie		Bouwnijverheid		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening	
Vraag	Antwoordcategorie																														
(15_4) Heeft de WG maatregelen genomen met betrekking tot het risico beeldschermwerk?	Ja	48%		42%	75%	93%		38%	53%	73%	91%	93%		27%	58%	35%	37%	4%	64%	75%	74%	96%	72%	66%	28%						
	totaal	2804	1340	989	475	475		888	452	694	295	475		134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144						
(15_4_1) Voorlichtingen onderricht over de risico's van beeldschermwerk	ja	34%		28%	44%	70%		27%	30%	42%	55%	70%		15%	33%	43%	38%	5%	28%	40%	31%	64%	35%	39%	29%						
	totaal	1838	603	793	442	442		337	266	521	272	442		46	392	128	231	41	177	115	302	62	105	174	65						
(15_4_2) Voorlichtingen onderricht over het hanteren van beeldschermwerk (werkwijze)	ja	27%		22%	38%	61%		19%	28%	36%	48%	61%		6%	27%	42%	25%	11%	26%	38%	27%	66%	30%	28%	24%						
	totaal	1838	603	793	442	442		337	266	521	272	442		46	392	128	231	41	177	115	302	62	105	174	65						
(15_4_3) Voorlichtingen onderricht over genomen en te nemen maatregelen	ja	21%		16%	29%	51%		16%	16%	27%	38%	51%		7%	19%	27%	18%	0%	21%	24%	22%	56%	22%	22%	19%						
	totaal	1838	603	793	442	442		337	266	521	272	442		46	392	128	231	41	177	115	302	62	105	174	65						
(15_4_4) Toezicht houden op verantwoord gedrag werknemers / naleven van	ja	16%		12%	25%	40%		10%	17%	24%	29%	40%		3%	19%	12%	10%	7%	14%	28%	18%	51%	16%	22%	15%						
	totaal	1838	603	793	442	442		337	266	521	272	442		46	392	128	231	41	177	115	302	62	105	174	65						
(15_4_5) Werknemers worden in de gelegenheid gesteld om oogheelkundig onderzoek te ondergaan	ja	16%		13%	23%	42%		11%	17%	20%	41%	42%		7%	21%	15%	17%	1%	17%	26%	16%	63%	18%	17%	5%						
	totaal	1838	603	793	442	442		337	266	521	272	442		46	392	128	231	41	177	115	302	62	105	174	65						
(15_4_6) Maatregelen op het ergonomische vlak op de werkplek	ja	94%		93%	97%	97%		93%	96%	97%	98%	97%		97%	96%	97%	92%	88%	92%	99%	93%	98%	96%	99%	98%						
	totaal	1838	603	793	442	442		337	266	521	272	442		46	392	128	231	41	177	115	302	62	105	174	65						
(15_4_7) Andere maatregelen	ja	16%		13%	20%	39%		12%	16%	19%	29%	39%		4%	19%	8%	14%	3%	24%	20%	17%	48%	16%	10%	16%						
	totaal	1838	603	793	442	442		337	266	521	272	442		46	392	128	231	41	177	115	302	62	105	174	65						

		Groottekla se 3				Groottekla se 5				Sectoren																				
Antwoordcategorie		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening					
Vraag		4%	603	4%	793	4%	4%	8%	442	4%	266	4%	521	4%	272	4%	8%	46	392	128	231	41	177	115	2%	302	62	105	174	65
(15_4_8) Anders, namelijk	ja	4%	603	4%	793	4%	4%	8%	442	4%	266	4%	521	4%	272	4%	8%	46	392	128	231	41	177	115	2%	302	62	105	174	65
(15_5) Hoe beoordeelt u als inspecteur de effectiviteit van de maatregelen die zijn genomen?	Geen mening	5%	5%	4%	5%	6%	4%	4%	5%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	5%	4%	2%	1%	4%	26%	8%	3%	4%	4%	4%	6%	11%	7%
	Slecht	1%	1%	1%	0%	1%	1%	0%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	0%	0%	0%	1%	0%	2%	2%	2%	0%	2%	0%	0%	0%	1%	0%
	Matig	15%	15%	15%	8%	14%	16%	16%	8%	4%	16%	16%	16%	16%	11%	11%	8%	4%	20%	12%	15%	22%	10%	18%	16%	8%	22%	8%	20%	
	Voldoende	60%	62%	57%	52%	63%	59%	57%	52%	89%	62%	59%	57%	57%	57%	52%	52%	4%	62%	70%	54%	50%	60%	51%	66%	47%	53%	52%	48%	
	Goed	19%	17%	23%	35%	16%	20%	22%	35%	4%	16%	20%	22%	27%	27%	35%	35%	4%	16%	17%	25%	1%	21%	28%	12%	42%	19%	28%	25%	
	totaal	1838	603	793	442	337	266	521	442	46	392	128	231	41	177	115	302	62	105	174	65									

Tabel IV. 13 Niet-ioniserende straling

			Grootteklasse 3		Grootteklasse 5				Sectoren													
Vraag	Antwoordcategorie	totaal	1 t/m 9 wns	10 t/m 99 wns	1-4 wns	5-9 wns	10-49 wns	50-99 wns	100 of meer wns	Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening		
(16_1) Zijn er wns, die werkzaam zijn aan, of in de nabijheid werken van, 1 of meerdere NIS-bronnen?	Ja een van de volgende NIS-bronnen	7%	6%	11%	15%	6%	8%	11%	14%	15%	5%	24%	14%	5%	0%	1%	1%	4%	6%	5%	17%	8%
	Nee, geen van de NIS-bronnen 1 t/m 16	74%	74%	72%	69%	75%	72%	73%	71%	69%	78%	68%	63%	74%	62%	79%	81%	88%	79%	72%	71%	
	Niet bekend bij werkgever	19%																				
	totaal	2804	20%	1340	16%	989	475	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226
(16_1_01) 1. UV	ja	27%	27%	26%	40%	25%	31%	28%	17%	40%	30%	37%	11%	16%	0%	32%	92%	22%	65%	40%	23%	63%
	totaal	294	93	124	77	56	37	76	48	77	9	135	38	29	2	9	2	15	4	9	32	10
(16_1_02) 2. Infrarood	ja	10%	9%	12%	16%	12%	0%	13%	4%	16%	0%	6%	6%	34%	82%	53%	0%	0%	36%	34%	1%	0%
	totaal	294	93	124	77	56	37	76	48	77	9	135	38	29	2	9	2	15	4	9	32	10
(16_1_03) 3. Lasers	ja	23%	22%	23%	36%	19%	30%	25%	12%	36%	16%	15%	43%	14%	18%	7%	8%	36%	72%	34%	24%	9%
	totaal	294	93	124	77	56	37	76	48	77	9	135	38	29	2	9	2	15	4	9	32	10
(16_1_04) 4. MRI-apparaatuur voor medische (en veterinaire) diagnostiek	ja	4%	5%	0%	9%	4%	9%	0%	0%	9%	16%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	8%	0%	16%	0%	
	totaal	294	93	124	77	56	37	76	48	77	9	135	38	29	2	9	2	15	4	9	32	10
(16_1_05) 5. NMR-apparaatuur voor chemisch/natuurkundig onderzoek	ja	3%	1%	6%	6%	0%	4%	7%	0%	6%	0%	1%	0%	4%	0%	0%	0%	7%	8%	6%	5%	0%
	totaal	294	93	124	77	56	37	76	48	77	9	135	38	29	2	9	2	15	4	9	32	10
(16_1_06) 6. Apparaatuur voor elektrolyse	ja	1%	1%	0%	6%	0%	2%	0%	0%	6%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	36%	6%	1%	0%
	totaal	294	93	124	77	56	37	76	48	77	9	135	38	29	2	9	2	15	4	9	32	10
(16_1_07) 7. Magnetische hijskranen	ja	2%	1%	4%	8%	0%	5%	5%	0%	8%	0%	7%	0%	3%	0%	0%	0%	2%	8%	0%	0%	0%
	totaal	294	93	124	77	56	37	76	48	77	9	135	38	29	2	9	2	15	4	9	32	10
(16_1_08) 8. Hoogspanningsleidingen, transformatoren,	ja	8%	6%	12%	22%	7%	1%	13%	4%	22%	33%	7%	19%	3%	0%	4%	8%	2%	8%	0%	1%	16%
	totaal	294	93	124	77	56	37	76	48	77	9	135	38	29	2	9	2	15	4	9	32	10
(16_1_09) 9. Lasapparaatuur	ja	33%	28%	44%	57%	23%	40%	41%	58%	57%	3%	67%	25%	48%	0%	19%	0%	33%	8%	66%	1%	1%
	totaal	294	93	124	77	56	37	76	48	77	9	135	38	29	2	9	2	15	4	9	32	10

		Grooteklasse 3				Grooteklasse 5				Sectoren																				
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns		1-4 wns		5-9 wns		10-49 wns		50-99 wns		100 of meer wns		Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening	
Vraag	Antwoordcategorie	1%	5%	7%	1%	0%	3%	6%	0%	7%	0%	3%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	3%	7%	13%	0%	0%	39%	8%	3%	8%	27%	1%	16%
(16_1_10)10. Inductieve verwarmingsapparatuur	ja	2%																												
	totaal	294	93	124	77	56	37	76	48	77	9	135	38	29	2	9	2	15	4	9	32	10	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td>	0% <td>0%<td>0%</td></td>	0% <td>0%</td>	0%
(16_1_11)11. Radio- en televisiezendmasten	ja	3%																												
	totaal	294	93	124	77	56	37	76	48	77	9	135	38	29	2	9	2	15	4	9	32	10	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td>	0% <td>0%<td>0%</td></td>	0% <td>0%</td>	0%
(16_1_12)12. Telecommunicatiezenders	ja	7%																												
	totaal	294	93	124	77	56	37	76	48	77	9	135	38	29	2	9	2	15	4	9	32	10	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td>	0% <td>0%<td>0%</td></td>	0% <td>0%</td>	0%
(16_1_13)13. Radarinstallaties	ja	1%																												
	totaal	294	93	124	77	56	37	76	48	77	9	135	38	29	2	9	2	15	4	9	32	10	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td>	0% <td>0%<td>0%</td></td>	0% <td>0%</td>	0%
(16_1_14)14. Dilektrische verwarmingsapparatuur	ja	1%																												
	totaal	294	93	124	77	56	37	76	48	77	9	135	38	29	2	9	2	15	4	9	32	10	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td>	0% <td>0%<td>0%</td></td>	0% <td>0%</td>	0%
(16_1_15)15. (Para)Medische toepassingen (geenMRI)	ja	6%																												
	totaal	294	93	124	77	56	37	76	48	77	9	135	38	29	2	9	2	15	4	9	32	10	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td>	0% <td>0%<td>0%</td></td>	0% <td>0%</td>	0%
(16_1_16)16. Anders, namelijk:	ja	10%																												
	totaal	294	93	124	77	56	37	76	48	77	9	135	38	29	2	9	2	15	4	9	32	10	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td>	0% <td>0%<td>0%</td></td>	0% <td>0%</td>	0%
(16_3)Zijn er maatregelen genomen.b.t. het risico van niet ioniserende straling?	Ja	8%																												
	totaal	2332	1088	842	402	718	370	583	259	402	110	487	183	330	126	182	117	310	61	115	193	118	10% <td>10%<td>10%<td>10%<td>10%<td>10%<td>10%<td>10%</td></td></td></td></td></td></td>	10% <td>10%<td>10%<td>10%<td>10%<td>10%<td>10%</td></td></td></td></td></td>	10% <td>10%<td>10%<td>10%<td>10%<td>10%</td></td></td></td></td>	10% <td>10%<td>10%<td>10%<td>10%</td></td></td></td>	10% <td>10%<td>10%<td>10%</td></td></td>	10% <td>10%<td>10%</td></td>	10% <td>10%</td>	10%
(16_3_01) Voorlichting en onderricht over de risico's van NIS-bronnen	ja	40%																												
	totaal	271	83	117	71	49	34	73	44	71	11	128	35	24	1	6	0	14	3	7	32	10	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td>	0% <td>0%<td>0%</td></td>	0% <td>0%</td>	0%
(16_3_02)Voorlichtingen onderricht over het hanteren (werkwijze)	ja	40%																												
	totaal	271	83	117	71	49	34	73	44	71	11	128	35	24	1	6	0	14	3	7	32	10	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td>	0% <td>0%<td>0%</td></td>	0% <td>0%</td>	0%
(16_3_03)Voorlichtingen onderricht over genomen en te nemen maatregelen	ja	29%																												
	totaal	271	83	117	71	49	34	73	44	71	11	128	35	24	1	6	0	14	3	7	32	10	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td></td>	0% <td>0%<td>0%<td>0%</td></td></td>	0% <td>0%<td>0%</td></td>	0% <td>0%</td>	0%

		Grooteklasse 3		Grooteklasse 5				Sectoren											
		10 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Financiële dienstverlening									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									
		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns				Zorg									

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren																									
		10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw					Bouwnijverheid			Handel		Horeca		Vervoer en Informatie			Financiële dienstverlening			Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening	
Vraag	Antwoordcategorie	1 t/m 9 wns	10 t/m 99 wns	100 of meer wns	1-4 wns	5-9 wns	10-49 wns	50-99 wns	100 of meer wns	Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening															
(16_3_11)Beperking van aantal toegestelde wns of van de blootstellingduur of toegangsbeleid	ja	16%	25%	36%	11%	28%	23%	35%	36%	37%	26%	24%	8%	0%	89%	0%	22%	12%	9%	14%	5%														
	totaal	271	83	117	49	34	73	44	71	11	128	35	24	1	6	0	14	3	7	32	10														
(16_3_12)De apparaten zijn ingericht of bevinden zich in afgeschermd ruimten	ja	24%	23%	36%	21%	30%	22%	26%	36%	11%	22%	13%	10%	0%	57%	0%	4%	44%	46%	55%	30%														
	totaal	271	83	117	49	34	73	44	71	11	128	35	24	1	6	0	14	3	7	32	10														
(16_3_13)Er zijn hekwerken en waarschuwingborden geplaatst om wns en derden op afstand te houden	ja	11%	8%	13%	6%	13%	14%	6%	34%	1%	12%	10%	4%	0%	49%	0%	6%	44%	60%	21%	0%														
	totaal	271	83	117	49	34	73	44	71	11	128	35	24	1	6	0	14	3	7	32	10														
(16_3_14)Er worden filtermaterialen gebruikt	ja	14%	13%	24%	6%	31%	12%	21%	24%	0%	18%	9%	14%	0%	0%	0%	0%	44%	9%	24%	16%														
	totaal	271	83	117	49	34	73	44	71	11	128	35	24	1	6	0	14	3	7	32	10														
(16_3_15)Verschaffen en gebruik van beschermingsmiddelen	ja	52%	53%	46%	52%	57%	42%	69%	72%	38%	71%	27%	47%	100%	26%	0%	67%	100%	100%	53%	28%														
	totaal	271	83	117	49	34	73	44	71	11	128	35	24	1	6	0	14	3	7	32	10														
(16_3_16)Anders, namelijk	ja	16%	17%	13%	19%	12%	13%	16%	7%	37%	5%	7%	5%	0%	5%	0%	21%	0%	18%	35%	17%														
	totaal	271	83	117	49	34	73	44	71	11	128	35	24	1	6	0	14	3	7	32	10														
(16_4) Hoe beoordeelt u als inspecteur de effectiviteit van de maatregelen die zijn genomen?	Geen mening	10%	11%	6%	14%	3%	6%	8%	14%	1%	13%	25%	6%	0%	6%	0%	11%	0%	9%	1%	5%														
	Slecht	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%														
	Matig	4%	4%	6%	2%	8%	7%	0%	2%	0%	10%	0%	5%	0%	0%	0%	9%	0%	0%	0%	0%														
	Voldoende	59%	58%	65%	60%	51%	63%	74%	43%	61%	61%	62%	71%	100%	45%	0%	76%	44%	73%	25%	74%														
	Goed	27%	28%	23%	23%	39%	24%	18%	41%	37%	16%	13%	18%	0%	49%	0%	3%	56%	18%	74%	20%														
	totaal	271	83	117	49	34	73	44	71	11	128	35	24	1	6	0	14	3	7	32	10														

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren																									
		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw		Industrie		Bouwnijverheid		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening	
Vraag	Antwoordcategorie	totaal				totaal				totaal				Landbouw		Industrie		Bouwnijverheid		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening	
(17_3_01)Maatregelen om het gevaar vast te stellen	ja	33%	26%	82	47%	57%	57%	32%	8%	44%	68%	57%	48%	50%	43%	15%	5%	67%	0%	42%	80%	0%	17%	0%	4	9	2								
	totaal	306			131	93	93	53	29	86	45	93	18	97	69	24	34	9	1	23	16	4	9	2											
(17_3_02)Explosie veiligheidsdocument	ja	3%	0%	6%	82	131	93	53	29	86	45	93	0%	12%	1%	0%	0%	2%	0%	9%	0%	0%	0%	0%	0	0	0								
	totaal	306			131	93	93	53	29	86	45	93	18	97	69	24	34	9	1	23	16	4	9	2											
(17_3_03)Maatregelen om gevaaren te voorkomen	ja	47%	45%	53%	82	131	93	53	29	86	45	93	32%	57%	35%	62%	69%	65%	0%	16%	51%	75%	9%	0%	9	9	0								
	totaal	306			131	93	93	53	29	86	45	93	18	97	69	24	34	9	1	23	16	4	9	2											
(17_3_04)Beperving van het aantal werknemers die werkzaamheden in deze ruimten mogen uitvoeren	ja	26%	21%	34%	82	131	93	53	29	86	45	93	29%	48%	35%	17%	0%	11%	100%	24%	46%	25%	26%	93%											
	totaal	306			131	93	93	53	29	86	45	93	18	97	69	24	34	9	1	23	16	4	9	2											
(17_3_05)Procedure voor het betreden van een besloten ruimte	ja	36%	31%	42%			63%	63%	34%	23%	38%	72%	63%	37%	54%	52%	30%	0%	49%	100%	42%	59%	0%	43%	0%										
	totaal	306			131	93	93	53	29	86	45	93	18	97	69	24	34	9	1	23	16	4	9	2											
(17_3_06)Gebruik van een "veilig werk" vergunning	ja	11%	5%	22%	306	131	93	93	53	29	86	45	93	0%	31%	11%	8%	0%	2%	0%	35%	9%	17%	0%	0	0	2								
	totaal	306			131	93	93	53	29	86	45	93	18	97	69	24	34	9	1	23	16	4	9	2											
(17_3_07)Persoonlijke beschermingsmiddelen	ja	33%	26%	47%			61%	61%	29%	18%	46%	50%	61%	19%	59%	43%	20%	1%	40%	0%	63%	64%	25%	34%	100%										
	totaal	306			131	93	93	53	29	86	45	93	18	97	69	24	34	9	1	23	16	4	9	2											
(17_3_08)Toezicht tijdens de werkzaamheden in besloten ruimten	ja	40%	37%	43%			59%	59%	39%	30%	40%	62%	59%	19%	61%	67%	13%	0%	7%	0%	77%	86%	0%	42%	7%										
	totaal	306			131	93	93	53	29	86	45	93	18	97	69	24	34	9	1	23	16	4	9	2											
(17_3_09)Communicatie-middelen	ja	15%	10%	22%			37%	37%	13%	0%	20%	30%	37%	0%	46%	11%	25%	0%	2%	0%	16%	51%	0%	51%	0%										
	totaal	306			131	93	93	53	29	86	45	93	18	97	69	24	34	9	1	23	16	4	9	2											
(17_3_10)Voorlichting/ instructies voor werknemers	ja	39%	35%	45%			61%	61%	38%	29%	44%	54%	61%	24%	64%	53%	43%	0%	4%	100%	77%	73%	25%	59%	7%										
	totaal	306			131	93	93	53	29	86	45	93	18	97	69	24	34	9	1	23	16	4	9	2											
(17_3_11)Anders, namelijk	ja	27%	31%	20%			11%	11%	33%	27%	20%	19%	11%	46%	13%	16%	44%	32%	2%	100%	42%	15%	25%	41%	0%										
	totaal	306			131	93	93	53	29	86	45	93	18	97	69	24	34	9	1	23	16	4	9	2											

		Grootteklaas 3										Grootteklaas 5					Sektoren														
Antwoordkategoríe		1 t/m 9 wns										100 t/m 99 wns										100 of meer wns									
Vraag		1 t/m 9 wns										100 t/m 99 wns										100 of meer wns									
(17_4) Hoe beoordeelt u als inspektur de effektiviteit van de maatregelen die zijn genomen?	Geen mening	7%	8%	6%	3%	11%	0%	6%	9%	3%	6%	2%	12%	0%	0%	0%	4%	5%	0%	21%	20%	25%	0%	0%							
	Slecht	1%	2%	1%	1%	2%	0%	0%	6%	1%	12%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	5%	0%	0%	0%	0%	0%	0%							
	Matig	11%	10%	18%	2%	9%	11%	20%	5%	2%	9%	17%	20%	9%	1%	0%	1%	0%	5%	5%	0%	0%	0%	0%							
	Voldoende	56%	56%	57%	52%	54%	64%	56%	58%	52%	48%	45%	50%	67%	65%	87%	65%	87%	0%	57%	51%	50%	67%	93%							
	Goed	24%	24%	19%	43%	24%	24%	18%	23%	43%	26%	36%	17%	23%	29%	4%	29%	4%	100%	17%	29%	25%	33%	7%							
	totaal	306	82	131	93	53	29	86	45	93	18	97	69	24	34	9	34	9	1	23	16	4	9	2							

Tabel IV. 15 Werken op hoogte

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren																									
		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw		Industrie		Bouwnijverheid		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening	
Vraag	Antwoordcategorie	14%	12%	22%	35%	11%	16%	21%	30%	35%	20%	32%	70%	8%	4%	8%	1%	8%	46%	8%	1%	6%													
(18_1) Verrichten wns werkzaamheden op hoogte, waarbij sprake is van	ja	14%																																	
	totaal	2804	1340	989	475	888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144													
(18_2_1) Hoogte verrichten werkzaamheden: op meer dan 2,5 meter	ja	88%	87%	89%	94%	85%	93%	88%	92%	94%	70%	87%	96%	78%	80%	87%	100%	93%	100%	90%	47%	74%													
	totaal	631	197	267	167	122	75	171	96	167	29	192	149	63	29	33	5	53	28	18	13	19													
(18_2_2) Hoogte verrichten werkzaamheden: op minder dan 2,5 meter onder risicovolle omstandigheden	ja	42%	44%	39%	34%	46%	38%	38%	39%	34%	42%	48%	39%	37%	27%	32%	83%	45%	27%	23%	60%	77%													
	totaal	631	197	267	167	122	75	171	96	167	29	192	149	63	29	33	5	53	28	18	13	19													
(18_3_1) ladders en trappen	ja	85%	88%	75%	79%	90%	84%	76%	71%	79%	60%	79%	95%	80%	92%	58%	34%	95%	73%	65%	97%	59%													
	totaal	631	197	267	167	122	75	171	96	167	29	192	149	63	29	33	5	53	28	18	13	19													
(18_3_2) steigers	ja	61%	65%	53%	41%	69%	56%	55%	45%	41%	5%	62%	92%	36%	34%	26%	6%	56%	34%	53%	6%	15%													
	totaal	631	197	267	167	122	75	171	96	167	29	192	149	63	29	33	5	53	28	18	13	19													
(18_3_3) hoogwerkers	ja	55%	55%	52%	64%	55%	55%	51%	60%	64%	39%	63%	64%	36%	10%	47%	6%	67%	84%	22%	23%	32%													
	totaal	631	197	267	167	122	75	171	96	167	29	192	149	63	29	33	5	53	28	18	13	19													
(18_3_4) lijnen	ja	38%	36%	41%	49%	40%	27%	39%	49%	49%	4%	41%	54%	7%	10%	29%	5%	49%	71%	12%	12%	20%													
	totaal	632	197	268	167	122	75	172	96	167	30	192	149	63	29	33	5	53	28	18	13	19													
(18_3_5) gebouwgebonden voorzieningen (bij werkzaamheden op/aan	ja	22%	19%	26%	28%	18%	23%	26%	25%	28%	9%	26%	26%	7%	3%	23%	55%	27%	24%	26%	15%	22%													
	totaal	631	197	267	167	122	75	171	96	167	29	192	149	63	29	33	5	53	28	18	13	19													
(18_3_6) anders, namelijk	ja	5%	4%	8%	6%	3%	5%	7%	8%	6%	18%	8%	2%	4%	0%	2%	6%	0%	0%	0%	0%	21%													
	totaal	631	197	267	167	122	75	171	96	167	29	192	149	63	29	33	5	53	28	18	13	19													

		Grootteklasse 3		Grootteklasse 5				Sectoren																
Antwoordcategorie		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening
Vraag		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening
(18_4_1) ankerpunten	Doorgaans wel	13%	12%	15%	26%	13%	10%	15%	16%	26%	4%	14%	19%	1%	1%	10%	5%	14%	24%	34%	15%	16%		
	Soms wel/niet	9%	9%	12%	6%	7%	13%	12%	13%	6%	5%	11%	14%	2%	1%	5%	0%	11%	0%	10%	6%	0%		
	(Bijna) nooit	11%	12%	8%	9%	12%	12%	8%	4%	9%	0%	8%	17%	1%	8%	33%	0%	12%	13%	0%	0%	1%		
	Niet aanwezig	66%	67%	65%	60%	68%	65%	65%	66%	60%	91%	67%	51%	97%	90%	53%	95%	63%	56%	79%	83%			
	totaal	631	197	267	167	122	75	171	96	167	29	192	149	63	29	33	5	53	28	18	13	19		
(18_4_2) hangbruginstallatie	Doorgaans wel	6%	5%	7%	8%	6%	5%	8%	4%	8%	0%	1%	8%	3%	1%	10%	5%	11%	1%	4%	3%	11%		
	Soms wel/niet	6%	5%	7%	3%	3%	11%	8%	4%	3%	5%	5%	9%	1%	0%	1%	0%	4%	0%	10%	0%	3%		
	(Bijna) nooit	13%	14%	10%	5%	15%	13%	9%	12%	5%	0%	8%	19%	1%	1%	36%	0%	17%	7%	18%	0%	1%		
	Niet aanwezig	76%	75%	76%	84%	77%	71%	75%	79%	84%	95%	85%	64%	95%	98%	53%	95%	69%	92%	68%	97%	85%		
	totaal	631	197	267	167	122	75	171	96	167	29	192	149	63	29	33	5	53	28	18	13	19		
(18_4_3) dakopstanden/permanente randbeveiliging op hoogte	Doorgaans wel	13%	10%	18%	25%	9%	12%	17%	22%	25%	5%	12%	22%	5%	1%	6%	5%	6%	13%	4%	9%	3%		
	Soms wel/niet	7%	7%	9%	4%	7%	7%	9%	8%	4%	0%	7%	13%	2%	1%	4%	0%	4%	0%	10%	0%	0%		
	(Bijna) nooit	12%	14%	7%	7%	14%	12%	7%	7%	7%	0%	14%	14%	1%	4%	36%	6%	18%	11%	18%	0%	1%		
	Niet aanwezig	68%	69%	66%	64%	69%	68%	67%	63%	64%	95%	67%	51%	92%	93%	53%	89%	72%	77%	68%	91%	96%		
	totaal	631	197	267	167	122	75	171	96	167	29	192	149	63	29	33	5	53	28	18	13	19		
(18_4_4) omlopen op balkons	Doorgaans wel	10%	9%	12%	12%	10%	6%	13%	8%	12%	9%	6%	14%	7%	1%	1%	0%	12%	1%	4%	9%	10%		
	Soms wel/niet	6%	6%	6%	3%	5%	8%	7%	2%	3%	0%	7%	10%	0%	0%	0%	0%	4%	0%	10%	0%	2%		
	(Bijna) nooit	13%	15%	8%	6%	14%	16%	8%	11%	6%	0%	11%	17%	0%	1%	42%	0%	18%	11%	18%	6%	1%		
	Niet aanwezig	72%	71%	73%	79%	71%	70%	72%	79%	79%	91%	76%	59%	92%	98%	57%	100%	67%	88%	68%	85%	87%		
	totaal	631	197	267	167	122	75	171	96	167	29	192	149	63	29	33	5	53	28	18	13	19		
(18_4_5) gevelonderhoudsinstallatie	Doorgaans wel	6%	5%	7%	9%	5%	4%	8%	5%	9%	4%	3%	8%	1%	1%	0%	0%	16%	1%	14%	3%	0%		
	Soms wel/niet	4%	3%	5%	3%	3%	4%	5%	3%	3%	0%	3%	7%	1%	1%	0%	5%	3%	0%	0%	0%	1%		
	(Bijna) nooit	12%	13%	11%	7%	12%	14%	10%	11%	7%	0%	6%	18%	1%	1%	43%	0%	17%	11%	18%	6%	1%		
	Niet aanwezig	78%	79%	77%	81%	79%	77%	76%	80%	81%	96%	88%	68%	98%	97%	57%	95%	64%	88%	68%	91%	98%		
	totaal	631	197	267	167	122	75	171	96	167	29	192	149	63	29	33	5	53	28	18	13	19		

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren																									
		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw		Industrie		Bouwnijverheid		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening	
Vraag	Antwoordcategorie	5	7	9	4	6	6	7	9	12	4	5	3	0	2	0	6	8	12	0	17														
(18_4_6) anders	Doorgaans wel	6%	5%	7%	9%	4%	6%	7%	9%	12%	4%	5%	3%	0	2%	0	6%	8%	12%	0	17%														
	Soms wel/niet	1%	0%	2%	1%	1%	0%	2%	1%	0%	1%	1%	2%	0	0%	0	1%	0%	0%	0	0%														
	(Bijna) nooit	9%	10%	7%	6%	8%	14%	6%	6%	0%	7%	12%	1%	2%	32%	0	11%	7%	18%	0	1%														
	Niet aanwezig	85%	85%	84%	84%	86%	80%	85%	84%	88%	88%	81%	94%	98%	66%	100%	83%	85%	70%	100%	82%														
	totaal	631	197	267	167	122	75	171	96	167	29	192	149	63	29	33	5	53	28	18	13	19													
(18_5_1) VNO/NCW Leidraad 'Veilig werken op hoogte: Keuze van het juiste arbeidsmiddel '	ja	3%	2%	5%	3%	0%	7%	6%	3%	0%	0%	5%	1%	0%	0%	5%	5%	4%	22%	0%	3%														
	totaal	625	197	264	164	122	75	169	95	164	29	191	147	63	29	32	5	53	27	18	12	19													
(18_5_2) ARBOUW-instrumenten	ja	13%	12%	15%	13%	11%	14%	16%	13%	0%	7%	26%	1%	0%	0%	0%	5%	15%	37%	0%	3%														
	totaal	625	197	264	164	122	75	169	95	164	29	191	147	63	29	32	5	53	27	18	12	19													
(18_5_3) VSB/Bouwend Nederland 'Richtlijn steigers'	ja	3%	3%	5%	4%	2%	4%	9%	4%	0%	3%	6%	0%	0%	0%	0%	2%	0%	22%	0%	0%														
	totaal	625	197	264	164	122	75	169	95	164	29	191	147	63	29	32	5	53	27	18	12	19													
(18_5_4) IRI&E glazenwassersbranche	ja	0%	0%	1%	1%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	3%	0%	0%	0%	0%														
	totaal	625	197	264	164	122	75	169	95	164	29	191	147	63	29	32	5	53	27	18	12	19													
(18_5_5) Arbocatalogus	ja	8%	5%	15%	15%	5%	4%	13%	15%	4%	8%	10%	3%	1%	0%	0%	11%	15%	0%	6%	14%														
	totaal	625	197	264	164	122	75	169	95	164	29	191	147	63	29	32	5	53	27	18	12	19													
(18_5_6) Zelfinspectietool ISZW	ja	1%	1%	2%	5%	1%	2%	1%	5%	0%	1%	2%	0%	0%	2%	0%	3%	0%	0%	9%	0%														
	totaal	625	197	264	164	122	75	169	95	164	29	191	147	63	29	32	5	53	27	18	12	19													
(18_5_7) Andere instrumenten:	ja	11%	8%	18%	26%	8%	8%	17%	21%	26%	1%	12%	11%	6%	11%	14%	11%	24%	34%	8%	10%	13%													
	totaal	625	197	264	164	122	75	169	95	164	29	191	147	63	29	32	5	53	27	18	12	19													
(18_6) Zijn er maatregelen genomen om valgevaar te voorkomen?	Ja	16%	13%	24%	39%	13%	15%	23%	34%	39%	22%	36%	70%	10%	2%	9%	1%	9%	52%	12%	5%	6%													
	totaal	2804	1340	989	475	888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144													

			Grootteklasse 3		Grootteklasse 5				Sectoren																											
			1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		5-9 wns		10-49 wns		50-99 wns		100 of meer wns		Landbouw		Industrie		Bouwnijverheid		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening	
Vraag	Antwoordcategorie	totaal																																		
(18_6_01)Voorlichtingen onderricht over de risico's van werken op hoogte	ja	44%	39%	52%	66%	35%	50%	52%	50%	66%	33%	44%	53%	21%	20%	48%	89%	53%	69%	44%	20%	49%														
	totaal	697	217	291	189	139	78	182	109	189	30	221	148	73	26	40	4	60	32	24	20	19														
(18_6_02)Voorlichtingen onderricht over genomen en te nemen maatregelen	ja	36%	34%	39%	50%	32%	38%	38%	40%	50%	12%	36%	50%	16%	17%	41%	10%	39%	63%	38%	6%	34%														
	totaal	697	217	291	189	139	78	182	109	189	30	221	148	73	26	40	4	60	32	24	20	19														
(18_6_03)Toezicht houden op verantwoord gedrag wns/naleven maatregelen	ja	37%	33%	46%	50%	32%	35%	47%	45%	50%	36%	33%	48%	15%	37%	27%	10%	51%	52%	35%	7%	41%														
	totaal	697	217	291	189	139	78	182	109	189	30	221	148	73	26	40	4	60	32	24	20	19														
(18_6_04)Vervanging: de keuze voor een veiliger arbeidsmiddel	ja	36%	37%	32%	35%	35%	43%	32%	33%	35%	23%	34%	57%	11%	12%	17%	0%	39%	21%	21%	4%	19%														
	totaal	697	217	291	189	139	78	182	109	189	30	221	148	73	26	40	4	60	32	24	20	19														
(18_6_05)Beperkinggebruik ladders en trappen	ja	39%	38%	42%	45%	39%	34%	43%	36%	45%	25%	48%	51%	30%	52%	19%	0%	39%	24%	29%	2%	16%														
	totaal	697	217	291	189	139	78	182	109	189	30	221	148	73	26	40	4	60	32	24	20	19														
(18_6_06)Aanbrengen van randbeveiliging/hekwerk/leuning	ja	41%	40%	44%	42%	39%	44%	44%	43%	42%	16%	49%	59%	41%	24%	17%	10%	13%	9%	34%	33%	18%														
	totaal	697	217	291	189	139	78	182	109	189	30	221	148	73	26	40	4	60	32	24	20	19														
(18_6_07)Werken vanafeen werkbordes	ja	16%	13%	20%	27%	14%	12%	20%	19%	27%	8%	27%	21%	14%	1%	5%	11%	3%	0%	3%	0%	10%														
	totaal	697	217	291	189	139	78	182	109	189	30	221	148	73	26	40	4	60	32	24	20	19														
(18_6_08)Aanlijnen	ja	33%	31%	36%	43%	34%	24%	34%	45%	43%	4%	37%	50%	6%	17%	28%	10%	43%	53%	11%	4%	20%														
	totaal	697	217	291	189	139	78	182	109	189	30	221	148	73	26	40	4	60	32	24	20	19														
(18_6_09)Vangnet	ja	5%	5%	5%	7%	5%	7%	5%	6%	7%	0%	4%	12%	0%	0%	0%	0%	0%	4%	3%	0%	4%														
	totaal	697	217	291	189	139	78	182	109	189	30	221	148	73	26	40	4	60	32	24	20	19														
(18_6_10)Bedekken van gaten	ja	16%	17%	13%	15%	15%	23%	12%	16%	15%	0%	15%	32%	2%	0%	1%	0%	14%	1%	0%	1%	8%														
	totaal	697	217	291	189	139	78	182	109	189	30	221	148	73	26	40	4	60	32	24	20	19														

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren														
Vraag	Antwoordcategorie	1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening
(18_6_11)Gebruik maken van een hoogwerker	ja	45%	47%	55%	55%	44%	49%	46%	53%	55%	20%	55%	61%	25%	6%	41%	11%	56%	65%	17%	5%	26%		
	totaal	697	217	291	189	139	78	182	109	189	30	221	148	73	26	40	4	60	32	24	20	19		
(18_6_12)Uitbesteden van werkzaamheden op hoogte	ja	22%	21%	38%	32%	24%	14%	19%	32%	38%	31%	16%	17%	19%	69%	15%	10%	29%	37%	44%	51%	49%		
	totaal	697	217	291	189	139	78	182	109	189	30	221	148	73	26	40	4	60	32	24	20	19		
(18_6_13)Tijdelijk stopzetten van werkzaamheden	ja	18%	21%	17%	22%	18%	14%	20%	17%	12%	21%	29%	2%	0%	1%	0%	21%	9%	6%	1%	20%			
	totaal	697	217	291	189	139	78	182	109	189	30	221	148	73	26	40	4	60	32	24	20	19		
(18_6_14)Anders, namelijk	ja	8%	7%	10%	8%	9%	6%	7%	10%	10%	16%	15%	4%	3%	20%	2%	21%	15%	6%	6%	1%	3%		
	totaal	697	217	291	189	139	78	182	109	189	30	221	148	73	26	40	4	60	32	24	20	19		
(18_7)Hoe beoordeelt u als inspecteur de effectiviteit van de maatregelen die zijn genomen?	Geen mening	10%	4%	10%	7%	15%	7%	4%	7%	10%	5%	6%	15%	3%	3%	3%	0%	16%	10%	11%	42%	0%		
	Slecht	1%	2%	0%	0%	1%	2%	2%	0%	0%	0%	3%	0%	1%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	7%			
	Matig	11%	12%	10%	3%	13%	8%	11%	8%	3%	21%	14%	7%	17%	1%	13%	67%	9%	4%	3%	0%	3%		
	Voldoende	54%	61%	43%	60%	49%	61%	61%	60%	43%	43%	48%	64%	39%	75%	58%	23%	58%	47%	48%	50%	39%		
	Goed	24%	23%	45%	26%	23%	23%	23%	26%	45%	31%	29%	14%	40%	20%	24%	10%	16%	39%	38%	8%	51%		
	totaal	697	217	291	189	139	78	182	109	189	30	221	148	73	26	40	4	60	32	24	20	19		

Tabel IV. 16 Geluid

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren																
		10 t/m 99 wns 100 of meer wns				1-4 wns 5-9 wns 10-49 wns 50-99 wns 100 of meer wns				Landbouw			Industrie		Bouwnijverheid		Handel	Horeca	Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening
Vraag	Antwoordcategorie	13%	24%	36%	13%	14%	24%	30%	36%	31%	48%	49%	13%	4%	4%	2%	7%	42%	12%	2%	10%					
(19_1) Zijn er wns die regelmatig blootstaan aan schadelijk geluid (diagnosisis > 85 dB(A))?	Ja				888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144					
	Totaal	2804																								
(19_2) Heeft de werkgever de blootstelling aan geluid gemeten, of laten meten?	Ja	24%	15%	43%	68%	12%	24%	41%	55%	11%	49%	14%	9%	81%	23%	14%	25%	61%	44%	27%	25%					
	Totaal	735	258	309	168	171	87	207	102	43	297	135	79	22	17	6	45	25	25	16	25					
(19_3) Zijn er wns die worden blootgesteld aan geluid > 87 dB(A)	Ja	47%	46%	50%	45%	45%	47%	51%	44%	35%	52%	49%	55%	11%	30%	81%	40%	49%	37%	7%	51%					
	Totaal	735	258	309	168	171	87	207	102	43	297	135	79	22	17	6	45	25	25	16	25					
(19_4) Zijn er maatregelen genomen met betrekking tot het risico van schadelijk geluid?	Ja	21%	18%	32%	47%	17%	22%	32%	37%	42%	62%	64%	19%	3%	8%	2%	10%	53%	17%	7%	14%					
	Totaal	2804	1340	989	475	888	452	694	295	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144					
(19_4_1) Voorlichtingen onderricht over de risico's van geluid	ja	38%	31%	54%	64%	31%	33%	53%	58%	39%	42%	44%	23%	14%	26%	82%	53%	65%	72%	23%	33%					
	Totaal	970	347	399	224	223	124	274	125	58	382	171	109	21	28	7	67	33	30	32	32					
(19_4_2) Voorlichtingen onderricht over het hanteren (werkwijze)	ja	26%	21%	35%	49%	21%	20%	35%	40%	17%	28%	31%	18%	8%	13%	87%	40%	57%	50%	9%	18%					
	Totaal	970	347	399	224	223	124	274	125	58	382	171	109	21	28	7	67	33	30	32	32					
(19_4_3) Voorlichtingen onderricht over genomen en te nemen maatregelen	ja	24%	21%	31%	47%	19%	24%	30%	35%	15%	26%	29%	17%	2%	13%	87%	36%	34%	39%	9%	31%					
	Totaal	970	347	399	224	223	124	274	125	58	382	171	109	21	28	7	67	33	30	32	32					
(19_4_4) Toezicht houden op verantwoord gedrag wns/haleven maatregelen	ja	33%	27%	45%	49%	29%	24%	45%	46%	22%	33%	41%	23%	26%	13%	82%	50%	60%	46%	10%	29%					
	Totaal	970	347	399	224	223	124	274	125	58	382	171	109	21	28	7	67	33	30	32	32					

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren																									
										Landbouw						Industrie		Bouwnijverheid		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening	
Vraag	Antwoordcategorie	1 t/m 9 wns	10 t/m 99 wns	100 of meer wns		1-4 wns	5-9 wns	10-49 wns	50-99 wns	100 of meer wns	16%	26%	12%	15%	45%	13%	4%	8%	22%	17%	14%	18%													
(19_4_5)Maatregelen aan de bron	ja	13%	23%	35%		11%	18%	23%	22%	35%	58	382	171	109	21	28	7	67	33	30	32	32													
	Totaal	347	399	224		223	124	274	125	224	58	382	171	109	21	28	7	67	33	30	32	32													
(19_4_6)Maatregelen in de overdrachtsweg	ja	11%	21%	34%		11%	10%	20%	29%	34%	21%	28%	9%	10%	1%	11%	8%	4%	6%	21%	37%	9%													
	Totaal	347	399	224		223	124	274	125	224	58	382	171	109	21	28	7	67	33	30	32	32													
(19_4_7)Beperking van het aantal blootgestelde werknemers of van de blootstellingduur	ja	9%	19%	17%		8%	12%	19%	16%	17%	20%	15%	12%	8%	1%	11%	9%	6%	12%	24%	25%	2%													
	Totaal	347	399	224		223	124	274	125	224	58	382	171	109	21	28	7	67	33	30	32	32													
(19_4_8)Verschaffen en gebruik van gehoorbeschermings-	ja	94%	94%	94%		95%	91%	93%	95%	94%	87%	95%	97%	99%	98%	77%	100%	96%	100%	89%	66%	81%													
	Totaal	347	399	224		223	124	274	125	224	58	382	171	109	21	28	7	67	33	30	32	32													
(19_4_9)Anders, namelijk	ja	4%	4%	7%		5%	3%	4%	4%	7%	4%	3%	0%	3%	0%	19%	0%	16%	6%	9%	9%	3%													
	Totaal	347	399	224		223	124	274	125	224	58	382	171	109	21	28	7	67	33	30	32	32													
(19_5)Hoe beoordeelt u als inspecteur de effectiviteit van de maatregelen die zijn genomen?	Geen mening	7%	4%	8%		11%	1%	3%	9%	8%	6%	6%	9%	9%	4%	18%	0%	7%	6%	2%	2%	1%													
	Slecht	0%	0%	0%		0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%													
	Matig	10%	8%	6%		9%	14%	9%	4%	6%	13%	12%	7%	11%	39%	9%	5%	2%	14%	2%	0%	20%													
	Voldoende	64%	62%	50%		64%	69%	63%	58%	50%	57%	55%	69%	67%	42%	53%	82%	72%	44%	58%	68%	62%													
	Goed	19%	25%	36%		16%	16%	25%	29%	36%	25%	27%	14%	13%	15%	20%	13%	20%	36%	38%	31%	17%													
	Totaal	347	399	224		223	124	274	125	224	58	382	171	109	21	28	7	67	33	30	32	32													

Tabel IV. 17 Trillingen

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren									
Vraag		Antwoordcategorie		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns		1-4 wns		5-9 wns		10-49 wns		50-99 wns		100 of meer wns	
(20_1) Zijn er wns die blootstaan aan lichaams trillingen	Ja			6%	14%	22%				6%	6%	6%	13%	17%	22%	22%			
	Totaal			1340	989	475				888	452	694	295	475	475				
(20_2) Zijn er wns die bij hun werk regelmatig gebruik maken van gereedschap e.d. die schadelijke hand-armtrillingen veroorzaken?	Ja, namelijk			8%	13%	15%				8%	10%	13%	13%	15%	15%				
	Ja, aantal is onbekend			0%	0%	0%				0%	0%	0%	0%	0%	0%				
	Nee			92%	87%	84%				92%	90%	87%	87%	84%	84%				
	Totaal			1340	989	475				888	452	694	295	475	475				
(20_3) Heeft de werkgever de blootstelling aan trillingen gemeten (of laten meten)?	Ja			0%	1%	6%				0%	1%	1%	3%	6%	6%				
	Nee			16%	24%	26%				15%	19%	24%	22%	26%	26%				
	N.v.t. geen werknemers die worden blootgesteld			84%	75%	68%				85%	81%	75%	75%	68%	68%				
	Totaal			1340	989	475				888	452	694	295	475	475				
(20_3_1) Informatie door de trillingniveaus te (laten) meten	Ja			1%	15%	48%				0%	4%	16%	14%	48%	48%				
	Totaal			7	21	27				4	3	14	7	27	27				
(20_3_2) Informatie van de fabrikant/leverancier	Ja			99%	57%	51%				100%	96%	53%	70%	51%	51%				
	Totaal			7	21	27				4	3	14	7	27	27				
(20_3_3) Informatie uit publicaties of van internet	Ja			0%	15%	15%				0%	0%	14%	16%	15%	15%				
	Totaal			7	21	27				4	3	14	7	27	27				
(20_3_4) Anders	Ja			0%	31%	15%				0%	0%	40%	0%	15%	15%				
	Totaal			7	21	27				4	3	14	7	27	27				
(20_4) Zijn er wns waarvoor de blootstelling aan trillingen boven de actiewaarden uitkomt?	Ja			0%	6%	18%				0%	0%	5%	10%	18%	18%				
	Totaal			7	21	27				4	3	14	7	27	27				
				2	23	8	5	0	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

		Groottekla se 3				Groottekla se 5				Sectoren																								
		10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw			Industrie			Bouwnijverheid			Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening	
Vraag	Antwoordcategorie	ja	Totaal	83%	7	0%	59%	100%	0%	0%	0	5	1	0%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	
(20_4_1)Lichaamstrillingen	ja																																	
	Totaal					0	3	4	0	0	2	1	4	0	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
(20_4_1)Hand-en armtrillingen	ja					0%	41%	43%	0%	0%	64%	0%	43%	0%	22%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	
	Totaal					7	0	3	4	0	0	2	1	4	0	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	
(20_5)Zijn er maatregelen genomen ter bestrijding van het risico van lichaams-, en/of hand- en armtrillingen?	Ja					11%	9%	18%	24%	9%	10%	18%	20%	24%	32%	23%	34%	10%	1%	16%	3%	5%	25%	4%	2%	6%								
	Totaal					2804	1340	989	475	888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144								
(20_5_01)Voorlichting en onderricht over de risico's van trillingen	ja					28%	23%	41%	41%	23%	21%	43%	24%	41%	16%	26%	45%	20%	0%	16%	82%	45%	41%	51%	22%	0%								
	Totaal					479	168	199	112	113	55	138	61	112	42	163	96	61	6	42	4	28	16	9	6	6								
(20_5_02)Voorlichting en onderricht over het hanteren (werkwijze)	ja					20%	16%	27%	31%	18%	11%	28%	16%	31%	7%	20%	28%	18%	0%	14%	41%	34%	15%	17%	27%	0%								
	Totaal					479	168	199	112	113	55	138	61	112	42	163	96	61	6	42	4	28	16	9	6	6								
(20_5_03)Voorlichting en onderricht over genomen en te nemen maatregelen	ja					16%	12%	26%	27%	13%	10%	28%	16%	27%	9%	12%	24%	10%	0%	19%	41%	33%	8%	25%	0%									
	Totaal					479	168	199	112	113	55	138	61	112	42	163	96	61	6	42	4	28	16	9	6	6								
(20_5_04)Toezicht houden op verantwoord gedrag wns/haleven maatregelen	ja					20%	17%	27%	25%	18%	13%	28%	18%	25%	10%	18%	26%	16%	0%	15%	41%	39%	41%	16%	27%	0%								
	Totaal					479	168	199	112	113	55	138	61	112	42	163	96	61	6	42	4	28	16	9	6	6								
(20_5_05)Werkzaamheden spreiden over meerdere werknemers	ja					24%	22%	30%	17%	20%	29%	33%	10%	17%	16%	15%	42%	20%	0%	5%	0%	42%	28%	0%	5%	16%								
	Totaal					479	168	199	112	113	55	138	61	112	42	163	96	61	6	42	4	28	16	9	6	6								
(20_5_06)Regelmatige controle en onderhoud	ja					48%	45%	54%	52%	42%	55%	56%	42%	52%	44%	51%	65%	41%	44%	11%	59%	66%	35%	16%	52%	36%								
	Totaal					479	168	199	112	113	55	138	61	112	42	163	96	61	6	42	4	28	16	9	6	6								

		Grooteklasse 3				Grooteklasse 5				Sectoren												
		10 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				Overige dienstverlening												
Vraag	Antwoordcategorie	28%	29%	25%	27%	28%	30%	22%	25%	Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening		
(20_5_07)Vervanging door alternatieve technieken of trillingsarme apparatuur of keuze van machines met juiste vermogen	ja									27%	33%	39%	21%	36%	2%	0%	44%	41%	9%	70%	0%	
	Totaal	479	168	199	112	113	55	138	61	112	42	163	96	61	6	42	4	28	16	9	6	6
(20_5_08)Trillingsarme opstelling en installatie vaste apparatuur	ja	6%	5%	17%	7%	2%	5%	5%	17%	5%	9%	7%	4%	0%	3%	0%	11%	15%	0%	0%	0%	
	Totaal	479	168	199	112	113	55	138	61	112	42	163	96	61	6	42	4	28	16	9	6	6
(20_5_09)Vlakke vloer of ondergrond bij rijdende machines/apparatuur	ja	19%	13%	29%	46%	12%	17%	28%	39%	46%	18%	37%	11%	27%	8%	18%	59%	4%	7%	17%	0%	
	Totaal	479	168	199	112	113	55	138	61	112	42	163	96	61	6	42	4	28	16	9	6	6
(20_5_10)Goede vering, schokbrekingen/of aangepaste snelheid bij rijdende voertuigen	ja	42%	39%	47%	51%	43%	26%	47%	49%	51%	80%	38%	23%	32%	52%	95%	44%	20%	35%	51%	3%	
	Totaal	479	168	199	112	113	55	138	61	112	42	163	96	61	6	42	4	28	16	9	6	6
(20_5_11)Ergonomische trilling dempende stoel afgesteld op de gebruiker	ja	27%	26%	27%	34%	30%	15%	26%	34%	34%	47%	23%	17%	13%	8%	67%	44%	25%	28%	17%	3%	
	Totaal	479	168	199	112	113	55	138	61	112	42	163	96	61	6	42	4	28	16	9	6	6
(20_5_12)Anders, namelijk	ja	15%	15%	14%	10%	18%	7%	14%	14%	10%	11%	5%	17%	19%	84%	2%	0%	24%	39%	42%	0%	
	Totaal	479	168	199	112	113	55	138	61	112	42	163	96	61	6	42	4	28	16	9	6	6
(20_6) Hoe beoordeelt u als inspecteur de effectiviteit van de maatregelen die zijn genomen?	Geen mening	7%	8%	4%	8%	10%	2%	4%	7%	8%	0%	3%	10%	9%	0%	4%	0%	13%	15%	0%	0%	
	Slecht	0%	0%	0%	1%	0%	2%	0%	0%	1%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
	Matig	12%	14%	7%	8%	15%	9%	6%	9%	8%	8%	12%	7%	16%	0%	15%	0%	4%	7%	0%	0%	
	Voldoende	64%	62%	70%	62%	57%	77%	71%	67%	62%	63%	56%	78%	61%	100%	60%	59%	62%	52%	77%	52%	
	Goed	17%	17%	19%	22%	19%	10%	19%	16%	22%	29%	26%	5%	14%	0%	21%	41%	21%	28%	8%	48%	
	Totaal	479	168	199	112	113	55	138	61	112	42	163	96	61	6	42	4	28	16	9	6	6

Tabel IV. 18 Arbeid door werkneemsters periode rondom zwangerschap en bevalling

			Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren																																									
			1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns		1-4 wns		5-9 wns		10-49 wns		50-99 wns		100 of meer wns		Landbouw		Industrie		Bouwnijverheid		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Zekelijke dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening											
Vraag	Antwoordcategorie		totaal						31%		42%		58%		83%		89%		18%		40%		15%		35%		17%		43%		42%		48%		88%		52%		72%		47%											
(21_1) Is WG bekend met de inhoud van wet- en regelgeving t.a.v. zwangere wns, wns tot 6 mnd na de bevalling en wns tijdens borstvoedingsperiode?	Ja		39%						31%	42%	58%	83%	89%						18%																																	
	Totaal		2804	1340	989	475	475	475	888	452	694	295	475	475					134	541	235	409	179	227	137	375	65																									
(21_2) Waren er het afgelopen jaar in de vestiging zwangere wns en/of wns in de periode tot 6 maanden na de bevalling en/of wns tijdens de borstvoedingsperiode?	Ja		12%	8%	27%	68%	68%	68%	5%	16%	25%	45%	68%						8%	10%	1%	11%	2%	9%	12%	12%	77%	30%	33%	19%																						
	Totaal		2804	1340	989	475	475	475	888	452	694	295	475	475					134	541	235	409	179	227	137	375	65																									
(21_3) Heeft de werkgever de werknemer(s) voorgelicht over de volgende onderwerpen?	Ja		82%	81%	81%	89%	89%	89%	87%	74%	79%	90%	89%						44%	79%	68%	78%	63%	93%	80%	86%	91%	88%	85%	88%																						
	Totaal		758	110	323	325	325	325	41	69	187	136	325	325					17	97	16	104	30	57	38	119	45	65	128	42																						
(21_3_1) Veilig en gezond werken tijdens en direct na de zwangerschap	ja		50%	50%	49%	58%	58%	58%	51%	47%	49%	47%	58%						47%	42%	53%	61%	53%	37%	48%	36%	65%	34%	59%	59%																						
	Totaal		642	85	272	285	285	285	33	52	151	121	285	285					12	79	12	84	18	50	33	104	41	58	113	38																						
(21_3_2)Zwangerschaps- en bevallingsverlof	ja		91%	91%	89%	94%	94%	94%	90%	93%	88%	94%	94%	94%	94%	94%	94%	100%	88%	100%	86%	86%	81%	89%	89%	91%	96%	83%	95%	97%																						
	Totaal		642	85	272	285	285	285	33	52	151	121	285	285					12	79	12	84	18	50	33	104	41	58	113	38																						
(21_3_3)Ouderschapsverlof	ja		71%	67%	71%	84%	84%	84%	69%	65%	68%	81%	84%	84%	84%	84%	84%	41%	62%	73%	72%	51%	74%	75%	76%	90%	80%	74%	55%	38																						
	Totaal		642	85	272	285	285	285	33	52	151	121	285	285					12	79	12	84	18	50	33	104	41	58	113	38																						
(21_3_4)Borstvoeding geven tijdens het werk	ja		57%	51%	61%	71%	71%	71%	48%	55%	60%	64%	71%	71%	71%	71%	71%	12%	58%	84%	52%	7%	72%	71%	59%	79%	55%	62%	51%	3																						
	Totaal		642	85	272	285	285	285	33	52	151	121	285	285					12	79	12	84	18	50	33	104	41	58	113	38																						

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw		Industrie		Bouwnijverheid		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
Vraag	Antwoordcategorie	64%	85	49%	85	67%	272	285	78%	64%	63%	52	151	121	68%	78%	22%	62%	53%	66%	27%	74%	79%	63%	81%	63%	72%	72%	55%	642	67%	272	285	78%	64%	63%	52	151	121	68%	78%	22%	62%	53%	66%	27%	74%	79%	63%	81%	63%	72%	72%	55%	642	8%	642	85%																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
(21_3_5)Kolven tijdens het werk	ja																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren														
		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening
Vraag	Antwoordcategorie																							
(21_6) Biedt de werkgever de werknemers de mogelijkheid binnen werktijd te kolfen of hun kind te voeden?	Ja	86%	92%	92%	95%	87%	84%	92%	92%	95%	74%	82%	79%	97%	76%	98%	93%	81%	100%	80%	96%	84%		
	Nee	10%	4%	4%	3%	11%	10%	4%	6%	3%	26%	11%	0%	3%	15%	2%	7%	12%	0%	6%	3%	11%		
	Niet van toepassing	4%	4%	4%	1%	2%	6%	4%	2%	1%	0%	7%	21%	0%	9%	1%	0%	7%	0%	14%	0%	5%		
	Totaal	758	110	323	325	41	69	187	136	325	17	97	16	104	30	57	38	119	45	65	128	42		
(21_7) Was er voor de werknemers die borstvoeding gaven op de vestiging een kolfruimte aanwezig?	Ja, dit was dezelfde ruimte als de rustruimte	59%	57%	59%	63%	59%	55%	58%	61%	63%	28%	56%	50%	59%	70%	68%	53%	46%	64%	57%	70%	64%		
	Ja, een aparte afsluitbare kolfruimte	12%	10%	12%	23%	5%	15%	12%	14%	23%	12%	11%	15%	14%	2%	8%	18%	16%	30%	17%	9%	9%		
	Ja, een aparte niet afsluitbare kolfruimte	6%	8%	4%	2%	11%	4%	5%	3%	2%	0%	4%	4%	1%	0%	8%	11%	11%	0%	0%	12%	1%		
	Nee, geen kolfruimte aanwezig	23%	25%	24%	12%	25%	25%	25%	22%	12%	60%	29%	32%	26%	29%	16%	18%	27%	6%	26%	10%	26%		
(21_8) Heeft de werkgever de werknemers die borstvoeding gaven in de gelegenheid gesteld om zelf naar het kind toe te gaan?	Totaal	758	110	323	325	41	69	187	136	325	17	97	16	104	30	57	38	119	45	65	128	42		
	Ja	58%	59%	57%	61%	59%	58%	55%	64%	61%	57%	61%	65%	58%	28%	71%	54%	57%	67%	44%	67%	50%		
	Nee																							
	Totaal	758	110	323	325	41	69	187	136	325	17	97	16	104	30	57	38	119	45	65	128	42		

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren																	
Vraag	Antwoordcategorie	1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		1-4 wns		5-9 wns		10-49 wns		50-99 wns		100 of meer wns		Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening
(22_5_1_04)4. Tillen, dragen, duwen of trekken 13 tm 15 jaar	ja Totaal	8%	23%	13%	13%	5%	12%	24%	15%	13%	37%	9%	22%	3%	0%	26%	1%	0%	4	13	35	24	1%	22%	1%	3%	
(22_5_1_05)5. Statische lichaamshouding 13 tm 15	ja Totaal	5%	4%	1%	1%	2%	11%	5%	0%	1%	26%	0%	4%	0%	0%	26%	0%	0%	0%	0%	0%	5%	0%	0%	0%	5%	
(22_5_1_06)6. Repeterend werk 13 tm 15 jaar	ja Totaal	4%	3%	4%	5%	2%	5%	4%	2%	5%	27%	3%	0%	0%	0%	26%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	2%	0%	
(22_5_1_07)7. Beeldschermwerk 13 tm 15	ja Totaal	0%	1%	2%	2%	0%	0%	1%	0%	2%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
(22_5_1_08)8. Werkdruk 13 tm 15 jaar	ja Totaal	3%	3%	3%	3%	0%	9%	4%	0%	3%	4%	0%	1%	11%	0%	0%	0%	0%	1%	11%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
(22_5_1_09)9. Ongewenste omgangsvormen 13 tm 15	ja Totaal	2%	2%	4%	4%	3%	0%	1%	9%	4%	0%	0%	3%	6%	0%	0%	0%	0%	3%	6%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
(22_5_1_10)10. Schadelijk geluid 13 tm 15 jaar	ja Totaal	3%	4%	2%	3%	6%	2%	1%	4%	3%	4%	8%	11%	4%	0%	0%	0%	0%	4%	0%	0%	0%	24%	22%	0%	0%	
(22_5_1_11)11. Gevaarlijke stoffen 13 tm 15 jaar	ja Totaal	2%	3%	0%	3%	2%	5%	0%	0%	3%	0%	1%	0%	3%	4%	0%	0%	0%	3%	4%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
(22_5_1_12)12. Gevaarlijke machines 13 tm 15 jaar	ja Totaal	3%	5%	0%	0%	4%	6%	0%	1%	0%	4%	5%	0%	3%	4%	0%	0%	0%	3%	4%	0%	0%	0%	22%	0%	0%	
(22_5_1_13)13. Werken op hoogte 13 tm 15 jaar	ja Totaal	2%	3%	0%	0%	4%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	11%	3%	0%	0%	0%	0%	3%	0%	0%	0%	0%	22%	0%	0%	
(22_5_1_14)14. Anders, namelijk 13 tm 15 jaar	ja Totaal	4%	4%	4%	4%	3%	6%	4%	0%	4%	0%	1%	3%	5%	4%	0%	0%	0%	5%	4%	9%	0%	0%	0%	0%	10%	
(22_5_2_01)1. Uitglijden 16 t/m 17 jaar	ja Totaal	34%	33%	32%	50%	30%	39%	32%	35%	50%	26%	41%	40%	13%	63%	15%	96%	27%	0%	39%	45%	19%	0%	39%	45%	19%	

		Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren																									
		1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				100 of meer wns				Landbouw		Industrie		Bouwnijverheid		Handel		Horeca		Vervoer en Informatie		Financiële dienstverlening		Overheid		Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening	
Vraag	Antwoordcategorie	20%	21%	19%	12%	18%	50	39	26%	18%	22%	12%	0%	28%	18%	6%	58%	0%	26%	4%	0%	12%	0%	5%											
(22_5_2_02)2. Brandwonden 16 t/m 17 jaar	ja Totaal	362	89	179	94	50	39	124	55	94	29	57	25	86	56	12	3	18	4	13	35	24													
(22_5_2_03)3. Snijden/zagen 16 t/m 17 jaar	ja Totaal	25%	24%	27%	25%	24%	26%	26%	32%	25%	4%	49%	26%	17%	49%	0%	100%	1%	0%	32%	14%	9%													
(22_5_2_04)4. Tillen, dragen, duwen of trekken 16 t/m 17 jaar	ja Totaal	362	89	179	94	50	39	124	55	94	29	57	25	86	56	12	3	18	4	13	35	24													
		36%	23%	57%	68%	22%	25%	57%	55%	68%	67%	39%	69%	57%	9%	14%	30%	18%	0%	37%	53%	5%													
	Totaal	362	89	179	94	50	39	124	55	94	29	57	25	86	56	12	3	18	4	13	35	24													
(22_5_2_05)5. Statische lichaamshouding 16 t/m 17	ja Totaal	22%	23%	20%	23%	22%	25%	21%	11%	23%	41%	5%	31%	27%	1%	9%	26%	9%	0%	16%	19%	55%													
(22_5_2_06)6. Repeterend werk 16 t/m 17 jaar	ja Totaal	17%	362	89	179	94	50	39	124	55	94	29	57	25	86	56	12	3	18	4	13	35	24												
		362	89	179	94	50	39	124	55	94	29	57	25	86	56	12	3	18	4	13	35	24													
(22_5_2_07)7. Beeldschermwer 16 t/m 17	ja Totaal	6%	362	89	179	94	50	39	124	55	94	29	57	25	86	56	12	3	18	4	13	35	24												
(22_5_2_08)8. Werkdruk 16 t/m 17 jaar	ja Totaal	13%	362	89	179	94	50	39	124	55	94	29	57	25	86	56	12	3	18	4	13	35	24												
		362	89	179	94	50	39	124	55	94	29	57	25	86	56	12	3	18	4	13	35	24													
(22_5_2_09)9. Ongewenste omgangsvormen 16 t/m 17	ja Totaal	26%	362	89	179	94	50	39	124	55	94	29	57	25	86	56	12	3	18	4	13	35	24												
(22_5_2_10)10. Schadelijk geluid 16 t/m 17 jaar	ja Totaal	16%	362	89	179	94	50	39	124	55	94	29	57	25	86	56	12	3	18	4	13	35	24												
(22_5_2_11)11. Gevaarlijke stoffen 16 t/m 17 jaar	ja Totaal	8%	362	89	179	94	50	39	124	55	94	29	57	25	86	56	12	3	18	4	13	35	24												
(22_5_2_12)12. Gevaarlijke machines 16 t/m 17 jaar	ja Totaal	16%	362	89	179	94	50	39	124	55	94	29	57	25	86	56	12	3	18	4	13	35	24												
(22_5_2_13)13. Werken op hoogte 16 t/m 17 jaar	ja Totaal	6%	362	89	179	94	50	39	124	55	94	29	57	25	86	56	12	3	18	4	13	35	24												
		362	89	179	94	50	39	124	55	94	29	57	25	86	56	12	3	18	4	13	35	24													
	Totaal	362	89	179	94	50	39	124	55	94	29	57	25	86	56	12	3	18	4	13	35	24													
		1%	2%	1%	0%	9%	0%	26%	9%	18%	2%	1%	0%	2%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	2%	1%													
	Totaal	362	89	179	94	50	39	124	55	94	29	57	25	86	56	12	3	18	4	13	35	24													

			Grootteklasse 3				Grootteklasse 5				Sectoren																
Vraag	Antwoordcategorie		1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		1-4 wns		5-9 wns		10-49 wns		50-99 wns		100 of meer wns		Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening
(22_5_2_14)14. Anders, namelijk 16 t/m 17 jaar	Ja	4%	3%	5%	12%	3%	50	3%	3%	5%	2%	12%	6%	5%	29	5%	6%	0%	86	56	12	3	0%	0%	0%	26%	6%
	Totaal	362	89	179	94	50	39	124	55	94	23%	74%	100%	17%	34%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	13	35	24	
	Ja, altijd	32%	37%	27%	31%	25%	48%	24%	53%	31%	23%	74%	100%	17%	34%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	35%	71%	
	Ja, meestal wel	3%	4%	2%	0%	8%	0%	2%	0%	0%	7%	0%	0%	0%	4%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
	Ja, soms	5%	8%	2%	4%	17%	0%	2%	0%	4%	14%	0%	0%	1%	3%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
	Nee	10%	4%	17%	15%	8%	0%	17%	7%	15%	14%	0%	0%	15%	5%	0%	100%	33%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
(22_6_2)Gebruiken de jongeren van 16 t/m 17 jaar meestal wel	Niet van toepassing, geen PBM nodig dat vereisen?	50%	47%	53%	49%	41%	52%	54%	39%	49%	42%	26%	0%	67%	54%	0%	100%	0%	33%	0%	65%	29%					
	Totaal	96	20	54	22	10	10	39	15	22	16	12	5	35	17	0	1	1	3	0	2	4					
	Ja, altijd	40%	34%	49%	61%	34%	34%	48%	54%	61%	51%	73%	93%	30%	17%	14%	4%	40%	38%	66%	16%	69%					
	Ja, meestal wel	5%	6%	4%	0%	2%	12%	3%	7%	0%	5%	22%	0%	4%	3%	15%	0%	0%	0%	7%	0%	1%					
	Ja, soms	3%	4%	2%	3%	6%	0%	2%	3%	3%	5%	0%	3%	2%	1%	0%	0%	22%	31%	0%	13%	0%					
	Nee	11%	12%	9%	4%	19%	1%	9%	5%	4%	9%	1%	0%	12%	23%	10%	0%	2%	0%	5%	9%	0%					
(22_7_1)Wordt de arbeid door jongeren van 13 t/m 15 jaar voornamelijk door de week of in het weekend verricht?	Niet van toepassing, geen PBM nodig dat vereisen?	41%	45%	37%	32%	40%	53%	37%	31%	32%	30%	4%	5%	52%	55%	62%	96%	36%	31%	22%	62%	30%					
	Totaal	349	82	175	92	45	37	121	54	92	27	52	22	85	55	12	3	18	3	13	35	24					
	Voorname lijk door de week (maandag t/m vrijdag)	22%	22%	22%	41%	34%	4%	20%	38%	41%	20%	41%	100%	25%	11%	41%	13%	0%	100%	0%	61%	17%					
	Voorname lijk in het weekend (zaterdag of zondag)	42%	44%	39%	30%	36%	56%	38%	41%	30%	37%	59%	0%	39%	50%	59%	0%	24%	0%	0%	39%	35%					
	Zowel door de week als in het weekend	36%	34%	40%	29%	30%	40%	42%	21%	29%	43%	0%	0%	36%	40%	0%	87%	76%	0%	0%	0%	48%					
	Totaal	133	34	68	31	19	15	46	22	31	25	15	6	40	25	2	2	4	5	0	3	6					

		Grootteklasse 3		Grootteklasse 5				Sectoren														
Vraag	Antwoordcategorie	1 t/m 9 wns		10 t/m 99 wns		100 of meer wns		Landbouw	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en Informatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Overheid	Onderwijs	Zorg	Overige dienstverlening			
(22_7_2) Wordt de arbeid door jongeren van 16 t/m 17 jaar voornamelijk door de week of in het weekend verricht?	Voornamelijk door de week (maandag t/m vrijdag)	36%	40%	60%	38%	31%	37%	57%	60%	34%	65%	100%	39%	8%	58%	16%	61%	100%	70%	78%	41%	
	Voornamelijk in het weekend (zaterdag of zondag)	30%	31%	16%	28%	34%	32%	25%	16%	38%	34%	0%	38%	39%	21%	0%	2%	0%	10%	3%	13%	
	Zowel door de week als in het weekend	34%	30%	24%	34%	35%	31%	18%	24%	28%	1%	0%	23%	53%	21%	84%	36%	0%	21%	19%	46%	
	Totaal	118	222	110	67	51	153	69	110	44	62	23	101	76	19	5	25	7	15	44	29	
(22_8_1) Op welk deel van de dag wordt de arbeid door jongeren van 13 t/m 15 jaar verricht?	Tussen 7.00 uur en 23.00 uur	92%	100%	95%	87%	100%	100%	100%	95%	100%	100%	100%	100%	89%	100%	100%	92%	100%	0%	100%	100%	
	Tussen 23.00 uur en 7.00 uur	0%	0%	5%	0%	0%	0%	0%	5%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	8%	0%	0%	0%	0%	
	Op alle voorkomende tijdstippen	1%	2%	0%	3%	0%	0%	0%	0%	5%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
	Anders	3%	6%	0%	10%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	11%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
	Totaal	138	35	71	32	20	15	49	22	32	26	15	6	42	26	3	2	4	5	0	3	6
(22_8_2) Op welk deel van de dag wordt de arbeid door jongeren van 16 t/m 17 jaar verricht?	Tussen 6.00 uur en 23.00 uur	98%	99%	98%	97%	99%	99%	100%	98%	97%	100%	100%	100%	94%	100%	100%	99%	100%	99%	100%	100%	
	Tussen 23.00 uur en 6.00 uur	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	
	Op alle voorkomende tijdstippen	2%	2%	0%	3%	1%	1%	0%	1%	3%	0%	0%	0%	0%	5%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	
	Anders	0%	0%	1%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
	Totaal	455	120	224	111	68	52	155	69	111	44	62	23	104	77	19	5	25	7	16	44	29
(22_9) Hoe beoordeelt u als inspecteur het toezicht op de jongeren van 13 t/m 17 jaar?	Geen mening	11%	11%	5%	12%	7%	12%	4%	5%	14%	3%	5%	7%	16%	16%	0%	0%	0%	8%	5%	15%	
	Slecht	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
	Matig	11%	13%	9%	17%	3%	9%	5%	3%	10%	10%	0%	9%	18%	15%	59%	24%	12%	0%	1%	0%	
	Voldoende	52%	51%	52%	50%	55%	52%	47%	59%	56%	52%	69%	54%	49%	38%	26%	56%	48%	39%	57%	47%	
	Goed	26%	25%	29%	33%	21%	34%	27%	33%	20%	35%	26%	29%	17%	31%	15%	20%	39%	53%	37%	38%	
	Totaal	488	136	236	116	79	57	164	72	116	47	71	27	109	82	22	6	26	8	16	44	30

		Grooteklasse 3				Grooteklasse 5				Sectoren																				
	Antwoordcategorie	1 t/m 9 wns				10 t/m 99 wns				Financiële dienstverlening											Overheid				Onderwijs		Zorg		Overige dienstverlening	
Vraag		32%	37%	25%	28%	40%	37%	29%	25%	34%	39%	31%	32%	32%	10%	27%	33%	20%	32%	45%	36%									
(23_2_6) de toegepaste (model)branche RI&E wel toereikend, maar WG/AD heeft niet alle risico's genventariseerd	ja																													
	Totaal	167	183	72	97	70	129	54	72	37	120	32	65	22	17	11	50	11	15	25	17									
(23_2_7) anders, namelijk	ja	14%	16%	32%	13%	13%	15%	25%	32%	22%	15%	6%	15%	7%	8%	1%	29%	27%	15%	4%	4%									
	Totaal	421	167	183	97	70	129	54	71	37	120	32	65	22	16	11	50	11	15	25	17									
(23_3) Hoe beoordeelt u als inspecteur de housekeeping op de werkvloer?	Geen mening	9%	6%	8%	11%	8%	6%	5%	8%	12%	4%	19%	5%	20%	10%	14%	9%	3%	8%	5%	6%									
	Slecht	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%									
	Matig	12%	7%	2%	15%	11%	7%	5%	2%	22%	15%	16%	15%	14%	9%	4%	10%	0%	7%	5%	9%									
	Voldoende	49%	49%	42%	48%	52%	49%	48%	42%	44%	51%	49%	52%	58%	53%	40%	45%	46%	44%	44%	43%									
	Goed	29%	38%	47%	26%	30%	38%	41%	47%	21%	28%	15%	26%	8%	28%	42%	36%	51%	40%	46%	42%									
	Totaal	2804	1340	989	888	452	694	295	475	134	541	235	409	179	227	137	375	65	132	226	144									

Bijlage V. Vragenlijst Arbo in bedrijf 2014

Arbo in bedrijf 2013-2014

Projectnummer: A1136

Naam inspecteur: _____

Naam verzorgingsinstelling: _____

OR PVT verzorgingsinstelling: Ja / Nee

Introductie
 Deze vragenlijst wordt op vestigingsniveau afgenomen. Met het begrip vestiging wordt bedoeld de vestiging van het bedrijf waar u op dat moment aanwezig bent en waar u de monitor afneemt. Sommige vragen hebben betrekking op het bedrijf waar de vestiging eventueel deel van uitmaakt. In die gevallen wordt dit specifiek aangegeven met het begrip bedrijf. Bestaat het bedrijf uit een vestiging, dan is er geen onderscheid tussen het begrip bedrijf en vestiging.

Het medezeggenschapsorgaan (OR of PVT) heeft het recht om bij het bedrijfsbezoek aanwezig te zijn. Ge daarom als eerste na of een vertegenwoordiger van de OR of PVT (indien aanwezig) van deze mogelijkheid gebruik wenst te maken.

Bij een aantal vragen is in de vragenlijst een korte toelichting gegeven. Een uitgebreidere toelichting op de vragen is te vinden in de onderzoeksaanwijzing. Als een vraag uitgebreider wordt toegelicht in de onderzoeksaanwijzing dan is dat in de betreffende vraag aangegeven met een * tekens. In DIWI staat aanvullende documentatie (dossier 1468 - gegevensverzameling - map voor de inspecteur).

Let op: beantwoord zelf voortn alvast vraag 10.1 over de arbo-analoga.

0. ALGEMENE VRAGEN

Toelichting vraag 0.0a

Hier vult u de naam van de vertegen van het bedrijf in waar u de monitor afneemt. Dit is een controlevraag omdat soms een verkeerd zaaknummer of SBI-2008 nummer in Enquido wordt ingevuld. Wanneer een verkeerd zaaknummer of SBI-2008 nummer wordt ingevuld, kunnen wij niet achterhalen over welke vestiging/ bedrijf het gaat.

0.0a Naam van de vestiging
 Naam: _____

0.0b Zaaknummer: ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

0.0c Datum van het bedrijfsbezoek

D	D	M	M	J	J

Toelichting vraag 0.1

Hier dient u de eerste vijf posities van de SBI-2008 in te vullen. Hier gaat om de SBI-2008 code (Standaard bedrijfsindeling van het Centraal Bureau voor de Statistiek, juli 2008, zie de omzettingstabel in DIWI dossier 1468 - gegevensverzameling - map voor inspecteurs). In I-net en Compro wordt ook alleen SBI-2008 gebruikt. Dus er moet geen Blik-code worden ingevuld. Als de activiteiten van het bedrijf overeenkomen met de SBI-2008 code op de vestigingskaart, kunt u deze code overnemen. Als de activiteiten niet passen bij de SBI-2008 code op de vestigingskaart, zoekt u in de omzettingstabel de juiste code en noteert u deze bij vraag 0.1.

- Eventuele voorlooptellen moeten ook worden ingevuld. Dat laatste is belangrijk, omdat de vestiging anders achteraf mogelijk verkeerd ingedeeld wordt. Bijvoorbeeld: Fokken en houden van dieren (SB1= 014) wordt '01400'. Zonder voorlooptel zou dit bedrijf gezien worden als behorend tot 'Vervaardiging van kleding' ('14'). Indien de vijfjarige SBI-2008 code niet te achterhalen is, dan vult u de beschikbare cijfers aan met nullen. Bijvoorbeeld: '151' wordt dan '15200' en '20' wordt '20000'.

0.1 SBI-2008 code: 5 punten

--	--	--	--	--	--

Toelichting vraag 0.2

- Bij vraag 0.2 gaat het uiteindelijk om het aantal werknemers in loondienst van de beroepse vestiging. Met de werknemers in (loondienst) wordt bedoeld: alle werknemers die op de loonlijst staan incl. payroll-werknemers, werknemers met een parttime of een fulltime-contract, etc.

Dus daarbij dient u mee te tellen:

- werknemers die op het moment van bedrijfsbezoek niet aanwezig zijn, bijvoorbeeld wagens ziekte of verlof
- werknemers die op een andere locatie werken (bv. bij installatiebedrijven)
- bij uitzend-/detacheringbureaus de verbuilde uitzend-/detacheringkrachten meellen bij vraag 0.2. Dit zijn werknemers in loondienst die elders werkzaamheden verrichten. Zij tellen wel mee als werknemers in loondienst van het uitzend-/detacheringbureau bij vraag 0.2, maar worden bij vraag 0.3 meegerekend bij de bedrijven waar zij werken (en niet bij het uitzend-/detacheringbureau). Bijvoorbeeld: een uitzendbureau met 3 aannemers op kantoor en 100 uitzendkrachten in dienst, tel 103 werknemers bij vraag 0.2 en 3 bij vraag 0.3

- Voor Arbo in Bedrijf worden vestigingen geselecteerd met ten minste 2 werknemers. Het kan voorkomen dat een vestiging bij bezoek geen werknemer in loondienst blijkt te hebben. De vestiging heeft bv. alleen een werkgever en tijdelijke werknemers (niet in loondienst). Vul in dat geval 0 werknemers in en geeft bij mobiele 24 in het vakveld "Algemene opmerkingen" een korte toelichting van de werksituatie.

0.2. Hoeveel werknemers zijn in loondienst bij de vestiging op de peildatum 1-7-2013?

Aantal: _____

Toelichting vraag 0.3

Het aantal werknemers dat u bij vraag 0.3 moet vermelden is:

Het aantal werknemers van vraag 0.2 plus:

- ingehuurd uitzendkrachten, freelancers of ZZP'ers
- coöperatie- en meewerkende gezinsleden die niet op de loonlijst staan
- profielbachelorkandidaten, uitvoerders van een half straf, gevangenen en tbs'ers
- werknemers met een WIA, WAO uitkering zonder loon.

Daarvan moet u aftrekken:

- de verbuurdte werknemers, in het geval van uitzend- / dienstbureau's.
- eventuele vrijwilligers, tenzij het om vrijwillige brandweerleden gaat

De volgende categorieën werknemers telt u niet mee:

- de werknemers van andere bedrijven die voor een tijdelijke opdracht in de vestiging aanwezig zijn, zoals onderhoudsmonteurs. Dergelijke bedrijven worden in het kader van Arbo in bedrijf ook bezocht. Wanneer wij de werknemers van ingeschakelde bedrijven zouden meerekenen zou dat tot dubbelrekeningen kunnen leiden.

0.3. Wat is het totale aantal werknemers van de vestiging op de peildatum 1-7-2013?

Aantal: _____

Toelichting vraag 0.4

Het gaat alleen om vestigingen in Nederland. Eventuele vestigingen in het buitenland blijven buiten beschouwing

0.4. Bestaat uw bedrijf alleen uit deze vestiging?

- ☐ Ja
- ☐ Nee, het bedrijf bestaat uit meerdere vestigingen

0.5. Is de afname van de vragenlijst gecombineerd met een volledige rondgang door de vestiging?

- ☐ Ja, met een volledige rondgang op de vestiging
- ☐ Nee, alleen met een gedeeltelijke rondgang
- ☐ Nee, helemaal geen rondgang

versie 20110625

3

1. ARBODIENSTVERLENING

Toelichting arbo-dienstverlening

De werkgever kan voor de wettelijk verplichte arbo-dienstverlening kiezen voor een overeenkomst met een arbo-dienst, of voor het inzetten van een arbo-deskundige(n). Dit kan hij doen door de arbo-dienst of -deskundige zelf in dienst te nemen (intern), zelf in te huren (extern), of in te huren via een andere organisatie (indirecte contractering).

De samenwerking tussen interne en externe deskundigen en arbo-diensten, en de te leveren geleverde diensten moeten worden vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst

De werkgever is vooraf gevraagd om zijn contracten schriftelijke overeenkomsten met de (arbo)dienstverlener(s) gereed te houden om in te kunnen zien.

Interne arbo-dienst of -deskundigen (vraag 1.1)

Als de vestiging een interne arbo-dienst heeft, of een arbo-deskundige in dienst heeft, vraagt dan naar het document waarin de arbo-dienstverlening door de interne arbo-dienst(verlener) is vastgelegd. Dit document beschouwt u dan als het contract overeenkomst met de arbo-dienst. Op basis van het contract overeenkomst bepaalt u of de arbo-dienst gecertificeerd is en welke diensten zijn gecontracteerd.

Externe arbo-dienst (vraag 1.2)

De werkgever heeft een arbo-dienst ingehuurd. Een actueel overzicht van gecertificeerde interne en externe arbo-diensten is te vinden op: <http://www.scha.nl/v/178/arbo-dienst>

Externe arbo-deskundigen (vraag 1.3)

De werkgever heeft arbo-deskundigen ingehuurd

Indirecte contractering (vraag 1.4)

De werkgever kan de arbo-deskundigheid (bedrijfsarts, veiligheidskundige, arbeidshygiënist of gecertificeerde arbeids- en organisatie-deskundige) ook inschakelen via een andere organisatie.

1.1. A) Heeft de werkgever zelf arbo-deskundigen in dienst, of beschikt hij over een interne arbo-dienst?

- ☐ Ja, een gecertificeerde arbo-dienst
- ☐ Ja, een niet-gecertificeerde arbo-dienst
- ☐ Ja, één of meer deskundigen, namelijk: (meerdere antwoorden mogelijk)
- ☐ Geregistreerde bedrijfsarts
- ☐ Gecertificeerde veiligheidskundige
- ☐ Gecertificeerde arbeidshygiënist
- ☐ Gecertificeerde arbeids- en organisatie-deskundige
- ☐ Nee
- ▶ Ga naar vraag 1.1 B
- ▶ Ga naar vraag 1.1 B
- ▶ Ga naar vraag 1.1 B
- ▶ Ga naar vraag 1.1 B

versie 20110625

4

B) Welke van onderstaande (wettelijk voorgeschreven) diensten kunt u binnen de overeenkomst of overeenkomsten met de interne arbo dienstverleners afnemen?*

(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Toetsing RKE door gecertificeerde deskundige
☐ Advies over aanstellingskeuringen
☐ Periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO PMO)
☐ Ziekteverzuimbegleiding
☐ Arbeidsomstandigheidsprestatie (vanaf 2007 geen wettelijke verplichting meer)
☐ Advisering ondersteuning bij de inventarisatie en aanpak van arbeidsrisico's

1.2. A) Heeft de werkgever een externe arbo dienst ingehuurd?

- ☐ Ja, een gecertificeerde arbo dienst
☐ Ja, een niet gecertificeerde arbo dienst
☐ Nee

► Ga naar vraag 1.3

B) Welke van onderstaande (wettelijk voorgeschreven) diensten kunt u binnen de overeenkomst of overeenkomsten met de externe arbo dienst afnemen?*

(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Toetsing RKE door gecertificeerde deskundige
☐ Advies over aanstellingskeuringen
☐ Periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO PMO)
☐ Ziekteverzuimbegleiding
☐ Arbeidsomstandigheidsprestatie (vanaf 2007 geen wettelijke verplichting meer)
☐ Advisering ondersteuning bij de inventarisatie en aanpak van arbeidsrisico's

1.3. A) Heeft de werkgever externe arbo deskundigen ingehuurd?

- ☐ Ja, een of meer deskundigen, namelijk: (meerdere antwoorden mogelijk)
☐ Gereguleerde bedrijfsarts
☐ Gecertificeerde veiligheidskundige
☐ Gecertificeerde arbeidshygiënist
☐ Gecertificeerde arbeids- en organisatiekundige

☐ Nee

► Ga naar vraag 1.4

B) Is de externe overeenkomst/zijn de externe overeenkomsten met de afzonderlijke deskundigen gebaseerd op:

- (meerdere antwoorden mogelijk)
☐ een CAO-afspraken
☐ schriftelijk vastgelegde overeenstemming met OR of PVT
☐ Anders, namelijk:

C) Welke van onderstaande (wettelijk voorgeschreven) diensten kunt u binnen de overeenkomst of overeenkomsten met externe arbo dienstverleners afnemen?*

(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Toetsing RKE door gecertificeerde deskundige
☐ Advies over aanstellingskeuringen
☐ Periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO PMO)
☐ Ziekteverzuimbegleiding
☐ Arbeidsomstandigheidsprestatie (vanaf 2007 geen wettelijke verplichting meer)
☐ Advisering ondersteuning bij de inventarisatie en aanpak van arbeidsrisico's

versie 2011 Mei 25

versie 2011 Mei 25

1.4. A) Heeft de werkgever arbo deskundigheid (bedrijfsgezondheids, veiligheidskunde, arbeidshygiëne, of arbeids- en organisatie deskundigheid) ingeschakeld via indirecte contractering?

☐ Ja, namelijk:

- (meerdere antwoorden mogelijk)
☐ Re-integratiebedrijf
☐ Verzuimbureau
☐ Verzekeringsbedrijf
☐ Anders, nl.

☐ Nee

► Ga naar vraag 1.5

B) Welke van onderstaande (wettelijk voorgeschreven) diensten kunt u binnen de overeenkomst of overeenkomsten met de onder A. genoemde bedrijven afnemen?*

(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Toetsing RKE door gecertificeerde deskundige
☐ Advies over aanstellingskeuringen
☐ Periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO PMO)
☐ Ziekteverzuimbegleiding
☐ Arbeidsomstandigheidsprestatie (vanaf 2007 geen wettelijke verplichting meer)
☐ Advisering ondersteuning bij de inventarisatie en aanpak van arbeidsrisico's

Inkoop van diensten

Toelichting vraag 1.5

- Het gaat bij deze vraag om alle diensten die in de 12 maanden voorafgaande aan de peildatum 1-7-2013 zijn afgenomen.
- Wanneer er geen enkele dienst is afgenomen in de afgelopen 12 maanden dan de antwoordcategorie 'Geen' aankruisen. De andere antwoordcategorieën blijven dan leeg.

1.5. Welke van onderstaande (wettelijk voorgeschreven) diensten zijn de 12 maanden voorafgaande aan de peildatum 1-7-2013 daadwerkelijk afgenomen van de arbo dienst en/of andere dienstverleners?*

(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Toetsing RKE door gecertificeerde deskundige
☐ Advies over aanstellingskeuringen
☐ Periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO PMO)
☐ Ziekteverzuimbegleiding
☐ Arbeidsomstandigheidsprestatie (vanaf 2007 geen wettelijke verplichting meer)
☐ Advisering ondersteuning bij de inventarisatie en aanpak van arbeidsrisico's
☐ Geen

2. RISICO-INVENTARISATIE EN -EVALUATIE (RI&E)

Toelichting RI&E

De werkgever is voortaf gevraagd de RI&E gereed te houden om in te kijken. Als er een RI&E is, dan dient u als inspecteur dit document altijd in te zien. Voor een goede uitvoering van het monitorenonderzoek is het noodzakelijk om de RI&E ingezien te hebben. Indien de RI&E volgens de werkgever alleen digitaal beschikbaar is, dan er dan op de RI&E toch in te moeten zien.

Een RI&E is getoetst als deze is opgesteld of goedgekeurd door de gecertificeerde arbo-dienst of een gecertificeerde kenniskundige (= bedrijfsarts, veiligheidskundige, arbeidshygiënist of arbeids- en organisatiekundige).

Er hoeft geen toetsing van de RI&E plaats te vinden wanneer alle werknemers in het bedrijf samen per week 40 uur of minder werken. Daarnaast geldt de volgende regel voor bedrijven met ten hoogste 25 werknemers. Met ingang van 31 maart 2013 moeten bedrijven met maximaal 25 werknemers in dienst, die gebruik maken van een erkend RI&E-instrument (groot gedeelte op www.ris.nl), deze niet te laten toetsen.

De zogeheten lichte toets en de CAO-erkenning zijn vervallen. Eerder erkende CAO-instrumenten moeten na 31 maart 2013 opnieuw erkend zijn (antwoordmogelijkheid 2 vraag 2.1).

Toelichting vraag 2.1

Wanneer de werkgever zegt dat er een RI&E is opgesteld, maar dat de RI&E niet aanwezig is of kan worden ingezien, dan moet worden doorgevraagd naar de inhoud van de RI&E om vast te stellen of er echt een RI&E is opgesteld (zie ook vraag 2.3). Bij twijfel over het bestaan van een RI&E het antwoord "Nee, geen RI&E" aankruisen.

2.1. Heeft de vestiging een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) op het peilmoment 1-10-2013?

- ☐ Ja, en voor het laatst getoetst in (jaar) invullen ☐ Ja, al onbekend ☐ Nee, maar wel op het moment van het bedrijfsbezoek ☐ Nee, geen RI&E
- ☐ Ja, en de RI&E is vrijgesteld van toetsing omdat het een erkend en getoetst kinche CAO-instrument is en de vestiging heeft ten hoogste 25 werknemers of tien werknemers minder dan 40 uur per week ☐ Ja, maar (nog) niet getoetst door de arbo-dienst / een gecertificeerde kenniskundige ☐ Nee, maar wel op het moment van het bedrijfsbezoek ☐ Nee, geen RI&E
- ☐ Ja, maar (nog) niet getoetst door de arbo-dienst / een gecertificeerde kenniskundige ☐ Nee, maar wel op het moment van het bedrijfsbezoek ☐ Nee, geen RI&E

versie 2013 MW.25

Toelichting vraag 2.1

In vraag 2.2 gaat het om de motieven waarom een werkgever geen RI&E heeft ("Nee, geen RI&E" bij vraag 2.1). Een werkgever kan meerdere motieven hebben om geen RI&E te hebben. Het is dus zaak om door te vragen. Motieven kunnen worden ingedeeld in drie groepen, namelijk motieven die te maken hebben met niet willen, niet weten (maar in principe wel kunnen weten) en niet kunnen.

Kruis bij vraag 2.3 zoveel mogelijk de belangrijkste motieven aan die waarschijnlijk zijn voor de motieven van de werkgever.

2.2. Wat is de reden dat de vestiging geen risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) heeft? (meerdere antwoorden mogelijk)

Motieven die te maken hebben met niet willen

De werkgever vindt het (laten) opstellen van een RI&E niet nodig omdat:

- ☐ Het te duur is ☐ Te veel tijd kost ☐ Andere prioriteiten ☐ De risico's te klein zijn (naar oordeel van de werkgever) ☐ Omdat er nooit iets (ernstig) is gebeurd ☐ Omdat iedereen in het bedrijf alle risico's al kent ☐ Omdat de risico's niet de verantwoordelijkheid zijn de werkgever (volgens de werkgever), maar van anderen (toelieferanciers, onderaannemers, ZZP'ers, enz.)

Motieven die te maken hebben met niet weten (maar in principe wel kunnen weten) omdat de werkgever:

- ☐ Niet bekend is met arbowetgeving en niet weet dat het verplicht is over een (erkende) RI&E te beschikken ☐ Niet weet welke risico's er bestaan ☐ Geen risico('s) onderkent (de arbeidsomgeving of werkwijze wordt niet als een risico gezien) ☐ Niet weet waar geschikte informatie is te vinden over risico's ☐ Niet weet waar geschikte informatie is te vinden hoe een RI&E moet worden opgesteld of hoe hij deze moet laten opstellen.

Motieven die te maken hebben met niet kunnen

De werkgever weet niet hoe een RI&E moet worden uitgevoerd en opgesteld

Overige motieven

☐ Ander motief namelijk:

☐ Ga naar vraag 3.1

Toelichting vraag 2.3

Indien er volgens de werkgever wel een RI&E is, maar deze niet kan worden getoetst (bijv. omdat de RI&E volgens de werkgever bij de boekhouder ligt), dan vult u hier "niet in".

2.3. Is de RI&E op moment van onderzoek op de vestiging aanwezig of kan deze digitaal worden ingezien?"

- ☐ Ja ☐ Nee

☐ Ga naar vraag 3.1

versie 2013 MW.25

Toelichting vraag 2.4

Bij vraag 2.4 dient u op het volgende te letten:

- U dient zelf na te gaan of de hieronder genoemde risicofactoren in de RI&E worden onderskend. Hieronder vallen ook de risicofactoren waarvoor reeds maatregelen zijn getroffen, waardoor het risico nu niet (meer) aanwezig is.
- Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling om deze vragen uitsluitend te beantwoorden op basis van de antwoorden van de werkgever. In de RI&E kunnen andere termen worden gebruikt dan hieronder genoemd. Het is de bedoeling dat u dan naar eigen inzicht besluit of de begrippen feitelijk ongeveer hetzelfde betekenen als een risico uit de onderstaande lijst.

2.4. Welke van de onderstaande risico's of onderwerpen zijn in de RI&E onderkend?

- ☐ Een of meer van de volgende risico's in de RI&E onderkend (a.u.b. aanvinken welke):
- (meerdere antwoorden mogelijk)
- ☐ Kracht zetten (duwen, trekken, tillen of dragen)
 - ☐ Repeterende bewegingen (excl. beeldschermwerk)
 - ☐ Ongunstige of statische lichaamshouding
 - ☐ Beeldschermwerk
 - ☐ Niet-ioniserende straling (NIS)
 - ☐ Besloten ruimten
 - ☐ Werken op hoogte/vulgevaar
 - ☐ Geluid
 - ☐ Trillingen
 - ☐ Beleid voor zwangere / werknemers in de periode na de bevalling
 - ☐ Arbeid door jongeren van 13 t/m 17 jaar
 - ☐ Andere risico's vermeld in de RI&E
- ☐ Geen risico's vermeld in de RI&E

2.5. Welke van de onderstaande risico's worden in de RI&E onderkend voor zwangere werknemers en/of werknemers die borstvoeding geven?

- ☐ Een of meer van de volgende risico's (a.u.b. aanvinken welke):
- (meerdere antwoorden mogelijk)
- ☐ Fysieke belasting (w.o. kracht zetten, ongunstige of statische lichaamshouding en repeterend werk)
 - ☐ Werkdruk & ongewenste omgangsvormen (psychosociale arbeidsbelasting)
 - ☐ Kontervervalende en reproductietoxische stoffen
 - ☐ Gevaarlijke stoffen (niet nader gespecificeerd)
 - ☐ Trillingen
 - ☐ Biologische agentia
- ☐ geen van de bovenstaande risico's

3. PLAN VAN AANPAK**Toelichting plan van aanpak (PvA)**

Ook indien er geen RI&E aanwezig is dienen de onderstaande vragen te worden gesteld, omdat de werkgever los van de RI&E wel een soort plan van aanpak of lijst voor te treffen maatregelen kan hebben opgesteld. De werkgever is vooral gevraagd het PvA gereed te houden om in te kijken. Als er een PvA is, dan dient u als inspecteur dit document altijd in te zien. Voor een goede uitvoering van het monitoronderzoek is het noodzakelijk om het PvA ingezien te hebben.

Toelichting vraag 3.1

Indien er volgens de werkgever wel een schriftelijk plan van aanpak is, maar deze niet kan worden getoond (bijv. omdat het PvA volgens de werkgever bij de boekhouder ligt), dan vult u hier 'Ja, maar het PvA kan niet worden ingezien' in.

3.1. Is er een op schrift gesteld plan van aanpak?

- ☐ Ja
- ☐ Ja, maar het PvA kan niet worden ingezien
- ☐ Nee, de werkgever heeft geen PvA
- Ga naar vraag 4.1
- Ga naar vraag 4.2

3.2. Is het plan van aanpak getoetst door de arbeids- of andere gecertificeerde deskundige?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

3.3. Is in het plan van aanpak aangegeven wanneer de maatregelen moeten zijn doorgevoerd?

- ☐ Ja voor alle relevante risico's / groepen werknemers
- ☐ Ja, maar niet voor alle relevante risico's / groepen werknemers
- ☐ Nee

Toelichting vraag 3.4

Om te bepalen of het plan van aanpak in de praktijk wordt uitgevoerd kunt u de werkgever vragen om concrete maatregelen te noemen die zijn uitgevoerd.

3.4. Wordt het plan van aanpak in de praktijk ook uitgevoerd?

- ☐ Ja, alle belangrijke risico's zijn worden aangepakt
- ☐ Ja, een deel van de belangrijke risico's is wordt aangepakt
- ☐ Nee, geen van de belangrijke risico's is wordt aangepakt

3.5. Wordt het plan van aanpak periodiek geëvalueerd en bijgesteld?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Toelichting vraag 3.6

Indien er geen maatregelen in het plan van aanpak zijn opgenomen, dan optie "geen maatregelen in het PvA vernield" aankruisen.

3.6. Op welke risico's of onderwerpen hebben de maatregelen in het PvA betrekking?

- ☐ Een of meer van de volgende risico's in de PvA opgenomen (a.u.b. aanvinken welke):
(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Kracht zetten
- ☐ Repeterende bewegingen (excl. beeldschermwerk)
- ☐ Ongunstige of statische lichaamshouding
- ☐ Beeldschermwerk
- ☐ Niet-ioniserende straling (NIS)
- ☐ Besloten ruimten
- ☐ Werken op hoogte/vrijgeval
- ☐ Geluid
- ☐ Trillingen
- ☐ Beleid voor zwangere werknemers in de periode na de bevalling
- ☐ Arbeidstijd jongeren van 13 tot 17 jaar
- ☐ Andere risico's vermeld in de PvA
- ☐ Geen maatregelen in het PvA vermeld

3.7. Voor welke van de onderstaande risico's zijn maatregelen opgenomen in het Plan van Aanpak voor zwangere werknemers en/of werknemers die borstvoeding geven?

- ☐ Een of meer van de volgende risico's:
(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Fysieke belasting (w.o. kracht zetten, ongunstige of statische lichaamshouding en repeterend werk)
- ☐ Werkdruk & ongewenste omgangsvormen (psycho-sociale arbeidsbelasting)
- ☐ Kanterverwakkende en reproductietoxische stoffen
- ☐ Gevaarlijke stoffen (niet nader gespecificeerd)
- ☐ Trillingen
- ☐ Biologische agentia
- ☐ Geen van de bovenstaande risico's

4. ARBEIDSTIJDENWET (ATW)

Toelichting Arbeidstijdenwet

De Arbeidstijdenwet (ATW) geeft regels voor de arbeids- en rusttijden van werknemers in bedrijven. De ATW regels gelden voor alle soorten werknemers. Daarnaast wordt in de ATW speciale aandacht besteed aan specifieke groepen werknemers, zoals zwangere vrouwen en jongere werknemers onder de 18 jaar. De werkgever is verplicht om arbeids- en rusttijden in zijn bedrijf te regelen en een dagelijkse registratie van de gewerkte uren bij te houden. Er zijn geen eisen gesteld aan de vormgeving, maar uit de registratie moet de ISZW kunnen zien of de ATW is nageleefd.

Omdat er verschillende vormen bestaan, wordt bij deze module een brede definitie gehanteerd van 'regels mbt ATW', namelijk, de afspraken die schriftelijk of mondeling zijn gemaakt tussen de werkgever en werknemers over de arbeids- en rusttijden van de werknemers.

4.1. Heeft de werkgever regels m.b.t. arbeids- en rusttijden opgesteld?*

- ☐ Ja en regels m.b.t. arbeids- en rusttijden zijn opgenomen in de RI&E en/of PvA
☐ Ja en schriftelijk vastgelegd maar regels m.b.t. arbeids- en rusttijden zijn niet opgenomen in de RI&E/PvA
☐ Ja, maar regels m.b.t. arbeids- en rusttijden zijn niet schriftelijk vastgelegd
☐ Nee

► Ga naar vraag 5.1

Toelichting vraag 4.2

Met arbeids- en rusttijdenbeleid wordt bedoeld de regels en/of maatregelen om de arbeids- en rusttijden voor de vestiging te regelen dan wel vast te leggen. Als een van onderstaande groepen momenteel niet werkzaam aanwezig is op de vestiging (bijvoorbeeld momenteel niemand zwanger), maar er wel speciale maatregelen/regels voor die groep zijn, dan het antwoord 'ja' invullen.

4.2. Nee, de werkgever in zijn arbeids- en rusttijdenbeleid speciale maatregelen of past speciale regels toe voor de volgende groepen werknemers?*

	Ja	Nee	Categorie niet van toepassing komt niet voor op de vestiging
Werknemers die werken in ploegdiensten	☐	☐	☐
Werknemers die werken in nachtdiensten	☐	☐	☐
Werknemers die aanwezigheidsdiensten draaien	☐	☐	☐
Werknemers die consignatie- / bereikbaarheidsdiensten hebben	☐	☐	☐
Zwangere en werknemers in de periode tot 6 maanden na de bevalling	☐	☐	☐
Vrouwen die borstvoeding geven	☐	☐	☐
Werknemers jonger dan 18 jaar	☐	☐	☐

5. ARBEIDSONGEVALLEN

5.1. Hebben zich bij de vestiging in de afgelopen 3 jaar onder werknemers arbeidsongevallen voorgedaan?

- ☐ Ja, namelijk:
(meerdere antwoorden mogelijk)
- ☐ Met de dood tot gevolg
 - ☐ Met blijvend letsel tot gevolg
 - ☐ Met ziekenhuisopname tot gevolg
 - ☐ Met poliklinische behandeling tot gevolg
 - ☐ Met verzuim van meer dan 3 dagen tot gevolg
 - ☐ Met verzuim van 3 dagen of minder tot gevolg
 - ☐ Arbeidsongeval(en) met onbekend gevolg
- ☐ Nee

► Ga naar vraag 5.3

Meldingsplichtige ongevallen**Toelichting vraag 5_2**

Meldingsplichtige ongevallen zijn arbeidsongevallen die hebben geleid tot:

- ☐ de dood,
- ☐ blijvend letsel
- ☐ ziektenhuisopname

Onder 'ziekenhuisopname' wordt verstaan dat een slachtoffer in een ziekenhuis wordt opgenomen. Poliklinische behandeling wordt dus niet als ziekenhuisopname beschouwd. De Arbe wet (Art. 9) verplicht de werkgever om deze ernstige ongevallen te melden aan de ISZW.

5_2. Zijn de meldingsplichtige arbeidsongevallen van de afgelopen 3 jaar gemeld bij de AI/ISZW?

- ☐ Ja, alle meldingsplichtige arbeidsongevallen
- ☐ Ja, een deel van de meldingsplichtige arbeidsongevallen
- ☐ Nee, geen van de meldingsplichtige arbeidsongevallen
- ☐ Nee, de werkgever is niet bekend met de meldingsplicht van ernstige arbeidsongevallen
- ☐ Er hebben zich de afgelopen 3 jaar geen meldingsplichtige ongevallen voorgedaan
- ☐ Onbekend

5_3. Heeft het bedrijf een schriftelijke en/of digitale arbeidsongevallenregistratie of een mogelijkheid om ongevallen schriftelijk / digitaal te registreren?

- ☐ Ja, en ook in de vestiging aanwezig
- ☐ Ja, maar niet in de vestiging aanwezig
- ☐ Nee

6. ZIEKTEVERZUMBELEID EN -BEGELEIDING**Toelichting ziekteverzuimbeleid**

- Een ziekteverzuimbeleid bestaat niet alleen uit een beschrijving van de procedures rondom ziekteverzuimen. ('meldingsprotocol') maar bevat idealiter ook elementen van preventie en re-integratie in het kader van de Wet verbetering poortwachter. Om de vragen over ziekteverzuimbeleid goed te kunnen beantwoorden is het belangrijk door te vragen naar wat het ziekteverzuimbeleid concreet inhoudt.
- Wanneer het ziekteverzuimbeleid wordt vastgesteld op het hoofdkantoor, dan heeft de vestiging ook een ziekteverzuimbeleid.
- Van een ziekteverzuimbeleid is ook sprake wanneer gebruik wordt gemaakt van verzuimbegleiding door verzuimreductiebedrijven, anders dan gecertificeerde arbeidsaanbieder/adviesverleners.

6_1. Heeft de vestiging een ziekteverzuimbeleid?

- ☐ Ja, dit is volledig schriftelijk vastgelegd
- ☐ Ja, dit is deels schriftelijk vastgelegd en deels mondeling afgesproken
- ☐ Ja, dit is mondeling afgesproken
- ☐ Nee

Toelichting vraag 6_2

Het ziekteverzuimpercentage is het totaal aantal ziekteverzuimdagen van de werknemers, in procenten van het totaal aantal beschikbare werkdagen van dezelfde werknemers. Het ziekteverzuimpercentage moet exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof worden gegeven. Het ziekteverzuimpercentage moet op 1 decimaal nauwkeurig worden gegeven of geschat, bijvoorbeeld 4,4%.

Als het ziekteverzuimpercentage over 2012 nog niet bekend is, vraag dan of er een redelijke schatting gegeven kan worden, b.v. een schatting op basis van het ziekteverzuimpercentage over 2011. Is dit niet mogelijk, vraag dan naar het aantal ziekteverzuimdagen en vul het aantal dagen in (of een percentage, of het aantal dagen invullen, niet beide). Indien ook dat onbekend is, kruis dan 'onbekend' aan.

6_2. Wat was het ziekteverzuimpercentage (%) of, indien het verzuimpercentage onbekend is, het (geschatte) totaal aantal ziekteverzuimdagen van alle werknemers op de vestiging in 2012 (exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof)?

- ☐ Percentage ziekteverzuim: _____ %
- ☐ Ziekteverzuimdagen: _____ dagen
- ☐ Onbekend

Toelichting vraag 6_3

Bij (mede) werkgerelateerd verzuim kan men denken aan verzuim dat, geheel of gedeeltelijk, het gevolg is van arbeidsongevallen, werkstress, andere vormen van psychosociale arbeidsbelasting, KANS, rugklachten en andere werkgerelateerde oorzaken. Als het verzuim helemaal niet het gevolg geweest is van het werk, dan is het onderdeel werkgerelateerd verzuim nul procent. Als bijvoorbeeld ongeveer de helft van het verzuim (mede) het gevolg is van het werk, dan is het onderdeel werkgerelateerd verzuim 50%. Het maar een grove schatting zijn. Indien het percentage niet is te schatten, mag het aantal werkgerelateerde verzuimdagen worden zeroëerd. Indien de werkgever helemaal geen schatting kan geven, vink dan 'onbekend' aan.

6_3. Wat is naar schatting het aandeel van verzuim dat mede een gevolg is van het werk (werkgerelateerd verzuim) in het totale verzuim?

- ☐ Aandeel werkgerelateerd verzuim (in %) _____ %
- ☐ Aandeel werkgerelateerd verzuimdagen: _____ dagen
- ☐ Onbekend

Toelichting vraag 6.4

De ziekte melding van de werknemers zelf telt niet mee. Het gaat om het contact dat de werkgever daarna zelf opneemt met de werknemer, dat kan ook op dezelfde dag van de ziekte melding zijn. Als de werkgever aangeeft dat het nftangt van de ziekte historie van de werknemer, dan komt u voor "hier bestaan geen algemene richtlijnen voor".

6.4. Als een werknemer ziek is, binnen hoeveel dagen/weken wordt er gewoondijk contact opgenomen met deze werknemer door (of namens) de vestiging?

- ☐ Uiterlijk binnen 2 dagen na de 1e ziekte dag
- ☐ Uiterlijk binnen 1 week na de 1e ziekte dag
- ☐ Langer dan 1 week na de 1e ziekte dag
- ☐ Hier bestaan geen algemene richtlijnen voor
- ☐ Onbekend omdat de afbndeling van ziekte meldingen is uitbesteed aan b.v. een arbo dienst

6.5. Na hoeveel weken vraagt de werkgever gewoondijk de Arbodienst of bedrijfsarts om een oordeel over het betreffende ziektegeval?

- ☐ Uiterlijk binnen 1 week na de 1e ziekte dag
- ☐ Uiterlijk binnen 2 weken na de 1e ziekte dag
- ☐ Uiterlijk binnen 4 weken na de 1e ziekte dag
- ☐ Langer dan 4 weken na de 1e ziekte dag
- ☐ Hier bestaan geen algemene richtlijnen voor

7. BEDRIJFSHULPVERLENING (BHV)

Toelichting BHV

De werkgever is verplicht om maatregelen te treffen op het gebied van de eerste hulp bij ongevallen, brandbestrijding, evacuatie van werknemers en andere personen, en vertuugingen te onderhouden met externe hulpverleners. Volgens de Arbower (Art. 15) dient hij zich hierin te laten bijstaan door één of meer werknemers, die bij heeft aangewezen als bedrijfsambulanciers (BHV-ers). Daarnaast kan hij externe BHV-ers aanstellen. De werkgever dient te zorgen voor een voldoende aantal BHV-ers op de vestiging.

- Interne BHV-ers zijn werknemers van het bedrijf zelf die door de werkgever zijn aangewezen als BHV-er. Externe BHV-ers komen niet van het bedrijf zelf, maar worden ingehuurd bij een externe organisatie.
- Wanneer een bepaalde categorie niet aanwezig is of niet van toepassing dan "niet" invullen.

7.1. Zijn er op de vestiging BHV-ers aangesteld?

- ☐ Nee, geen BHV-ers
- ☐ Ja, namelijk

Werkgever(s) zelf
Interne BHV-ers (excl. werkgever(s))
Externe BHV-ers

Aantal:

► Ga naar vraag 8.1

8. PREVENTIEMEDEWERKER (Arbocoördinator)

Toelichting preventiemedewerker

De Arbower stelt dat de werkgever zich moet laten bijstaan door één of meer deskundige werknemers die aandacht besteden aan veiligheid en gezondheid bij de dagelijkse werkzaamheden. In de wet worden deze werknemers aangeduid als "preventiemedewerker". In sommige bedrijven worden deze werknemers aangeduid, als "Arbocoördinator". Bij organisaties met niet meer dan 25 werknemers mag de werkgever zelf de rol van preventiemedewerker vervullen.

8.1. Zijn er op de vestiging één of meer werknemers als preventiemedewerker aangewezen?

- ☐ Ja, één werknemer
- ☐ Ja, meerdere werknemers
- ☐ De werkgever vervult zelf de taken van de preventiemedewerker
- ☐ Nee, alleen op een andere vestiging / op de hoofdvesting
- ☐ Nee, er is / zijn geen preventiemedewerker(s) aangesteld

► Ga naar vraag 9.1
► Ga naar vraag 9.1

8.2. Wat zijn de taken van de preventiemedewerker op de vestiging?

- ☐ (meerdere antwoorden mogelijk)
- ☐ Verlenen van medewerking aan het verrichten en opstellen van de RI&E
- ☐ Adviseren en samenwerken met OR, personeelverleggenwooniging/werknemers over gezondheid / te nemen maatregelen
- ☐ Verlenen van medewerking aan het uitvoeren van maatregelen
- ☐ Anders, namelijk

8.3. Op welke wijze hebben de preventiemedewerkers op de vestiging hun deskundigheid / bekwaamheid verworven?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Opleiding
- ☐ Instructies ontvangen
- ☐ Deelnemen aan cursus(sen)
- ☐ Ervaring
- ☐ Anders, namelijk

8.4. Wat is er teu aanzien van de preventiemedewerker(s) in de RI&E vastgesteld?

- ☐ Het aantal en het deskundigheidsniveau
- ☐ Alleen het aantal
- ☐ Alleen het deskundigheidsniveau
- ☐ Geen van bovenstaande

9. BETROKKENHEID WERKNEMERS

Toelichting vraag 9_1 t/m 9_5

Volgens Arbowet (Art. 12) dient de werkgever de werknemers te betrekken bij de uitvoering van het arbeidsomstandighedenbeleid. De ondernemingsraad (OR) of de personeelsvertegenwoordiging (PVT) heeft daartoe recht van instemming over alle regelingen op het gebied van arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim.

De vragen 9_1 t/m 9_5 hebben geen betrekking op informeel overleg zoals vaak in kleinere bedrijven gebeurt, alleen op formele vormen van overleg met OR of PVT.

9_1. Is er in uw bedrijf een OR of een personeelsvertegenwoordiging (PVT) aanwezig?

- ☐ Ja
☐ Nee
 ► Ga naar vraag 9_3

9_2. Zo nee, overlegt de werkgever met de werknemers over het te voeren arbeidsbeleid in het bedrijf?

- ☐ 2 of meer keer per jaar
☐ 1 keer per jaar
☐ Minder dan 1 keer per jaar
☐ Nooit
 ► Ga naar vraag 10_1

9_3. Hoe vaak voert de werkgever met de OR / PVT overleg over het arbeidsomstandighedenbeleid?

- ☐ 2 of meer keer per jaar
☐ 1 keer per jaar
☐ Minder dan 1 keer per jaar
☐ Nooit

9_4. Is er een vertegenwoordiger van de OR / PVT aanwezig bij afname van het onderzoek?

- ☐ Ja
☐ Nee
 ► Ga naar vraag 10_1

Toelichting vraag 9_5

Een goede samenwerking tussen OR, PVT en de werkgever impliceert dat de OR/PVT daadwerkelijk haar invloed kan uitoefenen om goede arbo-oplossingen tot stand te brengen. Vraag 9_5 is dat mogelijk in het oordeel van de vertegenwoordiger OR/PVT zonder dat de werkgever erbij aanwezig is.

9_5. Hoe beoordeelt de OR/PVT de samenwerking met de werkgever op het gebied van het arbeidsbeleid in het bedrijf?

- ☐ Goede samenwerking
☐ Redelijke samenwerking
☐ Matige / slechte samenwerking
☐ Geen samenwerking
☐ Weet niet / geen mening

10. ARBOCATALOGUS

Toelichting arbocatalogus

In de Arbowet worden werkgevers en werknemers gezamenlijk samen afspraken te maken over de wijze waarop zij binnen hun bedrijf of branche invulling geven aan de door de overheid gestelde Arbo(doeel-)voorschriften. Deze afspraken worden veelal op brancheniveau opgesteld en vastgelegd in een arbocatalogus. Wanneer de arbocatalogus is voltooid, dient deze ter (globale) toetsing aan de ISZW te worden voorgelegd. In DIWT (dossier 1468 - gegevensverzameling - 'loop voor inspecteurs') staat een brochure van de Stichting van de Arbeid met nadere informatie over het bezit arbocatalogus.

Via de volgende link vindt u een overzicht van alle positief getoetste catalogi:

<http://www.arboportaal.nl/types/alle-arbocatalogi/onderwerpen>

Als de werkgever nadere informatie wenst over de arbocatalogus kunt u hier naar deze internet-site verwijzen.

10_1. In te vullen door de inspecteur: Is er een arbocatalogus beschikbaar voor de (hoofd-)branche waartoe het bedrijf behoort?

- ☐ Ja, positief getoetst
☐ Ja, maar (nog) niet positief getoetst
☐ Nee

10_2. Heeft volgens de werkgever de branche waartoe de vestiging behoort, een arbocatalogus opgesteld?

- ☐ Ja, er is een arbocatalogus van toepassing
☐ Ja, er zijn meerdere arbocatalogi van toepassing
☐ Nee

- ☐ Werkgever weet het niet, maar kent het begrip wel
☐ De werkgever is niet bekend met het begrip arbocatalogus
 ► Ga naar vraag 11_1
 ► Ga naar vraag 11_1

10_3. Is de werkgever op de hoogte van de risico's die in de branche-arbocatalogus zijn beschreven?

- ☐ Ja, geheel op de hoogte van de risico's die er in zijn beschreven
☐ Ja, gedeeltelijk op de hoogte van de risico's die er in zijn beschreven
☐ Nee
 ► Ga naar vraag 11_1

10_4. Maakt de werkgever gebruik van de oplossing(en) uit de toegepaste branche-arbocatalogus/catalogi?

- ☐ Ja, voor alle in de arbocatalogus/catalogi vermelde risico's
☐ Ja, voor een deel van de in de arbocatalogus/catalogi vermelde risico's
☐ Nee
 ► Ga naar vraag 11_1

10.5. Waarom heeft de werkgever geen of slechts deels de oplossingen uit de branchearbocatalogus gebruikt?

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ De risico's beschreven in de catalogi zijn niet van toepassing op deze vestiging
- ☐ De oplossingen uit de arbocatalogus zijn niet bruikbaar voor de vestiging
- ☐ De werkgever heeft (deels) eigen oplossingen bedacht
- ☐ De werkgever maakt gebruik van andere oplossingen die door derden zijn bedacht (o.v. door fabrikant van de machine of leverancier van hulp- en grondstoffen)
- ☐ Anders namelijk

11. VOORLICHTING, ONDERRICHT EN TOEZICHT (V&T)

Toelichting voorlichting, onderricht en toezicht

Werkgevers moeten op grond van art. 8 van de Arbeidsomstandighedenwet zorgdragen voor doeltreffende voorlichting over gezond en veilig werken. Het gaat dan o.a. over de aan de werkzaamheden verbonden risico's en de maatregelen die erop gericht zijn deze risico's te voorkomen of te beperken. De werkgever moet toezien op de naleving van de instructies en voorschriften gericht op veilig en gezond werken.

Het is de bedoeling dat u goed doordrukt, om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van hoe V&T is geregeld in het bedrijf, en om te voorkomen dat de werkgever vaak sociaal wenselijke antwoorden geeft. De informatie die u met dit doorvragen verkrijgt, kunt u gebruiken bij uw oordeel over V&T aan het einde van deze module. Doorvragen kan bijvoorbeeld door te vragen "Vertelt u eens iets meer daarover". "Waar blijkt dat uit?". "Hoe vaak geeft u V&T en wanneer was de laatste keer?". Hoe gaat u na of werknemers de instructie opvolgen? Ook kunt u de indrukken die u heeft tijdens de werkplekbezoeken hierin mee laten wegen.

Toelichting vraag 11_1

In deze module maken wij onderscheid tussen:

- Algemene voorlichting, onderricht en toezicht
- Specifieke voorlichting, onderricht en toezicht gericht op specifieke arbeidsrisico's en of machines / stoffen.

11_1. Wordt er voorlichting en / of onderricht over gezond en veilig werken aan de werknemers in uw vestiging gegeven?

- ☐ Ja, er wordt alleen algemene voorlichting en / of onderricht gegeven (niet gericht op specifieke arbeidsrisico's)
- ☐ Ja, er wordt alleen specifieke voorlichting en / of onderricht gegeven gericht op specifieke arbeidsrisico's waarvan de werknemers blootstaan
- ☐ Ja, er wordt zowel algemene als specifieke voorlichting en / of onderricht gegeven
- ☐ Nee, er wordt helemaal geen voorlichting en of onderricht gegeven ► Ga naar vraag 11_2

versie 2013-06-25

19

Toelichting vraag 11_2

Let op: vraag 11_2 gaat over het moment van voorlichting, niet over de vorm of manier waarop.

11_2. Wanneer wordt voorlichting en / of onderricht over gezond en veilig werken gegeven (zowel algemeen als specifiek)?

- ☐ Bij indienstneming van een nieuwe werknemer (meerdere antwoorden mogelijk)
- ☐ Bij wijziging van functie of werk
- ☐ Bij veranderingen in het productieproces, zoals de introductie van een nieuwe machine, nieuwe grond- en hulpstoffen, verhuizing naar andere locaties, verbouwing, nieuwe taken voor de organisatie
- ☐ Tijdens regulier werkoverleg, werkpauses of andere personeelsbijeenkomsten
- ☐ Anders namelijk

11_3. Ziet de werkgever er op toe (of laat de werkgever erop toezien) dat werknemers werken conform de instructies en voorschriften m.b.t. gezond en veilig werken?

- ☐ Ja, meestal of altijd
- ☐ Ja, soms
- ☐ Nee

► Ga naar vraag 11_5

Toelichting vraag 11_4

Als bij toezicht blijkt dat werknemers niet werken conform de instructies en voorschriften m.b.t. veilig en gezond werken, dan kan de werkgever concrete maatregelen nemen. Het is de bedoeling de werkgever te vragen naar concrete maatregelen. Indien de werkgever dat niet kan of vage maatregelen neemt, dan vraag 11_4 niet aan beantwoorden.

11_4. Heeft de werkgever naar aanleiding van de resultaten van het toezicht acties ondernomen?

- ☐ Ja, namelijk (meerdere antwoorden mogelijk)
 - ☐ Aanpassen van de aard of wijze van de voorlichting (bijv. aanpassing bestaande handboeken, intramet of cursussen of andere wijze van voorlichting)
 - ☐ Aanpassen van de werkwijze of werkwijzen (procedures)
 - ☐ Aanspreken van de werknemer(s), toepassen van sanctiebeleid, ter sprake brengen in functioneringsgesprek, aanpakking in persoonlijk dossier e.d.
 - ☐ Anders, namelijk
- ☐ Nee, maar eigenlijk wel acties nodig
- ☐ Nee, geen acties nodig, de werknemers houden zich goed aan de instructies

versie 2013-06-25

20

Toelichting vraag 11_5

In vraag 11_5 wordt aan u als inspecteur gevraagd om een oordeel te geven over het gebaar van VOGT in de onderzoeksaanwijzing (6.5.1) staat een toelichting hoe de effectiviteit van de maatregelen beoordeeld kan worden.

11_5. Hoe beoordeelt u als inspecteur de voorlichting, onderricht m.b.t. veilig en gezond werken en het toezicht op de naleving van de instructies en voorschriften?

- ☐ Goed
☐ Voldoende
☐ Matig
☐ Slecht
☐ Geen mening (kan niet beoordelen)

Modules specifieke risico's

Risiko's

In de vazenlijst besteden wij aandacht aan de volgende arbeidsrisico's: kracht zetten, repetitieve bewegingen (excl. beeldschermwerk), ongunstige of onnatuurlijke lichaamshouding, beeldschermwerk, niet-ioniserende straling, besloten ruimten, werken op hoogte, valreizen, geluid en trillingen. En wij besteden dit jaar aandacht aan beleid voor zwaargerezen werknemers in de periode na de bevalling, en arbeid door jongeren van 13 t/m 17 jaar.

Toelichting besnoepen

Regelmatig

In diverse van de hierna volgende modules over specifieke risico's gaat het om risico's die regelmatig voorkomen. Met regelmatig voorkomende risico's wordt hier bedoeld vaker, vrijwel dagelijks terugkerende, risico's die samenhangen met de reguliere werkzaamheden. Het gaat hier dus niet om incidentele arbeidsrisico's.

Werknemers

Waar in de modules wordt gevraagd naar 'werknemers', wordt bedoeld: alle werknemers van de vestiging die op het moment van het onderzoek onder de verantwoordelijkheid van de werkgever vallen. Dit aantal komt overeen met het bij vraag 0_3 ingevulde aantal werknemers.

12. KRACHT ZETTEN (duwen, trekken, tillen of dragen)

Toelichting kracht zetten (duwen, trekken, tillen of dragen) module

Door duwen en trekken kunnen werknemers hun spieren, benden en zenuwen overbelasten, of zelfs beschadigen. Lichamelijke klachten beginnen vaak met (spier)vermoeidheid. De werkgever moet ervoor zorgen dat de werknemers niet te zwaar belast worden. Hierdoor worden klachten door duwen en trekken voorkomen.

Tillen is het met de handen oppakken, verplaatsen en neerzetten van een last, zonder dat de persoon die dit zichzelf verplaatst. Onder dragen wordt verstaan het handmatig ondersteunen van een last, met of zonder verplaatsing van het lichaam en de last.

Voor verdere uitleg zie de onderzoeksaanwijzing.

12_1 Zijn er werknemers die regelmatig werk verrichten waarbij veel kracht moet worden gezet bij tillen, dragen, duwen, of trekken?

- ☐ Ja
☐ Nee

► Ga naar vraag 12_4

Toelichting vraag 12.2

Bij deze vraag gaat het om vast te stellen op welke wijze de werkgever heeft vastgesteld of er werknemers zijn die een risico lopen met duwen, trekken, tillen of dragen. De vraag is mede bedoeld om inzicht te krijgen in welke mate gebruik wordt gemaakt van de instrumenten / methoden om risico's in kaart te brengen.

Omdat sociaalwettelijke antwoorden niet uitgesloten zijn, is hier de bedoeling de werkgever zelf toelichting te laten geven (bijvoorbeeld wat de methode concreet inhoudt, wat er gemeen wordt en waar de methode staat beschreven), zonder een bepaalde methode of instrument te suggereren.

12.2. Op welke wijze heeft de werkgever of interne of externe arbodeskundige vastgesteld dat werknemers een arbeidsrisico lopen met kracht zetten (duwen, trekken, tillen of dragen)?*

(meerder antwoorden mogelijk)

- ☐ Door gebruik te maken van de checklist FB (fysieke belasting)
- ☐ Door gebruik te maken van de NIOSH-methode
- ☐ Door gebruik te maken van de KDM-methode
- ☐ Door gebruik te maken van een ander instrument of methode, namelijk
- ☐ Risico vastgesteld door externe arbodeskundige / arbo dienst (de werkgever weet niet hoe)
- ☐ Door klachten van werknemers
- ☐ De werkgever heeft geen methode of instrument toegepast (gevoel vastgesteld)

Toelichting vraag 12.3

12.3a Als er geen werknemers zijn die regelmatig lasten duwen of trekken, dan nul invullen.
12.3b Als werknemers gewichten uit meerdere gewichtsklassen tillen of dragen, dan deze werknemers alleen meertallen voor de zwaarste categorie lasten die zij tillen of dragen. Wanneer er geen werknemers zijn die een bepaalde categorie lasten of dragen dan nul invullen.

12.3. a) Hoeveel werknemers duwen of trekken naar schatting regelmatig lasten?*

Aantal: _____

☐ Onbekend

12.3. b) Hoeveel werknemers tillen of dragen naar schatting regelmatig lasten?*

Aantal: _____

25 kg of meer:

10-25 kg: _____

Minder dan 10 kg: _____

☐ Onbekend

☐ Onbekend

☐ Onbekend

Toelichting vraag 12.4

Ook als 12.1 niet 'nee' beantwoord is, moet onderstaande vraag toch gesteld worden om na te gaan of het risico zich niet meer voordoet omdat er maatregelen zijn genomen. Dit kunnen ook maatregelen zijn die in het verleden zijn genomen.

Het is belangrijk dat alle maatregelen die genomen zijn, boven water komen. Vraag daarom steeds: "... en welke maatregelen neemt u nog meer?" zodat de werkgever geen maatregelen meer noemt.

12.4. Zijn er maatregelen genomen met betrekking tot het risico van kracht zetten (tillen, dragen, duwen of trekken)?

- ☐ Nee, het bedrijf heeft geen maatregelen genomen
- ☐ Ja, het bedrijf heeft maatregelen genomen, namelijk: ► Ga naar vraag 13.1

(meerder antwoorden mogelijk)

- ☐ Voorlichting en onderricht over de risico's van handmatig duwen/ trekken/ tillen/ dragen
- ☐ Voorlichting en onderricht over de wijze waarop lasten gehanteerd moeten worden (in b.v. cursus of training)
- ☐ Voorlichting en onderricht over genomen en te nemen maatregelen
- ☐ Toezicht houden op verantwoord gedrag van / naleven van maatregelen door werknemers
- ☐ Informatie verstrekken over het gewicht (zwaartepunt) van de te hanteren lasten
- ☐ Organisatorische maatregelen (taakrotatie, -verdeling, regelmatige pauzes, voorkomen piekbelasting)
- ☐ Werkplekinrichting volgens ergonomische beginselen (aanpassen hoogte, aanrijwingspunt, voorkomen hellingen/ obstakels)
- ☐ Aanpassen van productie- en werkmethode
- ☐ Beschikbaar stellen (nl-) hulpmiddelen (elektronische pallettrucks, vorkheftruck)
- ☐ Lasten lichter maken
- ☐ Persoonlijke beschermingsmiddelen (handschoenen (grip), veiligheidsschoenen met stroeve zool)
- ☐ Anders, namelijk:

Toelichting vraag 12.5

Probeer bij de beoordeling van de effectiviteit van de genomen maatregelen de situatie in de vestiging te vergelijken met situaties in vergelijkbare vestigingen met vergelijkbare risico's.

In de onderzoeksaanwijzing (§5.1) staat een toelichting hoe de effectiviteit van de maatregelen beoordeeld kan worden. Bekijk de uitleg van de categorieën goed, voordat je de vraag voor deze en volgende modules beantwoordt!

12.5. Hoe beoordeelt u als inspecteur de effectiviteit van de maatregelen die zijn genomen?*

- ☐ Goed
- ☐ Voldoende
- ☐ Matig
- ☐ Slecht
- ☐ Geen mening

13. REPETERENDE BEWEGINGEN (excl. beeldschermwerk)

Toelichting repeterende bewegingen

Er is sprake van repeterende bewegingen indien werknemers langdurig dezelfde bewegingen maken, zonder dat daar veel kracht voor nodig is. Repeterende bewegingen zijn schadelijk wanneer werknemers meer dan 2 uur per dag, of meer dan 1 uur achter elkaar, steeds dezelfde bewegingen met handen en/of vingers maken. Repeterende bewegingen zijn de belangrijkste oorzaak van klachten aan arm, nek, schouders (KANS). Voorheen werden deze klachten aangegeven met de term 'RSI'.

13.1. Zijn er werknemers die bij de beoefening van hun functie regelmatig te maken hebben met repeterende bewegingen (excl. werknemers die beeldschermwerk verrichten)?*

- ☐ Ja, namelijk (aantal): _____ ☐ Onbekend
- ☐ Nee

► Ga naar vraag 13.3

Toelichting vraag 13.2

Zie ook de toelichting bij vraag 12.2. Omdat sociaalwettelijke antwoorden niet uitgesloten zijn, is het de bedoeling de werkgever zelf toelichting te laten geven, zonder een bepaalde methode of instrument te suggereren.

13.2. Op welke wijze heeft de werkgever of interne of externe arbo-deskundige vastgesteld dat werknemers een arbeidsrisico lopen met repeterende bewegingen?*

- (meerdere antwoorden mogelijk)
- ☐ Door gebruik te maken van de checklist FB (fysieke belasting)
- ☐ Door gebruik te maken van de HARM-methode
- ☐ Door gebruik te maken van een ander instrument of methode, namelijk _____
- ☐ Risico vastgesteld door externe arbo-deskundige / arbo-dienst (de werkgever weet niet hoe)
- ☐ Door klachten van werknemers
- ☐ De werkgever heeft geen methode of instrument toegepast (gezond verstand o.i.d.)

Toelichting vraag 13.3

Ook als vraag 13.1 niet 'nee' beantwoord is, moet onderstaande vraag toch geveld worden om na te gaan of het risico zich niet meer voordoet omdat er maatregelen zijn genomen. Dit kunnen ook maatregelen zijn die in het verleden zijn genomen. Het is belangrijk dat alle maatregelen die genomen zijn, boven water komen. Vraag daarom steeds 'en welke maatregelen neemt u nog meer?' totdat de werkgever geen maatregelen meer neemt.

13.3. Zijn er maatregelen genomen met betrekking tot het risico van repeterende bewegingen?

- ☐ Nee, het bedrijf heeft geen maatregelen genomen
- ☐ Ja, het bedrijf heeft maatregelen genomen, namelijk _____
- (meerdere antwoorden mogelijk)
- ☐ Voorlichting en onderricht over de risico's van repeterende bewegingen
- ☐ Voorlichting en onderricht over genomen en te nemen maatregelen
- ☐ Toezicht houden op verzuimwoord gedrag werknemers / naleven van maatregelen
- ☐ Organisatorische maatregelen (taakrotatie, -verdeling, regulering pauzeren, voorkomen piekbelasting, buffers om tempo-dwang te vermijden)
- ☐ Werkplekinrichting volgens ergonomische beginselen
- ☐ Aanpassen van productie- en werkmethode
- ☐ Beschikbaar stellen van hulpmiddelen (aangedreven gereedschap)
- ☐ Anders, namelijk _____

Toelichting vraag 13.4

Probeer bij de beoordeling van de effectiviteit van de genomen maatregelen de situatie in de praktijk te vergelijken met situaties in vergelijkbare vestigingen met vergelijkbaar risico's. In de onderzoeks-aanwijzing (§5.1) staat een toelichting hoe de effectiviteit van de maatregelen beoordeeld kan worden.

13.4. Hoe beoordeelt u als inspecteur de effectiviteit van de maatregelen die zijn genomen?

- ☐ Goed
- ☐ Voldoende
- ☐ Middel
- ☐ Slecht
- ☐ Geen mening

14. ONGUNSTIGE OF STATISCHE LICHAAMSHOUDING

Toelichting ongunstige (statische) lichaamshouding

Voorbeelden van ongunstige lichaamshouding zijn: langdurig in gebogen houding zitten, met gedruide rug of nek werken. Er zijn geen of onvoldoende mogelijkheden om statische lichaamshouding af te wijzigen met dynamische lichaamsbelasting. Meer uitleg is in de onderzoeks-aanwijzing te vinden.

14.1. Zijn er werknemers die bij de beoefening van hun functie regelmatig te maken hebben met een ongunstige en/of statische lichaamshouding (excl. werknemers die beeldschermwerk verrichten)?*

- ☐ Ja, namelijk (aantal): _____ ☐ Onbekend
- ☐ Nee

► Ga naar vraag 14.3

Toelichting vraag 14.2

Zie ook de toelichting bij vraag 12.2. Omdat sociaalwettelijke antwoorden niet uitgesloten zijn, is het de bedoeling de werkgever zelf toelichting te laten geven, zonder een bepaalde methode of instrument te suggereren.

14.2. Op welke wijze heeft de werkgever of interne of externe arbodeskundige vastgesteld dat werknemers een arbeidsrisico lopen door een ongunstige of statische lichaamshouding?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Door gebruik te maken van de checklist FB (fysiële belasting)
- ☐ Door gebruik te maken van de WHI-methode
- ☐ Door gebruik te maken van een ander instrument of methode, namelijk:
- ☐ Risico vastgesteld door externe arbo-deskundige / arbo-dienst (de werkgever weet niet hoe)
- ☐ Door klachten van werknemers
- ☐ De werkgever heeft geen methode of instrument toegepast (gezond verstand o.i.d.)

Toelichting vraag 14.3

Ook als vraag 14.1 met 'nee' beantwoord is, moet onderzonde vraag toch gereeld worden opgenomen in de gaten of het risico zich niet meer voordoet omdat er maatregelen zijn genomen. Dit kunnen ook maatregelen zijn die in het verleden zijn genomen. Het is belangrijk dat alle maatregelen die genomen zijn, boven water komen. Vraag daarom steeds: "... en welke maatregelen neemt u nog meer?" totdat de werkgever geen maatregelen meer noemt.

14.3. Zijn er maatregelen genomen met betrekking tot het risico van een ongunstige (statische) lichaamshouding?

- ☐ Nee, het bedrijf heeft geen maatregelen genomen
- ☐ Ja, het bedrijf heeft maatregelen genomen, namelijk:

► Ga naar vraag 15.1

- ☐ Voorlichting en onderricht over de risico's van een ongunstige (statische) lichaamshouding

- ☐ Voorlichting en onderricht over genomen en te nemen maatregelen

- ☐ Toezicht houden op vernieuwde gedrag werknemers / naleven van maatregelen
- ☐ Organisatorische maatregelen (taakrotatie, -verdeling, regelmatig pauzeren, voorkomende piekbelasting)

- ☐ Werkplekinrichting volgens ergonomische beginselen (aanpassen werkhoogte, voldoende bewegingsruimte)

- ☐ Aanpassen van productie- en werkmethode

- ☐ Beschikbaar stellen van hulpmiddelen (stapleer, ladder om niet boven je macht te werken)

- ☐ Anders, namelijk:

Toelichting vraag 14.4

Probeer bij de beoordeling van de effectiviteit van de genomen maatregelen de situatie in de vergelijking te vergelijken met situaties in vergelijkbare vergelijkingen met vergelijkbare risico's. In de onderzoeksaanwijzing (B.1) staat een toelichting hoe de effectiviteit van de maatregelen beoordeeld kan worden.

14.4. Hoe beoordeelt u als inspecteur de effectiviteit van de maatregelen die zijn genomen?

- ☐ Goed
- ☐ Voldoende
- ☐ Matig
- ☐ Slecht
- ☐ Geen mening

15. BEELDSCHERMWERK

Toelichting beeldschermwerk

Volgens het Arbobesluit is een beeldscherm "een afstandsbeeld van afkomst van een beeldscherm, ongeacht het gebruikte afbeeldingsproces". Niet elk werk aan een beeldscherm is ook beeldschermwerk. Bijvoorbeeld een beveiligingsbeambde die via een aantal camera's een bedrijventerrein in de gaten houdt verricht volgens de wet geen beeldschermwerk. Het onderscheidende kenmerk is dat het bij beeldschermwerk gaat om werk waarbij op een scherm wordt geklemd en waarbij gebruik wordt gemaakt van het toetsenbord en/of de muis. De werknemers die resistentie met een laptop werken worden hier ook meegerekend.

Wanneer één van de onderstaande categorieën niet voor komt, dan het geheel invullen.

15.1. Zijn er werknemers die regelmatig beeldschermwerk (incl. werken met laptop) verrichten?*

- ☐ Ja, namelijk:

Minder dan 2 achtereenvolgende uren per dag

2 uur of meer achtereenvolgende uren, maar minder dan 6 uur per dag

6 of meer achtereenvolgende uren of meer per dag

- ☐ Nee

► Ga naar vraag 15.4

Toelichting vraag 15.2

Zie de toelichting bij vraag 14.2.

Omdat sociaalwetenschappelijke antwoorden niet uitgesloten zijn, is het de bedoeling de werkgever zelf toelichting te laten geven, zonder een bepaalde methode of instrument te suggereren.

15.2. Op welke wijze heeft de werkgever of interne of externe arbo-deskundige vastgesteld dat werknemers een arbeidsrisico lopen met beeldschermwerk?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Door gebruik te maken van de checklist FB

- ☐ Door gebruik te maken van een ander instrument of methode, namelijk:

- ☐ Risico vastgesteld door externe arbo-deskundige / arbo-dienst (de werkgever weet niet hoe)

- ☐ Door klachten van werknemers

- ☐ De werkgever heeft geen methode of instrument toegepast (gezond verstand, algemene preventieve maatregelen, zoals standaard verstelbaar kantoormeubilair ter beschikking stellen o.i.d.)

- ☐ De werkgever heeft geen methode of instrument toegepast (gezond verstand, algemene preventieve maatregelen, zoals standaard verstelbaar kantoormeubilair ter beschikking stellen o.i.d.)

Toelichting vraag 15.3

Een 'thuiswerker' is een werknemer die ten minste 2 uur per etmaal beeldschermwerk verricht, waarvan ten minste een deel thuis.

15.3. Indien er werknemers van de vestiging thuiswerken, zijn de thuiswerkplekken ingericht volgens de normen van de beeldschermwerkwet?*

- ☐ Ja, alle thuiswerkplekken

- ☐ Ja, voor een deel van de thuiswerkplekken

- ☐ Nee

- ☐ Onbekend

- ☐ N.v.t., geen thuiswerkers

Toelichting vraag 15_4

Ook als vraag 15_1 niet 'nee' beantwoord is, moet onderstaande vraag toch gesteld worden om na te gaan of het risico zich niet meer voordoet omdat er maatregelen zijn genomen. Dit kunnen ook maatregelen zijn die in het verleden zijn genomen. Het is belangrijk dat alle maatregelen die genomen zijn, boven water komen. Vraag daarom steeds: "...en welke maatregelen neemt u nog meer?" zodat de werkgever geen maatregelen meer noemt.

15_4. Heeft de werkgever maatregelen genomen met betrekking tot het risico beeldschermwerk?

- ☐ Nee, het bedrijf heeft geen maatregelen genomen
- ☐ Ja, het bedrijf heeft maatregelen genomen, namelijk (meerdere antwoorden mogelijk):
- ☐ Voorlichting en onderricht over de risico's van beeldschermwerk
 - ☐ Voorlichting en onderricht over het hanteren van beeldschermwerk (werkwijze)
 - ☐ Voorlichting en onderricht over genomen en te nemen maatregelen
 - ☐ Toezicht houden op verzuimwoord gedrag werknemers / naleven van maatregelen
 - ☐ Werknemers worden in de gelegenheid gesteld om oogheelkundig onderzoek te ondergaan
 - ☐ Maatregelen op het ergonomische vlak op de werkplek zoals verstelbaar meubilair, aangepaste toetsenborden of muren z.d.
 - ☐ Andere maatregelen zoals installeren van pausetoelawa, P51-protocol, stimuleren dat werknemers meer gaan bewegen
 - ☐ Anders, namelijk

Toelichting vraag 15_5

Probeer bij de beoordeling van de effectiviteit van de genomen maatregelen de situatie in de vestiging te vergelijken met situaties in vergelijkbare vestigingen met vergelijkbare risico's. In de onderzoeksaanwijzing (5.1.1) staat een toelichting hoe de effectiviteit van de maatregelen beoordeeld kan worden.

15_5. Hoe beoordeelt u als inspecteur de effectiviteit van de maatregelen die zijn genomen?

- ☐ Goed
- ☐ Voldoende
- ☐ Matig
- ☐ Slecht
- ☐ Geen mening

16. NIET-IONISERENDE STRALING (NIS)

Toelichting NIS

Niet-ioniserende straling (NIS) is een verzamelnaam voor een aantal verschillende soorten straling die onder een bepaalde stroom en zonder langdurige blootstelling niet schadelijk zijn. In sommige gevallen kan sterkere straling ontstaan die wel gevaarlijk kan zijn.

Binnen de NIS-bronnen worden twee hoofdgroepen onderscheiden: optische straling en elektromagnetische velden (EMV). EMV kunnen worden onderverdeeld in extreem laagfrequente velden en radiofrequente velden.

Onder optische straling verstaan we in dit onderzoek niet UV-straling door de zon.

Bij vraag 16_1 wordt een NIS-bron aangemerkt als het risico van NIS in de RJ&E wordt genoemd en/of als de werkgever zelf aangeeft dat NIS-bron aanwezig is en/of als u als inspecteur zelf (bijvoorbeeld bij de rondgang) constateert dat NIS-bronnen aanwezig zijn. U hoeft als inspecteur dus niet zelf na te gaan of het risico zich voordoet, en ook niet de mate waarin het risico zich voordoet vast te stellen.

LET OP: Radioactiviteit (=ioniserende straling) valt NIET onder NIS!

16_1. Zijn er werknemers, die werkzaam zijn aan, of in de nabijheid werken van, één of meerdere hernia genoemde NIS-bronnen?

- ☐ Ja, één of meer van de volgende NIS-bronnen (a.u.b. aanvullen welke):

(meerdere antwoorden mogelijk)

Optische straling

- ☐ 1. UV (gasontladingslampen, UV-lampen, lasbogen)
- ☐ 2. Infrarood (warmetherapie, infraroodlampen en -cabines, hete voorwerpen)
- ☐ 3. Lasers (medische, technische en industriële toepassingen, scanners)

Elektromagnetische velden

- ☐ 4. MRI-apparaat voor medische (en veterinaire) diagnostiek
- ☐ 5. Nucleair Magnetic Resonance (NMR)-apparaat voor chemisch/natuurkundig onderzoek (spectroscopie)
- ☐ 6. Apparaat opstellingen voor elektrolyse
- ☐ 7. Magnetische lijkkransen
- ☐ 8. Hoogspanningsleidingen, transformators, generatoren
- ☐ 9. Lasapparaat (booglassen, wegrandlassen)
- ☐ 10. Inductieve verwarmingsapparatuur (smelten of bewerken van metaal)
- ☐ 11. Radio- en televisiezenders
- ☐ 12. Telecommunicatiezenders (mobiele telefonie, marifoon, straalzenders)
- ☐ 13. Radarsystemen (verkeerscontrole, militaire toepassingen)
- ☐ 14. Diëlektrische verwarmingsapparatuur (drogen, bewerken van kunststof en rubber, sealers)
- ☐ 15. (Pam)Medische toepassingen anders dan MRI (apparaat voor diathermie, hyperthermie, elektrochirurgie, transcutane magnetische stimulatie)

Indien andere dan bovenstaande NIS-bronnen

- ☐ 16. Anders, namelijk:

- ☐ Nee, geen van de NIS-bronnen 1 t/m 16

- ☐ Niet bekend bij werkgever

- Ga naar vraag 16_3
- Ga naar vraag 17_1

16.2. Hoeveel werknemers werken aan, of in de nabijheid van NIS-bronnen?
Aantal: _____
☐ Onbekend

Toelichting vraag 16.3

Ook als vraag 16.1 met 'nee' beantwoord is, moet onderstaande vraag toch gesteld worden om na te gaan of het risico zich niet meer voordoet omdat er maatregelen zijn genomen. Dit kunnen ook maatregelen zijn die in het verleden zijn genomen. Het is belangrijk dat alle maatregelen die genomen zijn, boven water komen. Vraag daarom steeds '... en welke maatregelen neemt u nog meer?' totdat de werkgever geen maatregelen meer noemt.

16.3. Zijn er maatregelen genomen met betrekking tot het risico van niet ioniserende straling (NIS-bronnen)?

☐ Nee, het bedrijf heeft geen maatregelen genomen. ▶ Ga naar vraag 17.1

☐ Ja, het bedrijf heeft maatregelen genomen, namelijk:

(markere aanvullende mogelijkheden)

- ☐ Voorlichting en onderricht over de risico's van NIS-bronnen
- ☐ Voorlichting en onderricht over het hanteren (werkwijze)
- ☐ Toezicht houden op verbruik van NIS-bronnen / naleven van maatregelen
- ☐ Er wordt gebruik gemaakt van apparaten die bestaan uit deugdelijk materiaal
- ☐ De apparaten worden regelmatig onderhouden zodat ze in goede staat blijven staan
- ☐ Alternatieve apparaten worden gebruikt
- ☐ De apparaten zijn afgeschermd met materiaal dat de straling tegenhoudt (afscherming, omkassing)
- ☐ Er wordt een keuze gemaakt voor de juiste bronsoort die bij het werkproces aansluit
- ☐ Uitschakeling van de bron bij opening van een beschermende omkapping (veiligheidscurcuit, interlock)
- ☐ Beperking van het aantal blootgestelde werknemers of van de blootstellingstijd of toegangsbeleid
- ☐ De apparaten zijn ingeklemd of bevinden zich in afgeschermd ruimten
- ☐ Er zijn hekwerken en waarschuwingsschermen geplaatst om werknemers en andere aanwezigen op afstand te houden
- ☐ Er worden filtermaterialen gebruikt (b.v. UV-filter)
- ☐ Verschillen en gebruik van beschermingsmiddelen
- ☐ Anders, namelijk: _____

Toelichting vraag 16.4

Probeer bij de beoordeling van de effectiviteit van de genomen maatregelen de situatie in de vestiging te vergelijken met situaties in vergelijkbare vestigingen met vergelijkbare risico's. In de onderzoeksaanwijzing (§5.1) staat een toelichting hoe de effectiviteit van de maatregelen beoordeeld kan worden.

16.4. Hoe beoordeelt u als inspecteur de effectiviteit van de maatregelen die zijn genomen?¹³

- ☐ Goed
- ☐ Voldoende
- ☐ Matig
- ☐ Slecht
- ☐ Geen mening

17. BESLOTEN RUIMTEN

Toelichting vraag 17.1

Een besloten ruimte is: "een gesloten of deels open omgeving met een al dan niet vernaamde toegang, die niet ontworpen is voor het verblijf van personen, en waar activiteiten plaatsvinden die risico's met zich meebrengen op het gebied van veiligheid, gezondheid en welzijn".

Kemmerfand aan deze ruimten is dat er zekere mate van onvoldoende ventilatie is, en/of dat de ruimte soms beperkt toegankelijk is, en/of dat er gewerkt wordt met gevaarlijke stoffen en/of met gevaarlijke stoffen, achterblijven, en/of dat een gevaarlijke atmosfeer gevormd wordt. Hierdoor kunnen gevaarlijke stoffen zich ophopen en kan het zuurstofpercentage te laag of te hoog zijn, zodat gevaar bestaat voor verstikking, verzuring, brand of explosie. Voorbeelden zijn roken, pipeleningen, pinnen en sleuven, reactoren en opslagrack, tankwagens, dubbele wanden in schepen, verpakkingsruimtes en laboratoria met verwaarde condities (b.v. brand).

Het komt ook voor dat in ruimten het zuurstofpercentage wordt verlaagd om deze ruimten minder brandgevoelig te maken (b.v. opslagruimtes van gevaarlijke stoffen, archief- en computer ruimten) of om de houdbaarheid van producten te verbeteren. Hoewel het gecontroleerd gebeurt, kan er sprake zijn van verstikkinggevaar als werknemers deze ruimten moeten betreden of er in moeten werken.

Als de werkgever de gevraagde antwoorden niet puntt heeft, vraag dan om een schatting. Als in het uiterste geval een schatting niet gegeven kan worden, kruis dan 'onbekend' aan.

17.1. Zijn er in deze vestiging werknemers die besloten ruimten moeten betreden voor het uitvoeren van hun werkzaamheden?

☐ Ja, namelijk:

Aantal dat vrijwel dagelijks besloten ruimten betreedt: _____

Aantal dat minder vaak besloten ruimten betreedt: _____

☐ Nee

☐ Onbekend

☐ Onbekend

▶ Ga naar vraag 17.3

17.2. Wat voor type gevaar bestaat door de besloten ruimten?

(markere aanvullende mogelijkheden)

☐ Verstikking

☐ Vergiftiging

☐ Bescherming

☐ Brand

☐ Explosie

☐ Anders, namelijk: _____

Toelichting vraag 17.3

Ook als vraag 17.1 met 'nee' beantwoord is, moet onderstaande vraag toch gesteld worden om na te gaan of het risico zich niet meer voordoet omdat er maatregelen zijn genomen. Dit kunnen ook maatregelen zijn die in het verleden zijn genomen. Het is belangrijk dat alle maatregelen die genomen zijn, boven water komen. Vraag daarom steeds '... en welke maatregelen neemt u nog meer?' totdat de werkgever geen maatregelen meer doet.

17.3. Zijn er maatregelen genomen met betrekking tot de risico's van het betreden van besloten ruimten?

- ☐ Nee, het bedrijf heeft geen maatregelen genomen.
☐ Ja, het bedrijf heeft maatregelen genomen, namelijk:

(noem de maatregelen mogelijk)

- ☐ Maatregelen om het gevaar van te stellen (onderzoek, metingen van zuurstof en/of explosiegrenzen)
☐ Explosie veiligheidsdocument opgesteld
☐ Maatregelen om gevaren te voorkomen, b.v. via vernietiging van de ruimte
☐ Bepijping van het aantal werknemers die werkzaamheden in deze ruimten mogen uitvoeren
☐ Procedure voor het betreden van een besloten ruimte
☐ Gebruik van een "veilig werk" vergunning
☐ Persoonlijke beschermingsmiddelen
☐ Toezicht tijdens de werkzaamheden in besloten ruimten, b.v. via een vangstwachter
☐ Communicatiemiddelen, b.v. portofoon
☐ Voorlichting / instructies voor werknemers
☐ Anders, namelijk _____

Toelichting vraag 17.4

Probeer bij de beoordeling van de effectiviteit van de genomen maatregelen de situatie in de ruimte te vergelijken met situaties in vergelijkbare vestigingen met vergelijkbare risico's. In de onderzoeksrapportage (§5.1) staat een toelichting hoe de effectiviteit van de maatregelen beoordeeld kan worden.

17.4. Hoe beoordeelt u als inspecteur de effectiviteit van de maatregelen die zijn genomen?*

- ☐ Goed
☐ Voldoende
☐ Minder
☐ Slecht
☐ Geen mening

18. WERKEN OP HOOGTE/VALGEVAAR

Toelichting werkas op hoogte

Hier gaat het om valgevaar bij werkzaamheden die op meer dan 2,5 meter hoogte worden uitgevoerd en om werkzaamheden uitgevoerd op minder dan 2,5 meter waarbij sprake is van risicovolle omstandigheden. Risicovolle omstandigheden (valgevaar) zijn bijvoorbeeld werkzaamheden boven water, stalen, gaten in de vloer, trappen en harde ondergrond. Indien de werkgever opzettelijk dat er geen werknemers zijn die werken op hoogte, maar dat uit de inspectieronde blijkt of na doervragen dat er toch werknemers zijn die werken op hoogte, moet bij vraag 18.1 het antwoord 'ja' worden aangevinkt.

18.1. Verrichten werknemers van de vestiging werkzaamheden op hoogte, waarbij sprake is van valgevaar?*

- ☐ Ja, namelijk (aantal): _____
☐ Nee

☐ Onbekend
 ► Ga naar vraag 18.6

18.2. Op welke hoogte worden de werkzaamheden op hoogte verricht?*

(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Op meer dan 2,5 meter
☐ Op minder dan 2,5 meter waarbij sprake is van risicovolle omstandigheden (valgevaar)

Toelichting vraag 18.3

De wet verlangt dat arbo- en risico's in eerste instantie bij de bron worden aangepakt, zodat de oorzak van het risico wordt weggenomen. Voor valgevaar bij werken op hoogte betekent dat bijvoorbeeld dat het aanbrengen van (het voorkomen permanente) behuizingen en leuningen de eerste keuze moet zijn. Als dat niet kan, is de tweede keuze het ophangen van vangnetten. Of vervolgens het plaatsen van een veilige reiser, stelling of bordes. Als ook dat niet kan, worden PBM's gebruikt, zoals een geschikte veiligheidsgerel met vanglijnen van voldoende sterkte (Arbobesluit 7.23).

18.3. Van welke van de onderstaande arbeidsmiddelen voorzieningen wordt gebruik gemaakt bij het werken op hoogte?

- ☐ Ladders en trappen (dubbele ladders, (dubbele) reformladder.
 (tweezijdige) trap met platform, ladder, klimladder, koolladder)
☐ Snelers (seiler, rolsteiger, hangsteiger, daksteiger, uitreksteiger)
☐ Hoogwerkers (hoogwerker, werkhoek)
☐ Lijnen (posicioneringslijnen, beveiligingslijnen, harnas, bootsmansroepje)
☐ Gebouwen gebouwen voorzieningen (bij werkzaamheden op aan gebouwen)
☐ Anders, namelijk _____

Toelichting vraag 18.4

Bij deze vraag dient u te bepalen hoe vaak gebouwen gebouwen voorzieningen worden gebruikt indien deze aanwezig zijn (Arbobesluit B2.26). Als een voorziening niet voorkomt, kruist u 'niet aanwezig' aan.

18.4. Indien aanwezig, hoe vaak wordt van onderstaande gebouwen gebouwen voorzieningen gebruik gemaakt?

	Doorgaans wel	Soms wel / niet	(bijna) nooit	Niet aanwezig
1. Aankomsten	☐	☐	☐	☐
2. Hangtrussystemen	☐	☐	☐	☐
3. Dakopstanden permanente randbeveiliging op hoogte	☐	☐	☐	☐
4. Omlopen op balkons	☐	☐	☐	☐
5. Gevelonderhoudsinstallatie	☐	☐	☐	☐
6. Andere voorzieningen, namelijk _____	☐	☐	☐	☐

18_5. Welk instrument wordt in de verkiezing als hulpmiddel gebruikt bij het kiezen van het juiste arbeidsmiddel bij het werken op hoogte?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ VN0/NCW Leidraad 'Veilig werken op hoogte: Keuze van het juiste arbeidsmiddel'
- ☐ ABOUW-instrumenten (o.v. A-bladen, werkhelphoogte.nl, arbovriendelijkbehulpmiddelen.nl)
- ☐ VSB-Bouw en Neerland 'Richtlijn steigers'
- ☐ RIXE glazenwasserbranche
- ☐ Arbocatalogus
- ☐ Zelfinspectietool KZW
- ☐ Andere instrumenten, namelijk:
- ☐ N.v.t., geen instrumenten gebruikt

Toelichting vraag 18_6

Ook als vraag 18_1 met 'nee' beantwoord is, moet onderstaande vraag toch gesteld worden om na te gaan of het risico zich niet meer voordoet omdat er (in het verleden) maatregelen zijn genomen. Het is belangrijk dat alle maatregelen die genomen zijn, boven water komen. Vraag daarom steeds: ... en welke maatregelen neemt u nog meer? (indat de werkgever geen maatregelen meer neemt. Zie ook Arbobesluit 3.16)

18_6. Zijn er maatregelen genomen om valgevaar te voorkomen?

- ☐ Nee, het bedrijf heeft geen maatregelen genomen
- ☐ Ja, het bedrijf heeft maatregelen genomen, namelijk: (meerdere antwoorden mogelijk)
 - ☐ Voorlichting en onderricht over de risico's van werken op hoogte
 - ☐ Voorlichting en onderricht over genomen en te nemen maatregelen
 - ☐ Toericht houden op verantwoord gedrag werknemers / naleven van maatregelen
 - ☐ Vervanging, de keuze voor een veiliger arbeidsmiddel (o.v. een steiger ter vervanging van een ladder, gebruik gebouweigebonden voorzieningen)
 - ☐ Beperking gebruik ladders en trappen
 - ☐ Ambrengen van midbeveiliging / hekwerk / leuningen
 - ☐ Werken vanaf een werkboord
 - ☐ Aanlijnen
 - ☐ Vangnet
 - ☐ Bedekken van gaten
 - ☐ Gebruik maken van een hoogwerker
 - ☐ Uitschakelen van werkzaamheden op hoogte
 - ☐ Tijdelijk stopzetten van werkzaamheden wanneer de weeromstandigheden de veiligheid en gezondheid van de werknemers in gevaar brengen
 - ☐ Anders, namelijk:

Toelichting vraag 18_7

Probeer bij de beoordeling van de effectiviteit van de genomen maatregelen de situatie in de vestiging te vergelijken met situaties in vergelijkbare vestigingen met vergelijkbare risico's. In de onderzoeksaanwijzing (§5.1) staat een toelichting hoe de effectiviteit van de maatregelen beoordeeld kan worden.

18_7. Hoe beoordeelt u als inspecteur de effectiviteit van de maatregelen die zijn genomen?

- ☐ Goed
- ☐ Voldoende
- ☐ Matig
- ☐ Slecht
- ☐ Geen mening

19. GELUID

Toelichting module geluid

Er is sprake van schadelijk geluid wanneer het geluidsniveau de 85 dB(A) overschrijft. Dit is het geval wanneer mensen hun stem moeten verheffen om zich op een afstand van circa 1 meter verstaanbaar te maken. Indien de werkgever opgeeft dat er geen werknemers blootgesteld worden aan schadelijk geluid, maar dat uit de inspectieonderzoek blijkt of na doorvragen dat er toch werknemers zijn die te maken hebben met schadelijk geluid moet bij vraag 19_1 het antwoord 'ja' worden aangevinkt.

19_1. Zijn er werknemers die regelmatig blootstaan aan schadelijk geluid (dagelijks meer dan 85 dB(A))?

- ☐ Ja, namelijk (aantal): _____
- ☐ Nee

► Ga naar vraag 19_4

19_2. Heeft de werkgever de blootstelling aan geluid gemeten, of laten meten?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Toelichting vraag 19_3

Wanneer werknemers aan geluid worden blootgesteld en individuele gehoorbescherming dragen is de grenswaarde voor schadelijk geluid een dagdosis van 87 dB(A) in de gehoor gang.

19_3. Zijn er werknemers met individuele gehoorbescherming die worden blootgesteld aan geluid boven de grenswaarde van 87 dB(A) in de gehoor gang?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Toelichting vraag 19_4

Ook als vraag 19_1 met 'nee' is beantwoord, moet onderstaande vraag toch gesteld worden om na te gaan of het risico zich niet meer voordoet omdat er maatregelen zijn genomen. Dit kunnen ook maatregelen zijn die in het verleden zijn genomen. Het is belangrijk dat alle maatregelen die genomen zijn, boven water komen. Vraag daarom steeds: ... en welke maatregelen neemt u nog meer? (indat de werkgever geen maatregelen meer neemt)

19_4. Zijn er maatregelen genomen met betrekking tot het risico van schadelijk geluid?

- ☐ Nee, het bedrijf heeft geen maatregelen genomen ▶ Ga naar vraag 20_1
- ☐ Ja, het bedrijf heeft maatregelen genomen, namelijk:

(meerderes antwoorden mogelijk)

- ☐ Voorlichting en onderricht over de risico's van geluid
- ☐ Voorlichting en onderricht over het horenen (werkwijze)
- ☐ Voorlichting en onderricht over genomen en te nemen maatregelen
- ☐ Toezicht houden op verzuimwoord gedrag werknemers / naleven van maatregelen
- ☐ Maatregelen aan de bron
- ☐ Maatregelen in de overdrachtsweg (afscherming, omkasting)
- ☐ Beperking van het aantal blootgestelde werknemers of van de blootstellingduur
- ☐ Verschaffen en gebruik van gehoorbeschermingsmiddelen
- ☐ Anders, namelijk: _____

Toelichting vraag 19_5

Probeer bij de beoordeling van de effectiviteit van de genomen maatregelen de situatie in de werkdag te vergelijken met situaties in vergelijkbare vestigingen met vergelijkbaar risico's. In de onderzoeksaanwijzing (§5.1) staat een toelichting hoe de effectiviteit van de maatregelen beoordeeld kan worden.

19_5. Hoe beoordeelt u als inspecteur de effectiviteit van de maatregelen die zijn genomen?

- ☐ Goed
- ☐ Voldoende
- ☐ Matig
- ☐ Slecht
- ☐ Geen mening

20. TRILLINGEN

Toelichting module trillingen

In deze module gaat het om blootstelling aan twee soorten trillingen te weten:

lichaamstrillingen en hand-armtrillingen. Een trilling is een heen en weer gaande beweging van een object gemeten in tijd. Hand-arm trillingen ontstaan bij het gebruik van trillend en stotend handgereedschap of apparatuur. Trillingen met veel of sterke schokken zijn voor de gezondheid schadelijker dan stationaire trillingen. Naarmate men langduriger en aan meer trillingen is blootgesteld, neemt de kans op gezondheidsproblemen toe.

Bij het beantwoorden van de vragen over trillingen gaat het in principe om de inschatting van de werkgever. Indien de werkgever opneemt dat er geen werknemers blootgesteld worden aan trillingen, maar dat uit de inspectieonderzoeken blijkt of na doorvragen dat er toch werknemers zijn die te maken hebben met trillingen moet bij vraag 20_1 het antwoord 'ja' worden aangevinkt.

20_1. Zijn er werknemers van de vestiging die regelmatig zitten of staan op voertuigen of machines die lichaamstrillingen veroorzaken?

- ☐ Ja, namelijk (aantal) _____
- ☐ Nee

versie 2013-06-25

39

20_2. Zijn er werknemers die bij hun werk regelmatig gebruik maken van gereedschap of andere apparaten die schadelijke hand-armtrillingen veroorzaken?

- ☐ Ja, namelijk (aantal) _____
- ☐ Nee

20_3. Heeft de werkgever de blootstelling aan trillingen gemeten (of laten meten)?

- ☐ Ja, namelijk door:
- (meerderes antwoorden mogelijk)
- ☐ Informatie door de trillingenvervals te (laten) meten
- ☐ Informatie van de fabrikant/leverancier
- ☐ Informatie uit publicaties of van internet
- ☐ Anders, nl. _____
- ☐ Nee, er is geen blootstelling gemeten
- ☐ N.v.t. er zijn geen werknemers die worden blootgesteld

- ▶ Ga naar vraag 20_5
- ▶ Ga naar vraag 20_5

Toelichting vraag 20_4

Voor de blootstelling aan lichaamstrillingen zijn actiewaarden en grenswaarden vastgesteld. Een grenswaarde mag nooit worden overschreden. Als de actiewaarde wordt bereikt mag de werknemer in principe wel doorwerken maar bij overschrijding ervan moet de werkgever actie ondernemen. De actiewaarde voor lichaamstrillingen is $0,5 \text{ m/s}^2$ en de grenswaarde $1,15 \text{ m/s}^2$ voor een dagelijkse blootstelling van 8 uur (standaardreferentieperiode). De actiewaarde voor hand- en armtrillingen is $2,5 \text{ m/s}^2$ en de grenswaarde $5,0 \text{ m/s}^2$.

20_4. Zijn er werknemers waarvoor de blootstelling aan trillingen boven de actiewaarden uitkomt?

- ☐ Ja, namelijk voor:
- (meerderes antwoorden mogelijk)
- ☐ Lichaamstrillingen
- ☐ Hand- en armtrillingen
- ☐ Nee

Toelichting vraag 20_5

Ook als vraag 20_1 en 20_2 met 'nee' beantwoord zijn, moet onderstaande vraag toch gesteld worden om na te gaan of het risico zich niet meer voordoet omdat er maatregelen zijn genomen. Dit kunnen ook maatregelen zijn die in het verleden zijn genomen. Het is belangrijk dat alle maatregelen die genomen zijn, boven water komen. Vraag daarom steeds: ... en welke maatregelen neemt u nog meer? ... omdat de werkgever geen maatregelen meer neemt.

versie 2013-06-25

38

20_5. Zijn er maatregelen genomen ter bestrijding van het risico van lichaams-, en/of hand- en artritelingen?

- ☐ Nee, het bedrijf heeft geen maatregelen genomen
☐ Ja, het bedrijf heeft maatregelen genomen, namelijk:

- (meerder antwoorden mogelijk)
- ☐ Voorlichting en onderricht over de risico's van trillingen
 - ☐ Voorlichting en onderricht over het hanteren (werkwijze)
 - ☐ Voorlichting en onderricht over gezondheid en te nemen maatregelen
 - ☐ Toezicht houden op verantwoord gedrag werknemers / naleven van maatregelen
 - ☐ Werkzaamheden spreiden over meerdere werknemers
 - ☐ Regelmatige controle en onderhoud apparatuur
 - ☐ Vervanging door alternatieve technieken en/of trillingsarme apparatuur of keuze van machines met juiste vermogen
 - ☐ Trillingsarme opstelling en installatie vaste apparatuur, bijvoorbeeld door rubberverbindingen
 - ☐ Vlotte vloer of ondergrond bij tijdelijke machines/apparatuur
 - ☐ Goede vering, schokbreking en/of aangepaste snelheid bijrijdende voertuigen
 - ☐ Ergonomische trilling dempende stoel afgesteld op de gebruiker
 - ☐ Anders, namelijk _____

Toelichting vraag 20_6

Probeer bij de beoordeling van de effectiviteit van de genomen maatregelen de situatie in de vergelijking te vergelijken met situaties in vergelijkbare vergelijking met vergelijkbare risico's. In de onderzoeks aanwijzing (§5.1) staat een toelichting hoe de effectiviteit van de maatregelen beoordeeld kan worden.

20_6. Hoe beoordeelt u als inspecteur de effectiviteit van de maatregelen die zijn genomen?

- ☐ Goed
☐ Voldoende
☐ Matig
☐ Slecht
☐ Geen mening

21. BELEID VOOR ZWANGERE/WERKNEMERS IN DE PERIODE NA DE BEVALLING

Toelichting vraag 21_1

Ten aanzien van zwangere werknemers en werknemers in de periode na de bevalling heeft de werkgever onder meer te maken met de Arbowet, de Arbeidsomstandighedenwet (ArboW) en de Wet Arbeid en Zorg (WAZ).

- De Arbowet verplicht de werkgever om de gezondheid van de werknemer en haar (ongeboren) kind tijdens de zwangerschap en periode van borstvoeding te beschermen. Hij moet het werk zo organiseren dat ze veilig en gezond kan werken en dat het werk geen negatieve invloed heeft op de zwangerschap en/of de borstvoeding.
- Artikel 1.41a (Arbobesluit) verplicht de werkgever te zorgen voor doelbepaalde voorlichting over de risico's van de arbeid tijdens zwangerschap en borstvoeding en de maatregelen die zijn genomen om de risico's te voorkomen. Dit moet binnen 2 weken nadat de werknemer aan de werkgever heeft gemeld zwanger te zijn, dat wel werkzaam te zijn tijdens de periode van borstvoeding.
- De ArboW bevat o.a. bepalingen over werk- en rusttijden in de periode van zwangerschap en in de periode na de bevalling. Ook resulteert de ArboW de mogelijkheden om borstvoeding te geven en te kolven.
- In de WAZ is o.a. het recht op zwangerschaps- en bevallingsverlof opgenomen.

Let op: om te voorkomen dat de werkgever bij deze vraag sociaalwenselijke antwoorden geeft, moet de werkgever ook kunnen benoemen wat de wet- en regelgeving inhoudt.

21_1. Is de werkgever bekend met de inhoud van wet- en regelgeving t.a.v. zwangere werknemers, werknemers in de periode tot 6 maanden na de bevalling en werknemers tijdens de borstvoedingperiode?

- ☐ Ja
☐ Nee

Toelichting vraag 21_2

Met het afgelopen jaar wordt bedoeld: de periode van 12 maanden voortgaande aan de datum van het bedrijfsboek.

21_2. Waren er het afgelopen jaar in de vestiging zwangere werknemers en/of werknemers in de periode tot 6 maanden na de bevalling en/of werknemers tijdens de borstvoedingperiode?

- ☐ Ja, namelijk (aantal): _____
☐ Onbekend
☐ Nee

► Ga naar vraag 22_1

Toelichting vraag 21_3

De werkgever dient de zwangere werknemer te informeren over de mogelijke gevaren voor haar en het ongeboren kind, en over de maatregelen die hij neemt om moeder en kind te beschermen. Voortgaand aan het verlof moet de werkgever ook de maatregelen bespreken die hij zal treffen na de bevalling, bij terugkomst van de werknemer.

21_3. Over welke van de volgende onderwerpen heeft de werkgever de werknemer(s) voorgelicht?

- ☐ Ja, één of meer van de volgende onderwerpen:
(meerdere antwoorden mogelijk)
- ☐ Veilig en gezond werken tijdens en direct na de zwangerschap
 - ☐ Zwangerschaps- en bevallingsverlof
 - ☐ Ouderchapsverlof
 - ☐ Borstvoeding geven tijdens het werk
 - ☐ Kolfen tijdens het werk
 - ☐ Arbeids- en rusttijden
 - ☐ Anders, namelijk _____
 - ☐ Geen voorlichting gegeven

Toelichting vraag 21_4

Volgens de Arbeidsduurwet hebben werknemers tijdens de zwangerschap (Art. 4:5) en in de periode tot zes maanden na de bevalling (Art. 4:7) recht op extra pauzes. Deze mogen tezamen maximaal 1/3 deel van de werkdag in beslag nemen. De tijd die benodigd is om te kolfen borstvoeding te geven valt hier niet onder.

21_4. Heeft de werkgever de zwangere werknemers en/of werknemers in de periode tot 6 maanden na de bevalling in de gelegenheid gesteld om extra rustpauzes te nemen? *Let op: dit is excl. de eventuele pauzes om te kolfen of borstvoeding te geven!*

- ☐ Ja
☐ Nee

21_5. Was er voor deze zwangere werknemers en/of werknemers in de periode tot 6 maanden na de bevalling op de vestiging een rustruimte aanwezig?

- ☐ Ja, er was een afsluitbare rustruimte aanwezig met een bed of bank
- ☐ Ja, er was een afsluitbare rustruimte aanwezig zonder een bed of bank
- ☐ Ja, er was een rustruimte aanwezig maar deze is niet afsluitbaar, met een bed of bank
- ☐ Ja, er was een rustruimte aanwezig maar deze is niet afsluitbaar, zonder bed of bank
- ☐ Nee, er was geen rustruimte op de vestiging

Borstvoeding

Toelichting vraag 21_6

Volgens de Arbeidsduurwet (Art. 4:3) hebben werknemers die borstvoeding geven het recht om het werk te onderbreken om het kind te borsten te geven of te kolfen. Zij mag hiervoor maximaal een kwart van de werkdag gebruiken. De werkgever moet een geschikte, afsluitbare ruimte beschikbaar stellen voor het voeden of kolfen. Is dat niet mogelijk, dan kan de werknemer zelf een plek regelen of naar de baby toezien.

21_6. Biedt de werkgever de werknemers de mogelijkheid binnen werkdag te kolfen of hun kind te voeden?

- ☐ Ja
☐ Nee
☐ Niet van toepassing

21_7. Was er voor de werknemers die borstvoeding gaven op de vestiging een kolfruimte aanwezig?

- ☐ Ja, dit was dezelfde ruimte als de rustruimte (zie vraag 21_5)
- ☐ Ja, er was een aparte afsluitbare kolfruimte aanwezig
- ☐ Ja, er was een aparte kolfruimte aanwezig maar deze was niet afsluitbaar
- ☐ Nee, er was geen kolfruimte aanwezig

21_8. Heeft de werkgever de werknemers die borstvoeding gaven in de gelegenheid gesteld om zelf naar het kind toe te gaan?

- ☐ Ja
☐ Nee

22. ARBEID DOOR JONGEREN VAN 13 TOT 17 JAAR

Toelichting module jongeren t/m 17 jaar

De vragen zijn gericht op jongeren t/m 17 jaar die b.v. naast hun opleiding iets bijverdielen, vakantiekrachten, en stagiaires die in het kader van hun opleiding werkzaamheden verrichten. In het algemeen is het soort werk dat kinderen mogen doen gedifferentieerd naar leeftijd. Nadere informatie over het werk dat jongeren mogen doen bij verschillende leeftijden is te vinden in de onderzoeksaanwijzing.

22_1. Waren er in het afgelopen jaar jongeren in dienst in de leeftijd t/m 17 jaar die arbeid verrichtten naast hun opleiding/schooling?

- ☐ Ja
☐ Nee

► Ga naar vraag 23_1

Toelichting vraag 22_2

- Wanneer één van de onderstaande categorieën niet voorkomt, dan het gem. nul invullen.
- Bij het aantal uur gaat het om de gewerkte uren, niet de uren die in een contract of werkovereenkomst staan (bijvoorbeeld ingeval van een nuluren-contract of oproepcontract)

22_2. Hoeveel jongeren hebben in het afgelopen jaar in de vestiging arbeid verricht verdeeld over onderstaande leeftijdscategorieën? En hoeveel uur per week wordt de arbeid doorgezet verricht?

(meerdere antwoorden mogelijk)	
Aantal jongeren	Aantal uur per week
• 13 of 14 jaar	_____
• 15 jaar	_____
• 16 of 17 jaar	_____

Toelichting vragen 22_3 en 22_4

Let op: om te voorkomen dat de werkgever bij deze vragen sociaalwettelijke antwoorden geeft, moet de werkgever ook kunnen omschrijven wat de voorlichting, instructie en toezicht inhoudt. Dit moet duidelijk maken of hij zichtbaar extra maatregelen voor deze groep pleegt (bv. via een oudere collega die als mentor optreedt, een speciale film of boekje).

22_3. Worden de jongeren voorgelicht en geïnstrueerd over de mogelijke risico's en gevaren van de werkzaamheden?

- ☐ Ja, altijd
☐ Ja, meestal wel
☐ Ja, soms
☐ Nee

22_4. Is er tijdens de uitoefening van de werkzaamheden toezicht op de jongeren?

- ☐ Ja, altijd
☐ Ja, meestal wel
☐ Ja, soms
☐ Nee

22_5. Worden de jongeren bij het verrichten van hun werkzaamheden blootgesteld aan één of meerdere arbeidsrisico's?

- ☐ Nee
☐ Ja, namelijk (meerder antwoorden mogelijk):

► Ga naar vraag 22_7

	13 t/m 15 jaar	16 t/m 17 jaar
1. Uitglijden	☐	☐
2. Brandwonden	☐	☐
3. Snijden/zagen	☐	☐
4. Tillen, dragen, duwen of trekken	☐	☐
5. Statische lichthouding	☐	☐
6. Repeterend werk	☐	☐
7. Beeldschermwerk	☐	☐
8. Werkdruk	☐	☐
9. Ongewenste omgangsvormen (seksuele intimidatie, agressie en geweld, pesten)	☐	☐
10. Schadelijk geluid	☐	☐
11. Gevaarlijke stoffen	☐	☐
12. Gevaarlijke machines	☐	☐
13. Werken op hoogte	☐	☐
14. Anders, namelijk _____	☐	☐

22_6. Gebruiken de jongeren persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals veiligheidshelmen, speciale kleding, veiligheidschoeisel en helmen) indien de werkzaamheden dat vereisen?

	13 t/m 15 jaar	16 t/m 17 jaar
• Ja, altijd	☐	☐
• Ja, meestal wel	☐	☐
• Ja, soms	☐	☐
• Nee	☐	☐
• Niet van toepassing	☐	☐

versie 2013-06-24

49

22_7. Wordt de arbeid door jongeren voornamelijk door de week of in het weekend verricht?

	13 t/m 15 jaar	16 t/m 17 jaar
• Voornamelijk door de week (maandag t/m vrijdag)	☐	☐
• Voornamelijk in het weekend (zaterdag of zondag)	☐	☐
• Zowel door de week als in het weekend	☐	☐

22_8. Op welk deel van de dag wordt de arbeid door jongeren verricht?

- 13 t/m 15 jaar
- ☐ Tussen 7.00 uur en 23.00 uur
☐ Tussen 23.00 uur en 7.00 uur
☐ Op alle voorkomende tijdstippen
☐ Anders, namelijk: _____

16 t/m 17 jaar

- ☐ Tussen 6.00 uur en 23.00 uur
☐ Tussen 23.00 uur en 6.00 uur
☐ Op alle voorkomende tijdstippen
☐ Anders, namelijk: _____

22_9. Hoe beoordeelt u als inspecteur het toezicht op de jongeren van 13 t/m 17 jaar?

- ☐ Goed
☐ Voldoende
☐ Matig
☐ Slecht
☐ Geen mening

23. OORDEEL INSPECTEUR

23_1. Bent u als inspecteur van mening dat alle belangrijke risico's, waaraan de werknemers van de vestiging blootstaan, in de RI&E zijn onderkend?

- ☐ Ja, alle belangrijke risico's
☐ Nee, alleen een deel van de belangrijke risico's
☐ Nee, geen van de belangrijke risico's
☐ Er is een RI&E, maar niet aanwezig op de vestiging of niet in kunnen zien
☐ Er is geen RI&E
- Ga naar vraag 23_3
 ► Ga naar vraag 23_3
 ► Ga naar vraag 23_3

versie 2013-06-24

48

Toelichting vraag 23_2

De bedoeling van deze vraag is om te achterhalen of een onvolledige RI&E het gevolg is van naligheid of onvermogen van de werkgever, of dat de onvolledigheid het gevolg is van het toepassen van een verkeerd, een ontoereikend of een veranderd model van de RI&E.

23_2. Kunst u aangeven waardoor niet alle belangrijke risico's in de RI&E zijn onderkend? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ De aanwezige RI&E is (sterk) verouderd
- ☐ De aanwezige RI&E is slecht opgesteld (bijvoorbeeld een willekeurige RI&E van het internet overgenomen of onder bedrijf overgenomen)
- ☐ De werkgever heeft te weinig kennis om een adequate RI&E op te stellen of is onwetend over de eisen die aan een adequate RI&E worden gesteld
- ☐ Er is een (model) branche RI&E van een andere branche toegepast
- ☐ De (model) branche RI&E is ontoereikend voor deze vestiging
- ☐ De toegepaste (model) branche RI&E is wel toereikend, maar de werkgever of arbeidskundige heeft niet alle risico's in de vestiging geïdentificeerd
- ☐ Anders, namelijk

Toelichting vraag 23_3

'Goed housekeeping' is het geheel van maatregelen die worden genomen om orde, netheid en veiligheid op de werkplek te bevorderen.

23_3. Hoe beoordeelt u als inspecteur de housekeeping op de werkvloer?

- ☐ Goed
- ☐ Voldoende
- ☐ Matig
- ☐ Slecht
- ☐ Geen mening

24. ALGEMENE OPMERKINGEN

Ruimte voor algemene opmerkingen die mogelijk bij het analyseren van de monitorresultaten van belang kunnen zijn.

EINDE VRAGENLIJST EN BEDANKT

Dit inspectierapport is een uitgave van:

Inspectie SZW

De Inspectie SZW maakt deel uit van het Ministerie
van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

82983

© Rijksoverheid | Februari 2015